

Lagrådsremiss

Folkbokföringen i framtiden

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 21 februari 2013

Peter Norman

Fredrik Löfstedt
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att folkbokföring inte längre ska ske i en församling inom Svenska kyrkan utan i en kommun.

I lagrådsremissen föreslås även att det ska införas en ny indelning i folkbokföringsdatabasen, med den övergripande benämningen *distrikt*, som ska motsvara församlingsindelningen som den såg ut den 31 december 1999. Distriktsindelningen ska vara stabil, dvs. den kommer inte att ändras i framtiden, och den behöver inte vara beroende av vare sig fastighets- eller kommungränser. Regeringen avser att inhämta förslag om benämningen på de olika distrikten och därefter besluta om distriktens namn. En utgångspunkt för namnsättningen bör vara benämningen på de församlingar som fanns den 31 december 1999.

Vilket distrikt en person tillhör får bestämmas med utgångspunkt i personens belägenhetsadress. Lantmäteriet, som kommer att få redovisa uppgiften om till vilket distrikt en belägenhetsadress hör, får ansvar för att förse Skatteverket med uppgifter om distriktstillhörighet. Folkbokföring ska inte ske i distrikten. Uppgiften om distrikt ska dock registreras i folkbokföringsdatabasen och kan därför aviseras ut och användas på motsvarande sätt som om en person var folkbokförd i distriktet.

Att folkbokföring inte längre kommer att ske i territoriell församling inom Svenska kyrkan får konsekvenser främst för Svenska kyrkan och för hanteringen av begravningsavgifterna. Beträffande begravningsavgifterna lämnas därför förslag som innebär att en enhetlig avgiftssats ska gälla för den begravningsverksamhet som bedrivs av huvudmännen inom Svenska kyrkan. Avgiftssatsen ska på motsvarande sätt som i dag beräknas genom att kostnaderna för begravningsverksamheten divideras

med beskattningsunderlaget. I stället för att detta görs för varje församling för sig föreslås att Kammarkollegiet får i uppgift att med beaktande av samtliga huvudmäns kostnader fastställa en enhetlig avgiftssats. Stockholms och Tranås kommuner, som är huvudmän för begravningsverksamheten inom sina förvaltningsområden, omfattas inte av förslaget. Regeringen avser dock att utreda hur även avgifterna för begravningsverksamheten i Stockholms och Tranås kommuner kan inlemmas i systemet med en enhetlig begravningsavgiftssats.

Beträffande folkbokföring av barn lämnas i lagrådsremissen förslag som innebär att om vårdnadshavarna är överens ska de själva kunna välja var ett barn som bor ungefär lika mycket hos dem båda ska anses bosatt. Vidare föreslås att, vid gemensam vårdnad, en vårdnadshavare ska ha rätt att ensam överklaga ett beslut om barnets folkbokföring.

Som en anpassning till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet, lämnas förslag som innebär att en person som flyttar in från utlandet ska anmäla inflyttningen inom en vecka efter det att han eller hon har vistats här i tre månader.

Därutöver lämnas ett flertal förslag till ändringar av bestämmelser i folkbokföringslagen (1991:481) till följd av en allmän översyn av lagen. Ändringarna rör bland annat förutsättningarna för att folkbokföras i landet, var olika personer ska vara folkbokförda och olika frågor om anmälningsförfarandet. Det föreslås också att den särskilda straffbestämmelsen i folkbokföringslagen ska upphävas.

Nödvändiga författningsändringar med anledning av förslaget att utmönstra församling ur folkbokföringen och förslaget om en enhetlig begravningsavgift föreslås träda i kraft den 1 januari 2016. Den anmälningsfrist som införs vid inflyttning från utlandet föreslås träda i kraft den 1 juli 2013 medan övriga författningsändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Innehållsförteckning

1	Beslut	6
2	Författningsförslag	7
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.	7
2.2	Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)	10
2.3	Förslag till lag om ändring i begravningslagen (1990:1144)	12
2.4	Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)	15
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret	29
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet	30
2.7	Förslag till lag om ändring i skatteförarandelagen (2011:1244)	32
3	Ärendet och dess beredning	33
4	Folkbokföringens syfte och uppgift	33
5	Folkbokföring av vissa personer	35
5.1	Personer med bosättning både inom och utom landet	35
5.2	Personer med uppehållsrätt i landet.....	36
5.3	Barn som föds utom landet.....	48
5.4	Barn till föräldrar som är utsända i svenska statens tjänst	50
6	Avregistrering från folkbokföringen	53
6.1	Utflyttade.....	53
6.2	Personer som inte längre har uppehållstillstånd	54
6.3	Europaparlamentariker	56
6.4	Försvunna personer	56
7	Folkbokföring på fastighet, lägenhet och i kommun	57
7.1	Svenska kyrkans församlingsindelningar och folkbokföringen	57
7.2	Folkbokföring ska i framtiden ske i kommun och inte i församling.....	61
7.3	Folkbokföringsort och födelsehemort	70
8	Rätt folkbokföringsort.....	71
8.1	Nyfödda barn.....	71
8.2	Personer med dubbel bosättning.....	72
8.3	Tillfälliga vistelser.....	75
8.4	Vissa vistelser som inte anses leda till ändrad bosättning	77
8.5	Barn som vistas på annan ort än föräldrarna	84
8.6	Växlande vistelseort	85

8.7	Personer som saknar fast bostad.....	86
8.8	Personer utan känd hemvist.....	87
8.9	Utsända i svenska statens tjänst.....	88
8.10	Personer som bor i äldreboenden	89
9	Vissa särskilda frågor om folkbokföring av barn.....	92
9.1	Bakgrund.....	92
9.2	Betydelsen av en dom eller ett avtal som reglerar vårdnad, umgänge eller boende.....	94
9.3	Barn som bor lika mycket hos båda sina föräldrar	96
9.4	Betydelsen av att en vårdnadshavare ensam har anmält flyttning av barnet.....	98
9.5	Överklagande av ett beslut om folkbokföring av ett barn.....	101
10	Skyddade personuppgifter	102
10.1	Uppgift om skyddsbehov.....	102
10.2	Myndigheters hantering av skyddade personuppgifter.....	105
11	Anmälningar	107
11.1	Mottagare av anmälningar i folkbokföringsärenden.....	107
11.2	Anmälan om inflyttning från utlandet	109
11.3	Anmälan av vissa barn som ska folkbokföras	112
12	Föreläggande, vite, straff och överklagande	113
12.1	Föreläggande att lämna uppgifter som får finnas i folkbokföringsdatabasen	113
12.2	Straffbestämmelsen i folkbokföringslagen.....	114
12.3	Föreläggande att anmäla ett barns förnamn.....	115
12.4	Ändring av beslut efter omprövning eller överklagande	116
13	Övriga frågor.....	118
13.1	Uppgifter i SPAR om personer som har varit folkbokförda.....	118
13.2	Uppgift om förvaltare.....	119
13.3	Hanteringen av begravnings- och kyrkoavgifterna.....	120
13.4	Rätten till gravplats	130
14	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	132
15	Konsekvensanalys.....	134
15.1	Folkbokföring av vissa personer, avsnitt 5	134
15.2	Avregistrering från folkbokföringen, avsnitt 6.....	135
15.3	Folkbokföring på fastighet, lägenhet och i kommun, avsnitt 7	135
15.4	Rätt folkbokföringsort, avsnitt 8	137
15.5	Vissa särskilda frågor om folkbokföring av barn, avsnitt 9	138
15.6	Anmälningar, avsnitt 11	139
15.7	Föreläggande, vite, straff och överklagande, avsnitt 12 140	
15.8	Övriga frågor, avsnitt 13	140

15.9	Sammanfattande bedömning av offentligfinansiella effekter	142
16	Författningskommentar	142
16.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.	142
16.2	Förslaget till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988).....	143
16.3	Förslaget till lag om ändring i begravningslagen (1990:1144)	144
16.4	Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)	146
16.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret	159
16.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.....	160
16.7	Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	161
Bilaga 1	Folkbokföringsutredningens sammanfattning av betänkandet Folkbokföringen (SOU 2009:75).....	162
Bilaga 2	Folkbokföringsutredningens författningsförslag.....	174
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna avseende Folkbokföringsutredningens slutbetänkande.....	205
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Ny hantering av begravnings- och kyrkoavgifterna	207
Bilaga 5	Promemorians lagförslag	208
Bilaga 6	Remissinstanserna avseende promemorian Ny hantering av begravnings- och kyrkoavgifterna.....	213

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.
2. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),
3. lag om ändring i begravningslagen (1990:1144),
4. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
5. lag om ändring i lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret,
6. lag om ändring i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet,
7. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 och 4 a §§ lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Skatteverket ska senast den 8 mars till kommuner och landsting redovisa den skatt för det föregående året som tillkommer kommunen eller landstinget. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om sådan redovisning.

Skatteverket ska senast den 10 september varje år lämna kommuner och landsting uppgift om den beräknade sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsten som avses i 1 § första stycket.

Skatteverket ska i fråga om avgifter till trossamfund lämna redovisning och uppgifter motsvarande dem som anges i första och andra styckena till Svenska kyrkan och andra registrerade trossamfund, som enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund har beviljats statlig hjälp med att ta in avgifterna. Skatteverket ska lämna motsvarande redovisning och uppgifter i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144) till den församling, kyrkliga samfällighet eller kommun som är huvudman för begravningsverksamheten.

Skatteverket ska i fråga om avgifter till trossamfund lämna redovisning och uppgifter motsvarande dem som anges i första och andra styckena till Svenska kyrkan och andra registrerade trossamfund, som enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund har beviljats statlig hjälp med att ta in avgifterna. Skatteverket ska lämna motsvarande redovisning och uppgifter i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144) till den församling, kyrkliga samfällighet eller kommun som är huvudman för begravningsverksamheten. *För den begravningsverksamhet som bedrivs under huvudmannaskap av en församling eller kyrklig samfällighet ska dock uppgifter som anges i andra stycket lämnas till Kammarkollegiet och avse den beräknade sammanlagda beskatt-*

¹ Lagen omtryckt 1973:437.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1977:191.

² Senaste lydelse 2011:1300.

*ningsbara förvärvsinkomsten i
samtliga huvudmäns förvaltnings-
områden.*

Skatteverket ska till kommuner lämna motsvarande redovisning som anges i första stycket i fråga om fastighetsavgiftsmedel. Senast samma dag ska Skatteverket till kommuner också lämna uppgift om de sammanlagda fastighetsavgifterna i kommunen enligt Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

4 a §³

Ett registrerat trossamfund som avses i lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund är berättigat att under visst år (avgiftsåret) av staten uppbära avgift som avses i den lagen med belopp som motsvarar vad som skulle utgå på grundval av de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för de avgiftsskyldiga i trossamfundet enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) som fattades året före avgiftsåret, beräknat efter den eller de avgiftssatser som har bestämts för andra året före avgiftsåret.

Trossamfund som avses i första stycket är berättigat att under ett visst år av staten såsom förskott uppbära ett belopp som motsvarar produkten av den eller de avgiftssatser som har beslutats för året och de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomster, som enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen som fattades det föregående året i fråga om kommunal inkomstskatt, har påförts de avgiftsskyldiga. Förskottet avräknas mot de avgifter, som trossamfundet har rätt att uppbära av staten på grundval av besluten om slutlig skatt under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör trossamfundets fordran hos staten enligt denna paragraf ska Skatteverket under samma år utanordna till trossamfundet med en tolfedel per månad den tredje vardagen räknat från den 17 i månaden, varvid vardag som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämföras med allmän helgdag inte ska medräknas. Är trossamfundets fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, ska vid dessa tillfällen utbetalas samma belopp som har utbetalats i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får Skatteverket dock förordna att utbetalning ska ske med annat belopp. Om något av de belopp som utbetalades i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolfedel av trossamfundets fordran, ska den jämkning som föranleds härav ske i fråga om det belopp, som utbetalas i mars månad.

Vad som har sagts om avgift till registrerat trossamfund tillämpas på motsvarande sätt i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144). Det som	Vad som har sagts om avgift till registrerat trossamfund tillämpas på motsvarande sätt i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144). Det som
--	--

³ Senaste lydelse 2012:134.

sägs om trossamfund ska dock i stället gälla den församling eller kyrkliga samfällighet som är huvudman för begravningsverksamheten.

sägs om trossamfund ska dock i stället gälla den församling eller kyrkliga samfällighet som är huvudman för begravningsverksamheten. *Varje huvudman är berättigad att uppbära den del av de totala avgiftsintäkterna som motsvarar huvudmannens andel av de totala kostnaderna för begravningsverksamheten enligt de uppgifter om andelen som Kammarkollegiet har lämnat.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Bestämmelserna i 4 a § i sin nya lydelse tillämpas första gången i fråga om begravningsavgifter och förskott på dessa för år 2017.

2.2 Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § och 4 kap. 41 § fastighetsbildningslagen (1970:988)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

11 §²

Fastighetsbildning som medför ändring av gräns för kommun får ske endast om åtgärden är av väsentlig betydelse för en ändamålsenlig fastighetsindelning eller om den kommunala indelningen blir lämpligare.

Till fastighetsbildning som avses i första stycket *skall inhämtas* regeringens eller länsstyrelsens medgivande, om lantmäterimyndigheten finner gränsändringen *kunna* medföra olämplig indelning i förvaltningsområden. Medgivande *skall* alltid inhämtas, om kommun *eller församling* begär det eller åtgärden innebär att hel fastighet *överföres* till annan domkrets för allmän underrätt.

Är fastighetsbildning beroende av medgivande enligt andra stycket, *skall* lantmäterimyndigheten anmäla förhållandet till länsstyrelsen.

Till fastighetsbildning som avses i första stycket *ska* regeringens eller länsstyrelsens medgivande *inhämtas*, om lantmäterimyndigheten finner *att* gränsändringen *kan* medföra *en* olämplig indelning i förvaltningsområden. Medgivande *ska* alltid inhämtas, om *en* kommun begär det eller åtgärden innebär att *en* hel fastighet *överförs* till *en* annan domkrets för *en* allmän underrätt.

Är fastighetsbildning beroende av medgivande enligt andra stycket, *ska* lantmäterimyndigheten anmäla förhållandet till länsstyrelsen.

4 kap.

41 §³

Föranleder fastighetsbildning som avses i 3 kap. 11 § ändring av gräns för kommun *eller församling*, *skall* lantmäterimyndigheten underrätta kommunen *eller församlingen* om fastighetsbildningen och dess inverkan på indelningen i förvaltningsområden. Kommunen *eller församlingen* *skall beredas* tillfälle att begära *inhämtande* av medgivande *som avses i* 3 kap 11 §, om *ej* sådant medgivande ändå *skall*

Föranleder fastighetsbildning som avses i 3 kap. 11 § ändring av gräns för *en* kommun, *ska* lantmäterimyndigheten underrätta kommunen om fastighetsbildningen och dess inverkan på indelningen i förvaltningsområden. Kommunen *ska ges* tillfälle att begära *att* medgivande *inhämtas enligt* 3 kap 11 §, om *inte* sådant medgivande ändå *ska* inhämtas.

¹ Lagen omtryckt 1992:1212.

² Senaste lydelse 1995:1394.

³ Senaste lydelse 1995:1394.

inhämtas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förrättningar som har inletts före ikraftträdandet.

2.3 Förslag till lag om ändring i begravningslagen (1990:1144)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § och 9 kap. 2, 4 och 14 §§ begravningslagen (1990:1144) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §¹

På en allmän begravningsplats ska gravplats beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom församlingen eller kommunen. Där ska gravplats också beredas en dödfödd som avlidit efter utgången av tjuogoandra havandeskapsveckan, om kvinnan är folkbokförd inom huvudmannens förvaltningsområde. Detsamma gäller i fråga om en dödfödd som avlidit före utgången av tjuogoandra havandeskapsveckan, om kvinnan begär det och ett läkarintyg om dödsfallet lämnas till huvudmannen.

På en allmän begravningsplats ska gravplats beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda *på en fastighet* inom församlingen eller kommunen. *De som vid dödsfallet var folkbokförda enbart i kommunen och kommunen inte är begravningshuvudman, eller under rubriken utan känd hemvist, ska beredas gravplats på en allmän begravningsplats som tillhandahålls av den begravningshuvudman inom vars förvaltningsområde de senast var folkbokförda.*

På en allmän begravningsplats ska gravplats också beredas en dödfödd som avlidit efter utgången av tjuogoandra havandeskapsveckan, om kvinnan är folkbokförd inom huvudmannens förvaltningsområde. Detsamma gäller i fråga om en dödfödd som avlidit före utgången av tjuogoandra havandeskapsveckan, om kvinnan begär det och ett läkarintyg om dödsfallet lämnas till huvudmannen.

Om tillgången på gravplatsmark medger det, får också andra beredas gravplats där.

9 kap.

2 §²

Begravningsavgiften ska betalas till *den huvudman* inom vars *förvaltningsområde* den avgiftsskyldige är folkbokförd.

Begravningsavgiften ska betalas till *huvudmännen* inom *Svenska kyrkan* eller, om den avgiftsskyldige är folkbokförd *i en*

¹ Senaste lydelse 2008:208.

² Senaste lydelse 2012:133.

kommun som är begravningshuvudman, till den kommunen.

Begravningsavgiften för den som är folkbokförd under rubriken utan känd hemvist ska betalas enligt första stycket med beaktande av var han eller hon senast var folkbokförd.

4 §³

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får på förslag av huvudmannen meddela föreskrifter om den avgiftssats enligt vilken begravningsavgift ska betalas. I de fall en kommun är huvudman fastställer kommunen dock alltid avgiftssatsen. Avgiftssatsen ska grundas på en särredovisning av verksamhetens intäkter och kostnader.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får på grundval av huvudmännens beräknade kostnader meddela föreskrifter om den avgiftssats enligt vilken begravningsavgift ska betalas. I de fall en kommun är huvudman fastställer kommunen dock alltid avgiftssatsen. Avgiftssatsen ska grundas på en särredovisning av verksamhetens intäkter och kostnader.

Avgiftssatsen ska bestämmas på grundval av de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för de avgiftsskyldiga på det sätt som anges i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. I den lagen finns också bestämmelser om beräkning och utbetalning av begravningsavgiften till huvudmännen.

14 §⁴

Svenska kyrkan ska på medium för automatisk databehandling underrätta regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer om *de avgiftssatser som föreslås gälla* för det följande beskattningsåret. Sedan regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer har fastställt *avgiftssatserna* ska regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, på samma sätt underrätta Skatteverket om *de avgiftssatser* som ska gälla för det följande beskattningsåret. Svenska kyrkan ska till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer

Svenska kyrkan ska på medium för automatisk databehandling underrätta regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer om *respektive huvudmans beräknade kostnader* för det följande beskattningsåret. Sedan regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer har fastställt *avgiftssatsen* ska regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, på samma sätt underrätta Skatteverket om *den avgiftssats* som ska gälla för det följande beskattningsåret och *respektive huvudmans andel av de totala kostnaderna*. Svenska

³ Senaste lydelse 2012:133.

⁴ Senaste lydelse 2012:133.

lämna de ytterligare uppgifter som kyrkan ska till regeringen eller den behövs för att fastställa en myndighet regeringen bestämmer avgiftssats. lämna de ytterligare uppgifter som behövs för att fastställa en avgiftssats.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om när och hur uppgifterna ska lämnas.

Bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter när kommun är huvudman finns i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Bestämmelserna i 9 kap. 2 § i sin nya lydelse tillämpas första gången i fråga om begravningsavgifter för år 2017.

2.4 Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs i fråga om folkbokföringslagen (1990:481) dels att 9 och 43¹ §§ ska upphöra att gälla, dels att rubriken närmast före 43 § ska utgå, dels att 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11–13, 14, 15, 20, 21, 24–28, 31, 35 och 40 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 2 a, 7 a, 9, 10 a och 13 a §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ett barn som föds levande här i landet *skall* folkbokföras om modern är folkbokförd eller om fadern är folkbokförd och vårdnadshavare. Även ett barn som föds utom landet *av en kvinna som är folkbokförd skall* folkbokföras.

Föreslagen lydelse

2 §²

Ett barn som föds levande här i landet *ska* folkbokföras om modern är folkbokförd eller om fadern är folkbokförd och vårdnadshavare.

Även ett barn som föds *levande* utom landet *ska* folkbokföras, om

1. *modern är folkbokförd med stöd av 14 §,*

2. *fadern är folkbokförd med stöd av 14 § och vårdnadshavare, eller*

3. *det finns synnerliga skäl för att barnet ska folkbokföras.*

2 a §

Ett barn som har vistats utom landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört, ska folkbokföras om fadern eller barnets förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken var folkbokförd med stöd av 14 § vid barnets födelse och senare blir vårdnadshavare.

Ett barn under 18 år som adopteras av en person som är folkbokförd med stöd av 14 §, ska folkbokföras när adoptionen blir giltig i Sverige.

¹ Senaste lydelse av 43 § 1997:989.

² Senaste lydelse 1997:989.

3 §³

Den som efter inflyttning kan antas *under sin normala livsföring* komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år *skall* folkbokföras. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet *skall* folkbokföras om han med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha *sitt* egentliga hemvist här.

Den som efter inflyttning *anses vara bosatt i Sverige ska* folkbokföras. En person *anses bosatt här i landet om han eller hon* kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet *ska* folkbokföras om han *eller hon* med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha *sin* egentliga hemvist här.

En person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här i landet om han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan här minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

Ett barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört *skall* folkbokföras om det har sådan anknytning till landet som sägs i första stycket.

Undantag från första *och andra* styckena finns i 4 och 5 §§.

Ett barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört *ska* folkbokföras om det har sådan anknytning till landet som sägs i första stycket.

Undantag från första–*tredje* styckena finns i 4 och 5 §§.

4 §⁴

En utlänning som *är skyldig att* ha uppehållstillstånd *ska inte* folkbokföras *om han eller hon saknar sådant tillstånd och det inte* finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå *folkbokförs*.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte folkbokföras,

En utlänning som *måste* ha *uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige, får* folkbokföras *endast om detta villkor är uppfyllt eller om* det finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå *ska* folkbokföras.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) ska inte folkbokföras,

³ Senaste lydelse 1997:989.

⁴ Senaste lydelse 2009:1544.

om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen beviljats en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt *föreligger* synnerliga skäl för folkbokföring.

om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningen *har* beviljats en flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt *finns* synnerliga skäl för folkbokföring.

En person *skall* folkbokföras på den fastighet och i den *territoriella församling* där han enligt 7–13 §§ är att anse som bosatt.

En person som *är bosatt* på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter *skall* folkbokföras också på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (2006:378) om lägenhetsregister.

Ett nyfött barn folkbokförs i *den församling* där modern är folkbokförd eller, om modern inte är folkbokförd, *i den församling* där fadern *eller barnets förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken* är folkbokförd (*födelsehemort*).

Undantag från första stycket *anges* i 14–16 §§.

En person anses vara bosatt på den fastighet där han regelmässigt tillbringar eller, när byte av bostad har skett, kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila. Den som därigenom kan

6 §⁵

En person *ska* folkbokföras på den fastighet och i den *kommun* där han *eller hon* enligt 7–13 §§ är att anse som bosatt. *Den kommun där en person är folkbokförd är hans eller hennes folkbokföringsort.*

En person som *folkbokförs* på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter *ska* folkbokföras också på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (2006:378) om lägenhetsregister.

Ett nyfött barn *som enligt 2 § ska folkbokföras*, folkbokförs där modern är folkbokförd eller, om modern inte är folkbokförd, där fadern är folkbokförd. *Den kommun där ett nyfött barn folkbokförs är hans eller hennes födelsehemort.*

Undantag från första stycket *finns* i 14 och 16 §§.

7 §

En person anses vara bosatt på den fastighet där han regelmässigt tillbringar eller, när byte av bostad har skett, kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila. Den som därigenom

⁵ Senaste lydelse 2006:379.

anses vara bosatt på fler än en fastighet anses vara bosatt på den fastighet där han *sammanlever med sin familj eller* med hänsyn till *övriga* omständigheter får anses ha *sitt* egentliga hemvist.

En person *skall* anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila på en fastighet där han under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med annan förläggning i tiden.

Undantag från första stycket anges i 8–11 §§.

kan anses vara bosatt på fler än en fastighet anses vara bosatt på den fastighet där han *eller hon* med hänsyn till *samtliga* omständigheter får anses ha *sin* egentliga hemvist.

En person *ska* anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila på en fastighet där han *eller hon* under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med *en* annan förläggning i tiden.

Undantag från första stycket finns i 7 a–11 och 15 §§.

7 a §

Om ett barn står under vårdnad av två vårdnadshavare som inte bor tillsammans och barnet under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan i ungefär samma omfattning hos var och en av dem, får barnet anses vara bosatt hos den av vårdnadshavarna som de båda kommer överens om.

8 §

Om en person under en på förhand bestämd tid av högst *sex månader* regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet än den där han har *sitt* egentliga hemvist, anses detta inte leda till ändrad bosättning.

Om en person under en på förhand bestämd tid av högst *ett år* regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet än den där han *eller hon* har *sin* egentliga hemvist, anses detta inte leda till ändrad bosättning.

9 §

En vistelse anses inte leda till ändrad bosättning om den föranleds enbart av

1. befattning som politiskt tillsatt tjänsteman eller uppdrag att biträda som politiskt sakkunnig inom Regeringskansliet,

2. tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

3. vård vid en institution för sjukvård eller kriminalvård, eller

4. ett beslut om vård vid en sådan institution för vård och

boende som registrerats i Socialstyrelsens nationella register för vård och boende (HVB-registret).

En person som regelmässigt tillbringar dygnsvilan endast på en fastighet där han eller hon med tillämpning av första stycket inte ska anses bosatt, anses bosatt på den fastighet som han eller hon med hänsyn till omständigheterna i övrigt kan anses ha sin starkaste anknytning till.

10 §⁶

En vistelse anses inte leda till ändrad bosättning om den föranleds enbart av

1. uppdrag som riksdagsledamot,

2. uppdrag som statsråd,

3. förordnande till ledamot i kommitté eller kommission, befattning som politiskt tillsatt tjänsteman eller uppdrag att biträda som politiskt sakkunnig i statsdepartement eller särskilt uppdrag av riksdagen,

4. tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

5. vård vid en institution för sjukvård, vård av unga, kriminalvård eller vård av missbrukare.

En vistelse på viss fastighet som föranleds av förhållande som avses i första stycket 1-5 anses inte heller leda till ändrad bosättning om personen har anknytning till en annan fastighet genom att disponera en bostad där. *Sammanlever personen med sin familj på en fastighet där han enligt 7 § skulle anses vara bosatt, får Skatteverket dock på ansökan besluta att han skall folkbokföras på den fastigheten.*

En vistelse av statsministerns

En vistelse anses inte leda till ändrad bosättning om den föranleds enbart av uppdrag som riksdagsledamot, statsråd eller heltidsarvoderad förtroendevald i landsting.

En vistelse på viss fastighet som *inte enbart* föranleds av förhållande som avses i första stycket anses inte heller leda till ändrad bosättning om personen har anknytning till en annan fastighet genom att disponera en bostad där.

En person som regelmässigt

⁶ Senaste lydelse 2007:283.

familjemedlemmar i statsministerns tjänstebostad anses inte leda till ändrad bosättning. Skatteverket får dock på ansökan besluta att en sådan person skall folkbokföras på den fastighet som inrymmer tjänstebostaden.

tillbringar dygnsvilan endast på en fastighet där han eller hon med tillämpning av första eller andra stycket inte ska anses bosatt, anses bosatt på den fastighet som han eller hon med hänsyn till omständigheterna i övrigt kan anses ha sin starkaste anknytning till.

Sammanlever en person som omfattas av första eller andra stycket med sin familj på en fastighet där han eller hon enligt 7 § skulle anses vara bosatt, får Skatteverket på ansökan besluta att han eller hon ska folkbokföras på den fastigheten.

10 a §

En vistelse av statsministerns familjemedlemmar i statsministerns tjänstebostad anses inte leda till ändrad bosättning.

En sådan familjemedlem som regelmässigt tillbringar dygnsvilan endast i statsministerns tjänstebostad, anses bosatt på den fastighet som han eller hon med hänsyn till omständigheterna i övrigt kan anses ha sin starkaste anknytning till.

Skatteverket får på ansökan besluta att en familjemedlem till statsministern ska folkbokföras på den fastighet som inrymmer tjänstebostaden.

11 §

En elev under 18 år som har sitt egentliga hemvist tillsammans med föräldrar eller andra anhöriga anses bosatt där även om han till följd av skolgången regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet.

En elev under 18 år som har sin egentliga hemvist tillsammans med föräldrar eller andra anhöriga anses bosatt där även om han eller hon till följd av skolgången regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet. Detsamma gäller om ett barn under 18 år, som har sin egentliga hemvist tillsammans med föräldrar eller andra anhöriga, till följd av ett beslut om boende i bostad med särskild service för barn eller

ungdomar enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet.

Första stycket tillämpas även efter det att *eleven* fyllt 18 år så länge han *genomgår grund- eller gymnasieskola eller motsvarande utbildning.*

Första stycket tillämpas även efter det att *barnet* fyllt 18 år så länge han *eller hon går i grundskola eller gymnasieskola eller genomgår annan jämförlig grundutbildning, dock längst till dess barnet fyller 21 år.*

12 §

Den som inte regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på någon viss fastighet *eller regelmässigt tillbringar dygnsvilan endast på en fastighet där han med tillämpning av 10 § inte skall anses bosatt,* anses bosatt på den fastighet till vilken han med hänsyn till *sina familje- och arbetsförhållanden och övriga* omständigheter kan anses ha sin starkaste anknytning.

Den som inte regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på någon viss fastighet anses bosatt på den fastighet till vilken han *eller hon* med hänsyn till *samtliga* omständigheter kan anses ha sin starkaste anknytning.

13 §

Kan en persons bosättning med tillämpning av 7–12 §§ hänföras till en *församling* men inte till viss fastighet inom denna *skall* han anses bosatt i *församlingen.*

Kan en persons bosättning med tillämpning av 7–12 §§ hänföras till en *kommun* men inte till *en* viss fastighet inom denna, *ska* han *eller hon* anses bosatt i *kommunen.*

13 a §

Kan en persons bosättning med tillämpning av 7–13 §§ inte hänföras till en kommun och ska personen inte avregistreras från folkbokföringen som utflyttad enligt 20 §, anses han eller hon sakna känd hemvist.

14 §

Den som är utsänd för anställning på utländsk ort i svenska statens tjänst folkbokförs under denna tjänstgöring tillsammans med sin medföljande familj på den fastighet och i den församling där den utsände senast var eller borde ha varit folkbokförd eller, om ändrade förhållanden föranleder det, endast i församlingen.

Den utsände får efter ansökan medges att tillsammans med sin medföljande familj folkbokförs på en fastighet i en församling där han eller någon annan i familjen äger eller innehar fast egendom eller innehar en bostad med bostadsrätt.

Vad som sägs i 11 § skall tillämpas på medföljande barn som för skolgång vistas i utlandet på annan ort än den där den utsände är stationerad.

Den som är utsänd för anställning på utländsk ort i svenska statens tjänst folkbokförs under denna tjänstgöring tillsammans med sin medföljande familj på den fastighet och i den kommun där den utsände senast var eller borde ha varit folkbokförd eller, om ändrade förhållanden föranleder det, endast i kommunen.

Den utsände får efter ansökan medges att tillsammans med sin medföljande familj folkbokförs på en fastighet i en kommun där den utsände eller någon annan i familjen disponerar en bostad.

Vad som sägs i 11 § ska tillämpas på medföljande barn som för skolgång vistas i utlandet på annan ort än den där den utsände är stationerad.

15 §⁷

Den som för service och omvårdnad har en sådan bostad för äldre människor som avses i 5 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) i en annan församling än den, där han var eller borde ha varit folkbokförd när han flyttade till den aktuella bostaden, får folkbokföras i sistnämnda församling. Han folkbokförs då på den fastighet där han förut var eller borde ha varit folkbokförd eller endast i församlingen eller, om det finns särskilda skäl, på en annan fastighet.

Den som för service och

En vistelse för service och omvårdnad i en sådan bostad för äldre människor som avses i 5 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) i en annan kommun än den där personen var eller borde ha varit folkbokförd när han eller hon flyttade till den aktuella bostaden, ska inte anses leda till ändrad bosättning om vistelsen har beslutats av den kommun där han eller hon var eller borde ha varit folkbokförd. Om personen inte längre disponerar en bostad på den fastighet där han eller hon förut var eller borde ha varit folkbokförd, anses personen bosatt endast i kommunen eller, om ändrade förhållanden föranleder det, på en annan fastighet.

⁷ Senaste lydelse 2001:470. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

omvårdnad har en sådan bostad som anges i första stycket och är folkbokförd i den församling där bostaden ligger får folkbokföras på en annan fastighet i församlingen om det finns särskilda skäl.

Första och andra styckena skall även tillämpas på den som vistas i ett hem för äldre som drivs av någon annan än kommunen, om boendet med hänsyn till upplåtelseform och tillgång till vård kan anses motsvara vistelse som avses i första stycket.

Första stycket ska även tillämpas på den som vistas i ett hem för äldre som drivs av någon annan än kommunen, om boendet med hänsyn till upplåtelseform och tillgång till vård kan anses motsvara vistelse som avses i första stycket.

20 §⁸

Den som kan antas under sin normala livsföring komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år ska avregistreras från folkbokföringen som utflyttad om inte annat följer av andra stycket eller 14 §. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska avregistreras om han med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist utom landet.

Den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år ska avregistreras från folkbokföringen som utflyttad om inte annat följer av fjärde stycket eller 14 §. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska avregistreras om han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist utom landet.

En person anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet om han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan där minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

Om en utlänning som måste ha uppehållstillstånd för att få vistas i landet saknar ett sådant tillstånd, ska det särskilt beaktas vid tillämpningen av första och andra styckena.

En vistelse utom landet som föranleds av uppdrag som ledamot av Europaparlamentet ska inte leda

En vistelse utom landet som föranleds av uppdrag som ledamot av Europaparlamentet efter val i

⁸ Senaste lydelse 2009:678.

till avregistrering enligt första stycket om ledamoten har anknytning till landet genom att disponera en bostad här. På ansökan av ledamoten får dock Skatteverket besluta om avregistrering under de förutsättningar som anges i första stycket.

Sverige ska inte leda till avregistrering enligt första stycket om ledamoten har anknytning till landet genom att disponera en bostad här. På ansökan av ledamoten får dock Skatteverket besluta om avregistrering under de förutsättningar som anges i första stycket.

21 §

Den som oavbrutet under två år saknat *känt* hemvist avregistreras från folkbokföringen som *obefintlig*. Den som folkbokförs med fingerade personuppgifter *skall* avregistreras *såvitt avser* de tidigare uppgifterna.

Den som oavbrutet under två år saknat *känd* hemvist avregistreras från folkbokföringen som *försvunnen*. Den som folkbokförs med fingerade personuppgifter *ska* avregistreras *när det gäller* de tidigare uppgifterna.

24 §⁹

Ett barns födelse ska anmälas till Skatteverket om barnet föds inom landet *eller* om *det* föds utom landet *av en kvinna som är folkbokförd här*.

Ett barns födelse ska anmälas till Skatteverket om barnet föds inom landet. *Detsamma gäller* om *barnet* föds utom landet *och ska folkbokföras enligt 2 § andra stycket*.

Föds barnet på ett sjukhus eller enskilt sjukhem ska inrättningen göra anmälan. Om en barnmorska hjälper till vid födelsen i annat fall, ska hon göra födelseanmälan. Anmälan ska göras så snart som möjligt.

I andra fall ska barnets vårdnadshavare göra anmälan inom en månad från födelsen.

Anmälan enligt första stycket ska göras för en nyfödd, som efter födelsen andats eller visat något annat livstecken, samt dödfödd som avlidit efter utgången av tjuogoandra havandeskapsveckan.

25 §¹⁰

Den som flyttat *skall* inom en vecka anmäla flyttningen till Skatteverket, *Försäkringskassan* eller ett *postbefordringsföretag* som *regeringen bestämmer*.

Den som ändrar postadress utan att flyttning skett *skall* göra anmälan enligt första stycket om postadressen *skall* gälla för minst sex månader.

Den som är *folkbokförd och har flyttat ska* inom en vecka anmäla flyttningen till Skatteverket.

Den som är *folkbokförd och* ändrar postadress utan att flyttning skett *ska* göra anmälan enligt första stycket om postadressen *ska* gälla för minst sex månader.

⁹ Senaste lydelse 2008:207.

¹⁰ Senaste lydelse 2004:822.

26 §¹¹

Den som flyttat in från utlandet ska anmäla inflyttningen till Skatteverket *eller Försäkringskassan. Detsamma gäller den som är registrerad som obefintlig och ska folkbokföras.*

Anmälan ska även göras när ett barn ska folkbokföras här i landet enligt 3 § andra stycket.

Den som *har* flyttat in från utlandet *och ska folkbokföras* ska anmäla inflyttningen till Skatteverket *inom en vecka efter det att han eller hon har vistats i landet i tre månader.*

Anmälan ska även göras när *den som är avregistrerad som försvunnen ska folkbokföras och när ett barn ska folkbokföras här i landet enligt 2 a § eller 3 § tredje stycket.*

Anmälningsskyldigheten enligt första stycket gäller inte en utländsk medborgare som omfattas av 4 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall och som inte har rätt till motsvarande immunitet och privilegier som en diplomatisk företrädare vid en främmande makts beskickning.

27 §¹²

Den som är folkbokförd och avser att flytta till utlandet *skall* anmäla detta till Skatteverket *eller Försäkringskassan. Anmälan skall* göras senast en vecka före utresan och *skall* innehålla uppgift om utresedagen. Om utresan ställs in eller skjuts upp *skall* detta anmälas senast den tidigare uppgivna utresedagen.

Den som är folkbokförd och avser att flytta till utlandet *ska* anmäla detta till Skatteverket. Anmälan *ska* göras senast en vecka före utresan och *ska* innehålla uppgift om utresedagen. Om utresan ställs in eller skjuts upp *ska* detta anmälas senast den tidigare uppgivna utresedagen.

28 §¹³

Anmälan enligt 25 eller 26 § *skall* innehålla följande uppgifter:

1. namn och *personnummer*,
2. datum för ändring av bostads- eller postadress,
3. ny bostads- och postadress samt beräknad giltighetstid,
4. registerbeteckning för den fastighet som den nya bostadsadressen avser och, om fastigheten innehåller flera bostadslägenheter med samma belägenhetsadress, lägenhetsnummer som avses i lagen (2006:378) om lägenhetsregister,

En anmälan enligt 25 eller 26 § *ska* innehålla följande uppgifter:

1. namn och *person- eller samordningsnummer*,
4. registerbeteckning för den fastighet som den nya bostadsadressen avser och, om fastigheten innehåller flera bostadslägenheter med samma belägenhetsadress, lägenhetsnummer som avses i lagen (2006:378) om lägenhetsregister,

¹¹ Senaste lydelse 2010:1843.

¹² Senaste lydelse 2004:822.

¹³ Senaste lydelse 2006:379.

och

5. vem som upplåtit den fastighet eller bostadslägenhet som den nya bostadsadressen avser.

Anmälan enligt 26 § skall dessutom innehålla uppgift om inflyttningsdag till landet, avsikten med vistelsen här och dess beräknade varaktighet samt de uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

En anmälan enligt 26 § första stycket ska dessutom innehålla uppgift om inflyttningsdag till landet, avsikten med vistelsen här och dess beräknade varaktighet, *personnummer som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land* samt de uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

31 §¹⁴

Om det kan antas att en person är skyldig att göra anmälan enligt denna lag, får Skatteverket förelägga personen att antingen göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av personens folkbokföring. Skatteverket får även i annat fall förelägga en person att lämna uppgifter som behövs för kontroll av bosättningen enligt denna lag. I föreläggandet skall anges vilka uppgifter som skall lämnas.

Skatteverket får besluta att förelägga en person som kan antas vara skyldig att göra en anmälan enligt denna lag, att antingen göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för *prövning av frågan om personens folkbokföring*. Skatteverket får även i annat fall *besluta att förelägga en person att lämna sådana uppgifter som behövs för kontroll av bosättningen enligt denna lag eller för kontroll och komplettering av övriga uppgifter om en folkbokförd person som får föras in i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet*. I ett beslut om föreläggande ska det anges vilka uppgifter som ska lämnas.

Skatteverket får förelägga en person att lämna uppgift om lägenhetsnummer, även om skyldighet att göra anmälan enligt första stycket inte föreligger.

Om ett barns vårdnadshavare inte anmält barnets förnamn inom föreskriven tid enligt 30 §

Skatteverket får besluta att förelägga ett barns vårdnadshavare att inom viss tid anmäla

¹⁴ Senaste lydelse 2006:379. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

namnlagen (1982:670), får Skatteverket förelägga barnets vårdnadshavare att inom viss tid fullgöra denna skyldighet.

barnets förnamn, om vårdnadshavaren inte har fullgjort denna skyldighet inom föreskriven tid enligt 30 § namnlagen (1982:670).

35 §

Vid flyttning gäller den nya folkbokföringen från och med flyttningsdagen om anmälan görs enligt 25 eller 26 §. Kommer anmälan in senare gäller folkbokföringen från och med den dag då anmälan kom in.

Har beslut om folkbokföring meddelats utan föregående anmälan, gäller folkbokföringen från och med beslutets dag.

Vid flyttning gäller den nya folkbokföringen från och med flyttningsdagen om anmälan enligt 25 eller 26 § görs inom en vecka från flyttningen. Kommer anmälan in senare gäller folkbokföringen från och med den dag då anmälan kom in.

Har beslut om folkbokföring meddelats utan föregående anmälan, gäller folkbokföringen från och med beslutets dag. *Om ett sådant beslut avser ett barn som står under vårdnad av två vårdnadshavare och beslutet innebär att barnet folkbokförs på samma fastighet som den ena vårdnadshavaren har flyttat till, får Skatteverket bestämma att barnets nya folkbokföring ska gälla från och med den dag då vårdnadshavaren folkbokfördes på den fastigheten.*

Ett beslut om folkbokföring får ändras vid omprövning eller överklagande, även om frågan om folkbokföring har prövats på nytt efter det omprövade eller överklagade beslutet.

40 §¹⁵

Andra beslut av Skatteverket än som anges i 39 § får överklagas av den person vars folkbokföring beslutet gäller och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Ett beslut om en persons bosättning får även överklagas av en kommun som berörs av beslutet.

Andra beslut av Skatteverket än som anges i 39 § får överklagas av den person vars folkbokföring beslutet gäller och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. *Om ett barn står under vårdnad av två vårdnadshavare, får ett beslut om barnets folkbokföring även överklagas av en av dem ensam.* Ett beslut om en persons bosättning får även överklagas av en kommun

¹⁵ Senaste lydelse 2005:267.

Ett överklagande av enskild om folkbokföring enligt 3–17, 20 och 21 §§ *skall* ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag den klagande fick del av beslutet. Beslut i annan fråga får överklagas av enskild utan begränsning till viss tid.

Ett överklagande av *det allmänna ombudet eller en kommun skall* ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag beslutet meddelades.

som berörs av beslutet.

En enskilds överklagande av *ett beslut* om folkbokföring enligt 3–17, 20 och 21 §§ *ska* ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag den klagande fick del av beslutet. Beslut i *en* annan fråga får överklagas av *en* enskild utan begränsning till viss tid.

Det allmänna ombudets eller en kommuns överklagande *ska* ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag beslutet meddelades.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016 i fråga om 6, 13 och 15 §§, den 1 juli 2013 i fråga om anmälningstiden i 26 § första stycket och 35 § första stycket och i övrigt den 1 januari 2014.

2. Det som sägs om kommun i 13 a och 14 §§ ska till och med den 31 december 2015 i stället gälla församling.

3. Bestämmelserna om anmälningstiden i 26 § första stycket i sin nya lydelse tillämpas även på inflyttningar som har skett före ikraftträdandet.

4. Äldre bestämmelser i 2 §, 6 § tredje stycket och 24 § gäller fortfarande för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

SPAR får innehålla uppgifter om personer som är folkbokförda i landet och personer som har tilldelats personnummer enligt 18 b § folkbokföringslagen (1991:481). SPAR får även innehålla uppgifter om personer som har tilldelats samordningsnummer, om det inte råder osäkerhet om personernas identitet. Följande uppgifter får anges:

1. namn,
2. person- eller samordningsnummer,
3. födelsetid,
4. adress,
5. folkbokföringsort,
6. födelsehemort,
7. svenskt medborgarskap,
8. make eller vårdnadshavare,
9. avregistrering från folkbokföringen på grund av dödsfall, med angivande av tidpunkt, eller avregistrering av annan anledning,
10. summan av fastställd förvärvsinkomst och inkomst av kapital, dock lägst noll kronor,
11. ägare av småhusenhet eller lantbruksenhet med småhus på tomtmark samt uppgift om kommun (belägenhet), och
12. taxeringsvärde för småhusenhet.

På begäran av en registrerad ska det i SPAR också anges att uppgifter om denne inte får behandlas vid urvalsdragningar enligt 3 § 2 för direktreklam.

5. folkbokföringsort *och distrikt*,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016 i fråga om 4 § första stycket 5 och i övrigt den 1 januari 2014.

¹ Senaste lydelse 2011:1391.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 och 10 §§ lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §¹

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. person- eller samordningsnummer,	
2. namn,	
3. födelsetid,	
4. födelsehemort,	
5. födelseort,	
6. adress,	
7. folkbokföringsfastighet, lägenhetsnummer, folkbokföringsort och folkbokföring under särskild rubrik,	7. folkbokföringsfastighet, lägenhetsnummer, folkbokföringsort, <i>distrikt</i> och folkbokföring under särskild rubrik,
8. medborgarskap,	
9. civilstånd,	
10. make, barn, föräldrar, vårdnadshavare och annan person som den registrerade har samband med inom folkbokföringen,	
11. samband enligt 10 som är grundat på adoption,	
12. inflyttning från utlandet,	
13. avregistrering enligt 19–21 §§ folkbokföringslagen (1991:481),	
14. anmälan enligt 5 kap. 2 § vallagen (2005:837), <i>och</i>	14. anmälan enligt 5 kap. 2 § vallagen (2005:837),
15. gravsättning.	15. gravsättning,
	16. <i>personnummer som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land, och</i>
	17. <i>uppehållsrätt för en person som är folkbokförd.</i>

I databasen får uppgifter behandlas som den 30 juni 1991 enligt särskilda bestämmelser var antecknade i sådan personakt som avses i 16 § i den upphävda folkbokföringskungörelsen (1967:495), oavsett om uppgifterna är sådana som avses i 1 kap. 6 §.

I ärenden om tilldelning av personnummer enligt 18 b § folkbokföringslagen eller samordningsnummer får även anges grunden för tilldelningen och de handlingar som har legat till grund för identifiering. I ärenden om tilldelning av samordningsnummer får även anges uppgift om att det råder osäkerhet om personens identitet.

¹ Senaste lydelse 2009:274.

10 §

Vid sökning i databasen får uppgifter som avses i 3 § första stycket 5, 11 *och* 12 inte användas som sökbegrepp. Vid sökning i databasen får uppgifter som avses i 3 § första stycket 5, 11, 12 *och* 17 inte användas som sökbegrepp.

Uppgifter som avses i 3 § första stycket 8 får användas som sökbegrepp endast i fråga om medborgarskap i Sverige, Danmark, Norge, Finland eller Island samt om medborgarskap inom eller utom Europeiska unionen (unionsmedborgarskap eller icke unionsmedborgarskap).

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016 i fråga om 2 kap 3 § första stycket 7 och i övrigt den 1 januari 2014.

2. Äldre bestämmelser i 2 kap. 3 § första stycket 7 gäller fortfarande för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet.

2.7 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen
(2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 56 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

56 kap.

8 §¹

När den slutliga skatten bestäms gäller att

1. egenavgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) beräknas med ledning av uppgifter om försäkringsförhållanden som lämnas av Försäkringskassan,

2. begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144) beräknas med ledning av den avgiftssats som för beskattningsåret gäller för den fysiska personen enligt de uppgifter som har lämnats för *den församling* eller kommun som avgiften ska betalas till, och

2. begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144) beräknas med ledning av den avgiftssats som för beskattningsåret gäller för den fysiska personen enligt de uppgifter som har lämnats för *huvudmännen inom Svenska kyrkan* eller *den* kommun som avgiften ska betalas till, och

3. avgift som avses i lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund beräknas med ledning av den avgiftssats som för beskattningsåret gäller för den fysiska personen enligt de uppgifter som har lämnats av trossamfundet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016 och ska tillämpas första gången på beskattningsår 2017.

¹ Senaste lydelse 2012:136.

3 Ärendet och dess beredning

Genom beslut den 6 september 2007 bemyndigade regeringen chefen för Finansdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en allmän översyn av folkbokföringslagen (1991:481). Utredningen tog namnet Folkbokföringsutredningen. Utredningen lämnade i juni 2008 ett delbetänkande, Personnummer och samordningsnummer (SOU 2008:60), som har lett till ändrad lagstiftning (prop. 2008/09:111, bet. 2008/09:SkU28, rskr. 2008/09:203). I september 2009 överlämnade Folkbokföringsutredningen sitt slutbetänkande Folkbokföringen (SOU 2009:75), i vilket ett antal i direktiven (dir. 2007:123 och 2008:56) särskilt utpekade frågor redovisades tillsammans med resultatet av den allmänna översynen av folkbokföringslagen. Ett avsnitt i betänkandet avsåg frågan om personer som omfattas av immunitet och privilegier skulle kunna folkbokföras. Den frågan har behandlats i ett separat lagstiftningsärende (prop. 2009/10:245, bet. 2010/11:SkU2, rskr. 2010/11:41).

En sammanfattning av slutbetänkandet i övrigt finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av samtliga remissyttranden finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2009/5948).

Under beredningen av Folkbokföringsutredningens betänkande har en promemoria upprättats i Finansdepartementet med förslag till författningsreglering för att möjliggöra en enhetlig avgiftssats för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning av remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2012/396).

4 Folkbokföringens syfte och uppgift

Historik

Folkbokföringen går tillbaka till 1500-talet och bestod då av två former av befolkningsregistrering, kyrkobokföring och mantalsskrivning. Kyrkobokföringen tillgodosåg kyrkans behov av uppgifter om befolkningens familjeförhållanden och bosättning för sin församlingsvård. Under 1600–1800-talen ansvarade kyrkan dessutom för en stor del av det borgerliga samhällets verksamheter, såsom fattigvård och skolor. Mantalsskrivningen tillgodosåg behovet av uppgifter för dessa verksamheter liksom statens behov av uppgifter för besiktning och utskrivning av krigsfolk. De första riksomfattande bestämmelserna om registrering av befolkningen infördes genom 1686 års kyrkolag. Prästerna blev då skyldiga att föra husförhörslängder och registrera vissa uppgifter om befolkningen, exempelvis födelser, namn, familjerelationer, dödsfall, inflyttningar och utflyttningar. Genom folkbokförings-

förordningen (1946:469) fastlades att det huvudsakliga syftet med folkbokföringen var att för samhällets behov, skatteindrivning, deklarationskontroll m.m., registrera medborgarna.

I äldre tider bedömdes de flesta samhällsliga rättigheter och skyldigheter som var beroende av en persons bosättning, såsom rösträtt, medlemskap i kommun, rätt till fattigvård och skattskyldigheter av olika slag, med utgångspunkt i mantalsskrivningen. Mantalsskrivningen och kyrkobokföringen hade från början olika materiella bosättningsregler som reglerades i olika lagar och förordningar. Skillnaderna upphörde först i och med 1946 års folkbokföringsförordning. Folkbokföringen kom då att bestå av tre delar: den löpande registreringen genom kyrkobokföringen, den periodiska registreringen genom mantalsskrivningen och den nyinrättade centrala registreringen vid länsbyråer och Riksbyrån för folkbokföring. Samtidigt introducerades bland annat födelsenumret och personakterna.

Rättigheter och skyldigheter knöts efter hand i allt större utsträckning till den löpande folkbokföringen, kyrkobokföringen. Mantalsskrivningen, som skatteförvaltningen kommit att ansvara för, avskaffades helt 1991. Samtidigt övertog skatteförvaltningen ansvaret för kyrkobokföringen från Svenska kyrkan. Folkbokföring blev det nya enhetliga begreppet för den registrering av befolkningen som utförs i det civila samhällets regi.

Folkbokföringen i dag

I 1 § folkbokföringslagen (1991:481) anges att folkbokföring innebär fastställande av en persons bosättning samt registrering av uppgifter om identitet, familj och andra förhållanden som enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet får förekomma i folkbokföringsdatabasen. Folkbokföringen ingår som en verksamhetsgren i utgiftsområdet skatt, tull och exekution. I Skatteverkets regleringsbrev för budgetåret 2013 uttrycks målet för folkbokföringen så att uppgifterna i folkbokföringen ska spegla befolkningens verkliga bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder.

Utöver vad som sägs i 1 § folkbokföringslagen utvecklas inte syftet med folkbokföringen i folkbokföringslagen. I 1 kap. 4 § lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet regleras dock ändamålen med behandlingen av personuppgifter i folkbokföringsverksamheten. Flera av ändamålen syftar till att tillgodose samhällets behov av uppgifter om enskilda och knyter an till det primära målet med folkbokföringen, nämligen att bistå samhället i stort med uppgifter om fysiska personer i Sverige. Detta primära mål har framhållits i ett stort antal utredningar, lagstiftningsarbeten och liknande. Det har i dessa sammanhang också framhållits att folkbokföringsuppgifterna ligger till grund för ett stort antal rättigheter och skyldigheter som kan vara avhängiga såväl *att* en person är folkbokförd som *var* personen är folkbokförd.

Att en person är folkbokförd är i många författningar ett av flera kriterier för att författningen ska kunna tillämpas i förhållande till

personen. Sådana bestämmelser finns exempelvis i förordningen (2009:284) om identitetskort för folkbokförda i Sverige och i lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag. En person som inte är folkbokförd kan omfattas av en författning som kräver folkbokföring endast om kravet på folkbokföring skulle strida mot EU-rättsliga bestämmelser eller andra överordnade bestämmelser. I andra författningar finns egna definitioner av bosättning som, för att den specifika författningens syfte ska kunna uppfyllas, inte är identiska med dem i folkbokföringslagen. Den omständigheten att en person är folkbokförd kan även i dessa fall ändå ha betydelse vid bedömningen av bosättningen. Det gäller exempelvis vid tillämpning av socialförsäkringsbalken (2010:110).

Behov av ändrade folkbokföringsregler

I Folkbokföringsutredningens kommittédirektiv (Dir. 2007:123) angavs bl.a. att utredaren skulle bedöma om bestämmelserna är ändamålsenliga utifrån folkbokföringens uppgifter. Utredningen har med beaktande av detta i sitt slutbetänkande (SOU 2009:75) lämnat ett stort antal förslag som behandlas i denna lagrådsremiss. I den mån regeringen instämmer i utredningens bedömning att det inte finns anledning att ändra en viss bestämmelse tas den frågan inte upp här.

5 Folkbokföring av vissa personer

5.1 Personer med bosättning både inom och utom landet

Regeringens förslag: Den praxis ska författningsregleras som innebär att en person anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här i landet om han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan här minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag, förutom att utredningens författningsförslag innebär att bedömningen ska utgå från den regelmässiga vistelsen ”i ett land”.

Remissinstanserna: *Skatteverket*, som är den enda instans som har yttrat sig i denna del, menar att den utformning av definitionen av dubbel bosättning som utredningen föreslår kommer att påverka bedömningen av om den egentliga hemvisten vid inflyttning är i Sverige eller utom landet. I dag utreds inte den inflyttandes eventuella hemvist i något specifikt land utan i stället bedöms om personen får anses ha sin egentliga hemvist här eller inte och då i förhållande till den totala vistelsen och anknytningen i övrigt utom landet. Utredningens definition innebär en skyldighet att utreda alla eventuella hemvist personen kan tänkas ha utom landet, vilket skulle medföra att många fler personer bedöms ha sin egentliga hemvist här. Skatteverket föreslår därför att

formuleringen utformas på sådant sätt att det framgår att det är dygnsvilan ”här i landet” som avses i stället för ”i ett land”.

Skälen för regeringens förslag: Frågan om dubbel bosättning uppkommer inte enbart vid bedömning av var i landet en person ska anses bosatt, utan även vid bedömningen av om en person över huvud taget ska anses vara bosatt i landet. Enligt 3 § folkbokföringslagen (1991:481) ska den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet folkbokföras om han med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist här. Några närmare regler om när en vistelse kan anses regelmässig finns inte. En praxis har dock utvecklats enligt vilken en vistelse anses regelmässig om en person under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan här minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden. Regeringen instämmer i utredningens förslag att den utvecklade praxisen bör författningsregleras så att det blir tydligt både för den enskilde och för tillämpande myndigheter vad som gäller i dessa fall.

Författningsregleringen bör utformas så att den underlättar vid bedömningen av frågan om en person vistas i Sverige i sådan omfattning att det finns anledning att överväga om personen bör folkbokföras här. Avsikten är inte att åstadkomma någon ändring av den etablerade praxisen. Definitionen bör därför, i enlighet med *Skatteverkets* förslag, ta sikte på om en person som tillbringar sin dygnsvila i mer än ett land kan anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här i landet. Om det därvid konstateras att en person regelmässigt tillbringar dygnsvilan här får sedan på samma sätt som sker i dag, vistelsen i Sverige jämföras med övrig vistelse och anknytningen i övrigt utom landet. Utmynnar bedömningen i att personen får anses ha sin egentliga hemvist här, ska han eller hon folkbokföras.

5.2 Personer med uppehållsrätt i landet

Regeringens förslag: En utlänning som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige, får folkbokföras endast om detta villkor är uppfyllt, eller om det finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå ska folkbokföras.

Uppgift om uppehållsrätt beträffande en person som folkbokförs ska registreras i folkbokföringsdatabasen. Uppgiften får dock inte användas som sökbegrepp.

Regeringens bedömning: Sekretessbrytande bestämmelser och regler om direktåtkomst bör införas i förordning. Det saknas behov av att införa nya sekretessbestämmelser med anledning av att Skatteverket bör få direktåtkomst till vissa uppgifter i Migrationsverkets verksamhetsregister. Regleringen av vilka handlingar som får begäras av en person som gör gällande uppehållsrätt vid inflyttning till landet bör ske i förordningsform.

Det bör inte införas en särskild registrering i folkbokföringsdatabasen av de EES-medborgare med familjemedlemmar som har uppehållsrätt men som inte uppfyller förutsättningarna för folkbokföring.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag såvitt gäller frågan om att uppehållsrätt ska utgöra en förutsättning för folkbokföring. Utredningen föreslår att en särskild bestämmelse om sekretess ska gälla för uppgifter som Skatteverket får från Migrationsverket och att en sekretessbrytande bestämmelse som ska möjliggöra ett sådant uppgiftsutbyte ska införas i utlänningslagen. Utredningen föreslår även att det i lag ska regleras vilka handlingar som Skatteverket får begära av en person som gör gällande uppehållsrätt i samband med folkbokföring.

I övrigt lämnar utredningen följande förslag. En EES-medborgare och dennes familjemedlemmar som har uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716) och som har för avsikt att vistas i landet under längre tid än tre månader utan att förutsättningarna för folkbokföring är uppfyllda, får efter anmälan registreras av Skatteverket i folkbokföringsdatabasen. Skatteverket ska få begära att anmälan eller uppgift ska lämnas vid personlig inställelse.

Ett beslut i ett ärende om registrering ska få överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholm, tidigare Länsrätten i Stockholms län. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagade till kammarrätten.

En person som registreras ska tilldelas ett samordningsnummer av Skatteverket om han eller hon inte tidigare har ett sådant nummer eller ett personnummer.

Den som anmält sin vistelse ska vara skyldig att till Skatteverket lämna uppgift om ändrad adress, även i samband med flyttning från landet.

Uppgiften om att dessa personer har uppehållsrätt ska registreras i folkbokföringsdatabasen.

Det statliga personadressregistret ska även få innehålla uppgifter om dödsfall avseende andra än folkbokförda personer.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser, däribland *Migrationsverket*, som har yttrat sig över förslaget om att uppehållsrätt ska utgöra en uttrycklig förutsättning för folkbokföring är positiva. Några remissinstanser anser dock att förslaget innehåller en oklarhet kring vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att folkbokföring ska kunna ske. *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Försäkringskassan* och *Skatteverket* anser därför att lagtexten bör förtydligas så att det framgår vilka villkor för att vistas i Sverige som avses. Försäkringskassan påpekar att dessa villkor även måste vara uppfyllda för att en bosättningsbaserad socialförsäkringsförmån ska få betalas ut. Skatteverket understryker vikten av att verkets maskinella åtkomst till uppgifter hos Migrationsverket är utvecklad och i drift. Även *Arbetsförmedlingen* poängterar vikten av en effektiviserad informationsöverföring mellan Migrationsverket och Skatteverket för en snabb etablering av nyanlända. *Datainspektionen* anser att det från integritetssynpunkt är att föredra om regleringen av direktåtkomst innehåller ett krav på att handläggare på Skatteverket bara ska kunna ta del av uppgifter om enskilda som är aktuella i ärenden hos Skatteverket. Slutligen ifrågasätter Skatteverket om inte Migrationsverket bör få möjlighet att agera som part eller i vart fall sakkunnig i de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Vad gäller förslaget om registrering i folkbokföringsdatabasen av personer som har uppehållsrätt men som inte uppfyller förutsättningarna

för folkbokföring är *Malmö tingsrätt*, *Statistiska centralbyrån* och *Migrationsverket* uttryckligt positiva till detta. *Försäkringskassan* anser inte att förslaget till registrering innebär någon förenkling eller på ett bättre sätt tydliggör personens status vid bedömningen av rätten till socialförsäkringsförmåner jämfört med nuvarande registreringsrutin hos Migrationsverket. *Skatteverket* avstyrker förslaget till den del det avser registrering av uppgiften om uppehållsrätt eftersom en sådan uppgift kan komma att sakna aktualitet så snart registrering skett. *Centrala studiestödsnämnden* anser tvärtom att uppgifter om uppehållsrätt ska finnas tillgängliga via folkbokföringsregistret och att det av dessa uppgifter även ska framgå vilken typ av uppehållsrätt som avses. *Patent- och registreringsverket (PRV)* befarar att förslaget kan medföra praktiska problem vid verkets hantering av namnändringen genom att utvidgningen av användningen av samordningsnummer kan sägas försvaga presumptionen om hemvist i Sverige, vilken omständighet utgör en förutsättning för att namnändringen ska hanteras av Skatteverket eller PRV. I övrigt har remissinstanserna inte uttryckligen berört förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Upppehållsrätt i Sverige

En utlänning som vistas i Sverige mer än tre månader ska enligt 2 kap. 5 § utlänningslagen (2005:716) ha uppehållstillstånd om inte visering har beviljats för längre tid. Det gäller dock inte de EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt (2 kap. 8 § utlänningslagen). Kravet på uppehållstillstånd gäller inte heller medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge. Upppehållsrätten regleras i 3 a kap. utlänningslagen och grundas på de bestämmelser härom som finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet.

För att ha uppehållsrätt här i landet ställs krav i 3 a kap. 3 § utlänningslagen som innebär att EES-medborgaren ska

- 1) vara arbetstagare eller egen företagare i Sverige,
- 2) ha kommit till Sverige för att söka arbete och ha en verklig möjlighet att få en anställning,
- 3) vara inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt en försäkran om detta ha tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning samt ha en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige, eller
- 4) ha tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och ha en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige.

En familjemedlem till en EES-medborgare som uppfyller villkoren i punkterna 1–2 och 4 ovan har också uppehållsrätt. Med familjemedlem till en EES-medborgare avses en utlänning, oavsett medborgarskap, som följer med eller i Sverige ansluter sig till en EES-medborgare och som är – make eller sambo till EES-medborgaren,

– släkting i rakt nedstigande led till EES-medborgaren eller till hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är beroende av någon av dem för sin försörjning eller är under 21 år, eller

– släkting i rakt uppstigande led till EES-medborgaren eller till hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är beroende av någon av dem för sin försörjning (3 a kap. 2 § utlänningslagen).

Beträffande familjemedlemmar till en sådan EES-medborgare som har kommit till Sverige för att studera och uppfyller villkoren i punkten 3 ovan, begränsas uppehållsrätten till att enbart gälla EES-medborgarens make eller sambo samt deras barn under 21 år, om de är beroende av någon av dem för sin försörjning (3 a kap. 4 § utlänningslagen).

EES-medborgare som inte har uppehållsrätt är skyldiga att ha uppehållstillstånd för att vistas i landet under längre tid än tre månader. Detta gäller dock inte medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge.

En EES-medborgare och hans eller hennes familjemedlemmar får efter att ha vistats i Sverige under minst fem sammanhängande år, inklusive avbrott för vissa tillfälliga vistelser utom landet, permanent uppehållsrätt här. Den permanenta uppehållsrätten gäller utan villkor och kan endast upphöra om utlänningsmyndigheten har vistats utanför Sverige i mer än två på varandra följande år (3 a kap. 6–9 §§ utlänningslagen).

Sverige har valt att utnyttja den möjlighet att ålägga unionsmedborgare att registrera sig som anges i rörlighetsdirektivet, artikel 8. Det innebär att EES-medborgare som har uppehållsrätt och som avser att stanna i landet under längre tid än tre månader i dag som huvudregel är skyldiga att registrera sig hos Migrationsverket. Familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare och som har uppehållsrätt ska som huvudregel hos Migrationsverket ansöka om uppehållskort senast tre månader efter det att de kom till landet.

Det har ifrågasatts om det står i överensstämmelse med rörlighetsdirektivet att ålägga en unionsmedborgare att vända sig både till Migrationsverket för registrering enligt utlänningslagen och till Skatteverket för folkbokföring. Bestämmelsen i utlänningslagen om registrering innebär visserligen en skyldighet för EES-medborgaren. Det är dock inte alla personer som omfattas av kravet som faktiskt registrerar sig. De möjligheter att besluta om vitesföreläggande som står Migrationsverket till buds utnyttjas sällan. Det är inte ovanligt att personer med uppehållsrätt är folkbokförda men att de inte har registrerat sig hos Migrationsverket.

Migrationsverket har som en följd av detta i en rapport om tillämpningen av rörlighetsdirektivet (dnr Ju2007/5661) föreslagit att det särskilda registreringsförfarandet enligt utlänningslagen tas bort under återopande av att det

- inte är avgörande för rätten att vistas här,
- inte inverkar på rätten att folkbokföra sig,
- endast är till begränsad nytta och ledning för andra myndigheter, och
- inte heller ger något tillförlitligt underlag för att statistiskt följa inflyttningen av EES-medborgare.

Inom Regeringskansliet har en promemoria upprättats i vilken föreslås att utlänningslagens regler om registrering av EES-medborgare ska tas bort (Ds 2012:60). Migrationsverket avses dock alltjämt hantera ansökningar om uppehållskort från familjemedlemmar till EES-

medborgare som inte själva är EES-medborgare. Förslagen i promemorian bildar utgångspunkten för de förslag som regeringen lämnar i detta avsnitt.

Uppehållsrätt som förutsättning för folkbokföring

Enligt 4 § folkbokföringslagen (1991:481) ska en utlänning som är skyldig att ha uppehållstillstånd inte folkbokföras om han eller hon saknar ett sådant tillstånd och det inte finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå folkbokförs.

I folkbokföringslagen uppställs således inte något uttryckligt krav på att EES-medborgare och deras familjemedlemmar ska ha uppehållsrätt för att folkbokföras. När en EES-medborgare med familj anmäler inflyttning till Sverige har Skatteverket därför enbart prövat om kriterierna för folkbokföring vid bosättning i Sverige enligt 3 § folkbokföringslagen är uppfyllda, dvs. om han eller hon kan antas under sin normala livsföring komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i landet under minst ett år. Detta innebär att det kan ha hänt att personer har folkbokförts som varken har uppehållsrätt eller uppehållstillstånd och som alltså inte uppfyller villkoren för att få vistas i landet mer än tre månader. Skatteverket har dock sedan hösten 2010 ändrat sin tillämpning och utreder numera om inflyttande EES-medborgare och deras familjemedlemmar har uppehållsrätt innan de folkbokförs.

En EES-medborgare som inte har uppehållsrätt måste ha uppehållstillstånd för att vistas i landet mer än tre månader. Det finns inte någon skyldighet att behandla en sådan person i enlighet med de krav på likabehandling som rörlighetsdirektivet förutsätter. Om folkbokföring ändå sker kommer han eller hon i stor utsträckning de facto att bli likabehandlad eftersom flera regelverk utgår från folkbokföringen vid bedömningen av rätten till exempelvis olika bidrag och ersättningar. Genom folkbokföringen ges alltså ett visst utrymme för att även personer som inte har rätt att vistas i landet får del av olika förmåner.

En grundläggande förutsättning för att en person ska folkbokföras måste vara att han eller hon uppfyller villkoren för att få vistas i landet. Det finns därför starka skäl för att införa uppehållsrätt som ett uttryckligt villkor för folkbokföring, vid sidan av uppehållstillstånd. Mot detta kan invändas att en prövning av uppehållsrätten enbart säger något om förhållandena vid prövningstillfället och att dessa förhållanden kan ändras därefter. Här kan dock konstateras att för att en person med uppehållsrätt ska bli folkbokförd måste, på motsvarande sätt som andra personer som flyttar hit, även de allmänna förutsättningarna för folkbokföring vara uppfyllda. En person med uppehållsrätt bör således kunna visa att de förhållanden som ligger till grund för uppehållsrätten, t.ex. en anställning, har en sådan varaktighet att det kan antas att personen kommer att bo här minst ett år.

Den bedömning som ska ske i samband med folkbokföring bör alltså innefatta ett antagande om hur det kommer att förhålla sig med uppehållsrätten även framåt i tiden. Bedömningen kommer därför att skilja sig något från den bedömning som Migrationsverket gör i samband med registrering och utfärdande av uppehållskort, vilken bedömning

enbart avser läget i samband med ansökan. Det bör i detta sammanhang påpekas att en person behåller sin uppehållsrätt vid vissa förändringar av de förhållanden som legat till grund för uppehållsrätten, såsom sjukdomsfall eller arbetslöshet, 3 a kap. 1–4 §§ utlänningsförordningen (2006:97).

Sammanfattningsvis gör regeringen, i likhet med Folkbokföringsutredningen, bedömningen att uppehållsrätt, på motsvarande sätt som uppehållstillstånd, bör utgöra en förutsättning för folkbokföring. Det innebär att 4 § folkbokföringslagen ska ändras. Regeringen instämmer i *Förvaltningsrättens i Göteborg, Försäkringskassans och Skatteverkets* synpunkt att det av lagtexten uttryckligen bör framgå att det är de krav som kan finnas på att en person har uppehållsrätt eller uppehållstillstånd som ska vara uppfyllda och föreslår därför att lagtexten utformas i enlighet med detta.

Handlingar som får begäras av en person som flyttar in till landet och gör gällande uppehållsrätt

Rörlighetsdirektivet syftar bl.a. till att reglera rätten att uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium och vilka administrativa formaliteter som får åläggas unionsmedborgare och deras familjemedlemmar i samband därmed. Direktivet innehåller inte några bestämmelser om när en person ska anses bosatt i ett land eller hur bosättningen ska fastställas. Folkbokföringens främsta syfte är att fastställa om och var en person ska anses bosatt i landet och registrera uppgifter om dessa personer i folkbokföringsdatabasen. Syftena skiljer sig alltså åt mellan regleringarna. Det finns dock vissa omedelbara beröringspunkter där det måste tillförsäkras att folkbokföringen inte står i strid mot rörlighetsdirektivet och inte heller begränsar eller försvårar möjligheterna att uppehålla sig i landet.

En sådan beröringspunkt utgör skyldigheten enligt folkbokföringslagen att anmäla inflyttning till landet och den begränsning som gäller enligt rörlighetsdirektivet av de administrativa skyldigheter som får åläggas en unionsmedborgare med familj. I detta avseende måste tillförsäkras att det vid den utredning som ska företas i samband med folkbokföring av en person som påstår sig ha uppehållsrätt, inte ställs andra eller större krav på den enskilde än vad som är tillåtet enligt rörlighetsdirektivet.

Rörlighetsdirektivet innehåller bestämmelser som begränsar vilka handlingar som får avkrävas en unionsmedborgare och hans eller hennes familjemedlemmar vid registrering eller ansökan om uppehållskort. Dessa bestämmelser har genomförts i svensk rätt genom en reglering i utlänningsförordningen (2006:97), 3 a kap. 8–9 §§. Regeringen instämmer i Folkbokföringsutredningens slutsats att det även i samband med folkbokföring bör regleras vilket underlag som kan avkrävas en enskild som gör gällande uppehållsrätt. Det är dock enligt regeringens mening tillräckligt att denna reglering sker i förordningsform.

Regeringen återkommer i avsnitt 11.2 till hur frågan om fristen för anmälan om inflyttning från utlandet förhåller sig till den tremånadersfrist som uppställs i rörlighetsdirektivet för registrering.

Migrationsverket är den myndighet som besitter den största kompetensen vad gäller frågor om uppehållsrätt. Som nämnts är utgångspunkten för de förslag som lämnas i denna lagrådsremiss, att kravet på registrering av EES-medborgare hos Migrationsverket ska tas bort men att verket alljämt kommer att hantera ansökningar om uppehållskort för de EES-medborgares familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare. Det är viktigt att den kompetens på området som finns hos Migrationsverket så långt möjligt kan tas till vara även vid den bedömning av uppehållsrätten som ska ske i samband med folkbokföring. Folkbokföringsutredningen har som ett led i detta föreslagit att Skatteverket ska kunna inhämta yttrande från Migrationsverket. Regeringen avser att återkomma till den frågan i samband med arbetet med de kommande förordningsändringar som följer på detta lagstiftningsarbete.

Skatteverket har vidare ifrågasatt om inte Migrationsverket bör få möjlighet att agera som part eller i vart fall som sakkunnig i domstolen. Vid överklagande av ett beslut att avslå en ansökan om folkbokföring har Skatteverket enligt 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291) ställning som motpart i domstolen. Domstolen har dock enligt 24 § förvaltningsprocesslagen möjlighet att inhämta yttrande från Migrationsverket om frågan om uppehållsrätt är sådan att den kräver särskild sakkunskap. Det finns alltså redan möjlighet för Migrationsverket att agera som sakkunnig i domstolen. Något behov av en särskild reglering i detta avseende finns därför inte.

Skatteverket har poängterat vikten av en utvecklad maskinell åtkomst till uppgifter hos Migrationsverket till stöd för Skatteverkets hantering av frågor om uppehållsrätt i samband med folkbokföring. Folkbokföringsutredningen föreslår att Skatteverket ska få direktåtkomst till Migrationsverkets verksamhetsregister. Vid direktåtkomst skulle Skatteverket få möjlighet att på egen hand söka efter information utan att kunna påverka innehållet i registret. Som redan har påpekats är utgångspunkten för de förslag som lämnas i detta avsnitt att skyldigheten för EES-medborgare att registrera sig hos Migrationsverket kommer att tas bort men att Migrationsverket alljämt kommer att ha kvar ansvaret för utfärdandet av uppehållskort för personer som inte är EES-medborgare men som har uppehållsrätt. En direktåtkomst för Skatteverket till Migrationsverkets uppgifter om dessa personer skulle innebära förbättrade möjligheter till kontroll av uppgifter som lämnats i samband med en ansökan om folkbokföring och dessutom underlätta vid Skatteverkets egen bedömning av personernas uppehållsrätt.

Frågan om en myndighet bör få direktåtkomst till information som finns hos en annan myndighet måste avgöras genom en avvägning mellan de skäl som talar för en sådan åtkomst och de integritetsskäl som talar emot. I 37 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), regleras sekretess i verksamhet för kontroll över utlännningar, till vilken verksamhet Migrationsverkets hantering av ansökningar om uppehållskort hör. Sekretess enligt den bestämmelsen gäller för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne

lider men. Det föreligger således en presumtion för sekretess. I paragrafen anges också beträffande beslut i ärenden att sekretess enbart gäller för uppgifter i skälen. I 21 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen finns en sekretessbestämmelse för särskilt känsliga uppgifter om utlänningar. Bestämmelsen har obegränsad räckvidd och är således tillämplig hos alla myndigheter och organ som ska tillämpa offentlighets- och sekretesslagen. Enligt bestämmelsen gäller sekretess för uppgift som rör en utlänning, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller lider annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och en utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar.

Migrationsverket kan naturligtvis göra en bedömning i varje enskilt fall av om uppgifter om en person som har ansökt om uppehållskort eller som har fått beslut om ett sådant kan lämnas ut till Skatteverket för prövning i folkbokföringsfrågan. Vidare kan uppgifter lämnas till Skatteverket med stöd av den enskildes samtycke (jfr 12 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen). Direktåtkomst förutsätter dock att en sekretessprövning inte behöver göras i varje enskilt fall varför en sekretessbrytande regel avseende dessa uppgifter är nödvändig.

De uppgifter som Folkbokföringsutredningen föreslår ska omfattas av ett eventuellt sekretessgenombrott och en eventuell direktåtkomst består – med beaktande av förslaget om att registreringen hos Migrationsverket ska tas bort – av namn, person- eller samordningsnummer samt ansökan om uppehållskort. Sekretessen enligt 37 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen gäller inte för beslut om uppehållskort medan däremot uppgifter i skälen för ett sådant beslut omfattas av sekretessen. För Skatteverkets hantering av frågan om folkbokföring bör enligt regeringens mening även de uppgifterna vara av stort intresse. Vad gäller uppgifterna om namn och identitetsbeteckning är det uppgifter som redan finns i folkbokföringsdatabasen. De uppgifter som ligger till grund för en ansökan om uppehållskort och beslut om ett sådant bör redan ha lämnats av den enskilde i folkbokföringsärendet. Uppgifterna som sådana kan generellt sett inte anses vara särskilt integritetskänsliga.

Skatteverkets åtkomst till dessa uppgifter ska användas för kontroll av uppgifter som den enskilde i de flesta fall själv redan har lämnat i samband med anmälan om inflyttning. Direktåtkomsten skulle underlätta och effektivisera ärendehantering hos Skatteverket i de ärenden där en person som inte är EES-medborgare gör gällande uppehållsrätt. Handläggningen av ärenden som rör den EES-medborgare från vilken uppehållsrätten härleds skulle också underlättas. Den enskilde gynnas i form av ett bättre och snabbare beslutsfattande. Sammanfattningsvis anser regeringen att övervägande skäl talar för att en sekretessbrytande regel bör införas beträffande uppgifter om namn, identitetsbeteckning, ansökan om uppehållskort, beslut om uppehållskort och skälen för beslutet samt att Skatteverket bör kunna medges direktåtkomst till Migrationsverkets verksamhetsregister för dessa uppgifter.

För att åstadkomma ett så starkt integritetsskydd som möjligt bör två former av sekretessbrytande bestämmelser införas beroende på formen för utlämnande av uppgifter. En sekretessbrytande bestämmelse bör ta sikte på uppgiftslämnande i enskilda fall och kan användas vid

utlämnande av uppgifter t.ex. via telefon eller e-post. En vidare sekretessbrytande bestämmelse bör gälla vid direktåtkomst (prop. 2010/11:78 s. 20f). Vad gäller den sekretessbrytande bestämmelse som ska ta sikte på direktåtkomst kan den inte begränsas till att enbart avse sådana uppgifter som tjänstemännen hos Skatteverket i konkreta fall har rätt att ta del av. Detta eftersom Skatteverket rent tekniskt kommer att ha möjlighet att ta del av sådana uppgifter beträffande alla personer som är aktuella hos Migrationsverket, eftersom Skatteverket inte i förväg kan veta vilka personer som kan komma att bli aktuella i ärenden hos myndigheten. Den sekretessbrytande bestämmelsen vid direktåtkomst bör därför formuleras som en rätt för Skatteverket att ta del av vissa specificerade uppgifter hos Migrationsverket utan att det ställs upp krav på att varje enskild uppgift ska ha betydelse i ett enskilt ärende. En sådan bestämmelse innebär att Migrationsverket kommer att få en sådan uppgiftsskyldighet som avses i 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen och som alltså ska tillämpas även när sekretess annars gäller för de uppgifter som omfattas av skyldigheten.

Folkbokföringsutredningen föreslår att en sekretessbrytande bestämmelse ska införas i utlänningslagen med en kompletterande bestämmelse i utlänningsförordningen till specificerande av vilka uppgifter som avses. Förslaget överensstämmer med den reglering som gäller för Migrationsverkets utlämnande av uppgifter till Försäkringskassan. Att ha motsvarande bestämmelser i både lag och förordning till uppfyllande av samma syfte innebär dock mest en dubbelreglering och fyller ingen särskild funktion. Det är inte nödvändigt att sekretessbrytande bestämmelser regleras i lagform.

I sammanhanget måste även 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen beaktas, där det regleras att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Bestämmelser om sekretessgenombrott och direktåtkomst kan utgöra en reglering som kan leda till ett sådant betydande integritetsintrång. Häremot kan dock anföras att, som tidigare konstaterats, de uppgifter som nu är i fråga inte är särskilt integritetskänsliga i sig och att uppgifterna dessutom redan finns i stor utsträckning hos Skatteverket. Mot den bakgrunden och med beaktande av att syftet med informationsöverföringen mellan Migrationsverket och Skatteverket är att kontrollera uppehållsrätten för folkbokföringsändamål, kan ett införande av de bestämmelser om sekretessgenombrott och direktåtkomst som nu övervägs inte anses innebära ett sådant betydande intrång som avses i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen.

Regeringen anser därför att de två olika typer av sekretessbrytande bestämmelser som förordas ovan lämpligen kan tas in i förordning. Med anledning av vad som nu sagts lämnar regeringen inte något förslag om att en sekretessbrytande bestämmelse ska införas i lag.

Sekretess hos Skatteverket

Som nämnts tidigare gäller sekretess enligt 37 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen i verksamhet för kontroll över utlännningar, för uppgift om

en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (s.k. omvänt skaderekvisit). I ärenden om utfärdande av uppehållskort föreligger det således en presumtion för sekretess.

En grundläggande princip i offentlighets- och sekretesslagen är att sekretess som huvudregel inte följer med en uppgift när den lämnas till en annan myndighet. För att sekretess ska gälla för en uppgift som lämnas till en mottagande myndighet måste det därför finnas antingen en primär sekretessbestämmelse som är tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten, eller en bestämmelse som innebär att sekretessen överförs till den mottagande myndigheten.

Beträffande folkbokföringsverksamheten är sekretesskyddet betydligt svagare än den sekretess som gäller vid utlänningskontroll. Enligt 22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs, ett s.k. kvalificerat rakt skaderekvisit. Det innebär att uppgifterna i folkbokföringen som regel är offentliga. I sammanhanget kan nämnas att utlänningssekretessen i 21 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen, som är tillämplig hos alla myndigheter, innebär att sekretess gäller för uppgift som rör en utlänning, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller lider annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och en utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar. Frågan är om befintliga sekretessbestämmelser utgör ett tillräckligt skydd när Skatteverket får direktåtkomst till uppgifter i Migrationsverkets verksamhetsregister med anledning av att uppehållsrätt införs som en förutsättning för att bli folkbokförd.

Folkbokföringsutredningen föreslår att det ska införas en särskild bestämmelse med rakt skaderekvisit för uppgifter om enskildas personliga förhållanden som Skatteverket fått från Migrationsverket, en svagare sekretess än den som gäller hos Migrationsverket, men starkare än folkbokföringssekretessen. De uppgifter som regeringen anser bör omfattas av direktåtkomsten, med beaktande av att registreringskyldigheten hos Migrationsverket kommer att tas bort, utgörs av uppgifter om namn, person- eller samordningsnummer, ansökan om uppehållskort, beslut om uppehållskort och skälen för ett sådant beslut.

Det är således fråga om mycket begränsade typer av uppgifter. Vad gäller uppgifter om namn och identitetsbeteckning är det uppgifter som Skatteverket redan har tillgång till i folkbokföringsdatabasen. Övriga uppgifter kommer i de flesta fall att ha lämnats av den enskilde i folkbokföringsärendet och omfattas därför redan av folkbokföringssekretessen. Dessutom kommer endast uppgiften om uppehållsrätt att registreras i folkbokföringsdatabasen, vilket innebär att de uppgifter som ligger till grund för uppehållsrätten inte blir lika lätt tillgängliga för vidare spridning i samhället. Uppgifterna kan som regel inte anses särskilt integritetskänsliga och ska användas av Skatteverket för kontroll och komplettering av de uppgifter som den sökande har lämnat i folkbokföringsärendet. Det finns enligt regeringens mening inte

behov av att införa någon särskild sekretessbestämmelse till följd av att Skatteverket medges direktåtkomst till vissa uppgifter om personer som ansökt om uppehållskort hos Migrationsverket.

Eftersom Skatteverket genom direktåtkomsten kommer att ha tillgång till fler uppgifter än myndigheten använder i sin verksamhet bör, som *Datainspektionen* påpekat, regleringen innehålla ett krav på att handläggare på Skatteverket bara ska kunna ta del av uppgifter om enskilda som är aktuella i ärenden hos Skatteverket. Om en sådan teknisk begränsning görs kommer uppgifter som inte behövs i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet inte heller vara tekniskt tillgängliga för handläggarna i den verksamheten. Däremot kan uppgifterna vara tekniskt tillgängliga i den del av Skatteverkets verksamhet som hanterar de rent tekniska aspekterna på direktåtkomsten. För uppgifterna i denna verksamhet kommer dock Migrationsverkets starkare sekretess att gälla genom reglerna om överföring av sekretess, 11 kap. 4 och 8 §§ offentlighets- och sekretesslagen.

Om det i ett enskilt fall finns hinder enligt folkbokföringssekretessen mot att lämna ut uppgifter om en person, kan Skatteverket besluta att sekretessmarkera hans eller hennes uppgifter i folkbokföringsdatabasen (se avsnitt 10).

Registrering av personer med uppehållsrätt som inte ska folkbokföras

Som angetts ovan föreslås att uppehållsrätt ska utgöra en förutsättning för folkbokföring. Liksom tidigare ska dock en person som avser att stanna här under kortare tid än ett år inte folkbokföras även om han eller hon har uppehållsrätt. Däremot kan en sådan person tilldelas samordningsnummer om en myndighet i sin verksamhet behöver en personbeteckning för att undvika personförväxling eller för att utbyta information om personen med andra myndigheter eller organisationer. Uppgifter om de personer som tilldelas samordningsnummer registreras i Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Beträffande personer som varken har samordningsnummer eller personnummer registreras som regel inte några uppgifter i folkbokföringsdatabasen.

Mot den bakgrunden och med beaktande av att även dessa personer omfattas av rörlighetsdirektivet och därmed av rätten till likabehandling, dvs. rätten till samma behandling som den mottagande medlemsstatens egna medborgare, föreslår Folkbokföringsutredningen att en ny kategori personer ska kunna registreras i folkbokföringsdatabasen. En kategori som avser de EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt här men som avser att vistas här mer än tre månader men kortare tid än ett år. Enligt förslaget ska de på egen begäran kunna registreras i folkbokföringsdatabasen, vilket enligt utredningen skulle leda till att rätten till likabehandling bättre kan tillgodoses. Myndigheter skulle på ett enkelt sätt kunna få information om att en person har för avsikt att stadigvarande vistas i landet under en viss begränsad tid och att personen i vart fall vid registreringstillfället hade uppehållsrätt. Förslaget antas underlätta vid den enskildes kontakter med andra myndigheter eftersom det skulle vara klarlagt att personen vid något tillfälle har haft uppehållsrätt. Utredningen ser också en fördel i att alla EES-medborgare

med familjemedlemmar registreras i samma register oavsett om de anses bosatta i landet i folkbokföringslagens mening eller inte.

Det finns emellertid flera skäl som talar emot införandet av en särskild registrering i folkbokföringsdatabasen. Utgångspunkten är att folkbokföringsdatabasen ska innehålla uppgifter om personer som i folkbokföringslagens mening är bosatta i landet. Databasen innehåller dock redan i dag uppgifter om en kategori personer som inte har så stark anknytning till landet att de kan anses bosatta här, nämligen de som har tilldelats samordningsnummer. Även de EES-medborgare med familjer som utredningen föreslår ska registreras i folkbokföringsdatabasen, ska tilldelas samordningsnummer i samband med registreringen. Det innebär att det skulle finnas två olika kategorier som tilldelas samordningsnummer, dels de som på grund av myndigheters behov tilldelas en personbeteckning, i vilken grupp ingår personer som aldrig ens har varit i Sverige och vars identitet i många fall inte är klarlagd, dels de som har uppehållsrätt och som själva väljer att bli registrerade. Som utredningen konstaterar har många av de personer som omfattas av förslaget till registrering redan i dag tilldelats samordningsnummer eftersom de på ett eller annat sätt varit i kontakt med någon myndighet. Uppgifter om flera av dessa personer förekommer således redan i folkbokföringsdatabasen.

Samordningsnummer som personbeteckning infördes för att tillgodose myndigheters behov av en säker kommunikation även kring personer som inte är folkbokförda (prop. 1997/98:9 s. 78 f.). Folkbokföringsutredningen föreslår att Skatteverket på eget initiativ ska få tilldela samordningsnummer efter den enskildes anmälan om registrering, förutsatt att hon eller han inte redan har ett samordningsnummer eller ett personnummer. Det kan dock hävdas att användningen av samordningsnummer härigenom utvidgas för att tillgodose vissa personers önskemål om en personbeteckning. Utredningen har inte utrett följderna av en sådan förändrad ordning för systemet med samordningsnummer.

Härtill kommer att, som *Skatteverket* påpekat, den uppgift om uppehållsrätt som ska utgöra förutsättningen för denna registrering i folkbokföringsdatabasen, har ett begränsat värde, såtillvida att den enbart visar att personen vid registreringstillfället hade uppehållsrätt. Därefter kan omständigheterna ändras så att personen inte längre har uppehållsrätt. Sammantaget med den förhållandevis korta tid som personen avser vistas i Sverige har en särskild registrering i folkbokföringsdatabasen av sådana EES-medborgare som själva begär registrering ett mycket begränsat mervärde. För andra myndigheter skulle en registrering av uppehållsrätten i folkbokföringsdatabasen i stället kunna vara vilseledande, så att en alltför stor tilltro fästs till att uppgiften är korrekt och kan läggas till grund för beslutsfattande vid en senare tidpunkt, vilket även *Försäkringskassan* varit inne på i sitt remissvar.

Att den registrering av EES-medborgare som sker hos Migrationsverket kommer att tas bort, utgör inte heller skäl för att införa en särskild registrering i folkbokföringsdatabasen av personer som inte uppfyller villkoren för folkbokföring.

Regeringen anser sammanfattningsvis att förslaget om en särskild registrering av EES-medborgare och deras familjemedlemmar i folkbokföringsdatabasen inte bör genomföras.

Registrering av uppgift om uppehållsrätt i folkbokföringsdatabasen

Utredningens förslag om att uppgiften om uppehållsrätt ska registreras i folkbokföringsdatabasen hör samman med förslaget om införande av en möjlighet till särskild registrering av EES-medborgare och deras familjemedlemmar, ett förslag som alltså enligt regeringens mening inte bör genomföras. Däremot bör övervägas om uppgiften kan ha ett värde även i de fall en person med uppehållsrätt folkbokförs. Mot detta kan dock anföras att uppehållsrätten indirekt framgår av det förhållandet att personen har blivit folkbokförd, vilket också var utredningens utgångspunkt. Det som talar för att uppgiften ändå kan ha ett visst mervärde är det förhållandet att en enskild då skulle kunna begära ett utdrag ur databasen i form av ett vanligt personbevis för att vid behov kunna påvisa att villkoren för uppehållsrätt var uppfyllda vid folkbokföringen. En sådan uppgift skulle även kunna aviseras till användare i samhället. Behovet av ett särskilt utdrag ur databasen torde därför i praktiken inte bli så stort. En uppgift om uppehållsrätt som har legat till grund för ett beslut om folkbokföring innebär att uppehållsrätten har bedömts gälla under så lång tid framåt att personen kan antas komma att bo i Sverige under minst ett år. En möjlighet att registrera en sådan uppgift kan antas fylla en viss funktion när registreringskyldigheten hos Migrationsverket tas bort.

Regeringen föreslår därför att en uppgift om uppehållsrätt ska få registreras i folkbokföringsdatabasen när uppgiften ligger till grund för ett beslut om folkbokföring. I lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet finns bestämmelser som av integritetsskäl begränsar möjligheterna att använda uppgifter med anknytning till utlänningar och invandrare som sökbegrepp. En sådan begränsning bör, som Folkbokföringsutredningen föreslagit, gälla även för uppgift om uppehållsrätt.

5.3 Barn som föds utom landet

Regeringens förslag: Ett barn som föds utomlands ska i normalfallet folkbokföras först om barnet flyttar till Sverige och om kraven för folkbokföring då är uppfyllda. Om det finns synnerliga skäl ska dock ett barn som föds utom landet folkbokföras direkt från födelsen.

Utredningens förslag: Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag förutom att det inte ger möjlighet att vid synnerliga skäl folkbokföra ett utom landet fött barn.

Remissinstanserna: *Diskrimineringsombudsmannen* har som enda remissinstans avstyrkt förslaget om att inte folkbokföra barn som föds utomlands under åberopande att det sannolikt skulle försvåra för kvinnor, som är folkbokförda i Sverige men som föder barn i sitt gamla hemland,

när de exempelvis ska söka föräldrapenning. *Försäkringskassan* anser dock att förslaget kommer att minska risken för felaktiga utbetalningar av bl.a. barnbidrag. Vidare menar *Försäkringskassan* att det inte finns någon risk för rättsförlust eftersom kassan utreder frågan om barnets bosättning när förmån begärs. *Kammarrätten i Stockholm* och *Centrala studiestödsnämnden*, som båda är positiva till detta förslag, påpekar dock att eftersom en folkbokföringsanmälan av ett utomlands fött barn utgör ett incitament för att kontrollera moderns folkbokföring kan förslaget innebära en risk för att färre utredningar om felaktiga folkbokföringar genomförs. *Kammarrätten* föreslår som alternativ att utomlands födda barn folkbokförs endast om en av föräldrarna *rätteligen* är folkbokförd i landet eller att barnen endast registreras i folkbokföringsdatabasen. *Statistiska centralbyrån* anser att befolkningsstatistiken genom förslaget bättre kommer att spegla de verkliga förhållandena. *Skatteverket* anser att förslaget är väl avvägt men föreslår att det ska införas en möjlighet att folkbokföra utomlands födda barn om det finns synnerliga skäl för att bl.a. täcka sådana fall där en folkbokförd mor föder barn i t.ex. Norge på grund av platsbrist på förlossningen i Sverige. Ett sådant barn, konstaterar *Skatteverket*, skulle annars inte få en svensk födelsehemort.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 § folkbokföringslagen (1991:481) ska även ett barn som föds utom landet folkbokföras om modern är folkbokförd. Lämpligheten av denna regel kan dock ifrågasättas. Det är av förklarliga skäl väsentligt svårare att hålla uppgifter om barn som föds utom landet korrekta och aktuella än vad det är beträffande barn som föds här i landet. Det gäller naturligtvis särskilt för barn som föds i ett land där det saknas möjligheter att få en födelseattest eller en liknande handling som styrker vem som är barnets mor. Dessutom är det sannolikt så att en stor andel av de folkbokförda kvinnor som föder barn utom landet borde ha varit avregistrerade från folkbokföringen. Det kan inte heller uteslutas att den omständigheten att även barn som föds utom landet folkbokförs, kan vara ett skäl till varför kvinnor i vissa fall underlåter att anmäla att de flyttar ut från landet. Dagens ordning ger utrymme för att barn folkbokförs som inte kan anses vara bosatta i landet.

Detta kan bl.a. ställa till problem på socialförsäkringsområdet. Vid bedömningen av frågan om en person ska anses bosatt i landet så att förutsättningarna för att få en bosättningsbaserad förmån är uppfyllda, ska *Försäkringskassan* visserligen göra en egen bedömning. Den omständigheten att en person är folkbokförd ska alltså inte ensam ligga till grund för *Försäkringskassans* bedömning, men den utgör ändå en omständighet av stor vikt vid bedömningen. Att utomlands födda barn folkbokförs utan att det sker någon egentlig prövning av om barnet kan anses bosatt i landet, försvårar därför *Försäkringskassans* arbete och innebär en risk för att det sker felaktiga utbetalningar från socialförsäkringen. Utredningens förslag om att dessa barn inte ska folkbokföras från födelsen skulle minska den risken, vilken även *Försäkringskassan* pekat på. *Försäkringskassan* har dessutom gjort gällande att förslaget inte innebär någon rättsförlust för den som inte är folkbokförd eftersom frågan om barnet ändå ska anses bosatt i Sverige alltid utreds om förmåner begärs. Anses barnet bosatt här betalar *Försäkringskassan* ut den aktuella förmånen, under förutsättning att även

övriga villkor är uppfyllda. Den hanteringen får anses överbygga de svårigheter som *Diskrimineringsombudsmannen* förutser att förslaget kan ge upphov till då de kvinnor som vistas utomlands enbart för att föda sitt barn ska ansöka om föräldrapenning.

Det finns således, både med beaktande av folkbokföringens uppgift att redovisa de personer som är bosatta i landet och folkbokföringens funktion att utgöra grund för en stor mängd rättigheter och skyldigheter i samhället, starka skäl som talar för att barn som föds utom landet normalt inte bör folkbokföras från födelsen. Några remissinstanser, *Kammarrätten i Stockholm* och *Centrala studiestödsnämnden*, har påtalat att förslaget innebär en risk för att färre utredningar om felaktig folkbokföring genomförs om Skatteverket inte längre genom en anmälan om barnets födelse får en signal om att det kan finnas anledning att ifrågasätta om kvinnan är bosatt i Sverige. Den nackdelen får dock enligt regeringens mening anses uppvägd av fördelarna i övrigt med att inte folkbokföra dessa barn.

Sammantaget instämmer således regeringen i utredningens bedömning och föreslår att de barn som föds utomlands inte längre ska folkbokföras från födelsen. Folkbokföring ska i stället ske först om barnen flyttar in i landet och då uppfyller kraven för folkbokföring.

Skatteverket har föreslagit att det ska finnas en möjlighet att folkbokföra utomlands födda barn om det föreligger synnerliga skäl för att bl.a. täcka sådana fall när en folkbokförd mor föder barn i ett grannland på grund av att det inte finns plats på förlossningen i Sverige. Regeringen instämmer i Skatteverkets uppfattning att det kan finnas behov av ett undantag för vissa fall. Förslaget förses därför med en ventil varigenom det ges möjlighet att i speciella undantagsfall folkbokföra även ett barn som föds utomlands. Regleringen föreslås ske genom införande av ett nytt andra stycke i 2 § folkbokföringslagen.

5.4 Barn till föräldrar som är utsända i svenska statens tjänst

Regeringens förslag: Ett barn som föds utomlands ska folkbokföras om någon av föräldrarna är utsänd i svenska statens tjänst och därför folkbokförd i landet. Om enbart fadern är folkbokförd måste han dessutom vara vårdnadshavare för barnet för att barnet ska folkbokföras.

Ett barn som har vistats utom landet sedan födelsen utan att folkbokföras ska folkbokföras, om fadern eller barnets förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken vid barnets födelse var folkbokförd som utsänd i svenska statens tjänst och sedan blir vårdnadshavare.

Ett barn som adopteras i utlandet av en person som är utsänd i svenska statens tjänst ska folkbokföras när adoptionen blir giltig i Sverige.

Utredningens förslag: Utredningens förslag överensstämmer huvudsakligen med regeringens förslag. Såvitt gäller förslaget om att ett barn som vistats utom landet sedan födelsen ska folkbokföras om fadern

eller en kvinna enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken blir vårdnadshavare föreslår dock utredningen även att ett sådant barn ska folkbokföras om barnet av annan anledning kan anses ha en tillräcklig anknytning till landet. Utredningens förslag om att barn som adopteras av utsända personer ska folkbokföras då adoptionen är gällande i Sverige överensstämmer med regeringens förslag med undantag för att utredningens förslag begränsas till barn som är under tolv år.

Remissinstanserna: *Skatteverket* har tillstyrkt utredningens förslag. I övrigt har ingen remissinstans yttrat sig i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Barn som föds utom landet vars föräldrar är utsända i svenska statens tjänst

Personer som är utsända till utlandet för tjänstgöring i svenska statens tjänst är fortsatt folkbokförda i Sverige enligt bestämmelserna i 14 § folkbokföringslagen (1991:481). I likhet med andra barn som föds utomlands folkbokförs i dag dessa personers nyfödda barn direkt från födelsen om modern är folkbokförd. Mot bakgrund av den ändring som regeringen föreslår i avsnitt 5.3, varigenom ett barn som föds utomlands som huvudregel inte ska folkbokföras, finns anledning att överväga om barn som föds under någon av föräldrarnas tjänstgöring utomlands i svenska statens tjänst ska hanteras på särskilt sätt i folkbokföringshänseende.

Den särskilda reglering i folkbokföringslagen som gäller för utsända personer beror på att dessa anses behålla en stark anknytning till Sverige. Den vikt som tillmäts denna anknytning bör enligt regeringens mening återspeglas även i de fall en sådan person föder barn under sin utlandstjänstgöring. Barn som föds under utsändningstiden bör därför folkbokföras från födelsen även i framtiden. Liksom utredningen anser regeringen att förutsättningarna för folkbokföring av dessa barn bör vara desamma som gäller då ett barn föds här i landet. Det innebär att det inte längre ska göras någon skillnad vid bedömningen av folkbokföringsfrågan om det är fadern eller modern som är utsänd. Ett barn som föds utom landet ska således folkbokföras om modern är fortsatt folkbokförd med stöd av 14 § folkbokföringslagen eller om fadern är folkbokförd på motsvarande sätt och han dessutom är vårdnadshavare för barnet.

Bestämmelsen bör införas i det nya andra stycket i 2 § vilket stycke uttömmande föreslås reglera de undantagsfall när barn som föds utomlands ska folkbokföras.

Barn som vistats utom landet sedan födelsen och vars föräldrar är utsända i svenska statens tjänst

Ett barn som föds i Sverige ska inte folkbokföras vid födelsen om ingen av föräldrarna uppfyller förutsättningarna i 2 § folkbokföringslagen. Ett sådant barn kan dock, efter en kortare eller längre tids vistelse i landet, själv ha fått en sådan anknytning hit att det ska folkbokföras (3 § andra stycket folkbokföringslagen). Förutsättningen är att den avsedda vistelsen kan antas komma att uppgå till minst ett år. Om barnet under

sin vistelse här även har vistats i ett annat land (dubbel bosättning) ska det folkbokföras om det med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist här.

Ett barn som föds i landet men som inte folkbokförs från födelsen på grund av att fadern inte är vårdnadshavare, kan anses få en sådan anknytning till landet att det ska folkbokföras om fadern senare blir vårdnadshavare. Som framgår ovan anser regeringen att samma förutsättningar ska gälla för folkbokföring av barn som föds utom landet när föräldrarna är utsända i svenska statens tjänst som för folkbokföring av barn som föds här i landet. Då ett barn föds utomlands och fadern eller en förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken visserligen är folkbokförd med stöd av 14 § folkbokföringslagen men inte vårdnadshavare, bör det därför finnas möjlighet att folkbokföra även ett sådant barn om föräldern senare blir vårdnadshavare.

Såsom utredningen föreslår bör denna situation uttryckligen regleras genom en särskild bestämmelse mot bakgrund av att dessa barn faktiskt inte vistas i landet. Utredningen föreslår att regleringen ska ske genom införande av ett nytt fjärde stycke i 3 § i vilken paragraf bl.a. återfinns regler om när personer som flyttar hit ska folkbokföras och om folkbokföring av barn som har vistats i landet sedan födelsen. Eftersom den nu föreslagna regleringen avser personer som inte bor i landet anser regeringen att systematiken bättre tillgodoses om bestämmelsen inte placeras i 3 §, utan i stället regleras i en ny paragraf, benämnd 2 a.

Utredningen föreslår att ett sådant barn som nu är i fråga ska folkbokföras efter födelsen om barnet även av annan anledning kan anses ha en tillräcklig anknytning till landet. Det är emellertid svårt att se hur ett barn, som i detta fall förutsätts ha vistats utom landet sedan födelsen, på annat sätt än genom sina föräldrars folkbokföring i landet ska kunna anses ha en tillräcklig anknytning hit. Den situation som skulle kunna föreligga torde vara då barnet vistats både i utlandet och i Sverige men ändå kan anses ha sin egentliga hemvist här. Den situationen täcks dock redan av den nuvarande regleringen av hur bedömningen vid dubbel bosättning ska ske i 3 § första stycket andra meningen folkbokföringslagen, vartill andra stycket i den paragrafen hänvisar. Regeringen anser därför att det inte bör införas någon särskild reglering avseende dessa fall.

Barn som adopteras utom landet av personer som är utsända i svenska statens tjänst

Utgångspunkten är att samma regler ska gälla för adopterade barn som för barn som föds i familjen. En utsänd familj som är bosatt i ett annat land har sålunda samma rätt till förmåner om ett barn föds in i familjen som om det adopteras. I folkbokföringshänseende gäller dock olika regler om ett barn föds i en utsänd familj eller om det adopteras. Om ett barn adopteras av en utsänd familj ska det adopterade barnet nämligen inte folkbokföras förrän det flyttar till Sverige i enlighet med 3 § folkbokföringslagen. Liksom utredningen kan regeringen inte finna några skäl för att i folkbokföringen behandla barn som adopteras av personer som är utsända i statens tjänst annorlunda än barn som föds av dessa

personer. En bestämmelse bör därför införas som innebär att barn som adopteras av en person som är folkbokförd med stöd av 14 § folkbokföringslagen ska folkbokföras när adoptionen blir giltig i Sverige.

Utredningen anser att bestämmelsen ska begränsas till att avse barn under tolv år, på grund av att dessa barn automatiskt förvärfvar svenskt medborgarskap vid adoptionen. Att knyta avgränsningen av när folkbokföring ska ske i dessa fall till barnets medborgarskap, är enligt regeringens mening tveksamt. När föräldrarna är folkbokförda och bosatta i landet anses det i normalfallet föreligga synnerliga skäl för att folkbokföra utländska adoptivbarn när dessa flyttar hit till sina adoptivföräldrar, även om barnet då inte har det uppehållstillstånd som krävs för att vistas i Sverige. I det fallet har frågan om medborgarskap alltså inte någon betydelse. Det saknas enligt regeringens mening anledning att göra någon annan bedömning när det gäller adopterade barn till föräldrar som är utsända i svenska statens tjänst. Regleringen bör därför inte begränsas till att avse barn under 12 år. Däremot bör undantaget begränsas till att avse barn under 18 år för att överensstämja med den tid under vilken föräldrarna har ansvar för vårdnaden om barnet.

Bestämmelsen bör placeras i den föreslagna nya paragrafen 2 a som utslutande kommer att reglera de situationer då folkbokföring av barn ska ske när barnen vistas utom landet.

6 Avregistrering från folkbokföringen

6.1 Utflyttade

Regeringens förslag: Författningsreglering ska ske av den praxis som innebär att en person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet om han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan där minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag, förutom att det enligt utredningens förslag till författningsreglering är dygnsvilan ”i ett land” som ska beaktas.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser har berört förslagen i denna del. *Skatteverket* konstaterar att den föreslagna definitionen i 20 § andra stycket innebär att en person torde kunna avregistreras först om det efter utredning av personens samtliga hemvistländer kan konstateras antingen att hemvist saknas i Sverige eller att den egentliga hemvisten är i något visst land utomlands. Om det inte kan visas att hemvist helt saknas i Sverige menar Skatteverket att verket inte kommer att kunna vidta någon åtgärd som leder till omedelbar eller framtida avregistrering från folkbokföringen. Skatteverket föreslår därför att formuleringen utformas på sådant sätt att det är dygnsvilan ”utom landet” som avses i stället för ”i ett land”. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* poängterar vikten av att personer avregistreras som inte längre ska anses bosatta i Sverige så att folkbokföringsregistret innehåller korrekta uppgifter. Den omständigheten att personer som flyttar utomlands

underlåter att anmäla det till Skatteverket borde enligt CSN:s uppfattning ha belysts närmare för att fastställa vad detta kostar samhället exempelvis i form av felaktigt utbetalda bidrag.

Skälen för regeringens förslag: Kriterierna för när en person ska avregistreras från folkbokföringen på grund av utflyttning till ett annat land motsvarar vad som gäller vid inflyttning enligt 3 § folkbokföringslagen (1991:481). Den som kan antas under sin normala livsföring komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år ska alltså avregistreras från folkbokföringen, 20 § folkbokföringslagen. På motsvarande sätt som vid bedömningen av om en person kan anses bosatt i landet vid inflyttning kan frågan om dubbel bosättning uppkomma vid bedömningen av om en person ska avregistreras från folkbokföringen som utflyttad. Således ska den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet avregistreras om personen med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist utom landet.

Den praxis som beskrivits i avsnitt 5.1, enligt vilken en vistelse anses regelmässig när en person under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan där minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden, gäller även i dessa situationer. I likhet med vad som föreslås när det gäller bedömningen vid inflyttning bör denna praxis författningsregleras även vad gäller bedömningen av bosättningen vid fråga om utflyttning.

För att bedömningen ska leda till avregistrering av en person som kan anses bosatt både inom landet och utomlands är det enligt praxis tillräckligt att konstatera att personen inte har sin egentliga hemvist inom landet. Det är alltså inte nödvändigt att utreda den enskildes kopplingar till samtliga länder där denne kan tänkas ha sin egentliga hemvist. En sådan skyldighet bör inte heller i framtiden åläggas Skatteverket. Som *Skatteverket* har föreslagit bör utgångspunkten i definitionen av den regelmässiga vistelsen därför vara att dygnsvilan ska tillbringas ”utom landet” i stället för ”i ett land”.

6.2 Personer som inte längre har uppehållstillstånd

Regeringens förslag: Om en utlänning måste ha uppehållstillstånd för att få vistas i landet ska särskilt beaktas om sådant tillstånd saknas vid bedömningen av om han eller hon ska avregistreras som utflyttad.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag, förutom att bedömningen enligt utredningens författningsförslag ska utgå från när utlänningen inte längre kan anses ha sin egentliga hemvist här i landet och att författningsförslaget inte heller anger att avsaknaden av uppehållstillstånd särskilt ska beaktas.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* har föreslagit att 20 § folkbokföringslagen (1991:481) utformas i överensstämmelse med förslaget till ny lydelse av 4 § så att en person som saknar uppehållstillstånd och uppehållsrätt bör avregistreras från folkbokföringen om det inte finns synnerliga skäl för att personen inte

ska avregistreras. *Skatteverket*, som i och för sig instämmer i utredningens förslag, skulle ännu hellre se att bestämmelsen utformas efter mönster av motsvarande norska bestämmelser som medger avregistrering av en utlänning som inte längre har uppehållstillstånd även om personen är kvar i landet. Skatteverket instämmer dock i utredningens uppfattning att regelverket är komplicerat men påpekar att det ur ett samhällsperspektiv skulle vara mer fördelaktigt med en automatisk avregistrering. I övrigt har remissinstanserna inte berört detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: Av olika anledningar kan en person som har haft ett uppehållstillstånd senare komma att sakna ett sådant. Den enskilde kan underlåta att ansöka om nytt tillstånd eller få avslag på sin ansökan om förlängt tillstånd. Ett uppehållstillstånd kan också återkallas. Det finns inte några bestämmelser som innebär att en person som har haft uppehållstillstånd ska avregistreras från folkbokföringen på grund av att han eller hon inte längre har tillstånd att uppehålla sig i landet. Frågan är om det finns skäl att införa sådana bestämmelser mot bakgrund av att uppehållstillstånd utgör en förutsättning för folkbokföring. Det skulle än mer tydliggöra att folkbokföring och möjligheterna att omfattas av svenska förmåner är knutna till personer som har rätt att vistas i landet.

Som Folkbokföringsutredningen konstaterar är dock regelverket kring uppehållstillstånden komplicerat och det kan uppstå situationer när det är oklart vad som kommer att gälla för en person vars uppehållstillstånd löper ut eller återkallas, eller vars ansökan om uppehållstillstånd avslås. En viktig utgångspunkt för folkbokföringen måste vara att personer inte ska riskera att avregistreras enbart av det skälet att handläggningen av ett ärende om uppehållstillstånd drar ut på tiden eller att det uppstår någon form av missförstånd i ett sådant ärende. I likhet med utredningen anser regeringen att det är svårt att knyta avregistreringen till ett specifikt beslut enligt utlänningslagen. Mot denna bakgrund och med beaktande av att det kan finnas andra omständigheter som, trots avsaknad av uppehållstillstånd, innebär att en person fortfarande ska anses bosatt i landet, bör det inte ske någon automatisk avregistrering av en person som saknar uppehållstillstånd på det sätt *Försäkringskassan* förespråkar och även *Skatteverket* helst hade sett.

Eftersom uppehållstillstånd i vissa fall är en grundläggande förutsättning för att få vistas i Sverige bör emellertid avsaknaden av ett sådant tillstånd vara av särskild betydelse vid bedömningen av en persons bosättning i landet. Regeringen instämmer därför i utredningens förslag om att 20 § folkbokföringslagen, som reglerar avregistrering till följd av utflyttning, ska kompletteras med en bestämmelse om att frånvaron av uppehållstillstånd utgör en omständighet som ska beaktas. Enligt regeringens mening bör dock detta uttryckas i lagtexten så att det är vid tillämpningen av de allmänna reglerna om avregistrering vid avflyttning som denna omständighet ska beaktas i stället för, som utredningen föreslår, vid en bedömning av om utlänningen inte längre har sin egentliga hemvist i landet. Vidare anser regeringen att det i lagtexten bör anges att frånvaron av uppehållstillstånd är en omständighet som *särskilt* ska beaktas. Härmed ges ett tydligare utrymme för att, i enlighet med utredningens intentioner, i vissa fall låta

frånvaron av uppehållstillstånd tillmätas en avgörande betydelse vid bedömningen av om han eller hon har flyttat från landet. Ett sådant fall kan vara då Skatteverket inte får kontakt med den enskilde för att kontrollera bosättningen.

Försäkringskassan har föreslagit att även frånvaron av uppehållsrätt ska utgöra ett skäl för avregistrering från folkbokföringen så länge det inte finns synnerliga skäl att ändå folkbokföra en person. Vad gäller uppehållsrätt måste dock beaktas att möjligheterna att kontrollera om en person har uppehållsrätt är begränsade. Här föreligger en tydlig skillnad mellan den på uppehållsrätt grundade rätten att vistas i landet och den rätt som manifesterats genom ett uppehållstillstånd. Därtill kommer att bedömningen av om en person har uppehållsrätt, vilket i avsnitt 5.2. föreslås utgöra en uttrycklig förutsättning för folkbokföring, visserligen kommer att innefatta ett antagande om uppehållsrättens varaktighet. Denna kommer emellertid likafullt enbart att avse de förhållanden som gällde vid bedömningstillfället. Som även utredningen konstaterat anser därför regeringen att det inte finns anledning att införa särskilda bestämmelser om avregistrering vid förlust av uppehållsrätt.

6.3 Europaparlamentariker

Regeringens förslag: I förtydligande syfte ska anges att de särskilda bestämmelserna om avregistrering av europaparlamentariker endast ska avse dem som är valda i Sverige.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Skatteverket* har tillstyrkt förslaget, som i övrigt inte har berörts av remissinstanserna.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 20 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481) kan en europaparlamentariker som flyttar utomlands till följd av sitt uppdrag välja om han eller hon vill vara fortsatt folkbokförd här eller avregistreras som utflyttad. Förutsättningen för att kunna vara fortsatt folkbokförd är att parlamentarikern har kvar sin anknytning till landet genom att disponera en bostad här. Bestämmelsen är inte uttryckligen begränsad till att gälla enbart europaparlamentariker som är valda här i landet. Anledningen till att europaparlamentariker inte ska behöva avregistreras från folkbokföringen är dock att de anses ha en särskild anknytning till det land där de har blivit valda. Det finns inte samma skäl att undanta en person som valts i något annat land. I förtydligande syfte och mot bakgrund av den ökande rörligheten mellan länder bör det därför uttryckligen anges i bestämmelsen att den endast gäller europaparlamentariker som är valda här i landet.

6.4 Försvunna personer

Regeringens förslag: Den som oavbrutet under två år saknat känd hemvist ska avregistreras som försvunnen i stället för som obefintlig.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har berört förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 21 § folkbokföringslagen (1991:481) ska den som oavbrutet under två år saknat känt hemvist avregistreras från folkbokföringen som obefintlig. Begreppet obefintlig för tankarna till att en person aldrig har existerat. Regeringen instämmer i utredningens förslag om att ersätta ordet obefintlig med försvunnen då det senare ordet bättre överensstämmer med vad som faktiskt avses. Till stöd för ordbytet kan dessutom anföras att ordet försvunnen används i lagen (2005:130) om dödförklaring.

7 Folkbokföring på fastighet, lägenhet och i kommun

7.1 Svenska kyrkans församlingsindelningar och folkbokföringen

Svenska kyrkans församlingsindelningar

Riksdagen fattade den 8 december 1995 ett principbeslut om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan. Den s.k. stat-kyrkareformen trädde i kraft den 1 januari 2000 och innebar bl.a. att ändringar i församlingsindelningen numera är en helt intern kyrklig angelägenhet. Grundläggande bestämmelser om Svenska kyrkans verksamhet och organisation finns dock fastslagna i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. En församling i Svenska kyrkan är enligt 4 § den lagen, en lokal enhet som omfattar de personer som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område. Enligt paragrafen är församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Församlingen är den minsta enheten i Svenska kyrkans administrativa indelning, som i övrigt består av pastorat, kontrakt och stift. Församlingsindelningen är rikstäckande och kan ändras genom att en församling delas, att församlingar läggs samman eller att en del av en församling överförs till en annan församling. Beslut om ändringar inom ett stift beslutas av stiftsstyrelsen eller, om den rör flera stift, av Kyrkostyrelsen.

Församlingsindelningen har varit förhållandevis stabil ända sedan medeltiden. Efter stat-kyrkareformen har emellertid församlingar lagts samman i stor omfattning. Vid tiden för reformens genomförande år 2000 fanns det omkring 2 500 församlingar. I dag uppgår antalet till knappt 1 450.

Svenska kyrkan har inte någon skyldighet att se till att församlingsgränserna följer fastighets-, kommun- eller länsgränser. En fastighet kan därför tillhöra flera församlingar, även om antalet sådana fastigheter minskar allteftersom församlingarna läggs samman. Vissa församlingar tillhör mer än en kommun vilket har blivit något vanligare på grund av församlingssammanslagningen. Det finns dock en möjlighet

för Svenska kyrkan att ändra den territoriella församlingsindelningen bl.a. med hänsyn till fastighetsförhållandena, 37 kap. 4 § kyrkoordningen (SvKB 1999:1). På motsvarande sätt har Lantmäteriet enligt 28 § fastighetsbildningskungörelsen (1971:762) en skyldighet att underrätta Svenska kyrkan om myndigheten har fattat ett beslut om en ändring av en fastighetsgräns som kan föranleda en ändring av en församlingsgräns. Lantmäteriet har dessutom ett avtal med Svenska kyrkan, med stöd av vilket Lantmäteriet mot ersättning kan ta fram underlag och förslag till beslut om ändring av församlingsindelningen.

Redovisning av Svenska kyrkans församlingsindelningar

Svenska kyrkans församlingsindelning redovisas hos olika aktörer i samhället.

Svenska kyrkan har själv, förutom ett register över församlingsindelningen, även en digital geografisk redovisning av denna. Den senare uppdateras emellertid inte kontinuerligt när församlingsindelningen ändras utan enbart i samband med att indelningen i valkretsar och valdistrikt sker inför kyrkans val vart fjärde år. När kyrkan fattar beslut om ändring av en församlingsgräns skickas uppgiften om förändringen för registrering i registret om trossamfund, 14 § lagen om Svenska kyrkan.

Kammarkollegiet ansvarar för registret över trossamfund, 7 § lagen (1998:1593) om trossamfund och 2 § förordningen (1999:731) om registrering av trossamfund. Någon geografisk redovisning av församlingarna finns inte hos Kammarkollegiet.

Däremot ska Lantmäteriet enligt 37 § första stycket 9 förordningen (2000:308) om fastighetsregister redovisa indelningen i församlingar inom Svenska kyrkan på registerkartan. När församlingsindelningen ändras med hänsyn till kyrkans verksamhet ändrar Lantmäteriet, efter en årlig avisering från kyrkan, redovisningen i fastighetsregistrets textinformation och i registerkartan.

Uppgift om församling ingår i den så kallade LKF-koden, som består av sex siffror, två för län, två för kommun och två för församling. En församling som ligger i två kommuner får två LKF-koder. Skatteverkets folkbokföringsdatabas innehåller uppgift om LKF-koderna.

Församling i folkbokföringen

Kyrkobokföringen har gamla anor och utgjordes från början av Svenska kyrkans medlemsregister. Kyrkans territoriella församlingar kom därför att bilda indelningsgrunden för bokföringen. Personer som av olika skäl tillhörde icke-territoriella församlingar kyrkobokfördes dock fram till 1991 i dessa församlingar. I samband med införandet av den nu gällande folkbokföringslagen (1991:481) lades emellertid enbart de territoriella församlingarna till grund för folkbokföringen.

Enligt 6 § folkbokföringslagen ska därför en person folkbokföras på den fastighet och i den territoriella församling inom Svenska kyrkan där han eller hon är att anse som bosatt. En person som är bosatt på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter ska dessutom

folkbokföras på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (2006:378) om lägenhetsregister. För det fall en persons bosättning inte kan hänföras till en viss fastighet men väl till en församling ska han eller hon anses bosatt i församlingen. Församlingsbegreppet används även inom folkbokföringen för att ange födelsehemort (den församling i vilken en nyfödd folkbokförs) och folkbokföringsort (den församling i vilken en person är folkbokförd).

Invändningar mot folkbokföringens koppling till församlingsindelningen

Principiella invändningar har riktats mot att Svenska kyrkans församlingsindelning alltjämt utgör indelningsgrund för folkbokföringen trots att staten inte längre har någon bestämmanderätt över församlingsindelningen. Dessutom har församlingsindelningen i flera avseenden inte samma praktiska betydelse som tidigare. I stället har flera alternativa indelningsbegrepp utvecklats för skilda verksamhetsområden. Exempelvis har Statistiska centralbyrån utvecklat en indelning i s.k. nyckelkodsområden som möjliggör redovisning av statistik för delområden inom en kommun, exempelvis befolkningsstatistik. Nyckelkodsområdena används även för kommunernas egen indelning i planeringsområden. Ett annat exempel är Lantmäteriet som tillhandahåller koordinater för fastigheter kopplade till karta. Även om valdistrikten vid de allmänna valen i vissa kommuner överensstämmer med församlingsindelningen är utgångspunkten en annan, nämligen att ett lämpligt antal personer, 1000–2000, ska hänvisas till en viss vallokal. Valmyndigheten hänför personer som endast folkbokförts på församling till vissa speciellt utpekade valdistrikt. Många privata organisationer och företag använder postnummerindelningen för att åstadkomma lämpliga indelningar i sin verksamhet.

Däremot förutsätter uttaget av begravningsavgift att uppgifter om församling finns registrerade hos Skatteverket, 9 kap. begravningslagen (1990:1144). Sedan den 1 april 2007 baseras även domsagoindelningen i Stockholms län på församlingsindelningen, förordningen (1982:996) om rikets indelning i domsagor. Dessutom använder sig flera myndigheter av församlingsindelningen av praktiska skäl för att på olika sätt indela sin verksamhet.

Frågan om folkbokföringen även fortsättningsvis ska ske i en territoriell församling utreddes första gången av Utredningen om folkbokföring i församling. I utredningens betänkande, Folkbokföring efter stat–kyrkareformen m.m. (SOU 2000:17), föreslogs att territoriell församling skulle utmönstras ur folkbokföringslagen och ersättas med kommun. En person skulle alltså folkbokföras på den fastighet och i den kommun där han eller hon är att anse som bosatt. Enligt utredningens förslag skulle församlingsuppgifter finnas kvar i folkbokföringen under några år. Därefter skulle uppgifter om församling enbart finnas hos Svenska kyrkan. Samtidigt lämnades förslag till en lag om informationsutbyte mellan Svenska kyrkan och vissa myndigheter.

Ett stort antal remissinstanser riktade kritik mot utredningens förslag. Remissinstanserna åberopade framför allt kulturella och historiska skäl.

Även statistik-, forsknings- och planeringsbehov anfördes som skäl för en indelning på lägre nivå än kommun. Med beaktande av kritiken gjorde den dåvarande regeringen bedömningen att det inte fanns skäl att genomföra någon förändring när det gällde folkbokföring i territoriell församling (prop. 2001/02:1 utg.omr. 3 avsnitt 4.6).

Mot bakgrund av det minskade antalet församlingar återkom regeringen till frågan om folkbokföring i territoriell församling i budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1 volym 1 avsnitt 5.9). Regeringen uttalade där sin avsikt att följa utvecklingen av församlingsindelningen och dess betydelse för folkbokföringen.

Riksdagen behandlade under hösten 2005 ett antal motioner om införande av ett nytt sockenbegrepp i folkbokförings- och fastighetsbildningssammanhang. Med anledning av motionerna gav riksdagen till känna att regeringen borde företa en ny översyn av frågan om folkbokföringen även i fortsättningen bör knytas till de kyrkliga församlingarna eller om någon annan lösning bör väljas (bet. 2005/06:SkU13, rskr. 2005/06:117).

På grund av riksdagens tillkännagivande fick Folkbokföringsutredningen i uppdrag att på nytt se över frågan om folkbokföringen även i fortsättning ska knytas till de kyrkliga församlingarna eller om någon annan lösning ska väljas.

7.2 Folkbokföring ska i framtiden ske i kommun och inte i församling

Regeringens förslag: Folkbokföring ska inte längre ske i territoriell församling inom Svenska kyrkan. I stället ska folkbokföring ske på fastighet, eventuell lägenhet och i kommun. Dessutom ska en ny indelning, benämnd distrikt, införas i folkbokföringsdatabasen. Indelningen ska motsvara församlingsindelningen som den såg ut den 31 december 1999. Distriktsindelningen ska vara stabil såtillvida att den inte kommer att förändras i framtiden. Distriktsgränserna behöver inte följa vare sig fastighets- eller kommungränser. Folkbokföring ska inte ske i distrikt. Uppgiften om inom vilket distrikt en enskild är bosatt ska dock registreras i folkbokföringsdatabasen och i det statliga personadressregistret (SPAR). Därigenom kommer uppgiften om distrikt att kunna aviseras ut och användas på motsvarande sätt som om personen var folkbokförd i distriktet.

Församlingarna ska inte längre ha något inflytande under fastighetsbildningsprocessen.

Regeringens bedömning: Den gällande församlingsindelningen bör fortsättningsvis vara en intern fråga för Svenska kyrkan. Svenska kyrkans redovisning av församlingsindelningen underlättas om kyrkan får tillgång till Lantmäteriets uppgifter om den nuvarande församlingsindelningen och om samtliga adresskoordinater i elektronisk form. Lantmäteriet bör inte längre ha ansvar för att fortlöpande redovisa den gällande församlingsindelningen.

Lantmäteriet bör få ansvar för att redovisa församlingsindelningen per den 31 december 1999, som kommer att motsvara den distriktsindelning som ska registreras på individnivå i folkbokföringsdatabasen. Riksantikvarieämbetet bör, i samråd med Svenska kyrkan och Lantmäteriet, få i uppdrag att kvalitetssäkra den frysta indelningen som distrikten kommer att utgöras av. Vidare bör Lantmäteriet få i uppdrag att i samråd med Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Svenska kyrkan, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Institutet för språk och folkminnen, Sveriges Kommuner och Landsting och Sveriges Hembygdsförbund lämna förslag om benämningen av de olika distrikten. En utgångspunkt för namnsättningen bör vara benämningen på de församlingar som fanns den 31 december 1999. Regeringen ska besluta om distriktens namn med beaktande av de förslag som lämnas.

Det bör i förordningsform klargöras att en persons registrering i distrikt bestäms med utgångspunkt i hans eller hennes belägenhetsadress.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag såvitt avser att territoriell församling ska utmönstras ur folkbokföringslagen och att folkbokföring i framtiden i stället, förutom på fastighet och lägenhet, ska ske i kommun. Svenska kyrkan ska själv ansvara för att redovisa sin församlingsindelning. Utredningens förslag

om införande av distrikt i folkbokföringsdatabasen överensstämmer till stora delar med regeringens förslag. Utredningens förslag innebär dock att distriktens geografiska utbredning ska utgå från församlingsindelningen 1999/2000 och att distrikten inte ska behöva följa fastighetsgränserna, men alltid ska följa kommungränserna. Den exakta geografiska utbredningen ska utredas särskilt. Eftersom utredningens förslag till distriktsindelning inte innebär en helt stabil indelning föreslås att lantmäterimyndigheterna ska besluta om ändring av distriktens gränser vid fastighetsbildning över kommungräns.

Vidare lämnas förslag om att beslut om ändring av distriktens geografiska utbredning och eventuella namnändringar ska fattas av regeringen, och att den statliga och de kommunala lantmäterimyndigheterna vid ändringar i distrikten ska uppdatera registerkartan.

Remissinstanserna: Svenska kyrkan avstyrker förslaget att folkbokföring inte längre ska ske i territoriell församling inom Svenska kyrkan. I övrigt tillstyrker remissinstanserna förslaget i denna del eller har inte något att invända mot det.

Vad gäller förslaget att införa distrikt som en ny indelningsgrund avstyrker Skatteverket detta på grund av att det inte finns något behov av en sådan indelning. Även Malmö tingsrätt är tveksam till behovet av distrikt eftersom folkbokföring inte ska ske i dessa. Kammarrätten i Stockholm anser att det är en oklar skillnad mellan att folkbokföras i ett distrikt och att uppgift om distrikt registreras i folkbokföringsdatabasen. Socialstyrelsen anser att folkbokföring även bör ske i distrikt och framhåller, för att underlätta studier av förhållanden i ett geografiskt område över tid, fördelen av om förändringar av t.ex. kommungränser så långt som möjligt kan följa de en gång fastslagna distriktsgränserna.

Domstolsverket, Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (tidigare Totalförsvarets pliktverk), Statistiska centralbyrån (SCB), Statens skolverk, Lantmäteriet, Bolagsverket, Posten AB, Sveriges Kommuner och Landsting och SWEDMA tillstyrker utredningens förslag om införande av distrikt i folkbokföringsdatabasen. Lantmäteriet konstaterar att förslaget innebär genomgripande förändringar i såväl informationsförsörjningsprocesser som IT-system hos Lantmäteriet. Fastighetsregistrets befintliga församlingsinformation ska överföras till Svenska kyrkan varvid kvalitetskontroller måste genomföras, vilket även Svenska kyrkan betonar. Lantmäteriet poängterar vikten av att få ett tydligt uppdrag att, i samverkan med berörda myndigheter, mer i detalj utreda konsekvenserna av utredningens förslag. Först därefter anser sig Lantmäteriet kunna bedöma de föreslagna genomförandetidpunkterna. Vidare anser Lantmäteriet att myndigheten bör ges ett särskilt uppdrag för att genomlysna och föreslå ett lämpligt namnsättningssystem för de nya kommundistrikten, vilket bör ansluta till tidigare hävdvunnen indelning, t.ex. jordregistersocken.

Riksarkivet, Institutet för språk och folkminnen, Svenska Fornminnesföreningen och Upplysningscentralen känner en viss tvekan inför distrikt som begrepp varvid Institutet för språk och folkminnen och Svenska Fornminnesföreningen föreslår att sockenbegreppet borde kunna återanvändas. Upplysningscentralen föreslår att församling behålls och särskiljs från det kyrkliga begreppet genom att det senare kallas ”kyrklig

församling”. Även *Hovrätten för Övre Norrland* ifrågasätter om inte församling skulle kunna fortsätta användas även om begreppet också används inom Svenska kyrkan. *Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien* föreslår att begreppet preciseras, t.ex. till statistikdistrikt. Akademien stödjer att distrikten baseras på församlingsindelningen vid årsskiftet 1999/2000 men framhåller samtidigt behovet av den geografiska sockenindelningen och föreslår att en kartografisk redovisning görs av de ändringar som har skett i förhållande till Lantmäteriets databas för sockengränser.

Kammarkollegiet förespråkar att den nya indelningen ska bygga på sockenindelningen. Kollegiet pekar härvid på att arkiven är sorterade på socken, att socken är en civil indelning och att benämningen är en viktig del av kulturarvet. Om församlingsindelningen ändå läggs till grund för distriktsindelningen bör enligt Kammarkollegiet förtydligas om det är indelningen per den 31 december 1999 eller den 1 januari 2000 som avses. Vidare anser Kammarkollegiet att regeringen bör kunna delegera till kollegiet att besluta om mindre ändringar av indelningen i distrikt. Kammarkollegiet framför dessutom att det inte längre torde finnas behov av att Svenska kyrkan lämnar uppgifter om sin indelning till Kammarkollegiet utan att det är tillräckligt att kyrkan lämnar uppgifter om sina organisatoriska delar. *Riksantikvarieämbetet* påpekar att sockenindelningen används som referensskikt för kulturarvsfrågor och menar att man borde kunna använda sockenindelningen även i andra sammanhang, hellre än att skapa en ny stabil indelning.

Svenska kyrkan betonar sitt behov av en lång genomförandetid, minst fyra–fem år från riksdagsbeslut, om församling tas bort från folkbokföringen. Även *Sveriges Försäkringsförbund* pekar på behovet av en lång implementeringsperiod, främst med avseende på de tekniska systemförändringar som kan bli nödvändiga vid förändringar av den s.k. LKF-koden. Svenska kyrkan förutsätter att den av Folkbokföringsutredningen föreslagna utredningen dels om vilka principer som ska gälla för kopplingen av en person till en församling, dels om informationsutbytet mellan Skatteverket och Svenska kyrkan genomförs innan beslut fattas om att utmönstra församling ur folkbokföringen. Vidare förutsätter Svenska kyrkan att kyrkan ska ha fortsatt tillgång till de register och databaser som krävs för att Svenska kyrkan ska kunna hänföra sina medlemmar till rätt församling och att Lantmäteriet kvalitetssäkrar Svenska kyrkans församlingars befintliga gränser i fastighetsregistrets allmänna del, inklusive registerkartan.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Folkbokföring ska inte längre ske i församling

Svenska kyrkans territoriella församlingar har under många århundraden legat till grund för folkbokföringen. Så länge uppgiften har administrerats av Svenska kyrkan har detta varit en naturlig ordning. Den 1 juli 1991 flyttades emellertid hanteringen av folkbokföringsuppgifterna över till skattemyndigheterna. Sedan stat–kyrkareformen 1999/2000 har staten inte något inflytande över församlingsindelningen. Den naturliga kopplingen mellan församling och folkbokföring finns därför inte längre.

I stället kan principiella invändningar riktas mot att landets civila befolkningsregistrering sker utifrån ett trossamfunds interna indelning i organisatoriska enheter. En stor andel av Sveriges befolkning tillhör dessutom inte Svenska kyrkan. Dessa personer kan uppleva att det är svårbegripligt och rent av stötande att bli folkbokförda på en geografisk enhet som beslutats av Svenska kyrkan i syfte att tillgodose kyrkans behov av en effektiv verksamhetsindelning.

Församlingen har historiskt sett utgjort en relativt stabil indelning av landet. Svenska kyrkan har dock under det dryga decennium som passerat sedan stat-kyrkareformen slagit samman församlingar i en omfattning som tidigare aldrig skett. Under denna period har antalet församlingar minskat med omkring 1 000 och uppgår nu till omkring 1 450. Det innebär att församlingen på kort tid har blivit en instabil indelningsgrund och passar därför inte längre särskilt väl för att ligga till grund för folkbokföringen. Sammanslagningarna har också lett till att det finns andra exempel på att indelningen inte längre är lämplig för civil användning, såsom då en församling ligger i flera kommuner.

Det stora antalet ändringar av församlingsindelningen innebär också mycket arbete och kostnader för bland andra Skatteverket, Lantmäteriet och de kommunala lantmäterimyndigheterna. För Lantmäteriets del ställer det stora krav när det gäller att hålla församlingsgränserna uppdaterade, såväl i kartdatabaserna som i registerkartan och i fastighetsregistrets textinformation. Det finns också kvalitetsbrister i Lantmäteriets redovisning av församlingsindelningen som kan härledas till de stora sammanslagningarna. Bristerna i dagens redovisning av församlingsindelningen kan bl.a. få till följd att enskilda betalar fel begravningsavgift eller kyrkoavgift.

En praktisk komplikation som också har betydelse är att sammanläggningarna av församlingarna leder till att församlingsnamnen blir allt längre eftersom de i sammanslagningen ingående församlingarna ofta kommer att ingå i det nya församlingsnamnet. I datatekniska sammanhang kan detta bli ett problem då olika digitala register inte klarar av att ta emot ett tillräckligt stort antal tecken. Det kan även ställa till praktiska problem om dessa namn t.ex. ska anges i pass och andra bevis eller utdrag.

Samtliga remissinstanser, med undantag av *Svensk kyrkan*, är positiva till förslaget att utmönstra församling ur folkbokföringen. Med beaktande av samtliga omständigheter anser regeringen, i likhet med utredningen, att de skäl som talar emot att låta Svenska kyrkans församlingsindelning ligga till grund för folkbokföringen är så starka att folkbokföringen i framtiden inte bör ske i församling.

Även om församlingsindelningen inte har någon egentlig betydelse för själva folkbokföringen kan konstateras att ett borttagande av indelningen får konsekvenser för viss annan verksamhet. De största konsekvenserna ligger i hanteringen av uppbörden av begravningsavgiften, vilken hantering staten, genom Skatteverket, ansvarar för. Den frågan behandlas särskilt i avsnitt 13.3 nedan.

Folkbokföring i kommun

För att de uppgifter som registrerats i folkbokföringen ska kunna användas av olika funktioner i samhället, dels som ett underlag för korrekta beslut, dels som ett underlag för andra åtgärder, är det nödvändigt att folkbokföring sker på ett område som är så geografiskt avgränsat som möjligt. Folkbokföring på fastighet och lägenhet innebär en sådan precisering. Utöver dessa uppgifter registreras även andra uppgifter om den enskildes bosättning i folkbokföringsdatabasen, bland annat uppgift om adress, postnummer och postort samt kommun.

Det skulle således kunna vara fullt tillräckligt att folkbokföra en person endast på fastighet och en eventuell lägenhet. I några sammanhang är det emellertid för folkbokföringen inte tillräckligt att kunna koppla en person till en fastighet och en eventuell lägenhet. Ett skäl är att födelsehemorten, som bland annat ska anges i pass, måste utgöras av en ort av något slag och knappast kan bestå av en fastighets- eller lägenhetsbeteckning. Ett annat skäl är att personer som inte kan kopplas till en fastighet måste kunna kopplas till ett större geografiskt område. När nu församling föreslås tas bort kvarstår alltså behovet för folkbokföringen av att kunna koppla en person till ett område som är större än en fastighet.

Av befintliga indelningar av landet är kommun den minsta administrativa indelningen med beslutsbefogenheter. Kommungränserna följer alltid fastighetsgränserna. En fastighet har alltså alltid en naturlig koppling till en kommun. Kommunerna har också i många sammanhang en stor betydelse. Många rättigheter och skyldigheter är knutna till i vilken kommun en person är bosatt. Indelningen används ofta för framställning av officiell statistik. Sammanfattningsvis kan konstateras att kommun är en tillräckligt preciserad och stabil indelning för att tillgodose folkbokföringens behov. Regeringen instämmer därför i utredningens bedömning att folkbokföring, förutom på fastighet och lägenhet, också bör ske i kommun. Detta har inte heller någon remissinstans invänt emot.

Frågan är om det, som utredningen ansett, finns behov av att i folkbokföringen införa ytterligare någon indelning som är större än en fastighet men mindre än en kommun.

Har folkbokföringen behov av en indelning mellan fastighet och kommun?

Folkbokföringsutredningen utgår vid sina överväganden från folkbokföringens syfte att tillgodose samhällets behov av uppgifter om befolkningen. Utredningen konstaterar därvid att många aktörer i samhället, såväl statliga som privata, använder församlingsindelningen i sin verksamhet och anser sig även i framtiden ha behov av en indelning av motsvarande storlek. Ett viktigt skäl som utredningen framför för att en sådan indelning ska ansluta till en tidigare församlings- eller sockenindelning är att säkra kontinuiteten i statistik samt vetenskaplig forskning och hembygds- och släktforskning. Utredningen konstaterar vidare att det finns ett behov av ett geografiskt, historiskt och kulturellt referenssystem där inte minst ortnamnen spelar en viktig roll. Även om utredningen också finner flera skäl av framför allt teknisk natur som gör

det möjligt att enkelt göra egna indelningar av önskat omfång och att det dessutom finns en mängd indelningar som utnyttjas trots att de inte registreras i folkbokföringsdatabasen anser Folkbokföringsutredningen att skälen för en ny indelning väger tyngre än skälen mot.

Utredningens förslag innebär att en ny indelning benämnd distrikt ska införas i folkbokföringen. Indelningen ska bygga på församlingsindelningen 1999/2000 då stat–kyrkareformen trädde i kraft. Tanken är inte att folkbokföring ska ske på denna indelning men att den ska registreras i databasen och aviseras ut på motsvarande sätt som i dag sker beträffande uppgiften om församling. Utredningen konstaterar att det, särskilt när det gäller statistik och forskning, finns fördelar med en för samhället enhetlig indelning som är stabil över tid för att kunna göra olika jämförelser. En ny indelning menar utredningen skulle delvis kunna ersätta den roll som församlingen tidigare spelat. Utredningen menar också att en gemensam indelning som lever i människors medvetande är väsentlig utifrån demokratiska utgångspunkter. Vidare pekar utredningen på betydelsen utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv. Socknens och församlingens betydelse för det civila samhället har varit och är en komplex fråga. Utifrån en ursprunglig kyrklig funktion har indelningen kommit att få en genomgripande användning för samhället i sin helhet. I det specifika kulturhistoriska perspektivet handlar det bl.a. om att de historiska indelningarna gör det möjligt att över tid följa och jämföra, inte bara befolkningsstatistik, utan även alla former av historiska data. Men indelningarna i socken och församling har även en stor betydelse för hur kulturarvsinstitutionerna analogt och digitalt registrerar och arkiverar sitt material i samlingar och arkiv. Utöver det har socken- och församlingsindelningarna ett stort identitetsskapande värde i det civila samhället, bl.a. för hembygds- och bygdegårdsorganisationerna som ett immateriellt kulturarv.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det finns ett allmänt intresse av att uppgifter om den historiska indelning av riket som har funnits genom församlingsindelningen bevaras och hålls lätt tillgängliga. Såväl kulturella och historiska skäl som statistik- och forskningsändamål omfattas av detta bevarandebeslut. För att det immateriella kulturarvet ska bevaras är det väsentligt att åstadkomma en ordning varigenom den historiska indelningen också kommer till fortsatt användning i samhället. En sådan ordning kan knappast tillskapas på annat sätt än genom folkbokföringen, där en enskild kan kopplas till vald historisk indelning. Regeringen instämmer därför i utredningens slutsats, vilken vinner starkt stöd av en majoritet av remissinstanserna, att det av framförallt kulturhistoriska skäl alltjämt finns ett behov av en indelning på nivån mellan fastighet och kommun i folkbokföringen. Utredningens förslag om införande av en distriktsindelning i folkbokföringen bör därför genomföras.

Frågan är då vilken indelning som ska komma i fråga. Det råder relativt stor enighet mellan remissinstanserna om att det är lämpligt att utgå från församlingsindelningen 1999/2000 vid konstruktionen av den nya distriktsindelningen. Vissa förespråkar dock att sockenindelningen ska ligga till grund för den nya indelningen. Mot bakgrund av den månghundraåriga traditionen att utgå från församlingen i folkbokföringen, är det enligt regeringens uppfattning naturligt att den

gällande församlingsindelningen i folkbokföringen ersätts av den församlingsindelning som gällde i samband med stat-kyrkareformen så som utredningen föreslår. Den indelningen motsvarar dessutom i stort sett sockengränserna, vilket har stora fördelar sett ur ett kulturavsperspektiv.

Som *Kammarkollegiet* påpekar är det nödvändigt att precisera om det är församlingsindelningen den 31 december 1999 eller den 1 januari 2000 som avses. Svenska kyrkans församlingssammanslagningar påbörjades redan i samband med årsskiftet 1999/2000. Regeringen anser därför att det är den församlingsindelning som gällde den 31 december 1999 som ska bevaras.

En stabil distriktsindelning

Utredningens förslag om distriktsindelning innebär att distrikten inte kommer att vara helt stabila, såtillvida att distriktens gränser visserligen inte föreslås behöva följa fastighetsgränserna men väl kommungränserna. Det innebär att det behövs regler för att justera distriktsindelningen vid fastighetsbildningar och ändringar av distriktens utbredning som sker av andra anledningar, t.ex. genom ändringar av kommungränser, på sätt utredningen föreslår. Det löpande arbete som föranleds av detta skulle kräva resurser från Lantmäteriet även om dessa resurser till stor del uppvägs av att Lantmäteriet inte längre kommer att behöva administrera den gällande församlingsindelningen. Frågan är dock om tillskapandet av en sådan administration uppfyller något verkligt behov. Det kan också konstateras att, när det gäller församlingar som i den frysta indelningen återfinns i mer än en kommun, det blir fråga om att skapa nya indelningar där gränserna inte kommer att överensstämma med de frysta församlingsgränserna. Utredningens föreslagna indelning är visserligen avsevärt mer stabil än de gällande församlingsindelningarna. Det kan emellertid ifrågasättas om förslaget i denna del innebär att det är den önskade indelningen som bevaras.

Enligt regeringens uppfattning finns det i stället många fördelar med en helt stabil indelning, dvs. en indelning som inte kan bli föremål för några ändringar. Mot den bakgrunden och med beaktande av att behovet av en indelning som anpassas efter kommungränserna kan ifrågasättas, anser regeringen att distriktsindelningen ska vara stabil. Den ska således inte kunna ändras med tiden och behöver inte heller följa vare sig kommun- eller fastighetsgränser. Med detta som utgångspunkt finns förutsättningar för att låta distriktsindelningen helt motsvaras av församlingsindelningen den 31 december 1999, vilket därför blir regeringens förslag. Det kommer naturligtvis vara möjligt att i efterhand rätta uppenbara felaktigheter som kan ha uppkommit genom att t.ex. felaktiga koordinater angivits för en viss plats.

Genom att distriktsindelningen således ska överensstämma med församlingsindelningen den 31 december 1999 innebär regeringens förslag en stor förenkling när det gäller den exakta gränssättningen av distrikten jämfört med utredningens förslag. Det förhållandet att indelningen kommer att vara helt stabil över tiden ställer dock särskilt stora krav på att gränssättningen blir så korrekt som möjligt.

Riksantikvarieämbetet bör därför få i uppdrag att, i samråd med Svenska kyrkan och Lantmäteriet, kvalitetssäkra den territoriella församlingsindelning som gällde den 31 december 1999.

Vidare avser regeringen att ge Lantmäteriet i uppdrag att, i samråd med Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Svenska kyrkan, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Institutet för språk och folkminnen, Sveriges Kommuner och Landsting och Sveriges Hembygdsförbund, lämna förslag om de enskilda distriktens namn. En utgångspunkt för namnsättningen ska därvid vara benämningen på de församlingar som fanns den 31 december 1999. Regeringen ska besluta om distriktens namn med beaktande av de förslag som lämnas.

Uppgiften om distrikt ska registreras i folkbokföringsdatabasen

Förslaget att distriktsindelningen ska gälla utan att hänsyn tas till vare sig fastighets- eller kommungränser innebär att en fastighet kan ligga inom flera distrikt liksom att ett distrikt kan ligga i flera kommuner. Det blir då inte möjligt att, som sker med församling i dag, koppla en enskild till rätt distrikt enbart via fastigheten. Enligt nu gällande ordning, om en fastighet återfinns i mer än en församling, fastställer Skatteverket med utgångspunkt i adressen i vilken av församlingarna som folkbokföring ska ske. Det är emellertid tekniskt möjligt att koppla en folkbokförd person till ett geografiskt område genom att använda sig av koordinater (x,y) som pekar på en viss punkt på kartan.

I lagen (2006:378) om lägenhetsregister framgår att kommunen ska fastställa en belägenhetsadress för varje entré. Vidare framgår att med entré avses en ingång till byggnaden där bostadslägenheten är belägen. För belägenhetsadresserna anges i fastighetsregistret koordinater vilket kommer att göra det möjligt att koppla en belägenhetsadress till rätt distrikt. Lantmäteriet kommer att få ansvar för att denna koppling görs. Uppgiften om vilket distrikt en viss belägenhetsadress tillhör kan Lantmäteriet därefter vidarebefordra till Skatteverket tillsammans med de rent fastighetsanknutna uppgifterna avseende län och kommun. Det bör inledningsvis bli fråga om att Lantmäteriet förser Skatteverket med en engångsladdning av uppgifter om distrikt kopplade till belägenhetsadresser för att det därefter övergår till en löpande uppdatering av ändrade och nytillkomna belägenhetsadresser.

Som nämnts ovan föreslår regeringen att folkbokföring i framtiden ska ske på fastighet, eventuell lägenhet och i kommun. Ett antal remissinstanser har ifrågasatt varför folkbokföring inte ska ske i distrikten. Häremot kan anföras att distrikten kommer att vara kopplade till belägenhetsadresser och inte till fastigheter. I likhet med utredningen anser regeringen att fastighet fortfarande ska utgöra grunden för folkbokföringen. Folkbokföringen är i dag uppbyggd efter strukturen lägenhet, fastighet och församling. Därutöver registreras kommun och län som också är kopplade till fastighet. Om folkbokföring ska kunna ske i distrikt måste utgångspunkten vara att fastigheten ligger i endast ett distrikt så att den nuvarande strukturen kan behållas. Förslaget med en stabil indelning innebär dock att distrikten inte behöver överensstämma

med vare sig fastighets- eller kommungränser. Folkbokföring i distrikt kan därför inte anses lämpligt.

Regeringen stödjer därför utredningens förslag att uppgiften om distrikt ska registreras i folkbokföringsdatabasen tillsammans med övriga uppgifter om den enskilde. Uppgiften om distrikt kommer därvid att utgöra en rent adressrelaterad information. Det innebär att det inte är fråga om att Skatteverket ska fastställa distriktstillhörigheten. En uppgift om en persons distriktstillhörighet i folkbokföringen kommer således inte att kunna överklagas. Om en uppgift om distrikt i folkbokföringen har blivit felaktig, t.ex. på grund av att felaktiga koordinater använts för en adress, kommer det dock som tidigare framförts att kunna korrigeras. Att uppgiften om distrikt är kopplad till en adress innebär att det för de personer som saknar belägenhetsadress i folkbokföringen, t.ex. de som är folkbokförda utan känd hemvist och de som i dag är folkbokförda i församling, inte kommer att registreras någon uppgift om distrikt. Regeringen avser att i förordningsform återkomma med en reglering som klargör att en persons registrering i distrikt bestäms med utgångspunkt i hans eller hennes belägenhetsadress.

När uppgiften om distrikt på detta sätt direkt kopplas till en person i folkbokföringen kan andra användare – myndigheter och andra – få del av uppgiften om distriktstillhörighet via Skatteverket. Den som vänder sig till Skatteverket med förfrågningar om en adress kommer således att ha möjlighet att få del av uppgift om i vilket distrikt adressen är belägen liksom vilket distrikt en person är bosatt i. Skatteverket kommer att kunna avisera ut uppgiften till myndigheter. Det kommer att vara möjligt för Skatteverket att ta fram olika personbevis med angivande av distriktstillhörighet. Olika användare av uppgifterna i samhället som har behov av en indelning på distrikt kommer att kunna använda uppgiften om distriktstillhörighet på samma sätt som om personen vore folkbokförd på distriktet. Regeringen föreslår även, i likhet med utredningen, att uppgiften om distrikt ska få finnas i det statliga personadressregistret (SPAR). Härigenom tillförsäkras ytterligare att uppgifterna får en bred spridning i samhället, vilket garanterar att uppgifterna hålls levande i folks medvetande. Användandet av uppgiften om distriktstillhörighet är som ovan sagts en viktig förutsättning för bevarandet av kulturarvet.

Redovisningen av Svenska kyrkans församlingsindelning i framtiden

Genom förslaget om att församling inte längre ska finnas i folkbokföringen och till följd av den stora sammanläggningen av församlingar liksom samhällsutvecklingen i övrigt, finns det goda skäl för att anta att den framtida betydelsen av den aktuella församlingsindelningen för det civila samhället kommer att minska. Församlingsindelningen blir i stället en mer intern angelägenhet för Svenska kyrkan än vad den är i dag. Genom utmönstringen av församling ur folkbokföringen försvinner statens intresse av att hålla reda på den aktuella territoriella församlingsindelningen. Intresset kvarstår dock till viss del vad gäller uppbörden av begravningsavgiften, till vilken fråga regeringen återkommer i avsnitt 13.3. Sammantaget är det, som

Folkbokföringsutredningen funnit, rimligt att frågan om församlingsindelning fortsättningsvis är en intern fråga för Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan har numera en digital geografisk redovisning av kyrkans administrativa gränser, dvs. stift, kontrakt, pastorat, kyrkliga samfälligheter och församlingar. Redovisningen tas dock, i samverkan med Lantmäteriet, enbart fram i samband med kyrkovalen och används för att administrera dessa val. Svenska kyrkan har önskemål om att hålla en löpande uppdaterad redovisning av församlingarnas gränser. Ett sätt att göra detta möjligt vilket Svenska kyrkan även uttryckt önskemål om, är att låta kyrkan få tillgång till Lantmäteriets uppgifter om adresskoordinater. Därigenom skulle de adresser som är belägna inom en församlings territoriella område kunna knytas till punkter på en digital registerkarta hos Svenska kyrkan. Tillgången till adresskoordinater bör kunna regleras genom ett avtal mellan Lantmäteriet och Svenska kyrkan.

Några författningsändringar med anledning av detta är således inte nödvändiga. Enligt Lantmäteriets föreskrifter om avgifter för grundläggande geografisk information och fastighetsinformation – Geodata – samt geodesi och pantbrevssystem, LMFS 2012:2, erbjuder Lantmäteriet sina tjänster till lägre kostnad då mottagaren bedriver sin verksamhet för ideella ändamål, vilket Svenska kyrkan får anses göra.

Följder för viss annan lagstiftning

I 3 kap. 11 § fastighetsbildningslagen (1970:988) finns bestämmelser om att regeringens eller länsstyrelsens medgivande ska inhämtas vid en fastighetsbildning, om en församling begär det. Vidare ska, om en fastighetsbildning föranleder ändring av en församlingsgräns, församlingen underrättas enligt 4 kap. 41 § fastighetsbildningslagen. En konsekvens av förslagen att såväl ansvaret för församlingsindelningen som redovisningen av densamma helt frikopplas från statlig inblandning är att det inte längre finns anledning att vid fastighetsbildning ta hänsyn till eventuell påverkan på församlingsindelningen. Om Svenska kyrkan kommer att använda sig av adresskoordinater för att bestämma en medlems församlingstillhörighet blir dessutom betydelsen av en fastighetsbildning för kyrkans del ytterst begränsad. Regeringen föreslår därför, i likhet med utredningen, att församlingar inte längre ska ta någon del i fastighetsbildningsprocessen.

7.3 Folkbokföringsort och födelsehemort

Regeringens förslag: I folkbokföringslagen ska anges att den kommun där en person är folkbokförd är hans eller hennes folkbokföringsort. Den kommun där ett nyfött barn folkbokförs ska vara hans eller hennes födelsehemort.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Skatteverket* har tillstyrkt att begreppen kopplas till kommun. *Kammarrätten i Stockholm* har föreslagit vissa justeringar

av lagtexten såvitt avser förklaringarna av vad som avses med folkbokföringsort och födelsehemort.

Skälen för regeringens förslag: Det finns inte någon författningsreglerad definition av vad som avses med begreppet folkbokföringsort, men det är i tillämpningen klart att därmed avses den församling i vilken en person är folkbokförd. Uppgiften registreras i Skatteverkets folkbokföringsdatabas enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet. Även uppgift om födelsehemort registreras i folkbokföringsdatabasen. Av 6 § folkbokföringslagen (1991:481) framgår att begreppet avser den församling där ett nyfött barn folkbokförs.

Då församling nu föreslås utmönstras ur folkbokföringen bör kommun ersätta församling även vad gäller folkbokföringsort och födelsehemort. Som utredningen föreslagit bör i folkbokföringslagen anges vad som avses med folkbokföringsort på motsvarande sätt som redan gäller beträffande födelsehemort. *Kammarrätten i Stockholm* har föreslagit en viss ändring av ordalydelsen i utredningens förslag till lagtext. Regeringen anser dock att utredningens förslag innebär en tydligare reglering även om regeringen väljer att justera ordalydelsen något.

Det kan i sammanhanget konstateras att även uppgiften om en nyföddas första distrikt, enligt det förslag som regeringen lägger fram i avsnitt 7.2, kommer att registreras i folkbokföringsdatabasen som en adressuppgift kopplad till den första folkbokföringsadressen. Den uppgiften kommer att sparas som en historisk uppgift i databasen och kan därför också tillhandahållas i samhället.

8 Rätt folkbokföringsort

8.1 Nyfödda barn

Regeringens förslag: I folkbokföringslagen ska inte längre anges att ett nyfött barn kan ha sin födelsehemort där barnets förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken är folkbokförd. Vidare förtydligas att enbart barn som folkbokförs från födelsen får en födelsehemort.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag. Utredningen föreslår dock inte något förtydligande av vilka som omfattas av bestämmelsen om födelsehemort.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har berört detta förslag. *Kammarrätten i Stockholm* har dock framfört att det bör framgå att bestämmelserna i 6 § tredje stycket folkbokföringslagen (1991:481) enbart avser barn som enligt 2 § ska folkbokföras i Sverige.

Skälen för regeringens förslag: I 6 § folkbokföringslagen anges att ett nyfött barn folkbokförs i den församling där modern är folkbokförd eller, om modern inte är folkbokförd, i den församling där fadern eller barnets förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken är folkbokförd. Denna församling kallas barnets födelsehemort. Regeringen föreslår i avsnitt 7.3 att församling ska ersättas med kommun som födelsehemort.

Bestämmelsen i 1 kap. 9 § föräldrabalken reglerar föräldraskapet för barn som kommit till genom assisterad befruktning i äktenskap, registrerade partnerskap och samboförhållanden mellan två kvinnor. Bestämmelsen innebär förenklat att om den ena av två kvinnor i ett sådant förhållande, med den andras samtycke, insemineras eller befruktas utanför kroppen, ska kvinnan som har lämnat samtycket anses som barnets förälder.

Föräldraskapet för en kvinna som avses i 1 kap. 9 § föräldrabalken ska fastställas genom bekräftelse eller dom på samma sätt som gäller för en man som inte är gift med modern till barnet. Om barnet är omyndigt ska bekräftelsen godkännas av bl.a. socialnämnden. Bekräftelse kan ske redan före barnets födelse, men enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd bör inte socialnämnden godkänna bekräftelsen förrän barnet är fött. Fastställande av föräldraskap genom dom kan aldrig ske före födelsen. En förutsättning för att ett nyfött barn ska kunna folkbokföras direkt från födelsen är att det redan då har en vårdnadshavare som är folkbokförd. Är modern folkbokförd blir således barnet folkbokfört direkt. Detsamma gäller när en folkbokförd fader till barnet är gift med modern, eftersom båda föräldrarna då har vårdnaden om barnet från födelsen.

För att den kvinna som samtyckt till den assisterade befruktningen ska bli vårdnadshavare från födelsen krävs dels att föräldraskapet enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken fastställts före födelsen, dels att kvinnan är gift eller har ingått registrerat partnerskap med modern. Som ovan redogjorts för godkänns emellertid en föräldraskapsbekräftelse som regel inte förrän barnet är fött. Eftersom hänvisningen i 6 § tredje stycket folkbokföringslagen därmed inte har någon praktisk funktion har utredningen föreslagit att den tas bort. Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på detta förslag. Regeringen instämmer i bedömningen att hänvisningen bör tas bort.

Födelsehemort registreras enbart för ett nyfött barn. Om folkbokföring sker först senare fastställs inte någon födelsehemort. Som ett förtydligande bör därför i tredje stycket preciseras att bestämmelserna om födelsehemort enbart avser barn som ska folkbokföras enligt 2 § folkbokföringslagen, i enlighet med *Kammarrättens i Stockholm* förslag.

8.2 Personer med dubbel bosättning

Regeringens förslag: Den som kan anses vara bosatt på fler än en fastighet ska anses vara bosatt på den fastighet där han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* påpekar att tillämpningen av den nuvarande bestämmelsen om dubbel bosättning är något oklar och ifrågasätter om förslaget ger någon ytterligare klarhet i var en person med dubbel bosättning ska folkbokföras. *Förvaltningsrätten i Göteborg* avstyrker utredningens förslag och ifrågasätter utredningens slutsats att betydelsen av att hålla ihop familjen

i folkbokföringen numera har minskat. Förslaget kommer enligt förvaltningsrätten sannolikt att innebära att Skatteverket i många fler fall än i dag behöver genomföra omfattande utredningar för att kunna ta ställning till var en person ska anses ha sin egentliga hemvist. Dessutom kan de allmänna förvaltningsdomstolarnas måltillströmning komma att öka. Om bedömningen av var en person med dubbel bosättning ska anses bosatt ska mjukas upp jämfört med dagens praxis föreslår förvaltningsrätten i stället att ett nytt andra stycke införs efter utredningens förslag till lagtext i 7 § första stycket folkbokföringslagen (1991:481): ”Vid bestämmandet av var en person ska anses bosatt ska särskilt beaktas var han eller hon sammanlever med sin familj.”

Även *Skatteverket* menar att förslaget inledningsvis kommer att medföra ökade krav på utredningsinsatser men att det på sikt kommer att utvecklas en praxis kring dessa frågor. Skatteverket tillstyrker förslaget under åberopande av att samma bedömningssätt ska gälla oavsett om den dubbla bosättningen är lokaliserad till Sverige enbart eller även till utlandet. *Diskrimineringsombudsmannen* uttrycker sitt gillande av utredningens normkritiska perspektiv i diskussionen om familjens betydelse och definition och instämmer i att betydelsen av att hålla ihop familjen i folkbokföringen har minskat. *Sveriges Kommuner och Landsting* instämmer i att bedömningen av en person med dubbel bosättning ska mjukas upp och görs mer flexibel så att inte frågan enbart avgörs av var familjen är bosatt respektive var arbetsorten är för den som saknar familj. Förbundet instämmer i att familjen fortfarande ska ha stor betydelse för var en person ska anses vara bosatt. I övrigt har remissinstanserna inte uttryckligen berört detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: I 7 § första stycket andra meningen folkbokföringslagen regleras var en person med dubbel bosättning ska anses vara bosatt och därför ska folkbokföras. En person som har dubbel bosättning ska anses bosatt på den fastighet där han eller hon sammanlever med sin familj eller med hänsyn till övriga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist. Enligt praxis innebär detta att det i första hand ska utredas om personen i fråga har familj. Om så är fallet anses personen bosatt tillsammans med familjen. Utgångspunkten i folkbokföringslagen är alltså att familjen ska hållas ihop, även om en familjemedlem av något skäl delvis tillbringar sin dygnsvila på annan plats.

Familjebegreppet i folkbokföringen tar sin utgångspunkt i den enskildes situation men är inte närmare definierat. Enligt praxis ingår i begreppet familj i folkbokföringssammanhang den enskildes make, maka, sambo samt hemmavarande barn. Vid bedömningen av ett barns bosättning finns därför inte någon familj att ta hänsyn till, med mindre än att barnet är gift, sambo eller har egna barn. Härifrån görs dock undantag för barn som studerar på annan ort än där han eller hon tillsammans med föräldrar eller andra anhöriga har sin egentliga hemvist (11 § och 14 § tredje stycket folkbokföringslagen).

En person som saknar familj i den betydelse som avses i folkbokföringshänseende ska anses vara bosatt på den fastighet där han eller hon med hänsyn till övriga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist. Med övriga omständigheter avses i första hand var arbetsplatsen är belägen och bostädernas beskaffenhet med avseende på t.ex. storlek,

utrustning och upplåtelseform. Som regel anses en person utan familj vara bosatt på arbetsorten.

Med den utformning reglerna har i dag och tillämpningen av reglerna, kan konstateras att det är lättare för en person med familj än för en ensamstående att förbli folkbokförd på den ursprungliga bostadsorten vid dubbel bosättning. Denna särbehandling har stöd i den stora betydelse som familjen rent allmänt har i samhället. Att sådan tonvikt läggs på familjens betydelse har till stor del stöd i det allmänna rättsmedvetandet. Särbehandlingen kan dock innebära att betydelsen av de sociala anknytningar som ensamstående personer har förringas i detta sammanhang.

En annan omständighet som också bör beaktas vid utformningen av regelverket kring folkbokföring vid dubbel bosättning är att reglerna i dag skiljer sig åt då frågan uppkommer i samband med bedömningen av om en person ska anses bosatt i landet eller utomlands respektive var någonstans i landet en person ska anses bosatt. Vid bedömningen av en persons bosättning då personen bor både i Sverige och utomlands, ska enligt 3 § folkbokföringslagen samtliga omständigheter beaktas för avgörande om personen har sin egentliga hemvist här. Denna skillnad kan inte anses motiverad, vilket också *Skatteverket* framfört i sitt remissvar.

Även om det alljämt finns ett behov av att hålla ihop familjen i folkbokföringssammanhang finns det också, mot bakgrund av den ökade rörligheten i samhället, ett behov av en större flexibilitet som ger möjlighet att ta hänsyn också till andra omständigheter även om en person har familj. Det finns å andra sidan också ett behov av att skapa större möjligheter att ta hänsyn till de sociala band som gör att en ensamstående t.ex. har kvar sin ursprungsbostad trots att arbetet bedrivs på en annan ort. Regeringen instämmer därför i utredningens uppfattning att det är önskvärt med en uppmjukad tillämpning av reglerna om folkbokföring vid dubbel bosättning.

Den lösning som *Förvaltningsrätten i Göteborg* förordar torde ge utrymme för en endast marginellt ökad flexibilitet jämfört med nuvarande lydelse. Dessutom skulle skillnaden jämfört med den bedömning som ska ske då en person är bosatt både inom och utom landet bestå. Regeringen föreslår därför, i likhet med utredningen, att den uttryckliga hänvisningen till familj tas bort. I stället ska en bedömning göras av samtliga omständigheter vilket kommer att ge utrymme för en större flexibilitet i bedömningarna. Härigenom kommer samma regler att gälla vid bedömningen av dubbel bosättning beträffande personer som bor både inom och utom landet och för personer som bor på mer än ett ställe i landet. Familjen kommer då att vara en av flera omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av bosättningen, även om familjen av naturliga skäl alljämt kommer att ha stor betydelse. Möjligheterna ökar att vid bedömningen av ensamståendes bosättning ta hänsyn även till andra omständigheter än var arbetet bedrivs.

Som *Kammarrätten i Stockholm* påpekar innebär inte den föreslagna lydelsen att bestämmelsen om dubbel bosättning blir klarare. För det förutsätts närmast en detaljreglering av vilka omständigheter som ska vara avgörande, vilket är ogörligt. Den ökade flexibilitet som den föreslagna lydelsen medför kommer inledningsvis att orsaka en viss

osäkerhet kring hur olika fall ska bedömas. Liksom med den nuvarande bestämmelsen blir det en fråga som får avgöras i rättstillämpningen.

I avsnitt 9.2 diskuteras även om en dom eller ett avtal som har godkänts av socialnämnden och som reglerar frågan om barnets vårdnad, boende eller umgänge kan beaktas när det gäller barn med dubbel bosättning.

8.3 Tillfälliga vistelser

Regeringens förslag: En på förhand tidsbestämd vistelse om högst ett år ska inte anses leda till ändrad bosättning.

Det särskilda undantaget avseende tidsbestämda vistelser för personer med familj tas bort.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Skatteverket* avstyrker förslaget under återopande av att det medför att folkbokföringen sämre avspeglar befolkningens bosättning, framför allt när det gäller vuxna studerande. I övrigt har ingen remissinstans särskilt kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 8 § folkbokföringslagen (1991:481) ska en på förhand tidsbestämd vistelse om högst sex månader på en annan fastighet än den där personen har sitt egentliga hemvist inte anses leda till ändrad bosättning. Bestämmelsen är tillämplig dels på ensamstående personer, dels på hela familjer som gemensamt vistas på en annan ort för en bestämd tid. I 9 § finns motsvarande bestämmelse som reglerar den situationen att en person under en bestämd tid vistas på annan ort än den där hans familj är bosatt. I denna bestämmelse finns det inte någon begränsning av hur länge som en person kan vistas på en annan fastighet än den där familjen är bosatt, så länge vistelsen i förväg är tidsbestämd. Bestämmelserna innebär undantag från principen att folkbokföringen ska utvisa var en person faktiskt vistas.

Avsteg från denna princip ska naturligtvis så långt möjligt undvikas. Det är emellertid rimligt att göra undantag för kortare vistelser på annan ort, som oftast föranleds av tidsbegränsade kortare anställningar eller studier. Frågan är hur lång en sådan vistelse kan vara för att den fortfarande ska kunna anses vara tillfällig. Som jämförelse kan konstateras att det både för att bli folkbokförd i landet och för att avregistreras från folkbokföringen som utflyttad gäller att vistelserna kan antas bestå under minst ett år. Det finns anledning att överväga om den tid som gäller för tillfälliga vistelser bör harmoniseras med den ettårsregel som gäller för att överhuvudtaget vara folkbokförd i landet.

Bestämmelserna om tillfällig vistelse på annan ort än den där den ursprungliga bostaden finns blir tillämpliga först då en person inte anses ha dubbel bosättning. För att det ska vara fråga om en tillfällig vistelse innebär det därför att personens vistelse i ursprungsbostaden är mycket begränsad, understigande en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning av tiden. Med dagens kommunikationer är det normalt enkelt att resa mellan två orter trots att det kan vara mycket stora avstånd. Det kan därför ifrågasättas om en person kan anses ha sådan

anknytning till den ursprungliga bostaden att han eller hon ska vara fortsatt folkbokförd där, om personen under ett års tid reser hem så sällan att dubbel bosättning inte kan anses föreligga. Å andra sidan innebär det stora kostnader att resa och tjänstgöringen kan vara sådan att det är begränsade möjligheter att resa hem så ofta att dygnsvilan kan tillbringas där minst en sjundedel av tiden.

En vistelse om högst ett år torde stämma överens med vad som i allmänhet betraktas som en tillfällig vistelse. Av många uppfattas en tidsbegränsad anställning om ett år som tillfällig och någon avflyttning till arbetsorten görs normalt inte för så korta perioder. I likhet med utredningen anser regeringen att övervägande skäl talar för att förlänga tiden så att en på förhand bestämd vistelse om högst ett år på annan ort inte ska anses leda till ändrad bosättning. *Skatteverket* har gjort gällande att en förlängning av tiden för tillfälliga vistelser med ett halvår, skulle innebära att folkbokföringen sämre avspeglar särskilt vuxna studerandes bosättning. Det är dock enligt regeringens uppfattning rimligt att även en vistelse på annan ort för studier under ett läsår inte föranleder ändrad folkbokföring.

En annan fråga är om det finns skäl att ha kvar den speciella regeln i 9 § folkbokföringslagen för personer som har familj. I dessa fall där det inte finns någon tidsgräns för den tillfälliga vistelsen kan det hända att folkbokföringsuppgifterna under så lång tid inte överensstämmer med de faktiska förhållandena, att det finns stor anledning att ifrågasätta om personen kan anses ha kvar sin anknytning till den ursprungliga bostaden. Dagens förbättrade kommunikationer innebär att en person som under en längre tid inte besöker sin familj så ofta som krävs för att reglerna om dubbel bosättning ska bli tillämpliga, får anses ha så lösa familjeband att det inte är motiverat att han eller hon är folkbokförd tillsammans med familjen. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att en tidsgräns om ett år för tillfälliga vistelser är rimlig även för personer med familj. Detta innebär att det inte längre finns skäl att ha en speciell bestämmelse för personer som tillfälligt vistas åtskilda från familjen. Regeringen föreslår därför att 9 § folkbokföringslagen upphävs och att reglerna om tillfällig vistelse i 8 § ska gälla alla som under en tid av högst ett år vistas på en annan fastighet än där den egentliga hemvisten finns.

8.4 Vissa vistelser som inte anses leda till ändrad bosättning

Regeringens förslag: Vistelser som enbart föranleds av förordnande som ledamot i kommitté eller kommission, eller särskilt uppdrag av riksdagen ska inte längre omfattas av undantagen i folkbokföringslagen.

Vistelse som föranleds av uppdrag som heltidsarvoderad förtroendevald i landsting ska inte anses leda till ändrad bosättning under motsvarande förutsättningar som gäller för uppdrag som riksdagsledamot och statsråd.

Bestämmelsen om att vistelser som föranleds av vård vid en institution för vård av unga eller missbrukare ska utvidgas så att alla vistelser vid sådana institutioner för vård och boende som har registrerats i Socialstyrelsens nationella register för vård och boende (HVB-registret) ska vara sådana att de inte anses leda till ändrad bosättning.

Möjligheten att vara folkbokförd på en fastighet där en person disponerar en bostad men inte kan anses ha sin egentliga hemvist, ska enbart gälla för vistelser som föranleds av uppdrag som riksdagsledamot, statsråd och heltidsarvoderad förtroendevald i landsting.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att undantaget beträffande vistelser som föranleds av vård vid en institution av unga och missbrukare ska utvidgas till att avse alla vistelser som föranleds av beslut om vård vid en sådan institution för vård och boende som beviljats tillstånd av länsstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse. Dessutom föreslår utredningen ett borttagande av bestämmelsen om att en vistelse inte anses leda till ändrad bosättning när den föranleds enbart av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt.

Remissinstanserna: De remissinstanser som uttryckligen har berört dessa förslag har anfört följande. *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* tillstyrker förslaget att ta bort bestämmelsen om att en vistelse som är föranledd enbart av tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarspikt inte ska anses leda till ändrad bosättning. *Socialstyrelsen* anser att en enskild normalt inte bör vara folkbokförd på en institution men invänder mot att betänkandet saknar en analys av konsekvenserna för enskilda personer som under lång tid vistas på en institution eller i en bostad som ligger i en annan kommun än den där de är folkbokförda när det gäller tillgång till samhällsservice. Utredningens förslag till ny 9 § 3 behöver enligt Socialstyrelsen förtydligas för att även täcka in kommunalt drivna hem för vård och boende (HVB) och de som kommunen genom avtal enligt 2 kap. 5 § socialtjänstlagen överlämnat till enskild verksamhet att utföra. De HVB som drivs av Statens institutionsstyrelse är inte heller tillståndspliktiga. För att uppnå syftet att inte folkbokföra personer på en institution anser Socialstyrelsen att bestämmelsen behöver kompletteras

så att undantaget även omfattar personer som placerats inom enskild verksamhet med tillstånd från Socialstyrelsen att bedriva verksamhet med hem för viss annan heldygnsvård enligt 7 kap 1 § 3 socialtjänstlagen. *Skatteverket* avstyrker den föreslagna utvidgningen i 10 § av valfriheten till att omfatta heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting under åberopande att en sådan ändring skulle kunna öppna upp för krav även från andra grupper av lokalpolitiskt verksamma. Skatteverket har tillstyrkt förslaget såvitt gäller personer som vårdas vid en institution men konstaterat att vissa långvariga, ibland livsvariga, placeringar kommer att omfattas av undantaget, vilket från vissa utgångspunkter kan anses som stötande. *Statens institutionsstyrelse* förklarar sig inte ha något att erinra mot förslagen, men informerar med hänvisning till författningsförslaget i 9 § 3, att myndigheten inte utfärdar tillstånd att bedriva institutionsvård utan är huvudman för ett antal LVM-hem och särskilda ungdomshem. *Sveriges Kommuner och Landsting* välkomnar den föreslagna lagändringen som innebär att en vistelse inte anses leda till ändrad bosättning om den föranleds enbart av uppdrag som heltidsarvoderad förtroendevald i landsting och instämmer i utredningens förslag om vistelser som föranleds av institutionsvård och uppdrag som heltidsarvoderad förtroendevald i landsting. *Kammarrätten i Stockholm* anser att den föreslagna uppdelningen av olika personkategorier i 9 och 10 §§ till viss del framstår som omotiverad, särskilt placeringen av vissa tjänstemän i 9 § som mer synes höra hemma under 10 §, vilken bestämmelse dessutom bör kunna omformuleras på lämpligt sätt.

Skälen för regeringens förslag

En vistelse anses enligt 10 § första stycket folkbokföringslagen inte leda till ändrad bosättning om den föranleds enbart av

1. uppdrag som riksdagsledamot,
2. uppdrag som statsråd,
3. förordnande till ledamot i kommitté eller kommission, befattning som politiskt tillsatt tjänsteman eller uppdrag att biträda som politiskt sakkunnig i statsdepartement eller särskilt uppdrag av riksdagen,
4. tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,
5. vård vid en institution för sjukvård, vård av unga, kriminalvård eller vård av missbrukare.

Att vistelser som föranleds av uppdrag som anges under punkterna 1–3 inte ska anses leda till ändrad bosättning har motiverats med uppdragens speciella och tillfälliga beskaffenhet. Vad gäller vistelser hänförliga till punkterna 4 och 5 har undantagen motiverats av att det inte har ansetts lämpligt att en person anses bosatt där han eller hon har placerats med tvång eller i vart fall med en viss grad av ofrivillighet. Även om vård sker på frivillig basis har detta undantag motiverats av att den enskilde ofta inte haft möjlighet att välja var vården ska ske. I dag har den enskilde relativt stor möjlighet att söka vård där han eller hon vill. Det kan dock inte anses lämpligt att en sjukvårdsinrättning anses vara en persons bostad, oavsett om vistelsen sker frivilligt eller med tvång.

I det följande lämnar regeringen förslag till förändringar dels avseende vistelser med anledning av vissa uppdrag som i dag omfattas av

undantagen men som i framtiden föreslås följa vanliga regler för folkbokföring, dels avseende vistelser som föranleds av andra förhållanden och som regeringen anser bör omfattas av undantagen och därför inte ska anses leda till ändrad bosättning,

Vistelser som föranleds av förordnande som ledamot i kommitté eller kommission och särskilt uppdrag av riksdagen

Vistelser som föranleds av förordnande till ledamot i kommitté eller kommission och särskilt uppdrag av riksdagen är visserligen tillfälliga och uppdragen kan i många fall upphöra med kort varsel. Det är dock svårt att se att denna typ av uppdrag i dag skulle göra det nödvändigt att flytta för att kunna fullgöra arbetet. Det saknas därför numera skäl att göra undantag i folkbokföringen för vistelser som föranleds av dessa uppdrag. I likhet med utredningen föreslår regeringen att vistelser som föranleds av uppdrag som ledamot i kommitté eller kommission och särskilt uppdrag av riksdagen inte längre ska särbehandlas i folkbokföringen. Det innebär alltså att vanliga folkbokföringsregler gäller om personer som omfattas av dessa uppdrag ändå väljer att flytta på grund av uppdraget.

Vistelser som föranleds av uppdrag som heltidsarvoderad förtroendevald i landsting

En ledamot i landstingsfullmäktige väljs, enligt 4 kap. 5 § kommunallagen (1991:900), bland dem som har rösträtt enligt 3 § samma kapitel. Rösträtt vid val av ledamöter i landstingsfullmäktige har den som är röstberättigad vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige i en kommun inom landstinget, vilket den är som bl.a. är folkbokförd i kommunen, 4 kap. 2 § kommunallagen

I vissa landsting kan avståndet mellan bostaden och tjänstgöringsorten för en förtroendevald vara så stort att en bostad behövs även på tjänstgöringsorten. Enligt nuvarande regler blir förtroendevalda som saknar familj i dessa fall normalt folkbokförda på tjänstgöringsorten. Förutom de privata olägenheter som detta kan medföra riskerar de dessutom att förlora sina politiska uppdrag om den tidigare hemorten ligger i en annan kommun än tjänstgöringsorten. Av demokratiska skäl är det angeläget att uppdragen som heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting kan fördelas mellan politiker från olika delar av landstingsområdet, särskilt om det är fråga om ett stort geografiskt område. I takt med att landsting slås ihop till större enheter blir det allt fler heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting som kan få långt till den ort där landstingets kansli är beläget.

En bestämmelse med innebörden att en vistelse, som föranleds av uppdrag som förtroendevald inom landsting, inte skulle leda till ändrad bosättning strider mot principen att en person ska vara folkbokförd där han eller hon är bosatt. På samma sätt som gäller för riksdagsledamöter och statsråd kan dock till stöd för att införa ett undantag även för förtroendevalda i landsting anföras dels att det är av väsentlig betydelse att människor är beredda att ställa sig till förfogande för olika

förtroendeuppdrag och att folkbokföringsreglerna inte får försvåra detta, dels att vistelserna är tillfälliga och uppdragen av speciell karaktär och kan upphöra med mycket kort varsel, och dels att de förtroendevalda måste tillbringa avsevärd tid på tjänstgöringsorten samtidigt som det är nödvändigt att de behåller sin lokala förankring på den tidigare hemorten. Sammantaget anser regeringen i likhet med utredningen att inte heller vistelser som föranleds av uppdrag som heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting bör anses leda till ändrad bosättning. Risken för att denna ändring skulle kunna öppna upp för krav även från andra grupper av lokalpolitiskt verksamma som *Skatteverket* påtalar bedömer regeringen som liten. Möjligheterna att tillmötesgå sådana eventuella krav är också mycket små mot bakgrund av att det geografiska avstånd som kan finnas mellan bostadsort och tjänstgöringsort för landstingspolitiker och politiker på rikspanet, normalt saknas på en mer lokalpolitisk nivå.

Regeringen återkommer nedan till frågan om även bestämmelserna i 10 § andra stycket ska gälla heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting.

Vistelser som föranleds av tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarsplikt

Totalförsvarsplikt gäller för varje svensk medborgare från början av det kalenderår när han eller hon fyller sexton år till slutet av det kalenderår när han eller hon fyller sjuttio år. Totalförsvarsplikten gäller också under motsvarande tid för var och en som, utan att vara svensk medborgare, är bosatt i Sverige.

Genom ändringar i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt som trädde i kraft den 1 juli 2010 ska försvarets personalförsörjning i första hand vila på frivillighet. Totalförsvarsplikten kvarstår, men för att en totalförsvarspliktig ska vara skyldig att genomgå mönstring eller fullgöra värnplikt eller civilplikt krävs att regeringen, med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap, har beslutat om detta.

Om regeringen skulle besluta om tjänstgöringsplikt kommer tjänstgöringen att ske under tvång. Eftersom den enskilde då inte kan välja att utföra tjänstgöringen och inte heller var i landet den ska utföras skulle det strida mot det allmänna rättsmedvetandet att anse att personen i fråga är bosatt där tjänstgöringen utförs. Av den anledningen bör utredningens förslag att ta bort undantaget för vistelser som föranleds av tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarsplikt inte genomföras. Sådana vistelser ska alltså särbehandlas i folkbokföringen.

Vistelser som föranleds av vård vid en institution, annan än sjukvårds- och kriminalvårdsinrättning

I likhet med särbehandlingen av vistelser som föranleds av tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarsplikt, är motivet till särbehandlingen av vistelser vid olika institutioner, att det inte stämmer överens med det allmänna rättsmedvetandet att en person ska anses bosatt där han eller hon placerats med tvång. Det finns därför fortfarande ett behov av att undanta vistelser som föranleds av vård vid institutioner för vård av unga

eller missbrukare, liksom vistelser vid sjukvårds- och kriminalvårdsinrättningar. I dessa fall kan vistelsen komma att pågå under lång tid utan att reglerna om dubbel bosättning är aktuella.

Vad gäller undantaget för vistelser som föranleds av vård vid institutioner för vård av unga eller missbrukare ger dagens lydelse utrymme för tolkningssvårigheter huruvida en viss verksamhet omfattas av bestämmelsen eller inte. Skatteverket måste ibland göra förhållandevis omfattande utredningar för att klargöra vilken typ av verksamhet en viss inrättning har. För att underlätta vid denna bedömning bör det, som utredningen funnit, inte vara inrättningens verksamhet som är avgörande för om bestämmelsen ska tillämpas, utan om det är fråga om vård vid en institution eller inte.

Utredningen har i denna del föreslagit att det avgörande ska vara om en institution för vård och boende beviljats tillstånd av länsstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse. *Statens institutionsstyrelse* har dock förklarat att myndigheten inte utfärdar tillstånd att bedriva institutionsvård. Vidare har *Socialstyrelsen* förklarat att ytterligare förtydligande behövs för att täcka in kommunalt drivna hem för vård eller boende (HVB) och de som kommunen genom avtal enligt 2 kap. 5 § socialtjänstlagen överlämnat till enskild verksamhet att utföra.

Socialstyrelsen för ett centralt register avseende hem för vård och boende, det s.k. HVB-registret, där verksamheter som bedrivs i såväl kommunal som statlig och enskild regi registreras. Den verksamhet som avses omfattar såväl sådan vård av unga som bedrivs med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, som skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld och olika former av behandlingar och stöd i övrigt m.m. Enligt regeringens mening är det lämpligt att låta det registret bilda utgångspunkten för när en institutionsvistelse inte ska anses leda till ändrad bosättning i folkbokföringssammanhang. En vistelse som äger rum till följd av ett beslut om vård vid en institution som återfinns i HVB-registret föreslås därför inte leda till ändrad bosättning. Det är således enbart vård vid institutioner som ska omfattas av undantaget. En vistelse som föranleds av ett beslut om placering i ett familjehem ska inte heller i framtiden omfattas av undantaget från de vanliga folkbokföringsreglerna.

Socialstyrelsen har invänt emot att utredningen inte analyserat följderna för enskilda personer som under lång tid vistas i en annan kommun än den där de är folkbokförda när det gäller tillgång till samhällsservice. Häremot kan dock anföras att förslaget enbart innebär en utvidgning av vilka institutionsvistelser som inte ska anses leda till ändrad bosättning. Det är således inte fråga om att införa helt nya regler i detta avseende.

Socialstyrelsen har förklarat att undantaget dessutom borde omfatta vistelser vid hem för viss annan heldygnsvård enligt 7 kap 1 § 3 socialtjänstlagen, med vilket avses verksamhet som tillhandhåller insatser av mer temporärt slag så som korttidsvård, t.ex. utslussning efter en sjukhusvistelse. Sådana tillfälliga vistelser är emellertid så kortvariga att de undantas redan genom det allmänna undantaget för tillfälligt boende i 8 § folkbokföringslagen. Regeringen anser därför inte att det är

nödvärdigt att komplettera bestämmelsen med vinstelser vid hem för viss annan heldygnsvård.

Folkbokföring på en fastighet till vilken en person har anknytning enbart genom att disponera en bostad

I 10 § andra stycket folkbokföringslagen finns en bestämmelse som innebär att en vinstelse som inte *enbart* föränleds av något av de förhållanden som anges i första stycket inte heller anses leda till ändrad bosättning om personen har anknytning till en annan fastighet genom att disponera en bostad där. Bestämmelsen har tillkommit för att tillgodose riksdagsledamöters behov av att behålla bostadsanknytningen till hemorten eller valkretsen även om familjen följer med ledamoten till Stockholm, i vilket fall vinstelsen i Stockholm inte enbart kan sägas bero på uppdraget. Den anknytning som erfordras är att ledamoten disponerar en bostad på den tidigare orten. Det finns inte något krav på att bostaden ska vara av viss beskaffenhet eller storlek för att anknytningen ska anses vara tillräcklig för att folkbokföring ska ske där. Liksom beträffande paragrafen i övrigt är det enbart riksdagsledamoten som omfattas av undantaget. Den övriga familjens folkbokföring bedöms efter vanliga regler.

Bestämmelsen skulle kunna medföra problem för den riksdagsledamot som flyttar till Stockholm med sin familj och vill vara folkbokförd tillsammans med familjen, trots att familjen behåller en bostad på den ursprungliga hemorten. Av den anledningen infördes en möjlighet för riksdagsledamoten att begära att bli folkbokförd tillsammans med den övriga familjen i Stockholm. Dessa bestämmelser är tillämpliga, inte enbart på riksdagsledamöter och statsråd, utan på alla de personer vars vinstelser föränleds av något av de förhållanden som anges i 10 § första stycket folkbokföringslagen.

Mot bakgrund av de ändringar som nu föreslås med avseende på vilka vinstelser som inte ska anses leda till ändrad bosättning, finns anledning att överväga om möjligheten i 10 § andra stycket folkbokföringslagen alltfjämt ska gälla för alla de grupper som fortsättningsvis undantas.

Enligt regeringens mening, vilken överensstämmer med utredningens, gäller fortfarande de skäl som talar för att riksdagsledamöter och statsråd ska kunna vara folkbokförda på en fastighet till vilken personen har anknytning enbart genom att disponera en bostad där. Dessa skäl gäller även för heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting som nu föreslås omfattas av de speciella reglerna om tillfällig bosättning. Regeringen instämmer därför i utredningens bedömning att även denna grupp bör kunna vara fortsatt folkbokförd på den tidigare orten även om vinstelsen inte enbart föränleds av uppdraget som heltidsarvoderad förtroendevald.

Vad gäller de politiskt tillsatta tjänstemännen eller de som har i uppdrag att biträda som politiskt sakkunniga inom Regeringskansliet instämmer regeringen i utredningens bedömning att en sådan person har en alltför uttunnad koppling till hemorten i de fall han eller hon bor i Stockholm med hela sin familj och saknar avsikt att senare flytta tillbaka till den tidigare hemorten. Kravet på lokal förankring är för en sådan person inte så starkt att det finns anledning att även i dessa fall vara

folkbokförd på den tidigare orten. Möjligheten att vara folkbokförd på en fastighet där enbart en bostad disponeras bör därför tas bort för dessa personer.

Vad gäller personer som vårdas vid olika institutioner kan konstateras att det ligger i sakens natur att vistelser av sådant slag normalt föranleds enbart av institutionsvården. Regeringen instämmer följaktligen i utredningens bedömning att det inte heller för dessa personer finns behov av att ha kvar den särskilda folkbokföringsregeln för fall då vistelsen inte enbart föranleds av vistelsen vid institutionen.

Sammanfattningsvis föreslår således regeringen att möjligheten att bli folkbokförd på en fastighet där en person enbart disponerar en bostad bör förbehållas riksdagsmän, statsråd och heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting. *Kammarrätten i Stockholm* anser att utredningens lagförslag borde ändras så att de politiska tjänstemännen lagtekniskt hanteras tillsammans med övriga personer med politiska uppdrag i 10 § folkbokföringslagen. Regeringen, som visserligen håller med om den naturliga kopplingen mellan dessa grupper, gör dock bedömningen att det är möjligt att åstadkomma en enklare och tydligare reglering med den uppdelning som utredningen föreslagit mot bakgrund av de olika regler som ska gälla för dessa. Bestämmelserna såvitt avser riksdagsmän, statsråd och heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting bör därför regleras i en egen paragraf, 10 §.

Undantaget beträffande resterande grupper förs in i en ny 9 §. Bestämmelserna om statsministerns familjemedlemmar, som återfinns i sista stycket av 10 § föreslås flyttas till en ny paragraf, 10 a, eftersom de föranleds av helt andra säkerhetsmässiga skäl, och inte heller omfattas av de specialbestämmelser som enbart ska gälla för riksdagsmän, statsråd och heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting. Den lagtekniska uppdelning som regeringen föreslår överensstämmer med utredningens förslag i denna del. Den språkliga utformningen justeras dock.

Var ska en person som omfattas av 9–10 a §§ folkbokföringslagen anses bosatt?

I 12 § folkbokföringslagen regleras, förutom den situationen att en person inte regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på någon viss fastighet, s.k. växlande vistelseort, även den situationen att det finns anledning att bedöma var en person ska anses bosatt under en sådan tillfällig vistelse som behandlas i detta avsnitt. En sådan situation kan exempelvis uppkomma när en person har familj och familjen flyttar under den tid den enskilde vistas på en fastighet där han eller hon inte ska anses bosatt. I ett sådant fall ska folkbokföring som regel ske i familjens nya bostad. För att renodla 12 § folkbokföringslagen och för att åstadkomma en tydligare reglering anser regeringen att det är lämpligt att samla alla bestämmelser avseende dessa situationer i den föreslagna regleringen i 9–10 a §§.

Av de skäl som redovisats i avsnitt 8.2 om dubbel bosättning bör det ges utrymme för en mer nyanserad bedömning även i dessa situationer. Utredningen föreslår i sitt förslag till ändrad 12 § att samtliga omständigheter ska beaktas vid bedömningen av till vilken fastighet den

enskilde i dessa fall kan anses ha sin starkaste anknytning. Eftersom utgångspunkten är att en person som omfattas av 9–10 a §§ regelmässigt vistas på en fastighet där han eller hon inte ska anses bosatt måste dock bortses från den vistelsen vid bedömningen av var personen annars kan anses ha sin starkaste anknytning. Regeringen föreslår därför att lagtexten formuleras så att en sådan person ska anses bosatt på den fastighet till vilken han eller hon med hänsyn till omständigheterna i övrigt kan anses ha sin starkaste anknytning.

8.5 Barn som vistas på annan ort än föräldrarna

Regeringens förslag: Barn som har sin egentliga hemvist tillsammans med föräldrar eller andra anhöriga ska anses bosatta där även om de, till följd av ett beslut om boende i bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, tillbringar dygnsvilan på en annan fastighet.

Denna bestämmelse och den motsvarande bestämmelsen avseende skolbarn som till följd av skolgången vistas på en annan fastighet än tillsammans med föräldrar eller andra anhöriga, ska gälla så länge barnet går i grundskola eller gymnasieskola eller genomgår annan jämförlig grundutbildning, dock längst till dess barnet fyller 21 år.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Sveriges Kommuner och Landsting* är positiva till förslaget att barn som har ett boende med särskild service enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade inte med anledning av det får en ändrad bosättning. *Socialstyrelsens* invändning mot att utredningen saknar en analys av konsekvenserna för enskilda personer som under lång tid vistas i en annan kommun än den där de är folkbokförda när det gäller tillgång till samhällsservice vänder sig även mot förslaget om barn som är placerade i en bostad med särskild service. I övrigt har ingen remissinstans särskilt berört förslagen i dessa delar.

Skälen för regeringens förslag: Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) avser att garantera goda levnadsvillkor för personer med omfattande och varaktiga funktionshinder. Lagen omfattar rätt till olika sorters insatser för särskilt stöd och service som människor kan behöva utöver vad de kan få genom annan lagstiftning. I folkbokföringshänseende är framför allt insatserna rörande boende i familjehem eller i boende med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad, av särskilt intresse eftersom dessa insatser kan komma att påverka den enskildes folkbokföring.

När en funktionshindrad person flyttar till ett sådant boende som nu nämnts är det som huvudregel fråga om en varaktig flyttning, på vilken huvudreglerna i folkbokföringslagen är tillämpliga. Dessa personer folkbokförs alltså på sitt boende enligt LSS. Det finns dock anledning att fundera över om detta är en ändamålsenlig lösning när det gäller barn som vistas i ett boende med särskild service. Situationen beträffande dessa barn är mycket likartad den som gäller för barn som har sin skolgång förlagd till annan ort, 11 §. För sådana barn anses inte vistelsen

i boendet leda till ändrad bosättning, vilket särskilt har motiverats med att elever i glesbygd som är hänvisade till att vistas på annan ort för att genomgå normal skolgång inte ska behöva ändra folkbokföringen från föräldrahemmet till studieorten. Samma tankegångar gör sig gällande även för barn som vistas i ett boende med särskild service.

Utredningen har föreslagit att ett barns vistelse på ett boende med särskild service enligt LSS inte ska anses leda till ändrad bosättning. Ett barns boende enligt LSS kan ske i familjehem eller i bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet, 9 § 8 LSS. En vistelse i ett familjehem innebär att barnet bor hos en annan familj än den egna. I likhet med vad som gäller beträffande vistelser som föranleds av vård av unga, bör enligt regeringens mening även en vistelse som äger rum i ett familjehem med stöd av ett beslut om särskild service enligt LSS inte särbehandlas i folkbokföringshänseende. En sådan vistelse bör i stället bedömas enligt vanliga folkbokföringsregler. Undantaget bör därför begränsas så att det enbart gäller boende i bostad med särskild service för barn och ungdomar.

Utredningen har föreslagit att bestämmelsen ska införas genom att en ny fjärde punkt införs i förslaget till ny 9 § i vilken paragraf vissa andra vistelser som inte anses leda till ändrad bosättning föreslås bli reglerade. Eftersom en vistelse i en bostad med särskild service för barn och ungdomar har sådana likheter med situationen då ett skolbarn till följd av skolgången vistas på annan ort än föräldrarna, gör dock regeringen bedömningen att dessa bestämmelser lämpligen bör regleras i samma paragraf. Regeringen föreslår därför att bestämmelsen om ett barns vistelse i en bostad med särskild service ska föras in i 11 §.

I 11 § finns det inte någon bortre gräns för hur länge de särskilda folkbokföringsreglerna ska gälla, förutsatt att barnet genomgår grund- eller gymnasieskola eller motsvarande utbildning. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att bestämmelserna i folkbokföringslagen i detta avseende bör överensstämma med föräldrarnas underhållsskyldighet enligt 7 kap. 1 § föräldrabalken. Det innebär att då barnet fyller 21 år ska det folkbokföras där det faktiskt är bosatt, oavsett om det då alltså genomgår någon med grund- eller gymnasieskola jämförlik grundutbildning.

8.6 Växlande vistelseort

Regeringens förslag: Den som har växlande vistelseort anses vara bosatt på den fastighet till vilken han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter har sin starkaste anknytning.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna uttalar sig särskilt om förslaget i denna del. *Kammarrätten i Stockholm* anser dock att det borde övervägas om inte 12 § ska införlivas med 7 §.

Skälen för regeringens förslag: I 12 § folkbokföringslagen (1991:481) regleras dels den situationen att en person inte regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på någon viss fastighet och dels då en person,

bl.a. på grund av vissa politiska uppdrag eller vistelse vid olika institutioner enligt 10 §, regelmässigt tillbringar dygnsvilan endast på en fastighet där han eller hon inte ska anses bosatt. I dessa fall anses personen bosatt på den fastighet till vilken han med hänsyn till sina familje- och arbetsförhållanden och övriga omständigheter kan anses ha sin starkaste anknytning.

Bestämmelsen har särskilt varit avsedd för personer som på grund av sina arbetsförhållanden inte kunnat tillbringa sin dygnsvila på en bestämd fastighet, såsom sjömän, handelsresande och resemontörer. Med tiden har dock förutsättningarna ändrats så att även dessa yrkesgrupper normalt sett har möjlighet att tillbringa sin dygnsvila på en viss fastighet i så stor omfattning att de kan anses bosatta där enligt huvudregeln. Skälen till att en person har växlande vistelseort kan dock vara helt andra än beroende av arbetet, t.ex. för hemlösa. I praktiken har bestämmelsen även tillämpats för andra situationer, t.ex. när en person vägrar att medverka i utredningen om var han eller hon bor. Om Skatteverket vid utredningen av var en sådan person vistas kan konstatera att personen har någon koppling till en viss fastighet, exempelvis genom att personen har sin post ställd dit, kan den omständigheten ligga till grund för bedömningen att personen har sin starkaste anknytning dit. Utan denna bestämmelse skulle personen bli folkbokförd i församlingen. Även om bestämmelsen har ett begränsat tillämpningsområde fyller den en viktig funktion i dessa fall.

Av de skäl som redovisats i avsnitt 8.2 om dubbel bosättning bör dock även denna bestämmelse ändras så att samtliga omständigheter tas i beaktande vid bedömningen av till vilken fastighet en person har sin starkaste anknytning. Härigenom förbättras förutsättningarna att göra en mer nyanserad bedömning även i dessa fall.

Kammarrätten i Stockholm anser att det borde övervägas att flytta bestämmelserna i 12 § folkbokföringslagen till 7 §. I avsnitt 8.4 föreslås dock att den del av 12 § folkbokföringslagen som avser personer som till följd av vissa uppdrag och viss institutionsvård vistas på en fastighet där de inte ska anses bosatta ska flyttas till de bestämmelser där dessa vistelser regleras. Genom förslaget renodlas 12 § folkbokföringslagen så att paragrafen uteslutande kommer att gälla personer med växlande vistelseort.

8.7 Personer som saknar fast bostad

Regeringens förslag: Om en persons bosättning kan hänföras till en kommun men inte till en viss fastighet inom denna, ska han eller hon anses bosatt i kommunen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte uttryckt några särskilda synpunkter på förslaget i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 13 § folkbokföringslagen (1991:481) ska en person anses bosatt i församlingen om bosättningen visserligen kan hänföras till en församling men inte till en viss fastighet

inom denna. Med detta avses den situationen att en person tillbringar sin dygnsvila i en viss församling, utan att ha en fast bostad.

När folkbokföring inte längre ska ske i församling måste det behov tillgodoses som finns av att kunna hänföra en person som inte kan knytas till en viss fastighet till ett visst område. Regeringen föreslår i avsnitt 7.2 att folkbokföring i framtiden ska ske i kommun i stället för församling. I likhet med utredningen föreslår därför regeringen att de som saknar fast bostad, men som ändå kan hänföras till en kommun ska folkbokföras i kommunen.

8.8 Personer utan känd hemvist

Regeringens förslag: En definition införs som klargör att den vars bosättning inte kan hänföras till en kommun och som inte heller ska avregistreras från folkbokföringen som utflyttad ska anses sakna känd hemvist.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Socialstyrelsen* tillstyrker förslaget. Även *Skatteverket* välkomnar en rättslig reglering av begreppet ”utan känt hemvist” men förordar samtidigt att begreppet inte ändrar namn till ”sakna känt hemvist” då det medför systemutveckling. *Hovrätten för Övre Norrland* anser att bestämmelsen bör sättas under egen rubrik. Remissinstanserna i övrigt berör inte uttryckligen detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: I 4 § folkbokföringsförordningen (1991:749) anges att den som saknar känt hemvist ska folkbokföras under rubriken utan känt hemvist. Det finns dock inte någon bestämmelse i folkbokföringslagen som anger under vilka förutsättningar en person anses sakna känd hemvist. Enligt praxis anses det vara fallet då en persons adress och vistelseort är okända trots att all tänkbar utredning gjorts. En person som oavbrutet under två år saknat känd hemvist avregistreras från folkbokföringen enligt 21 § folkbokföringslagen.

Regeringen instämmer i utredningens ståndpunkt att det är otillfredsställande att det saknas författningsreglering av de materiella förutsättningarna för när folkbokföring utan känd hemvist ska ske. En bestämmelse med den innebörden bör därför införas. I likhet med utredningen anser regeringen att det av bestämmelsen bör framgå, förutom att personens bosättning inte ska kunna hänföras till en kommun, att en person ska anses sakna känd hemvist enbart i de fall personen inte har flyttat utomlands. Enligt utredningens lagtextförslag ska personen inte kunna antas vara utflyttad till utlandet. Bestämmelsen i 20 § folkbokföringslagen om när en person ska avregistreras från folkbokföringen som utflyttad förutsätter att det kan antas att personen kommer att tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år. Regeringen anser därför att regleringen i denna del lämpligen bör ske genom en hänvisning till bestämmelserna om avregistrering i 20 § folkbokföringslagen.

Enligt regeringens mening finns inte anledning att sätta denna bestämmelse under egen rubrik på sätt *Hovrätten för Övre Norrland*

förespråkar. Som nämnts regleras i folkbokföringsförordningen att folkbokföring av en person som saknar känt hemvist sker under rubriken utan känt hemvist. Den nu föreslagna regleringen i folkbokföringslagen av när en person anses sakna känt hemvist föranleder således inte någon ändring av begreppet i folkbokföringen på det sätt *Skatteverket* befarar. Att regeringen föreslår att böjningsformen av begreppet hemvist i lagtexten ändras till den numera rekommenderade formen hemvisten, torde inte heller ställa krav på systemändring.

8.9 Utsända i svenska statens tjänst

Regeringens förslag: Möjligheten för en person utsänd i svenska statens tjänst att, tillsammans med sin familj, folkbokföras på en fastighet där någon av dem äger eller innehar fast egendom eller har en bostad med bostadsrätt, utvidgas till att omfatta de situationer där den utsände eller någon annan i familjen har anknytning till en fastighet genom att disponera en bostad där.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag med undantag av att utredningen begränsar bestämmelsen till situationer där enbart den utsände har anknytning till en fastighet.

Remissinstanserna: *Skatteverket* tillstyrker utredningens förslag. Övriga remissinstanser har inte särskilt yttrat sig över förslaget i denna del.

Skälen för regeringens förslag: I 20 § folkbokföringslagen (1991:481), som reglerar när avregistrering från folkbokföringen ska ske på grund av utflyttning, undantas personer som är utsända i svenska statens tjänst. Utgångspunkten för dessa personer är enligt 14 § folkbokföringslagen att de ska vara fortsatt folkbokförda tillsammans med sin medföljande familj på den fastighet och i den församling där de senast var eller borde ha varit folkbokförda. I de fall bostaden inte behålls under hela vistelsen utomlands ska de i stället vara folkbokförda i församlingen. Eftersom församling i avsnitt 7.2. föreslås utmönstras från folkbokföringen ska även i denna bestämmelse församling bytas ut mot kommun.

Det finns även en möjlighet för den utsände att efter ansökan, tillsammans med sin medföljande familj, folkbokföras på en fastighet i en församling (i framtiden kommun) där han eller någon annan i familjen äger eller innehar fast egendom eller innehar en bostad med bostadsrätt. Regeringen delar utredningens uppfattning att det saknas skäl att begränsa anknytningen till sådana bostäder som innehas med äganderätt eller bostadsrätt. Det avgörande bör i stället vara att det finns en koppling till en bostad, oavsett ägarförhållandena. Bestämmelsen bör därför utvidgas. Utredningen begränsar utan närmare förklaring sitt förslag så att det ska vara den utsände som disponerar bostaden. Regeringen ser dock inte någon anledning att anknytningen ska begränsas till den utsände, mot bakgrund av att även familjemedlemmars eventuella innehav av en bostad omfattas av den nuvarande lydelsen. Regeringen föreslår därför en vidare bestämmelse i förhållande till utredningens

förslag så att även de situationer omfattas där någon annan i familjen disponerar en bostad.

8.10 Personer som bor i äldreboenden

Regeringens förslag: I stället för att den som bor på ett äldreboende får välja var han eller hon ska vara folkbokförd, ska den som bor i ett äldreboende folkbokföras där i enligt med bestämmelserna i 7 § folkbokföringslagen. En vistelse i ett äldreboende i en annan kommun än den där personen var eller borde ha varit folkbokförd när han eller hon flyttade till äldreboendet ska dock inte anses leda till ändrad bosättning om vistelsen har beslutats av den kommun där han eller hon var folkbokförd.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Sveriges Kommuner och Landsting* instämmer i utredningens förslag. *Skatteverket* förutser svårigheter i verkets bedömning av vilka flyttningar som inte ska föranleda att bosättningen anses ändrad och föreslår därför att kommunen ska underrätta Skatteverket om placeringar som inte ska föranleda ändring av folkbokföringen. *Sveriges Pensionärsförbund* framhåller att folkbokföring av äldre personer med särskilt boende helst ska beslutas efter hörande med den äldre själv eller i förekommande fall, med anhöriga eller god man. *Kammarrätten i Stockholm* påpekar att på motsvarande sätt som sker när en sambo vistas för långvarig vård på annan ort, bör en nyanserad bedömning göras vid tillämpning av sambolagen vid en sambos vistelse på ett särskilt boende. *Socialstyrelsen* anser att en enskild normalt inte bör vara folkbokförd på en institution, men menar att det inte är möjligt att ta ställning till förslaget då utredningen saknar en analys av konsekvenserna för enskilda personer som under lång tid vistas på en institution eller i en bostad som ligger i en annan kommun än den där de är folkbokförda när det gäller tillgång till samhällsservice. *Svenska kyrkan* avstyrker utredningens förslag i denna del under åberopande att det för många i den äldre generationen är viktigt att känna en trygghet i att gravplats kan erhållas hos den begravningshuvudman man tillhörde före flytten till äldreboendet. Förslaget innebär enligt kyrkan med största sannolikhet ett betydligt större behov av att varje begravningshuvudman håller gravplatser i beredskap för att kunna ta hänsyn till den enskildes önskemål om begravning hos en annan begravningshuvudman. Vidare påtalar Svenska kyrkan att förslaget innebär att den inomkyrkliga clearingen kommer att öka.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 15 § folkbokföringslagen (1991:481) får den som flyttar till äldreboende fortfarande vara folkbokförd på den fastighet eller i den församling han eller hon var bosatt i vid flytten till äldreboendet. Bestämmelsen avviker från principen att den enskilde inte ska kunna välja var han eller hon ska vara folkbokförd. Skälen för detta är dels ekonomiska – kostnadsfördelningen mellan kommunerna har underlättats av att personerna får vara fortsatt

folkbokförda i den kommun där de var bosatta innan de flyttade till äldreboendet, dels humanitära – man har inte tvångsvis velat bryta de äldres samhörighet med sin gamla hemförsamling.

Liksom när det gäller kostnaden för gymnasieutbildning har kommunerna ett system med interkommunal ersättning som gör det möjligt för kommunerna att i sina äldreboenden ta emot personer från andra kommuner, mot ersättning från den kommun personen bodde i före flytten. Det interkommunala ersättningssystemet bygger alltså på att det är kommunen i vilken den enskilde är folkbokförd som ska ta kostnaden för boendet.

Dagens system, där den enskilde kan välja att vara folkbokförd antingen i äldreboendet eller där han eller hon bodde före flytten, medför att ersättningssystemet kan utsättas för störningar. För att undvika det måste en person, som av en kommun placerats på ett äldreboende i en annan kommun, vara folkbokförd i den gamla kommunen, medan en person som själv valt att flytta till ett äldreboende i en annan kommun folkbokförs i den nya kommunen. För att samverka med kommunernas kostnadsfördelning bör därför huvudregeln för folkbokföring i dessa fall vara att en person som bor i ett äldreboende ska vara folkbokförd där. I de fall den kommun där en person är eller borde vara folkbokförd placerar honom eller henne i ett äldreboende i en annan kommun, ska dock vistelsen inte anses leda till ändrad bosättning. En sådan regel uppfyller samtidigt i de flesta fall principerna om att man inte ska kunna välja var man vill vara folkbokförd och att folkbokföring ska ske där en person faktiskt är bosatt.

Svenska kyrkan har invänt mot att utredningens förslag sannolikt innebär ett ökat behov av att varje begravningshuvudman håller gravplatser i beredskap för att kunna tillgodose enskildas önskemål om begravning hos en annan begravningshuvudman än den inom vars begravningsområde de är folkbokförda. Gravplats på allmän begravningsplats ska enligt 2 kap. 3 § begravningslagen (1990:1144) som huvudregel beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom församlingen eller kommunen. Om tillgången på gravplatsmark medger det, får också andra beredas gravplats där. Det finns således inga garantier för att en person blir begravd i sin tidigare hemförsamling. Möjligheterna till det är dock goda eftersom det endast i undantagsfall förekommer att en person nekats begravning i en församling inom vilken han eller hon var folkbokförd. En ordning där personer som bor i äldreboenden som regel också folkbokförs där kan visserligen förväntas medföra en viss ökning av antalet personer som vill bli begravda hos en annan begravningshuvudman än den inom vars förvaltningsområde de är folkbokförda. Det är emellertid något som kan antas gälla för de flesta huvudmän. Det torde därför leda till en viss utjämning huvudmännen emellan som gör att behovet av att hålla extra gravplatser tillgängliga inte behöver bli så stort. Att den inomkyrkliga clearingen kan komma att öka något till följd av detta är inte något som föranleder regeringen att göra en annan bedömning. Det finns ett välfungerande system för att hantera denna kostnadsfördelning. Det systemet kommer även att fungera när församling utmönstras ur folkbokföringen, se avsnitt 13.3.

De mer känslomässiga skälen för att inte folkbokföra en person på ett äldreboende är beaktansvärda. Det är inte enbart tilltalande att vara

folkbokförd på ett äldreboende. Äldre personer kan känna en särskild koppling till den församling där de under lång tid varit folkbokförda. Att i folkbokföringen sära på två makar som levt tillsammans ett långt liv kan också ifrågasättas. Häremot ska dock ställas den grundläggande principen för folkbokföring, nämligen att folkbokföring ska ske där en person faktiskt är bosatt. Det innebär att om makar inte längre bor tillsammans ska det vara den faktiska bosättningen som i större utsträckning är avgörande. Om det är fråga om dubbel bosättning kommer däremot båda makarna som regel alltså att vara folkbokförda i den gamla bostaden. Vidare kommer, genom förslaget att ersätta församling med kommun i folkbokföringen, kopplingen mellan folkbokföring och församling att försvagas. Regeringen instämmer därför i utredningens slutsats att det i detta avseende, på samma sätt som beträffande folkbokföringen i övrigt, saknas förutsättningar att låta känslomässiga skäl väga särskilt tungt. Om valfriheten beträffande folkbokföringen skulle vara kvar för dessa personer innebär det dessutom att ett större antal personer kommer att bli folkbokförda endast i den tidigare kommunen, i de fall de inte behåller sitt tidigare boende. Det är önskvärt att så få personer som möjligt är folkbokförda endast i kommun.

Socialstyrelsen har invänt mot att utredningen inte har utrett konsekvenserna för tillgången till samhällsservice för en person som under lång tid vistas på en bostad i en annan kommun än folkbokföringskommunen. Utredningens förslag vad gäller vistelser vid äldreboenden innebär att den situationen kommer att uppstå i ett långt mindre antal fall än vad som i dag är möjligt.

Grundprincipen att folkbokföring inte är något som den enskilde själv förfogar över innebär att det inte finns anledning för Skatteverket att regelmässigt höra den enskilde eller dennes anhöriga om den mest lämpliga folkbokföringen så som *Sverige Pensionärsförbund* önskar. Däremot kan det naturligtvis finnas anledning för Skatteverket att, inom ramen för en vanlig utredning av bosättningen, ha kontakt med den enskilde och eventuella anhöriga för att få de närmare omständigheterna klarlagda.

Vid en samlad bedömning föreslår regeringen därför, i likhet med utredningen, att enbart en vistelse i ett äldreboende i en annan kommun som har beslutats av folkbokföringskommunen ska inte anses leda till ändrad bosättning.

I 15 § andra stycket finns en bestämmelse om att den som flyttar till ett äldreboende i samma församling som där han eller hon var folkbokförd före flytten får folkbokföras på en annan fastighet i församlingen om det finns särskilda skäl. Även denna bestämmelse innebär en valfrihet för den enskilde, något som så långt möjligt bör undvikas. Genom att kommun kommer att ersätta församling saknas ekonomiska skäl för att behålla bestämmelsen. Sammantaget finns det därför inte anledning att behålla denna särreglering. Då den tidigare bostaden ligger i samma kommun som äldreboendet ska i stället, på samma sätt som då bostäderna ligger i olika kommuner, allmänna regler för folkbokföring gälla, vilket i de flesta fall torde innebära att personen i fråga ska vara folkbokförd på den fastighet där äldreboendet är beläget eller, vid dubbel bosättning, tillsammans med maken.

9 Vissa särskilda frågor om folkbokföring av barn

9.1 Bakgrund

Vårdnad

Barn står som regel under vårdnad av båda föräldrarna eller en av dem. Om föräldrarna är gifta har de automatiskt gemensam vårdnad från barnets födelse. I annat fall är det mamman som från början ensam har vårdnaden. Om föräldrarna vill utöva vårdnaden gemensamt kan de tillsammans ge in en ansökan till domstolen, som då ska besluta om gemensam vårdnad om det inte är uppenbart att sådan vårdnad är oförenlig med barnets bästa. Föräldrarna kan också, om barnet är folkbokfört i landet, få gemensam vårdnad genom registrering hos Skatteverket efter anmälan av dem båda. En sådan anmälan kan göras antingen till socialnämnden i samband med att nämnden ska godkänna en faderskapsbekräftelse eller en bekräftelse av ett föräldraskap, eller direkt till Skatteverket under förutsättning att beslut om vårdnaden inte har meddelats tidigare och att föräldrarna och barnet är svenska medborgare. I övrigt kan ändring i vårdnaden ske genom skriftligt avtal som godkänns av socialnämnden eller genom beslut av domstol.

Vid äktenskapsskillnad består den gemensamma vårdnaden om inte domstol beslutar annat.

Vårdnadshavaren har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter. Vårdnadshavaren ska därvid i takt med barnets stigande ålder och utveckling ta allt större hänsyn till barnets synpunkter och önskemål. Står barnet under vårdnad av två vårdnadshavare, ska detta gälla dem tillsammans.

Står ett barn under vårdnad av båda föräldrarna, får en domstol besluta vem av föräldrarna barnet ska bo tillsammans med, 6 kap. 14 a § föräldrabalken. Föräldrarna får även avtala om barnets boende. Ett sådant avtal gäller om det är skriftligt och socialnämnden godkänner det.

Folkbokföring

Båda vårdnadshavarna måste vara överens för att barnet ska kunna flytta tillsammans med den ena föräldern. Detta gäller även om en domstol beslutat eller socialnämnden godkänt ett avtal om vem av vårdnadshavarna som barnet ska bo tillsammans med.

Det finns inte några särskilda bestämmelser i lagen som talar om var ett barn under 18 år generellt sett ska vara folkbokfört. Barn ska därför folkbokföras enligt samma regler som gäller för vuxna. En specialregel finns dock för nyfödda i 6 § tredje stycket folkbokföringslagen (1991:481) och för barn som studerar på annan ort än där föräldrarna bor. Dessa bestämmelser har behandlats i avsnitt 8.1 och 8.5. I lagrådsremissen behandlas också förslag som gäller barn i avsnitt 5.3 och 5.4.

Ett barn som regelmässigt tillbringar sin dygnsvila hos endast en av sina föräldrar anses ha enkel bosättning och ska vara folkbokfört hos den

föräldern. Bestämmelserna i folkbokföringslagen utgår från att bosättningen ska bedömas utifrån de faktiska omständigheterna. Det gäller även om något annat har förordnats i avtal föräldrarna emellan eller i en dom från domstol. Som för vuxna gäller att ett barn anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila på en fastighet om det tillbringar dygnsvilan där minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med annan förläggning i tiden. Ett barn som bor hos den ena föräldern men vid umgänge sover en natt i veckan hos den andre föräldern eller två nätter under en tvåveckorsperiod, anses alltså regelmässigt tillbringa sin dygnsvila på två olika ställen så att det har dubbel bosättning.

Folkbokföring av barn med dubbel bosättning föranleder många gånger tvister mellan föräldrarna om var barnet ska anses bosatt och ska folkbokföras. Högsta förvaltningsdomstolen, tidigare Regeringsrätten, har konstaterat att om ett barn har två vårdnadshavare måste båda vårdnadshavarna vara överens för att överklaga ett beslut om barnets folkbokföring (RÅ 1995 ref. 74). Med utgångspunkt i de rättsfall avseende barns folkbokföring som finns har Skatteverket utvecklat följande praxis som tillämpas då barn har dubbel bosättning.

Om en av de bostäder där barnet bor är den så kallade ursprungsbostaden, dvs. den fastighet där familjen före separationen bodde tillsammans, ska barnet anses vara bosatt där, om det tillbringar sin dygnsvila där mellan 40 och 60 procent av tiden. Om fördelningen av tid är en annan eller om ingen av föräldrarna längre bor kvar i ursprungsbostaden ska barnet folkbokföras där det oftast tillbringar sin dygnsvila.

Om det inte finns någon ursprungsfastighet och barnet tillbringar lika mycket tid hos båda föräldrarna prövas barnets bosättning enligt punkterna nedan, i nämnd ordning.

- Barnet ska anses vara bosatt i den bostad som ligger närmast skola eller förskola. Avståndet mäts fågelvägen och om avståndsskillnaden är mindre än 200 meter anses de ligga på samma avstånd.

- Om barnet mestadels har sina fritidsaktiviteter, sitt sociala nätverk m.m. i den ena bostadens närområde och därigenom dagligen vistas i det området, ska barnet anses vara bosatt där.

- Om någon av bostäderna ligger i samma närområde som där barnet tidigare varit folkbokfört, eller i direkt anslutning till det, ska barnet anses vara bosatt där.

- Om bosättningen inte kan bestämmas med hjälp av punkterna ovan får övriga omständigheter i det enskilda fallet avgöra. Som sådana kan nämnas bostädernas storlek och standard, föräldrarnas arbetsförhållanden, syskons bosättning m.m. Att en förälder är ensam vårdnadshavare eller boendeförälder, enligt dom eller avtal som socialnämnden har godkänt, kan bli avgörande om inga andra omständigheter kunnat avgöra saken. Däremot bör föräldrarnas egna önskemål inte vägas in.

9.2 Betydelsen av en dom eller ett avtal som reglerar vårdnad, umgänge eller boende

Regeringens bedömning: En dom som har vunnit laga kraft eller ett av socialnämnden godkänt avtal om vårdnad, boende eller umgänge kan ha betydelse vid bedömningen av var ett barn ska anses bosatt. Det är dock inte lämpligt att införa en uttrycklig lagregel om detta. Folkbokföringsutredningens förslag om lagreglering av frågan bör därför inte genomföras.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att om ett barn under 18 år kan anses vara bosatt på fler än en fastighet ska vid bestämmandet av var det ska anses vara bosatt särskilt beaktas om en dom som har vunnit laga kraft eller ett avtal som har godkänts av socialnämnden reglerar frågan om barnets vårdnad, boende eller umgänge. Om barnets boende i betydande omfattning avviker från innehållet i domen eller avtalet ska i stället vanliga regler tillämpas.

Remissinstanserna: Skatteverket, Statens skolverk, Sveriges Kommuner och Landsting och Familjerättssociomernas Riksförening är positiva till förslaget. Familjerättssociomernas Riksförening har dock efterlyst någon form av övergångsbestämmelser för perioder när det är oklart var barnet ska vara folkbokfört. Även *Barnombudsmannen* är positiv men ser en risk för att domen eller avtalet får för stort värde så att det blir mycket svårt för vårdnadshavaren att motbevisa dessa uppgifter utan att starta en domstolsprocess eller få ett nytt avtal godkänt av socialnämnden. Barnombudsmannen anser att innebörden av begreppet ”betydande omfattning” är oklar och menar att det bör vara tillräckligt att en av vårdnadshavarna uppger att de faktiska boendeförhållandena inte överensstämmer med innehållet i en dom eller ett avtal för att Skatteverket ska behöva utreda bosättningsfrågan. *Kammarrätten i Stockholm* invänder mot utredningens förslag till placering av bestämmelsen. I övrigt har remissinstanserna inte uttryckligen berört detta förslag.

Skälen för regeringens bedömning: Ett barn ska i likhet med vuxna folkbokföras där det faktiskt vistas. Om ett barn bor hos båda föräldrarna måste Skatteverket utreda barnets faktiska vistelse. I de fall föräldrarna är överens om de faktiska förhållandena är det normalt inte några problem att fastställa bosättningen. Barnet kommer då med stöd av den praxis som utvecklats att i första hand anses bosatt i den så kallade ursprungsbostaden om det tillbringar sin dygnsvila där mellan 40 och 60 procent av tiden. I avsnitt 9.3 lämnas förslag som innebär att vårdnadshavarna kan välja var barnet ska vara folkbokfört om det vistas i ungefär lika stor omfattning hos vardera vårdnadshavaren. Om fördelningen av tid är en annan eller om ingen av föräldrarna längre bor kvar i ursprungsbostaden folkbokförs barnet där det oftast tillbringar sin dygnsvila.

Många gånger är emellertid föräldrarna oense och lämnar motstridiga uppgifter om var barnet vistas. I sådana fall kan det innebära stora svårigheter för Skatteverket att utreda var barnet ska vara folkbokfört.

I likhet med utredningen kan regeringen i och för sig instämma i att det skulle vara en fördel för Skatteverkets handläggning om myndigheten skulle kunna besluta om folkbokföring för ett barn utifrån vad som sägs i en dom eller ett avtal om barnets vistelse hos sina båda föräldrar. Utgångspunkten är att domar som har vunnit laga kraft och avtal som har överenskommit ska efterföljas av föräldrarna. En naturlig följd av att en domstol exempelvis har bestämt hos vem av föräldrarna ett barn ska bo är därför att barnet också är folkbokfört på samma adress som den föräldern. Det finns dock, vilket också avspeglas i den praxis som Skatteverket tillämpar i dag, risker med att i alltför stor utsträckning förlita sig på att en dom eller ett avtal överensstämmer med barnets faktiska vistelse. Särskilt gäller det om det har gått en tid sedan domen eller avtalet fastställdes. Föräldrarna kan t.ex. ha kommit överens om något annat eller det umgänge som lagts fast i domen eller avtalet kommer inte till stånd. Även om det införs en lagreglerad möjlighet att särskilt beakta en dom eller ett avtal kommer Skatteverket att behöva utreda bosättningsfrågan i flera fall. Frågan om folkbokföring måste dessutom ofta avgöras i direkt anslutning till en separation medan vårdnadsprocesser ofta pågår under lång tid vilket innebär att det kan ta tid innan en lagkraftvunnen dom finns på plats.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte är lämpligt att betydelsen av en dom eller ett avtal om vårdnad, boende eller umgänge regleras genom en uttrycklig bestämmelse. Däremot bör det inom ramen för den ändring som föreslås i avsnitt 8.2 varigenom samtliga omständigheter ska beaktas vid den allmänna bedömningen av var en person med dubbel bosättning får anses ha sin egentliga hemvist, finnas större möjlighet att beakta domar och avtal som reglerar vårdnad, umgänge och boende. Även interimistiska beslut skulle kunna tjäna som underlag.

Möjligheten att lägga domar, beslut eller avtal till grund för bedömningen i ett folkbokföringsärende bör i första hand avse sådana fall då Skatteverkets prövning sker i relativt nära anslutning till den tidpunkt då domen eller avtalet är avfattat, då det får förutsättas att omständigheterna inte har hunnit förändras. Om någon av parterna ifrågasätter innehållet i domen eller avtalet i något avseende som har betydelse för beslutet om folkbokföring, torde dock domen eller avtalet inte ensamt kunna ligga till grund för bedömningen av barnets bosättning. Skatteverket måste då utreda barnets boende- och umgängesförhållanden vidare. Om en dom eller ett avtal i stället ger tydligt stöd i folkbokföringsfrågan utan att innehållet ifrågasätts bör det finnas utrymme för Skatteverket att inom ramen för den mer flexibla prövning som föreslås ske vid dubbel bosättning lägga domen eller avtalet till grund för bedömningen av bosättningsfrågan.

Om föräldrarna är överens om en vistelse som avviker från vad som har reglerats i en dom eller ett avtal finns alltid möjligheten för dem att vända sig till socialnämnden och begära att nämnden godkänner ett nytt avtal som därefter kan ligga till grund för ett ändrat beslut om folkbokföring. Tillbringar barnet ungefär lika mycket tid hos vardera föräldern finns dessutom möjlighet att enligt det förslag som läggs fram i avsnitt 9.3 begära att barnet folkbokförs hos den av vårdnadshavarna som de båda kommer överens om.

Regeringens förslag: Om ett barn står under vårdnad av två vårdnadshavare som inte bor tillsammans och tillbringar barnet under sin normala livsföring dygnsvilan i ungefär samma omfattning hos var och en av dem, får barnet anses vara bosatt hos den av vårdnadshavarna som de båda kommer överens om.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Enligt utredningens förslag ska föräldrarnas möjlighet att välja var barnet ska vara folkbokfört enbart gälla efter byte av bostad. I utredningens lagtextförslag anges att barnet ska tillbringa sin dygnsvila lika mycket hos var och en av föräldrarna.

Remissinstanserna: *Skatteverket, Statens skolverk och Barnombudsmannen* är positiva till förslaget. *Kammarrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Göteborg* har pekat på att det kan uppstå tillämpningssvårigheter vid bedömningen av när barnet bor ”lika mycket” hos båda sina föräldrar, varför förvaltningsrätten har föreslagit att uttrycket skulle kunna ändras till ”i det närmaste lika mycket”. Förvaltningsrätten har också föreslagit att ordet ”ska” i lagtexten byts ut mot ordet ”får” och invänt mot att utredningens förslag bara är avsett att tillämpas direkt i samband med separationen samt när byte av bostad har skett och har föreslagit en annan lydelse av bestämmelsen. *Malmö tingsrätt, Försäkringskassan* och *Rädda Barnen* förespråkar att dubbel folkbokföring av barn bör utredas ytterligare medan *Diskrimineringsombudsmannen* och *Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige* anser att reglerna bör ändras så att dubbel folkbokföring blir möjlig för ett barn som bor lika mycket hos båda sina föräldrar.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 9.1 redogörs översiktligt för den praxis enligt vilken ett barns bosättning bedöms då det tillbringar lika mycket tid hos båda sina föräldrar. Som framgår av den redogörelsen kan det innebära stora svårigheter att avgöra var ett barn ska folkbokföras om det bor lika mycket hos båda sina föräldrar. I dessa fall är det inte var dygnsvilan tillbringas som blir avgörande för folkbokföringen utan andra faktorer, såsom var barnet går i skola eller var det har sina fritidsaktiviteter. Om inga av de kriterier som utformas av praxis pekar ut den ena förälderns bostad framför den andras blir det särskilt svårt att bestämma var barnet ska anses bosatt.

Ett antal remissinstanser har förespråkat att en möjlighet till dubbel folkbokföring bör införas, så att barnet i dessa fall kan folkbokföras hos båda föräldrarna. En sådan möjlighet kan sägas bättre överensstämma med barnets faktiska vistelse. Dubbel folkbokföring strider dock mot grunderna för folkbokföringen i övrigt. Det måste därför finnas mycket starka skäl för att frångå principen att en person ska vara folkbokförd på en plats. Förutom de känslomässiga skäl som ligger bakom att en förälder vill att barnet ska vara folkbokfört med honom eller henne har frågan om var ett barn är folkbokfört främst betydelse för föräldrarnas rätt till vissa bidrag och för rätten till dagis- och skolplats. Om ett barn skulle folkbokföras på två ställen medför det en risk för att båda

föräldrarna får rätt till samma bidrag om inte de materiella reglerna kring bidragen samtidigt ändras. Att folkbokföra barn på två ställen innebär även vissa avgränsningsproblem beträffande den krets barn som ska omfattas av denna möjlighet.

Som utredningen påpekar finns det mycket som talar för att vinsterna med att i vissa situationer låta ett barn vara folkbokfört på två ställen är begränsade. Det finns även en risk för att dubbel folkbokföring, i stället för att lösa konflikten mellan föräldrarna, enbart förflyttar den till det område som många gånger är den egentliga orsaken till föräldrarnas intresse i barnets folkbokföring, t.ex. till frågan om vem av föräldrarna som ska ha rätt till de familjestöd som förutsätter bosättning på samma adress som barnet. Mot den bakgrunden anser regeringen att det inte bör införas någon möjlighet att låta ett barn bli folkbokfört på två ställen. Det kan dock finnas anledning för regeringen att återkomma till frågan längre fram.

Nu bör i stället övervägas om vårdnadshavarna ska ha möjlighet att välja var ett barn ska vara folkbokfört. Som huvudregel saknas valfrihet för en person när det gäller var han eller hon ska vara folkbokförd. Utgångspunkten är i stället att folkbokföringen bestäms av de faktiska bosättningsförhållandena och att detta ska gälla lika för vuxna som för barn. Föräldrarnas önskemål beträffande var barnet ska vara folkbokfört saknar därför helt betydelse enligt gällande regler. Att införa en generell möjlighet för föräldrarna att välja var ett barn ska folkbokföras strider i alltför stor utsträckning mot de grundläggande principerna för folkbokföring. När det gäller barn som bor lika mycket hos båda sina föräldrar är dock läget sådant att det ofta är mycket svårt, för att inte säga omöjligt, att identifiera någon omständighet som är avgörande för var barnet ska folkbokföras.

Att vid ett sådant förhållande införa en möjlighet för föräldrar som är överens att bestämma var ett barn ska vara folkbokfört torde stämma väl överens med det allmänna rättsmedvetandet och tydliggöra lagstiftarens strävan att understödja föräldrars samförståndslösningar för barnets bästa. Det skulle även innebära en besparing av en stor del av Skatteverkets utredningsresurser som i stället skulle kunna läggas ned på fall där det är oklart var ett barn faktiskt befinner sig. En sådan ordning kan inte heller anses innebära en försämring av kvaliteten i folkbokföringen. Sammanfattningsvis instämmer därför regeringen i utredningens förslag att det bör införas en möjlighet att folkbokföra ett barn som bor lika mycket hos båda föräldrarna hos den av föräldrarna som de båda kommer överens om. Det bör dock preciseras att föräldrarna ska vara vårdnadshavare för att bestämmelsen ska vara tillämplig.

Kammarrätten i Stockholm och *Förvaltningsrätten i Göteborg* har pekat på de tillämpningssvårigheter som kan ligga i bedömningen av om ett barn tillbringar lika mycket tid hos var och en av föräldrarna. Förvaltningsrätten har föreslagit att utgångspunkten i stället bör vara att barnet tillbringar i det närmaste lika mycket tid hos båda föräldrarna för att undvika onödiga tvister om huruvida regeln är tillämplig eller inte i ett enskilt fall. Regeringen instämmer i detta. Regeringen föreslår därför att valmöjligheten ska gälla i de fall barnet tillbringar dygnsvilan i ungefär samma omfattning hos var och en av vårdnadshavarna.

Utredningens förslag innebär att möjligheten för föräldrarna att välja var barnet ska vara folkbokfört enbart ska kunna tillämpas direkt i samband med separationen och därefter när byte av bostad har skett. Föräldrarna föreslås alltså inte kunna ansöka om ändrad folkbokföring för barnet annat än i samband med att en av föräldrarna flyttar. Anledningen till denna begränsning är att föräldrarna inte ska kunna ändra barnets folkbokföring mellan sig efter vad som är lämpligast för tillfället. Som *Förvaltningsrätten i Göteborg* har påpekat innebär detta att möjligheten för föräldrar att komma överens om sina barns folkbokföring inte kommer att gälla i de fall föräldrarna aldrig har bott ihop och där inte heller någon av dem byter bostad. Inte heller kommer bestämmelsen med denna begränsning gälla ett barn som under tiden närmast efter föräldrarnas separation bor huvudsakligen hos den ena föräldern för att sedan övergå till ett växelvis boende hos båda föräldrarna utan att någon av föräldrarna i samband med det byter bostad.

Regeringen delar Förvaltningsrättens i Göteborg invändningar mot den begränsade tillämpningen. Eftersom bestämmelsen kan utgöra ett incitament för vårdnadshavare att försöka komma överens i frågor om barnet i större utsträckning, bör möjligheten för vårdnadshavarna att välja var barnet ska anses bosatt inte inskränkas till den situationen att någon av vårdnadshavarna byter bostad. Regeringen föreslår därför att valmöjligheten ska gälla utan denna begränsning. Detta innebär dock inte att möjligheten ska kunna utnyttjas på ett sådant sätt att barnets folkbokföring ändras efter vad som för tillfället är lämpligast för vårdnadshavarnas del. Om samma vårdnadshavare återkommer med önskemål om ändrad folkbokföring för sina barn utan att levnadsförhållandena i övrigt har ändrats måste det åligga Skatteverket att göra en bosättningsutredning och därvid tillämpa bestämmelserna i 7 § folkbokföringslagen.

Om vårdnadshavarna inte kan komma överens i ett fall då barnet bor lika mycket hos båda föräldrarna, måste barnets bosättning bestämmas enligt de allmänna reglerna i 7 § folkbokföringslagen. Regeringen instämmer i *Förvaltningsrättens i Göteborg* synpunkt att detta tydligare framgår av lagtexten om det anges att barnet *får* anses bosatt hos den vårdnadshavare som vårdnadshavarna enats om.

9.4 Betydelsen av att en vårdnadshavare ensam har anmält flyttning av barnet

Regeringens förslag: Om ett beslut om folkbokföring som meddelats utan föregående anmälan avser ett barn som står under vårdnad av två vårdnadshavare och beslutet innebär att barnet folkbokförs på samma fastighet som en av vårdnadshavarna har flyttat till, får Skatteverket förordna att barnets nya folkbokföring ska gälla från och med den dag då vårdnadshavaren folkbokfördes på fastigheten.

Regeringens bedömning: En flyttningsanmälan beträffande ett barn som står under vårdnad av två vårdnadshavare ska fortfarande göras av båda vårdnadshavarna.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer i sak med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Göteborg* avstyrker förslaget under återopande att enbart en formellt korrekt anmälan bör kunna styra från vilken dag en persons folkbokföring ska ändras. Om förslaget ändå antas har förvaltningsrätten föreslagit en annan lydelse av lagtexten för att tydliggöra att beslutet om folkbokföring föranleds av att Skatteverket har vidtagit en utredning utifrån uppgifterna i anmälan. *Försäkringskassan*, *Skatteverket* och *Statens skolverk* tillstyrker förslaget. *Försäkringskassan* menar att det ur ett barnperspektiv är en viktig ändring som löser de problem som är förknippade med att barnet och den förälder som barnet bor hos får olika folkbokföringstidpunkter. De olika tidpunkterna för beslut om folkbokföring för förälder och barn medför enligt *Försäkringskassan* att det saknas rätt till underhållsstöd och bostadsbidrag för perioden mellan anmälningsdagen och Skatteverkets folkbokföringsbeslut. Om förslaget genomförs kan *Försäkringskassan* besluta om att innehålla förmånen fram till Skatteverkets beslut och därefter betala ut ersättning retroaktivt. Övriga remissinstanser har inte uttryckligen berört detta förslag. *Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige* anser att kravet på båda vårdnadshavarnas samtycke vid flytt av barnet ska tas bort.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: En anmälan om flyttning av barn under 18 år ska göras av barnets vårdnadshavare. Barn som har fyllt 16 år får dock även själv göra en sådan anmälan, 30 § folkbokföringslagen (1991:481). Om ett barn har två vårdnadshavare måste båda dessa göra en flyttningsanmälan för barnet. Detta hänger samman med de familjerättsliga reglerna, som innebär att en boendeförälder inte får flytta med sitt barn utan den andre vårdnadshavarens samtycke. Med hänsyn till hur olika boendeförhållandena kan se ut i olika familjer, t.ex. vad avser umgängets omfattning och avståndet mellan vårdnadshavarna, har regeringen relativt nyligen konstaterat att det inte är lämpligt att ge den vårdnadshavare som barnet enligt ett domstolsavgörande eller avtal ska bo tillsammans med, rätt att också bestämma var i Sverige han eller hon ska bo tillsammans med barnet (prop. 2009/10:192 s. 24f). *Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige* anser dock att kravet på samtycke ska tas bort helt eftersom det missbrukas av män som använder sig av våld och hot för att kontrollera kvinnor och barn. Mot bakgrund av regeringens tidigare ställningstagande i frågan finns dock inte anledning att nu göra någon annan bedömning i folkbokföringshänseende än vad Folkbokföringsutredningen har gjort. Kravet på att båda vårdnadshavarna ska vara överens vid en anmälan om flytt av barnet bör alltså kvarstå.

Av 35 § folkbokföringslagen framgår att ett beslut om folkbokföring gäller från och med flyttningsdagen om anmälan görs inom en vecka från flytten. Kommer anmälan in senare gäller folkbokföringen från och med den dag då anmälan kom in. Om ett beslut om folkbokföring meddelas utan föregående anmälan gäller folkbokföringen från och med beslutets dag.

Om endast den ena av två vårdnadshavare anmäler flyttning av sig själv och barnet och den andre vårdnadshavaren inte samtycker till barnets flyttningsanmälan, blir den vårdnadshavare som flyttar

folkbokförd från och med flyttningsdagen (eller dagen för anmälan, om anmälan görs senare än inom en vecka från flyttningen). Barnets flyttningsanmälan kommer dock att avvisas såvida inte den andra vårdnadshavaren, efter begäran om komplettering, godkänner anmälan. En anmälan av den ena vårdnadshavaren kan dock få till följd att Skatteverket inleder en utredning av barnets bosättning vilket kan leda till att barnets folkbokföring ändras. Ett sådant beslut om folkbokföring gäller då från och med dagen för beslutet.

Att beslutet om folkbokföring av barnet blir gällande först från och med beslutsdagen kan innebära att ett barn under en period är folkbokfört på en fastighet där inte någon av föräldrarna är bosatt. Det kan också medföra problem på grund av att vissa bidrag, som exempelvis underhållsstöd och bostadsbidrag, inte utges eller utges med lägre belopp om barnet inte är folkbokfört tillsammans med den förälder som ansöker om bidraget. Under en kortare eller längre tid kan alltså föräldern som har barnet boende hos sig bli utan bidrag. Det kan också hända att bidrag betalas ut felaktigt under några månader så det blir aktuellt med återkrav.

Många av de föräldrar som flyttar med sina barn är ensamstående med en ansträngd ekonomi och för dem är bidragen av stor betydelse. *Försäkringskassan* har i sitt remissvar förklarat att Folkbokföringsutredningens förslag löser de problem i bidragshänseende som är förknippade med att barnet och den förälder som barnet bor hos får olika folkbokföringstidpunkter. Utredningen om ekonomi och föräldrasamarbete vid särlevnad förordar i sitt betänkande, SOU 2011:51, att Folkbokföringsutredningens förslag ska leda till lagstiftning eftersom det har stor betydelse för att en förälder i större utsträckning än i dag ska kunna få bidrag till barnets försörjning och dessutom bidrar det till att dämpa en konfliktfaktor mellan föräldrarna.

Det finns således uppenbara fördelar med utredningens förslag om att ett beslut om folkbokföring av barn ska kunna gälla från en tidigare tidpunkt än beslutsdagen, om Skatteverkets beslut har fattats efter en utredning som föregåtts av att en av två vårdnadshavare ensam anmält flyttning av barnet. Regeringen anser att fördelarna är så stora att de överväger den inkonsekvens som *Förvaltningsrätten i Göteborg* pekar på kan anses ligga i att en anmälan gjord av enbart den ena vårdnadshavaren kan få viss betydelse i detta avseende. Av lagtexten bör dock i linje med förvaltningsrättens synpunkter tydligare framgå att det är Skatteverkets egen utredning som lett fram till beslutet om folkbokföring och inte den ena vårdnadshavarens anmälan. Vidare bör lagtexten formuleras så att Skatteverket ges en möjlighet att förordna att barnets folkbokföring ska gälla från och med den dag som vårdnadshavaren folkbokfördes på samma fastighet som barnet.

9.5 Överklagande av ett beslut om folkbokföring av ett barn

Regeringens förslag: Om ett barn står under vårdnad av två vårdnadshavare får ett beslut om barnets folkbokföring även överklagas av en av dem ensam.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Statens skolverk, Barnombudsmannen och Rättsråden Barnen* tillstyrker förslaget liksom *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Skatteverket*, som båda poängterar förslaget vikt för rättssäkerheten. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser att det i lagtexten bör klargöras att den vårdnadshavare som inte överklagat Skatteverkets beslut, jämte Skatteverket, får ställning som motpart i målet vid förvaltningsrätten. Övriga remissinstanser har inte uttryckligen berört detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: Vårdnadshavaren har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter. Om barnet har två vårdnadshavare ska dessa utöva sina rättigheter och skyldigheter i förhållande till barnet tillsammans (se 6 kap. 13 § föräldrabalken). I enlighet med detta är huvudregeln enligt folkbokföringslagen (1991:481) att en anmälan om flyttning för ett barn ska, om barnet har två vårdnadshavare, göras av vårdnadshavarna tillsammans.

I föräldrabalken finns det vissa särskilt angivna undantagsfall där en av vårdnadshavarna har rätt att ensam besluta i angelägenheter som rör barnet. Dessa tar dock sikte på fall då den ena föräldern av olika orsaker är förhindrad att delta i beslutet. När det gäller folkbokföring finns även ett undantag som innebär att en ansökan får göras av en av vårdnadshavarna om syftet med ansökningen är att skydda mot den andre vårdnadshavaren, 30 § andra stycket folkbokföringslagen. Det är också så att även om vårdnadshavarna inte kan komma överens om att göra en flyttningsanmälan kan Skatteverket inleda en utredning om var barnet ska anses bosatt. Skatteverket kan, enligt 34 § folkbokföringslagen, besluta om folkbokföring inte enbart när det finns en anmälan eller ansökan utan också när det annars finns skäl till det. Vårdnadshavarnas oenighet medför därför inte något absolut hinder mot att folkbokföringsfrågan prövas av Skatteverket.

Ett folkbokföringsbeslut får enligt 40 § folkbokföringslagen överklagas av den person vars folkbokföring beslutet gäller. När det gäller folkbokföringen av ett barn med två vårdnadshavare företräds barnet även i överklagandesituationen av båda vårdnadshavarna. I de fall vårdnadshavarna är oense om var barnet ska vara folkbokfört och Skatteverket fattat ett beslut som går emot den ena vårdnadshavarens vilja kommer ett överklagande av denna vårdnadshavare att avvisas av domstolen. Det innebär att endast ett fåtal ärenden rörande folkbokföring av barn till separerade föräldrar blir prövade av domstol.

Som utredningen konstaterar bör det inte komma i fråga att införa en speciell ordning för folkbokföringen där barnet vid överklagande av beslut kan företrädas av enbart den ena vårdnadshavaren. Däremot finns det, som utredningen också konstaterar, starka skäl för att en av

vårdnadshavarna även för egen del ensam ska kunna överklaga ett beslut om folkbokföring av barnet.

Frågan om folkbokföring av barnet har stor betydelse för vårdnadshavarna såväl av känslomässiga skäl som på grund av den betydelse som folkbokföringen har för rätten till olika bidrag. Det är därför rimligt att frågan om folkbokföring av ett barn ska kunna komma under domstols prövning även när vårdnadshavarna är oense. Inte minst från rättssäkerhetssynpunkt är det av vikt att det finns en möjlighet att utveckla en praxis på området, vilket några remissinstanser särskilt pekat på.

En överklagandemöjlighet för en av två vårdnadshavare har avvisats av en tidigare regering med motiveringen att en sådan överklagandemöjlighet, för att bli verkningsfull, borde kombineras med en rätt för den ena vårdnadshavaren att göra en anmälan om flyttning för barnet (prop. 1997/98:9). Inte heller den regeringen ansåg detta vara lämpligt. Regeringen delar dock inte den tidigare regeringens uppfattning att en överklagandemöjlighet för att vara verkningsfull är avhängig möjligheten att anmäla flyttning.

Det finns ett stort behov av överprövning i de fall där föräldrarna är oeniga om barnets folkbokföring. Avsaknaden av överklagandemöjligheter kan därför ifrågasättas. Regeringen anser att möjligheten för en av vårdnadshavarna att för egen del överklaga ett beslut om folkbokföring av hans eller hennes barn har alla förutsättningar att bli verkningsfull även om den inte kombineras med en rätt för honom eller henne att själv anmäla flyttning för barnet.

Regeringen föreslår därför, i likhet med Folkbokföringsutredningen, att även den ena av två gemensamma vårdnadshavare ska ha rätt att ensam överklaga ett beslut som rör folkbokföringen av hans eller hennes barn. Regeringen anser, till skillnad från *Förvaltningsrätten i Göteborg*, att det inte är motiverat att särskilt reglera frågan om partsställningen. Den får i stället avgöras i rättstillämpningen utifrån de allmänna förvaltningsrättsliga principer som gäller för detta, med beaktande av de särskilda hänsyn som kan aktualiseras i dessa ärenden.

10 Skyddade personuppgifter

10.1 Uppgift om skyddsbehov

Regeringens bedömning: Folkbokföringsutredningens förslag om att i vissa fall införa en uppgift om skyddsbehov i folkbokföringsdatabasen och förslaget att förstärka sekretessen i ärenden om kvarskrivning bör övervägas vidare i ett annat sammanhang.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att det ska införas en skyldighet för Skatteverket att i folkbokföringsdatabasen efter ansökan registrera en uppgift om att en enskild eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men och därför har ett skyddsbehov. Behovet av uppgiften om skyddsbehov

ska omprövas senast inom tre år från dagen för registreringen. Den enskilde ska kunna överklaga ett beslut att inte föra in en uppgift om skyddsbehov eller att ta bort en sådan uppgift. Skatteverket bör i sin utredning om skyddsbehov hämta in yttrande från polismyndighet eller från annan som kan antas ha uppgifter att lämna. Vid behov ska Skatteverket interimistiskt kunna besluta om uppgift om skyddsbehov.

Vidare föreslås att en sekretessbestämmelse ska införas som ska gälla för uppgifter i både ärenden om uppgift om skyddsbehov och ärenden om kvarskrivning. Sekretessen ska gälla för uppgifter om enskildas personliga förhållanden om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men. Sekretessen ska också gälla hos andra myndigheter som får tillgång till uppgifterna. För uppgift i allmän handling ska sekretessen gälla i sjuttio år. Den tystnadsplikt som följer av den föreslagna bestämmelsen ska ha företräde framför meddelarfriheten.

Slutligen föreslås att en vårdnadshavare ensam ska få ansöka om uppgift om skyddsbehov för ett barn, om syftet är att skydda mot den andre vårdnadshavaren. Båda vårdnadshavarna måste dock alljämt ansöka om flyttning även av ett barn som har en uppgift om skyddsbehov registrerad till skydd mot den ena vårdnadshavaren.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har invänt mot förslaget om en särskild sekretessbestämmelse i ärenden om kvarskrivning.

De flesta remissinstanser är positiva eller har inte några invändningar mot förslaget om införande av uppgift om skyddsbehov. *Kammarrätten i Stockholm*, *Barnombudsmannen*, *Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige* och *Stiftelsen Allmänna Barnhuset* invänder dock mot att samtycke från den andra vårdnadshavaren ska krävas vid en flyttansmälan avseende ett barn som har en uppgift om skyddsbehov registrerad till skydd mot den vårdnadshavaren. *Försäkringskassan* föreslår att även närståendes behov ska beaktas. *Socialstyrelsen* anser att Skatteverket i sin utredning om skyddsbehov även bör inhämta yttrande från socialnämnden, vilket även *Barnombudsmannen* och *Rädda Barnen*, *Stiftelsen Allmänna Barnhuset* anser ska ske då ansökan avser ett barn. *Skatteverket* anser att ett sådant yttrande ska inhämtas i de fall syftet med ansökan är att skydda ett barn från den andra vårdnadshavaren.

Justitieombudsmannen har inget att erinra mot strävandena att åstadkomma en möjlighet att belägga skyddsbehövande personers personuppgifter med en absolut eller i vart fall mycket sträng sekretess, men förklarar sig föredra den lösning med skyddad folkbokföring som lades fram av Personsäkerhetsutredningen i SOU 2002:71. *Förvaltningsrätten i Göteborg* avstyrker förslaget om registrering av uppgift om skyddsbehov och anser att det bör övervägas om det inte är lämpligare att införa en särskild reglering avseende sekretessmarkeringar i folkbokföringsdatabasen i anslutning till bestämmelsen om sekretessmarkering i 5 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Förvaltningsrätten liksom *Domstolsverket* ser en risk för att förslagen kommer att skapa oklarheter för enskilda och domstolar som kan få svårt att förstå skillnaden mellan en uppgift om skyddsbehov och en sekretessmarkering. De anser också att de skäl som tidigare anförts mot en överklagandemöjlighet vad gäller sekretessmarkeringar även gäller möjligheten att överklaga ett avslagsbeslut om skyddsbehov. I stället

förordar Domstolsverket en lösning där de nuvarande sekretessmarkeringarna innehåller en uppgift om att de åsatts på grund av risk för hot, våld eller allvarligt men. Även *Statens pensionsverk* ställer sig tveksam till förslaget om uppgift om skyddsbehov då myndigheten anser att det är oklart och att det inte medför något ökat skydd. *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* avstyrker förslaget på grund av att det kräver stora investeringar att genomföra.

Skälen för regeringens bedömning: I samband med offentlighets- och sekretesslagens (2009:400), OSL, tillkomst gjordes den bestämmelse om s.k. hemligstämpling av pappershandlingar som tidigare fanns i 15 kap. 3 § första stycket sekretesslagen (1980:100) teknikneutral och benämndes sekretessmarkering, 5 kap. 5 § OSL. Enligt denna bestämmelse får en myndighet markera om det kan antas att en uppgift i en allmän handling inte får lämnas ut på grund av en bestämmelse om sekretess. En sådan sekretessmarkering görs, om handlingen är elektronisk, genom att den införs i handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras. Anteckningen ska ange tillämplig sekretessbestämmelse, datum då anteckningen gjordes, och den myndighet som har gjort anteckningen. Genom att bestämmelsen numera är tillämplig även på anteckningar i elektroniska handlingar och datasystem är Skatteverkets förfarande att införa sekretessmarkeringar på vissa uppgifter i folkbokföringsdatabasen till viss del reglerat.

Enligt Skatteverkets praxis är det en förutsättning för en sekretessmarkering att det finns ett konkret hot som riktas mot den enskilde. Hotet ska kunna styrkas genom någon form av underlag såsom intyg från polis, socialtjänst, en kvinnojour eller en brottsofferjour, ett beslut om kontaktförbud, en dom eller annan utredning. Något krav på att den enskilde ska flytta i samband med ansökan om sekretessmarkering finns inte, men i normalfallet medges inte sekretessmarkering på grund av våld, hot eller annan förföljelse annat än i samband med flytt, eftersom markeringen annars inte har någon praktisk verkan. Skatteverket omprövar frågan om en sekretessmarkering ska vara kvar, vanligen vart eller vartannat år.

En sekretessmarkering utgör inte någon slutlig prövning av sekretessfrågan utan är enbart en påminnelse om att en noggrann sekretessprövning ska göras om de markerade uppgifterna begärs ut. Högsta förvaltningsdomstolen, tidigare Regeringsrätten, har slagit fast att Skatteverkets beslut om sekretessmarkering av uppgifter i folkbokföringsdatabasen inte är överklagbara (RÅ 2006 ref. 61)

Sekretessmarkeringarna i folkbokföringsdatabasen har en stor spridning i samhället eftersom de aviseras till andra myndigheter tillsammans med övriga uppgifter om personen. För den enskilde har en sekretessmarkering stor praktisk betydelse. Därigenom uppmärksammas myndigheter på att det kan vara fråga om känsliga uppgifter. Avsaknaden av en sådan påminnelse kan öka risken för att uppgifter som är skyddade av sekretess lämnas ut, vilket kan få allvarliga konsekvenser för den enskildes liv och hälsa.

Frågan om skyddet för personer som lever under hot om våld eller förföljelse är mycket angelägen för regeringen. Med utgångspunkt i bl.a. Folkbokföringsutredningens förslag pågår därför inom Regeringskansliet ett arbete för att se över situationen för personer som riskerar att utsättas

för brott och förstärka skyddet och rättssäkerheten för dessa personer. Av den anledningen bör förslaget att införa en uppgift om skyddsbehov och förslaget att förstärka sekretessen för uppgifter i ärenden om kvarskrivning övervägas vidare i ett annat sammanhang.

10.2 Myndigheters hantering av skyddade personuppgifter

Regeringens bedömning: Det kan finnas anledning för regeringen att återkomma till frågan om myndigheternas rutiner vid hanteringen av sekretessmarkerade uppgifter.

Utredningens bedömning: Det behövs inte några författningsändringar för att åtgärda de problem som finns vid överföringen av uppgifter från folkbokföringsdatabasen till andra myndigheter. Utredningen anser att alla myndigheter som från folkbokföringsdatabasen tar emot uppgifter som omfattas av en sekretessmarkering bör se över sina rutiner för hanteringen av dessa uppgifter.

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen, Datainspektionen, Skatteverket, Statens skolverk, Sveriges Kommuner och Landsting och Upplysningscentralen* instämmer i utredningens bedömning. *Rikspolisstyrelsen* anser därutöver att Skatteverket bör få i uppdrag att utreda skyddet av personuppgifter i samhället med syfte att ta fram myndighetsgemensamma riktlinjer. *Bolagsverket*, som instämmer i utredningens bedömning, anser att det bör betonas att riktlinjer och rutiner bör omfatta alla myndigheter oavsett hur de har fått del av uppgifterna. *Centrala studiestödsnämnden* föreslår att Skatteverket får i uppdrag att se över sin vägledning om rutiner kring posthantering för personer som är kvarskrivna. Remissinstanserna har i övrigt inte uttryckligen berört utredningens bedömning.

Regeringens bedömning: Alla myndigheter kan mot avgift erhålla uppgifter från folkbokföringen genom så kallad avisering. Den maskinella spridningen sker genom Navet som är Skatteverkets system för distribution av folkbokföringsuppgifter till samhället. Navets funktioner regleras genom lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet och förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet. Navet uppdateras kontinuerligt allteftersom uppgifter registreras i folkbokföringsdatabasen. Beträffande sekretessmarkerade uppgifter aviseras dessa endast till myndigheter som har en sekretessbestämmelse med minst samma skydd som folkbokföringssekretessen och som har begärt att få del av dessa uppgifter. Sekretessmarkeringen aviseras till mottagarna tillsammans med övriga uppgifter om personen. Markeringen innebär alltså inte att sekretessbelagda uppgifter utesluts i aviseringen. Privatpersoner och företag får inte uppgifter om personer med sekretessmarkering och uppgifterna finns inte heller i det statliga personadressregistret (SPAR).

Varje myndighet är ansvarig för sina egna personregister. Det innebär att det är respektive myndighet som bestämmer hur den ska hantera

uppgifterna i registren och vad som ska presenteras för användarna. Det finns således ingen övergripande policy för hur myndigheterna ska behandla uppgifter om exempelvis sekretessmarkerade personer. Frågan om sekretessmarkerade uppgifter kan lämnas ut eller inte prövas av respektive myndighet med stöd av bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Folkbokföringsutredningen konstaterar att det inte behövs några författningsändringar för att åtgärda de problem som finns vid överföringen av uppgifter från folkbokföringsdatabasen till andra myndigheter. Däremot gör utredningen bedömningen att det fortfarande finns risk för att uppgifter felaktigt lämnas ut från myndigheterna. De brister som finns hänför sig huvudsakligen till brister i datasystemen och bristande kunskaper hos handläggare. Sekretessens räckvidd konstateras vara ett särskilt område där utbildningsinsatser krävs.

Utredningen konstaterar vidare att det råder en stor vilshenhet bland myndigheter kring regelverket. Många myndigheter förväntar sig att Skatteverket ska upprätta nationella regler för hur de ska hantera sekretessmarkerade uppgifter. Det medför stort besvär för den enskilde som har en sekretessmarkering att se till att denna får avsedd effekt. Den som har en sekretessmarkering måste ofta vid myndighetskontakter själv vara mycket aktiv och förklara, inte bara att det finns en sekretessmarkering, utan också ofta vad det innebär. Det läggs ett stort ansvar på den enskilde att i alla lägen vara försiktig med vilka personuppgifter som lämnas ut, för att inte skyddet ska förstöras.

Om en adress blir känd för den som förföljer kan det innebära att personen måste flytta, ofta med mycket kort varsel. Det innebär en stor påfrestning, både fysiskt, psykiskt och ekonomiskt. Besvären blir än större om personen med sekretessmarkering har barn, som vid flyttning måste byta förskola eller skola, kamrater och fritidsaktiviteter.

Folkbokföringsutredningen gör den bedömningen att alla myndigheter som tar emot uppgifter som omfattas av sekretessmarkeringar bör se över sina rutiner för hanteringen av dessa uppgifter och ta fram riktlinjer för sin hantering. Folkbokföringsutredningens bedömning överensstämmer till stora delar med den bedömning som Stalkningsutredningen gjort i sitt betänkande, SOU 2008:81.

Folkbokföringsutredningens bedömning att det är myndigheternas rutiner för hantering av sekretessmarkerade personuppgifter som bör ses över vinner stöd även av remissinstansernas synpunkter. En avgörande förutsättning för att skyddet för personuppgifter ska fungera effektivt är att myndigheterna hanterar uppgifterna korrekt. Mot bakgrund av utredningens slutsatser finns det all anledning för myndigheterna att se över sina rutiner. Det kan finnas anledning för regeringen att återkomma till frågan om myndigheternas rutiner vid hantering av sekretesskyddade uppgifter.

11 Anmälningar

11.1 Mottagare av anmälningar i folkbokföringsärenden

Regeringens förslag: Anmälningar i folkbokföringsärenden ska enbart göras till Skatteverket.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* tillstyrker förslaget. *Posten AB* och *Svensk Adressändring AB* avstyrker att enbart Skatteverket ska kunna ta emot anmälningar och föreslår att Skatteverket i folkbokföringslagstiftningen ska ges möjlighet att genom avtal ge annan i uppdrag att ta emot flyttningsanmälningar. Remissinstanserna i övrigt kommenterar inte detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: I folkbokföringslagen (1991:481) regleras ett antal olika förhållanden som ska anmälas, såsom flyttning inom landet, från utlandet och till utlandet. Vidare ska bland annat barns födelse anmälas. I vissa fall kan dessa anmälningar göras enbart till Skatteverket och i andra fall kan de göras både till Skatteverket och till annan myndighet eller organ. Således ska en anmälan om ett barns födelse lämnas enbart till Skatteverket, 24 § första stycket folkbokföringslagen. Den som flyttar inom landet eller som ändrar postadress utan att flyttning har skett kan välja att lämna ansökan till Skatteverket, Försäkringskassan eller till ett postbefordringsföretag som regeringen bestämmer (25 § folkbokföringslagen). I 1 § folkbokföringsförordningen (1991:749) utpekas ett postkontor hos Posten Aktiebolag som det postbefordringsföretag som avses. Övriga typer av anmälningar, såsom vid flyttning in i eller ut ur landet, av den som är registrerad som obefintlig och ska folkbokföras samt när ett barn ska folkbokföras enligt 3 § andra stycket folkbokföringslagen (26 och 27 §§ folkbokföringslagen) kan göras antingen till Skatteverket eller till Försäkringskassan. En anmälan som, i de fall där även Försäkringskassan eller ett postbefordringsföretag utpekas, görs till någon av dessa anses som inkommen till Skatteverket samma dag som den kom in till Försäkringskassan eller postkontoret.

Möjligheten att göra anmälningar även till Försäkringskassan infördes främst av serviceskäl på grund av Försäkringskassans många kontor. Försäkringskassan har dock inte fått den betydelse som behörig mottagare som kanske var avsedd. Numera har dessutom möjligheten till samarbete mellan bl.a. Skatteverket och Försäkringskassan genom gemensamma kontor, s.k. servicekontor, enligt lagen (2004:543) om samtjänst vid medborgarkontor, gjort att Försäkringskassans betydelse som behörig mottagare har minskat ytterligare. Enligt de samarbetsavtal som ingås med stöd av lagen om samtjänst vid medborgarkontor ges personalen vid servicekontoren behörighet att ta emot anmälningar.

Vad gäller Posten AB kan konstateras att det inte längre finns några postkontor avsedda för privatpersoner. De företagscenter som fortfarande finns kvar är avsedda för företagskunder och det uppfattas därför av privatpersoner inte som naturligt att vända sig dit. Posten AB tar dessutom inte längre emot flyttningsanmälningar utan skickar dessa

vidare till Svensk Adressändring AB (SvAAB). SvAAB ägs av Posten (85 procent) och Bring Citymail (15 procent). Företaget tillhandahåller tjänster för administration av flyttningsanmälningar, adressändringar och eftersändning av post. Tjänsterna har upphandlats av Skatteverket.

Regeringen delar Folkbokföringsutredningens bedömning att det inte längre finns anledning att låta Försäkringskassan vara behörig mottagare av flyttningsanmälningar. Inte heller finns anledning att ha kvar möjligheten för regeringen att bestämma ett postbefordringsföretag som ska kunna ta emot anmälningarna.

Posten AB och *SvAAB* har dock uttryckt önskemål om att SvAAB vid sidan av Skatteverket ska få behörighet att ta emot en flyttningsanmälan med sådan verkan att anmälan anses inkommen till Skatteverket samma dag som den kom in till SvAAB. I vissa fall kan detta ha betydelse för den enskilde vilket även Folkbokföringsutredningen pekar på.

I dag sker drygt 80 procent av alla flyttningsanmälningar via SvAAB. Eftersom SvAAB inte är behörig mottagare av flyttningsanmälningarna är det först när de kommer in till Skatteverket som anmälningarna anses inkomna. Såväl *Posten AB* som *SvAAB* framhåller att SvAAB:s verksamhet utgör ett väl sammanhållet och rationellt system för förmedling av flyttningsanmälan, adressändring och eftersändningstjänster med hög kvalitet och säkerhet. Posten AB och SvAAB ser en fara i att om enbart Skatteverket kan ta emot anmälningar kan det leda till att fler blir tvungna att vända sig till två organ, dels till Skatteverket för att få till stånd en flyttningsanmälan, dels till SvAAB för att beställa eftersändning av post.

Folkbokföringsutredningen anser att det inte är möjligt att i lagstiftningen direkt peka ut ett enskilt företag som behörig mottagare av flyttningsanmälningar utan att bryta mot upphandlingsreglerna. Både Posten AB och SvAAB har pekat på möjligheten att det i folkbokföringslagstiftningen föreskrivs att en flyttningsanmälan även ska kunna göras till ett företag som Skatteverket ger i uppdrag att ta emot en sådan anmälan. Genom en sådan författningsändring menar man att det skulle finnas förutsättningar för Skatteverket att ge SvAAB i uppdrag att bli behörig mottagare av anmälningar.

Även om en sådan ändring skulle vara möjlig kan konstateras att det system för flyttningsanmälningar och adressändringar som sker genom förmedling av SvAAB är välfungerande. Förutsättningarna för att verksamheten även fortsättningsvis ska vara välfungerande förändras inte av förslaget om att enbart Skatteverket ska vara behörig mottagare av anmälningar. Möjligheterna att lämna anmälningar till Försäkringskassan och postkontor har utnyttjats endast i mycket begränsad omfattning. Det finns därför enligt regeringens uppfattning inte anledning att befara att ett borttagande av dessa möjligheter skulle få till följd att fler börjar anmäla ändringar direkt till Skatteverket.

Om fler personer av andra anledningar i framtiden kommer att vända sig direkt till Skatteverket med sina flyttningsanmälningar, bör en sådan utveckling med fördel kunna hanteras inom ramen för en vidare utveckling av samarbetet mellan Skatteverket och det företag som Skatteverket upphandlar tjänsterna ifrån. Det är därvid önskvärt att den enskilde på ett enkelt och smidigt sätt, i samband med sin flyttningsanmälan till Skatteverket, även ska kunna hantera

adressändringar och eftersändningar hos det företag som Skatteverket anlitar, vilket för närvarande är SvAAB. Den tidsutdräkt som kan ligga i att en flyttningsanmälan inte anses inkommen förrän den inkommit till Skatteverket bör också kunna överbryggas genom en vidare utveckling av samarbetet.

Sammanfattningsvis anser regeringen att det inom ramen för dagens välfungerande system finns så goda förutsättningar att ytterligare effektivisera samarbetet mellan Skatteverket och SvAAB, eller någon annan aktör som Skatteverket i framtiden kan komma att upphandla motsvarande tjänster av, att det nu inte finns tillräckliga skäl för att i folkbokföringslagen utse något annat organ att vid sidan av Skatteverket vara mottagare av anmälningar i folkbokföringsärenden.

Regeringen föreslår således att bestämmelserna om flyttningsanmälan m.m. i 25–27 §§ folkbokföringslagen ska ändras så att enbart Skatteverket är behörig att ta emot dessa anmälningar.

11.2 Anmälan om inflyttning från utlandet

Regeringens förslag: Den som flyttat in från utlandet och som ska folkbokföras, ska anmäla inflyttningen till Skatteverket inom en vecka efter det att han eller hon har vistats i landet i tre månader. I enlighet med vad som gäller vid flyttning inom landet ska beslutet om folkbokföring gälla från och med inflyttningsdagen om flyttningsanmälan görs inom en vecka från inflyttningen. I andra fall ska folkbokföringen gälla från och med dagen för anmälan.

En anmälan om flyttning in i landet ska, utöver de uppgifter som redan ska lämnas, även innehålla uppgifter om samordningsnummer och personnummer som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land. Uppgifter om nordiska personnummer ska därför också få behandlas i folkbokföringsdatabasen.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att inflyttning från utlandet ska anmälas inom tre månader från inflyttningen. Utredningen föreslår inte någon ändring av från vilken tidpunkt ett beslut om folkbokföring vid inflyttning ska gälla. I övrigt överensstämmer förslaget i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Hovrätten för Övre Norrland* anser att bestämmelsen bör innebära att ansökan ska ske snarast efter det att tre månader gått efter inflyttning till landet för att överensstamma med rörlighetsdirektivets bestämmelser. *Kammarrätten i Stockholm* påpekar att det finns behov av viss justering av utredningens förslag till lagtext. *Skatteverket* gör gällande att tremånadersfristen för anmälningar om inflyttning är ägnad att skapa rättsosäkerhet och administrativa svårigheter om folkbokföringen i efterhand blir gällande från inflyttningsdagen. I stället föreslår Skatteverket att folkbokföringen, i likhet med vad som gäller vid flyttningar inom landet, ska gälla från inflyttningsdagen enbart om anmälan görs inom en vecka från denna. *Statistiska centralbyrån* instämmer i förslaget att ytterligare uppgifter ska

anges i en anmälan om inflyttning till landet. I övrigt kommenterar inte remissinstanserna förslagen i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 26 § första stycket folkbokföringslagen (1991:481) ska den som flyttat in från utlandet anmäla inflyttningen. Det finns inte någon uttrycklig begränsning av innebörden så att en anmälan om inflyttning enbart ska göras av den som ska folkbokföras. Regeringen instämmer i Folkbokföringsutredningens förslag att det bör framgå av bestämmelsen att det enbart är personer som ska folkbokföras som ska anmäla inflyttning.

I folkbokföringslagen regleras inte någon tidsfrist inom vilken en anmälan om inflyttning från utlandet ska ske. I praxis tillämpas dock en frist om en vecka motsvarande den frist som gäller vid flyttning inom landet (25 § folkbokföringslagen). Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet, får fristen för registrering hos den mottagande medlemsstaten aldrig understiga tre månader räknat från den enskildes ankomstdag, artikel 8.2. I avsnitt 5.2 har regeringen närmare redogjort för sin syn på relationen mellan folkbokföringslagen och rörlighetsdirektivet. I likhet med Folkbokföringsutredningen anser regeringen att fristen för anmälan vid inflyttning enligt folkbokföringslagen inte bör strida mot den frist för registrering som ska gälla enligt rörlighetsdirektivet. Mot bakgrund av att man i praxis tillämpar en frist om endast en vecka för anmälan om inflyttning anser regeringen att det finns behov av att i folkbokföringslagen uttryckligen reglera inom vilken tid en sådan inflyttning senast ska anmälas.

Regeringen delar vidare Folkbokföringsutredningens bedömning att fristen vid inflyttning bör vara densamma både för personer som omfattas av rörlighetsdirektivet och för övriga personer samt att fristen måste tillgodose rörlighetsdirektivets krav på en period om tre månader under vilken det inte får ställas krav på den enskilde att registrera sig.

Enligt Folkbokföringsutredningens förslag till lagtext ska den som flyttat in från utlandet och som ska folkbokföras, anmäla inflyttningen till Skatteverket inom tre månader. Regeringen anser dock, vilket även *Hovrätten för Övre Norrland* påpekar, att en sådan lydelse inte riktigt tillgodoser den frist i landet om tre hela månader som rörlighetsdirektivet förutsätter. För att få en tydlig sluttid inom vilken flyttningsanmälan ska ske och för att i någon mån få en överensstämmelse med vad som gäller för flyttningsanmälningar inom landet, föreslår regeringen därför att inflyttning från utlandet ska anmälas till Skatteverket inom en vecka efter det att den enskilde har vistats i landet i tre månader. En sådan lydelse får anses uppfylla rörlighetsdirektivets krav på en tremånadersfrist. Samtidigt innebär en sådan bestämmelse inte något hinder för den som vill anmäla sin inflyttning tidigare att göra det. Tvärtom kan det i praktiken komma att bli så att de flesta inflyttande personer anser att det är en fördel att bli folkbokförd så tidigt som möjligt och därför frivilligt kommer att anmäla inflyttning före tremånadersfristens utgång, något som inte kan anses strida mot rörlighetsdirektivet.

Som *Kammarrätten i Stockholm* påpekar bör Folkbokföringsutredningens förslag till lagtext i 26 § första stycket justeras så att den

tidsfrist som föreslås gälla för inflyttande inte kommer att gälla även för personer som avregistreras som försvunna. Regeringen föreslår därför att den bestämmelse som avser anmälningskyldighet för försvunna personer som ska anmälas för folkbokföring flyttas till paragrafens andra stycke och regleras tillsammans med anmälan av vissa barn som ska folkbokföras, se vidare avsnitt 11.3.

Enligt 35 § första stycket folkbokföringslagen blir den nya folkbokföringen efter flyttning gällande från och med flyttningsdagen om anmälan görs enligt 25 eller 26 §§ folkbokföringslagen, dvs. inom en vecka efter flytten. Kommer anmälan in senare gäller folkbokföringen i stället från och med den dag då anmälan kom in. Folkbokföringsutredningen har inte föreslagit någon ändring av 35 § till följd av införandet av tremånadersfristen för inflyttningsanmälan. Som *Skatteverket* påpekar kan det medföra en risk för rättsosäkerhet och administrativa problem om beslutet om folkbokföring fattas tre månader efter inflyttningen till landet och ändå blir gällande från inflyttningsdagen. Regeringen delar därför Skatteverkets uppfattning att folkbokföringen, i likhet med vad som gäller vid flyttningar inom landet, bör gälla från inflyttningsdagen enbart i de fall anmälan görs inom en vecka från inflyttningen. I andra fall bör folkbokföringsbeslutet gälla från och med den dag då flyttningsanmälan kom in. Regeringen föreslår att 35 § folkbokföringslagen ändras i enlighet med detta.

Folkbokföringsutredningens förslag att en anmälan om inflyttning även ska innehålla uppgifter om samordningsnummer och personbeteckningar som tilldelats i ett annat nordiskt land innebär dels förbättrade möjligheter att koppla samman personen med den personbeteckning han eller hon tidigare förekommer under, dels underlättas informationsutbytet med andra nordiska länder om personen. Det sista har särskild betydelse vid tillämpningen av den nordiska överenskommelsen om folkbokföring, lagen (2005:268) om överenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om folkbokföring. *Statistiska centralbyrån* har även pekat på fördelarna med förslaget för den gränsregionala statistikdatabas som byrån skapar tillsammans med statistikbyråerna i Danmark och Norge.

Regeringens förslag överensstämmer i sak med utredningens förslag. Regeringen anser dock att det lagtekniskt är lämpligare om skyldigheten att i flyttningsanmälan uppge tilldelat samordningsnummer regleras i 28 § folkbokföringslagen första stycket 1. Vidare bör begreppet personnummer användas i stället för det vidare begreppet personbeteckning eftersom det enbart är personnumren som har betydelse vid tillämpning av den särskilda nordiska överenskommelsen om folkbokföring. Förslaget förutsätter även en ändring i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet så att dessa uppgifter får behandlas i folkbokföringsdatabasen. Eftersom samordningsnummer redan anges i 2 kap. 3 § första stycket 1 den lagen, är det där tillräckligt att tillägg görs för personnummer som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land.

11.3 Anmälan av vissa barn som ska folkbokföras

Regeringens förslag: Ett barn som föds utom landet ska anmälas för folkbokföring om barnets föräldrar är utsända i svenska statens tjänst och på grund därav folkbokförda i landet. Ett barn som föds utom landet ska också anmälas om det finns synnerliga skäl för folkbokföring.

Anmälan ska ske av ett barn som har vistats utom landet sedan födelsen och som ska folkbokföras.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag. Eftersom utredningen inte föreslår att det ska finnas en möjlighet att folkbokföra barn som föds utomlands om det finns synnerliga skäl lämnas inte något förslag om anmälan i den situationen.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har särskilt kommenterat dessa förslag.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelsen i 24 § folkbokföringslagen (1991:481) som avser anmälan av barn som föds i Sverige innebär att inte enbart barn som ska folkbokföras ska anmälas till folkbokföringen, utan även andra barn som föds här liksom vissa dödfödda barn. Vad gäller barn som föds utomlands ska dessa anmälas om modern är folkbokförd här. Anmälningsskyldigheten såvitt gäller utomlands födda barn överensstämmer med nu gällande bestämmelser om vilka barn som ska folkbokföras i landet.

I avsnitt 5.3 och 5.4 föreslås att barn som föds utomlands inte ska folkbokföras från födelsen annat än i vissa speciella undantagsfall. I stället ska dessa barn folkbokföras först i samband med att de flyttar till Sverige. Bestämmelsen i 24 § första stycket folkbokföringslagen bör därför ändras så att anmälningsskyldigheten enbart omfattar de barn som regeringen föreslår ska folkbokföras direkt från födelsen, dvs. vissa barn som föds i landet, vissa barn som föds utomlands vars föräldrar är utsända i svenska statens tjänst och barn som föds utomlands där det i vissa undantagsfall föreligger synnerliga skäl för folkbokföring, 2 § folkbokföringslagen.

I avsnitt 5.4 föreslås att barn som vistats utom landet sedan födelsen utan att folkbokföras ska folkbokföras, om fadern eller en förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken var utsänd i svenska statens tjänst vid barnets födelse och senare blir vårdnadshavare. Vidare föreslås i samma avsnitt att ett barn som adopteras i utlandet av en person som är utsänd i svenska statens tjänst ska folkbokföras när adoptionen blir giltig i Sverige. Även för dessa situationer måste en anmälan göras. Utredningen föreslår att en bestämmelse om den sista situationen ska tas in i 24 § folkbokföringslagen. Den paragrafen tar dock sikte på barn som ska folkbokföras i samband med födelsen. Regeringen anser därför att en anmälningsskyldighet för barn som folkbokförs senare enligt vissa speciella bestämmelser hellre bör föras in i 26 § andra stycket folkbokföringslagen. I det stycket finns redan i dag en bestämmelse om anmälan av barn som efter att ha vistats i landet utan att folkbokföras får en sådan anknytning till landet att de ska folkbokföras. Regeringen

föreslår därför att anmälningsskyldigheten för de barn som nu avses också ska regleras i 26 § folkbokföringslagen.

12 Föreläggande, vite, straff och överklagande

12.1 Föreläggande att lämna uppgifter som får finnas i folkbokföringsdatabasen

Regeringens förslag: Även om en person inte är skyldig att göra en anmälan till Skatteverket, ska Skatteverket kunna besluta att förelägga en folkbokförd person att lämna uppgifter för kontroll och komplettering av andra uppgifter än som rör bosättningen och som är sådana att de får finnas i folkbokföringsdatabasen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår dock en annan lagteknisk lösning och att uppgiftsskyldigheten enbart ska gälla om Skatteverket inte kan hämta in uppgifterna på annat sätt.

Remissinstanserna: *Skatteverket* är positivt till att få möjlighet att förelägga en person att lämna vissa uppgifter men anser att det är mindre bra att detta ska få ske först om uppgifterna inte kan inhämtas på annat sätt. Remissinstanserna har i övrigt inte kommenterat detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: I 1 § folkbokföringslagen (1991:481) anges att folkbokföring enligt lagen innebär fastställande av en persons bosättning samt registrering av uppgifter om identitet, familj och andra förhållanden som enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet (folkbokföringsdatabaslagen) får förekomma i folkbokföringsdatabasen. I 2 kap. 3 § folkbokföringsdatabaslagen anges ett stort antal uppgifter som utöver namn, personnummer och adress får behandlas i databasen, såsom uppgifter om födelseort, medborgarskap, civilstånd och familjeförhållanden i övrigt. Vid flyttning inom landet och i samband med utflyttning ska enligt folkbokföringslagen vissa specifika uppgifter lämnas i samband med anmälan om flytten, 28–29 §§. I samband med att en person ska anmäla inflyttning från utlandet anges i 28 § andra stycket folkbokföringslagen att han eller hon ska lämna de uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen enligt folkbokföringsdatabaslagen. Någon generell skyldighet för den enskilde att lämna uppgifter i andra situationer än i samband med flyttning finns inte.

För att uppgifterna i folkbokföringsdatabasen ska vara fullständiga och aktuella har Skatteverket möjlighet att i vissa fall förelägga den enskilde att lämna erforderliga uppgifter. Sålunda framgår av 31 § folkbokföringslagen att, om en person kan antas vara skyldig att göra en anmälan enligt folkbokföringslagen, t.ex. efter en flyttning, får Skatteverket besluta att förelägga honom eller henne att göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av personens folkbokföring. Vidare får Skatteverket även i annat fall förelägga en person att lämna uppgifter som behövs för

kontroll av bosättningen, dvs. då det inte föreligger en skyldighet för den enskilde att göra någon anmälan, men då Skatteverket har uppmärksammat på att det kan finnas anledning att kontrollera hans eller hennes bosättning. Ett sådant skäl kan vara att en myndighet enligt 2 § folkbokföringsförordningen (1991:749) har underrättat Skatteverket om att en person inte bor på den adress som är registrerad i folkbokföringen.

Det saknas emellertid möjlighet för Skatteverket att besluta att förelägga en person att lämna uppgifter som inte har med bosättningen att göra, även om det föreligger en misstanke om att vissa uppgifter som registrerats i folkbokföringsdatabasen är felaktiga, eller på grund av att vissa av de uppgifter som får finnas i databasen saknas. Det är naturligtvis av stor vikt att alla uppgifter som finns i folkbokföringsdatabasen är korrekta och så långt möjligt kompletta. Regeringen delar därför utredningens bedömning att det finns anledning att införa en möjlighet för Skatteverket att förelägga en enskild att lämna aktuella uppgifter eller att komplettera redan lämnade uppgifter, även i andra fall än då uppgifterna avser själva bosättningen. 31 § folkbokföringslagen bör därför kompletteras med en sådan bestämmelse.

Enligt regeringens mening är det dock inte nödvändigt att, som utredningen föreslagit, dessutom införa en särskild bestämmelse som reglerar skyldigheten för en folkbokförd att lämna uppgifter på begäran av Skatteverket. Att folkbokföringsdatabasen ska innehålla kompletta och korrekta uppgifter följer redan av 1 § folkbokföringslagen. Om Skatteverket utnyttjar den möjlighet att förelägga den enskilde som nu föreslås är den som förelagts skyldig att lämna de uppgifter som efterfrågas. Regeringen anser inte att den möjligheten ska begränsas till fall där uppgifterna inte kan inhämtas på annat sätt så som utredningen föreslår. Som *Skatteverket* anser bör det i stället vara upp till Skatteverket att avgöra hur verket på bästa sätt ska få in korrekta och kompletta uppgifter.

12.2 Straffbestämmelsen i folkbokföringslagen

Regeringens förslag: Den särskilda straffbestämmelsen i folkbokföringslagen upphävs.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Åklagarmyndigheten* tillstyrker förslaget. Övriga remissinstanser kommenterar inte förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 43 § folkbokföringslagen (1991:481) ska den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt 25 eller 26 § folkbokföringslagen dömas till penningböter. Den anmälningsskyldighet som avses gäller i samband med flyttning inom eller till landet, vid folkbokföring av en person som är avregistrerad som obefintlig (i avsnitt 6.4 föreslår regeringen att begreppet ändras till försvunnen) eller vid folkbokföring av ett barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört. I ringa fall ska inte dömas till ansvar.

Skatteverket har enligt 37 § folkbokföringslagen möjlighet att i vissa fall förena ett beslut om föreläggande med vite. Detta kan bl.a. ske i de fall av anmälningsskyldighet som omfattas av straffbestämmelsen.

Det kan konstateras att folkbokföringen har stor betydelse i samhället, inte minst för att i olika sammanhang bedöma enskildas rättigheter och skyldigheter. Att en person underlåter att anmäla flyttning kan därför få konsekvenser i många olika avseenden. Det kan dock ifrågasättas om enbart underlåtenheten i sig är så allvarlig att den motiverar en straffsanktion. Möjligheten till vitesföreläggande torde dessutom utgöra ett väl så effektivt medel för att uppnå syftet att folkbokföringsdatabasen ska innehålla korrekta och kompletta uppgifter. Utredningen konstaterar att det är ett mycket litet antal personer som döms för folkbokföringsbrott.

Anledningen till att en person inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt folkbokföringslagen kan emellertid vara för att utnyttja de felaktiga uppgifterna i folkbokföringsdatabasen på olika sätt, kanske framförallt för att få bidrag som inte skulle utgå om folkbokföringen var korrekt. En sådan situation, när en person utverkar en felaktig folkbokföring för att tillskansa sig fördelar, finns det all anledning att se allvarligt på och straffbelägga. En sådan gärning kan dock bedömas som bidragsbrott och leda till straffansvar enligt bidragsbrottslagen (2007:612). En förutsättning för att någon ska kunna dömas för bidragsbrott är att en person lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lag eller förordning och på så sätt orsakar fara för att en ekonomisk förmån felaktigt betalas ut eller betalas ut med ett för högt belopp. En oriktig uppgift om folkbokföringen som lämnas till Skatteverket eller en underlåtenhet att anmäla en flyttning kan således medföra straffansvar, förutsatt att gärningen omfattas av uppsåt eller grov oaktsamhet.

Sammantaget instämmer regeringen i Folkbokföringsutredningens slutsats att övervägande skäl talar för att straffbestämmelsen i folkbokföringslagen bör upphävas, vilken slutsats även har fått *Aklagarmyndighetens* stöd. Regeringen föreslår därför att straffbestämmelsen ska tas bort.

12.3 Föreläggande att anmäla ett barns förnamn

Regeringens bedömning: Det finns anledning att se över bestämmelserna om överklagande av beslut om vitesföreläggande enligt folkbokföringslagen. Mot den bakgrunden och med hänsyn till den pågående översynen av namnlagen, bör Folkbokföringsutredningens förslag om att till namnlagen flytta bestämmelserna i folkbokföringslagen om att Skatteverket får besluta att vid vite förelägga en vårdnadshavare att anmäla sitt barns förnamn, inte genomföras nu.

Utredningens förslag: Bestämmelserna i folkbokföringslagen (1991:481) om att Skatteverket i ett ärende enligt namnlagen (1982:670) får besluta att förelägga en vårdnadshavare att anmäla sitt barns förnamn

och att ett sådant föreläggande får förenas med vite ska flyttas från folkbokföringslagen till namnlagen.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna kommenterar detta förslag särskilt.

Skälen för regeringens bedömning: I 30 § namnlagen regleras att varje barn ska ges ett eller flera förnamn, som inom tre månader från födelsen ska anmälas till Skatteverket. De bestämmelser som ger Skatteverket möjlighet att besluta att förelägga ett barns vårdnadshavare att anmäla barnets förnamn återfinns dock i 31 § tredje stycket folkbokföringslagen, där det även ges möjlighet att förena ett sådant föreläggande med vite. Att dessa bestämmelser återfinns i folkbokföringslagen har historiska skäl då 1946 års folkbokföringsförordning även innehöll bestämmelser om anmälan av barns förnamn.

När dessa namnbestämmelser fanns i folkbokföringsförordningen var det naturligt att där också fanns bestämmelser om föreläggande och vite vid underlåtenhet att anmäla ett barns förnamn. Sedan länge är det emellertid namnlagen som reglerar namnförvärv. Namnlagen innehåller bestämmelser om förfarandet i mål och ärenden enligt namnlagen. Bestämmelserna om föreläggande och vite vid underlåtenhet att anmäla ett barns namn enligt bestämmelserna i namnlagen hör naturligen också hemma i den lagen.

Vad gäller frågor om Skatteverkets vitesförelägganden kan konstateras att det saknas möjlighet att överklaga ett sådant beslut i ett namnärke liksom i ett folkbokföringsärende. Inom det förvaltningsrättsliga området får dock beslut om förelägganden som har förenats med vite normalt sett överklagas. Efter att skatteförfarandelagen (2011:1244) trädde i kraft den 1 januari 2012 gäller detta även inom skatteförfarandeområdet (se prop. 2010/11:165 s. 613 f.). Även inom fastighetstaxeringsområdet får vitesförelägganden numera överklagas liksom när det gäller Tullverkets vitesförelägganden (prop. 2011/12:96 och prop. 2011/12:153). Mot denna bakgrund finns det anledning att överväga om även Skatteverkets vitesförelägganden i namnärken och folkbokföringsärenden ska kunna överklagas. Det finns dock inte beredningsunderlag för att nu föreslå en sådan ändring. Av den anledningen och med beaktande av den översyn av namnlagen som pågår genom Namnlagskommitténs arbete, Ju 2009:17, anser regeringen att förslaget att överflytta bestämmelserna om föreläggande och vite i ärenden enligt namnlagen inte bör genomföras nu.

12.4 Ändring av beslut efter omprövning eller överklagande

<p>Regeringens förslag: Ett beslut om folkbokföring får ändras vid omprövning eller överklagande, även om frågan om folkbokföring har prövats på nytt efter det omprövade eller överprövade beslutet.</p>
--

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag i sak.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Göteborg* föreslår en ändrad lydelse till förtydligande av lagtexten. I övrigt kommenterar remissinstanserna inte förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Frågan om vad som gäller när ett beslut ändras efter omprövning eller överklagande har aktualiserats med anledning av ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen (RÅ 2008 ref. 13). Frågan i målet var om en man, som hade en bostad i Stockholm men arbetade större delen av tiden i Bryssel, skulle avregistreras från folkbokföringen som utflyttad eller inte. Skatteverket, tidigare Skattemyndigheten, beslutade att mannen skulle avregistreras. När Högsta förvaltningsdomstolen handlade målet hade mannen återigen blivit folkbokförd i Stockholm. Domstolen fann att mannen inte borde ha blivit avregistrerad men konstaterade att, eftersom mannen numera var folkbokförd, överklagandet inte föranledde någon vidare åtgärd från Högsta förvaltningsdomstolens sida och avskrev därför målet. Eftersom Högsta förvaltningsdomstolen inte ändrade det överklagade avregistreringsbeslutet blev resultatet att mannen, under tiden mellan det överklagade beslutet och det under överprövningstiden fattade beslutet om folkbokföring, var felaktigt avregistrerad från folkbokföringen. Andra domstolar har följt denna praxis.

Enligt tidigare praxis ansågs gälla att överinstansens beslut om folkbokföring skulle gälla från samma tidpunkt som det överklagade beslutet. Om en om- eller överprövning ledde till ändrad folkbokföring fattades alltså det nya beslutet med giltighet från samma datum som det överklagade beslutet även om ett nytt beslut fattats under mellantiden. Högsta förvaltningsdomstolens avgörande innebär att tidpunkten från vilken den nya folkbokföringen blir gällande i vissa fall har senarelagts. Eftersom folkbokföringen ligger till grund för många av den enskildes rättigheter och skyldigheter är även tidpunkten för när folkbokföringen blir gällande av betydelse. Här kan exempelvis reglerna om rösträtt vid val till kommun och landsting nämnas, 4 kap. 2 och 3 §§ kommunallagen (1991:900).

Det kan konstateras att det i de flesta fall där ett beslut om folkbokföring om- eller överprövas inte har fattats något annat beslut under prövotiden som gör att frågan kan anses ha förfallit. Därigenom kommer det nya beslutet att gälla samma period som det ursprungligen fattade beslutet. Det är önskvärt att reglerna för från vilken dag ett beslut om folkbokföring blir gällande i samband med omprövning eller överklagande är desamma även i de fall ett nytt beslut om folkbokföring har fattats innan om- eller överprövningen har skett. Regeringen instämmer i utredningens slutsats att det finns behov av att detta regleras i en uttrycklig bestämmelse. Regeringen föreslår dock att bestämmelsen ska formuleras så att det ges en möjlighet att ändra beslutet snarare än en skyldighet, mot bakgrund av de skilda situationer då bestämmelsen kan bli tillämplig.

13 Övriga frågor

13.1 Uppgifter i SPAR om personer som har varit folkbokförda

Regeringens förslag: SPAR ska få innehålla uppgifter om personer som tidigare har varit folkbokförda.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag. Utredningen föreslår också att det statliga personadressregistret (SPAR) ska få innehålla uppgifter om dödsfall avseende andra än folkbokförda personer.

Remissinstanserna: Sveriges Försäkringsförbund och Upplysningscentralen tillstyrker förslaget. Upplysningscentralen anser att även kreditupplysningsföretag bör få behålla uppgifter om utvandrade personers aktiviteter i Sverige. Centrala studiestödsnämnden föreslår att Skatteverket ska få i uppdrag att utreda frågan om ett centralt adressregister för utomlands bosatta personer med relationer till svenska myndigheter. Övriga remissinstanser har inte berört detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: Uppgifter om personer som har varit folkbokförda får behandlas i Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Personer som har avregistrerats från folkbokföringen som utflyttade upplever dock ofta problem i sina kontakter med olika aktörer i det svenska samhället. Flera av dessa problem är knutna till att uppgifter om dessa personer inte får finnas i det statliga personadressregistret (SPAR) mer än tre år efter att de avregistrerats som utflyttade. Därefter är uppgifterna inte längre på detta sätt tillgängliga för privata aktörer som banker och försäkringsbolag. Regeringen delar Folkbokföringsutredningens uppfattning att det bör vara möjligt att behandla uppgifter om personer som har avregistrerats från folkbokföringen i SPAR. Detta bör gälla inte minst mot bakgrund av att databasen numera även får innehålla uppgifter om både personer som har tilldelats samordningsnummer och som har tilldelats personnummer enligt 18 b § folkbokföringslagen (1991:481), personer som aldrig ens har varit folkbokförda. Regeringen föreslår därför att SPAR även ska få innehålla uppgifter om personer som tidigare har varit folkbokförda, vilket såvitt kan förstås ligger i linje med det förslag som Centrala studiestödsnämnden lämnar. Förslaget bör underlätta för personer som har flyttat ut att verka i det svenska samhället.

Upplysningscentralens förslag kan inte hanteras inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Mot bakgrund av att regeringen inte genomför utredningens förslag om en särskild registrering i folkbokföringsdatabasen av personer med uppehållsrätt, avsnitt 5.2, finns inte anledning att låta SPAR innehålla uppgifter om dödsfall avseende andra än folkbokförda personer på det sätt utredningen föreslår.

13.2 Uppgift om förvaltare

Regeringens bedömning: Uppgift om förvaltare bör inte få behandlas i Skatteverkets folkbokföringsdatabas.

Utredningens förslag: Uppgift om förvaltare ska få behandlas i folkbokföringsdatabasen. Överförmyndaren ska åläggas att till Skatteverket lämna uppgift när ett förvaltarskap anordnas, jämkas eller upphör. Uppgift ska lämnas om vem förvaltarskapet gäller och vem förvaltaren är. Den sekretess som i dag gäller för överförmyndaren ska också gälla i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

Remissinstanserna: *Domstolsverket* och *Upplysningscentralen* är positiva till förslaget. Domstolsverket föreslår att skyldigheten att underrätta Skatteverket även bör gälla i de fall domstol beslutar om att anordna förvaltarskap för någon eller förordnar att ett förvaltarskap ska upphöra att gälla. *Skatteverket* anser att det krävs en djupare analys av fördelar och nackdelar med att registrera en uppgift som är av betydelse endast för några få myndigheter. *Patent- och registreringsverket* önskar få tillgång till uppgiften om förvaltare. Övriga remissinstanser har inte kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: En person som har förvaltare har, med vissa undantag, inte rätt att själv utföra rättshandlingar. Det är i stället förvaltaren som inom ramen för sitt uppdrag har ensam rådgivning över huvudmannens egendom och företräder honom eller henne i alla angelägenheter som omfattas av uppdraget, 11 kap. 9 § föräldrabalken. Folkbokföringsutredningen konstaterar att det skulle vara en fördel om uppgiften om att en person har en förvaltare förs in i folkbokföringsdatabasen eftersom den uppgiften är av stor betydelse för vissa myndigheter. Det saknas anledning att ifrågasätta att ett vidare spridande av uppgifter om att en person har förvaltare kan vara användbart i olika sammanhang. Däremot finns anledning att ifrågasätta lämpligheten av att låta just folkbokföringsdatabasen innehålla dessa uppgifter. Regeringen delar *Skatteverkets* synpunkt att det krävs en djupare analys av förslagets fördelar och nackdelar. Det kan bl.a. konstateras att det saknas analys av huruvida ett sådant rikstäckande register över förvaltarskap som det i praktiken blir fråga om kan anses omfattas av de ändamål för folkbokföringsdatabasen som anges i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet. Mot bakgrund av uppgifternas integritetskänsliga natur anser regeringen att utredningens förslag vad gäller uppgifter om förvaltarskap inte bör genomföras.

13.3 Hanteringen av begravnings- och kyrkoavgifterna

Regeringens förslag: I stället för att respektive församling och kyrklig samfällighet lämnar förslag om sin egen begravningsavgiftssats, som sedan fastställs av Kammarkollegiet, ska Kammarkollegiet besluta om en enhetlig avgiftssats för hela den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. Begravningsavgiftssatsen ska på samma sätt som i dag bestämmas genom att kostnaderna för begravningsverksamheten jämförs med den beskattningsbara inkomsten för dem som bor inom begravningshuvudmannens respektive förvaltningsområde.

Församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna ska redovisa sina respektive kostnader till Svenska kyrkan centralt, som i sin tur ska underrätta Kammarkollegiet om dessa kostnader. Kammarkollegiet har sedan att lägga samman kostnaderna och jämföra dessa med den totala beskattningsbara inkomsten för de personer som omfattas av avgiftssatsen. Kvoten däremellan utgör den avgiftssats som Kammarkollegiet ska fastställa. Kammarkollegiet ska underrätta Skatteverket om avgiftssatsen och om respektive huvudmans andel av kostnaderna. Skatteverkets betalning av uppburna avgifter till huvudmännen ska ske utifrån vars och ens andel av de totala kostnaderna för begravningsverksamheten i enlighet med de uppgifter Kammarkollegiet har lämnat därom.

Alla som är folkbokförda inom de förvaltningsområden där en församling inom Svenska kyrkan är begravningshuvudman ska betala begravningsavgift enligt samma avgiftssats. I de fall en kommun är huvudman för begravningsverksamheten ska alltjämt kommunen fastställa avgiftssatsen för dem som är folkbokförda inom kommunen.

Den som är folkbokförd under rubriken utan känd hemvist ska betala begravningsavgiften till den huvudman inom vars förvaltningsområde han eller hon senast var folkbokförd.

Regeringens bedömning: Det bör utredas hur även avgifterna för begravningsverksamheten i Stockholms och Tranås kommuner kan inlemmas i systemet med en enhetlig begravningsavgiftssats.

Det bör regleras att begravningsombudets granskning ska gälla huvudmannens kostnadsberäkning avseende sin begravningsverksamhet. Om kostnadsberäkningen avstyrks bör begravningsombudet vara skyldigt att lämna ett eget förslag till kostnadsberäkning till Kammarkollegiet.

Det behövs inga författningsändringar för att Skatteverket ska kunna hantera kyrkoavgifterna på motsvarande sätt som i dag.

Utredningens förslag: Förslaget om reglering av betalningsskyldigheten för den som är folkbokförd enbart i en kommun som inte är begravningshuvudman eller under rubriken utan känt hemvist överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att Skatteverket och Svenska kyrkan ska få i uppdrag att närmare utreda hur

utbyte av information bör ske för att hantera begravningsavgiften och kyrkoavgiften.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens förslag såtillvida att en enhetlig begravningsavgiftssats ska gälla för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. Promemorians förslag innebär dock att begravningshuvudmännen ska redovisa sina kostnader till Svenska kyrkan centralt som på grundval av dessa uppgifter ska lämna sitt förslag till avgiftssats till Kammarkollegiet för fastställelse. Vidare föreslås att Skatteverkets redovisning av uppburna avgifter ska ske till Svenska kyrkan centralt som i sin tur ska administrera betalningarna till respektive huvudman. Genom förslag till ändring i begravningsförordningen föreslås slutligen att begravningsombudens granskning ska avse Svenska kyrkans förslag till begravningsavgift.

Remissinstanserna avseende utredningens förslag: Svenska kyrkan betonar att frågan om utformningen av informationsutbytet mellan kyrkan, Skatteverket och Lantmäteriet bör vara utredd innan beslut fattas om utredningens förslag. Vidare konstaterar kyrkan att hanteringen av personuppgifter inte kan ske genom att begravningshuvudmännen får i uppdrag att registrera uppgifter om personer som inte är medlemmar i Svenska kyrkan. För att Svenska kyrkan ska kunna inhämta begravnings- och kyrkoavgift för dem som är på kommunen skrivna eller skrivna utan känd hemvist krävs att Svenska kyrkan får tillgång till och kan spara historiska data för att på så sätt kunna knyta dessa personer till den församling där de senast var skrivna på fastighet. Skatteverket ser positivt på att tillsammans med Svenska kyrkan få i uppdrag att gemensamt utreda hur frågan om hanteringen av begravnings- och kyrkoavgift bör hanteras. Kammarätten i Stockholm föreslår en mindre språklig justering av den föreslagna bestämmelsen.

Remissinstanserna avseende promemorians förslag och bedömning: Kammarätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg, Ekonomistyrningsverket, Justitiekanslern, Skatteverket, Länsstyrelserna i Stockholms, Gotlands, Värmlands, Dalarnas och Jämtlands län, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Judiska centralrådet har inga synpunkter på förslagen. Länsstyrelsen i Dalarnas län påpekar att förslaget innebär att Svenska kyrkan centralt efter eget skön kan fördela de intäkter som den ensade begravningsavgiften ger trots att ansvaret för verksamheten ligger kvar hos begravningshuvudmännen gentemot vilka länsstyrelsens tillsynsåtgärder kan riktas. Länsstyrelsen i Norrbottens län instämmer i förslaget om en enhetlig avgiftssats, men anser att det finns stora oklarheter när det gäller begravningsombudens fortsatta roll. Lantmäteriet stödjer förslaget om en enhetlig begravningsavgiftssats och instämmer i bedömningen att inga författningsändringar krävs för en fortsatt hantering av kyrkoavgifterna. Länsstyrelserna i Skåne, Hallands och Västra Götalands län, Nämnden för statligt stöd till trossamfund med instämmande av Islamiska samarbetsrådet tillstyrker förslagen. Kammarkollegiet avstyrker förslaget om en enhetlig begravningsavgiftssats. Kammarkollegiet framhåller att begravningsombudens roll och inflytande försvagas när det gäller begravningsavgifterna och att kopplingen mellan kostnader och avgiftssats blir försumbar i den enskilda församlingen. Vidare betonar Kammarkollegiet att behovet av

att kunna hänföra en person till en viss församling kvarstår när det gäller medborgarnas rättigheter visavi begravningsverksamheten. *Svenska kyrkan* avstyrker förslaget om en gemensam begravningsavgift. Svenska kyrkan pekar på behoven för den enskilde att veta till vilket förvaltningsområde man hör, liksom behovet för huvudmännen att veta vilken befolkning man har ansvar för i sin myndighetsutövning. Detta är av betydelse för en mer långsiktig planering av verksamheten och för den clearingmodell som finns huvudmännen emellan. Vidare invänder Svenska kyrkan mot att få en sådan kontrollerande funktion gentemot huvudmännen som förslaget innebär och framför att den kontrollerande funktionen liksom i dag bör skötas av begravningsombuden så att dessa lämpligen granskar kostnaderna för begravningsverksamheten och inte avgiftssatsen. Kyrkan understryker vikten av att det framtida informationsutbytet mellan kyrkan och samtliga berörda myndigheter utreds noggrant innan några ändringar i folkbokföringen görs. Svenska kyrkan anser att även de kommunala begravningshuvudmännen bör ingå i systemet med en avgiftssats. Effekten av att särskilt Stockholms kommun undantas kan bli att de till huvudstaden angränsande kommunerna får en betydligt högre begravningsavgift än grannkommunen. Enligt kyrkan skulle det kunna utgöra ett incitament för att man i sådana kommuner, liksom på andra håll där detta skulle bli fallet, själva vill ta hand om begravningsverksamheten. Följden av det skulle kunna bli att den del av begravningsverksamheten som då skulle återstå för Svenska kyrkan riskerar att omfatta församlingar med låg skattekraft, vilket i sin tur skulle kunna medföra en betydligt högre begravningsavgift för dem som omfattas av Svenska kyrkans huvudmannaskap. Slutligen framhåller Svenska kyrkan att en del i den totala lösningen om ändrade relationer mellan Svenska kyrkan och staten var att kyrkan skulle garanteras kostnadsfri uppbördshjälp. Kyrkan förutsätter därför att man inte kommer att åsamkas några kostnader med anledning av att folkbokföring på församling upphör. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation*s synpunkter överensstämmer med de synpunkter som framförs av Svenska kyrkan. Man anser att förslaget om en enhetlig begravningsavgiftssats har en större inverkan på Svenska kyrkans självbestämmande och organisation än Begravningsutredningens förslag om en begravningsavgiftssats och huvudman per kommun. Vidare saknar arbetsgivarorganisationen en lösning av hur fördelningen av uppborna medel ska ske. *Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund* avstyrker förslaget och föreslår att det förslag som lämnades av Begravningsutredningen med en huvudman per kommun i stället bör genomföras. Härutöver har flera församlingar och kyrkliga samfundigheter inkommit med yttranden och avstyrkt förslaget om en enhetlig begravningsavgiftssats. En församling är dock positiv till en enhetlig begravningsavgift men anser att även Stockholms och Tranås kommuner ska ingå i denna.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Begravningsavgiften – bakgrund

Enligt 9 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144) ska den som är folkbokförd i Sverige betala en avgift för begravningsverksamheten (begravningsavgift). Skyldigheten gäller således för alla, dvs. oavsett medlemskap i Svenska kyrkan. Begravningsavgiften ska betalas till den huvudman – en församling inom Svenska kyrkan eller en kommun – inom vars förvaltningsområde den avgiftsskyldige är folkbokförd. Avgiftssatsen beräknas genom att den totala nettokostnaden för en huvudmans begravningskostnader divideras med det totala skatteunderlaget avseende personer bosatta inom huvudmannens förvaltningsområde. Varje begravningshuvudman har således sin egen avgiftssats. Det kan innebära att invånarna inom en och samma kommun betalar begravningsavgift enligt olika avgiftssatser på grund av att de är bosatta inom olika församlingars territoriella områden.

Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2013 ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (Kammarkollegiet) fastställa avgiftssatsen både för dem som är och för dem som inte är medlemmar i Svenska kyrkan efter förslag från huvudmännen (prop. 2011/12:51). Begravningsavgiften är från samma tidpunkt fristående från kyrkoavgiften även för dem som är medlemmar i Svenska kyrkan. Då en kommun är huvudman för begravningsverksamheten, vilket är fallet enbart vad gäller Stockholms och Tranås kommuner, fastställer dock kommunen avgiftssatsen. Avgiftssatsen multipliceras med vars och ens beskattningsbara inkomst varför den begravningsavgift som den enskilde ska betala är beroende av storleken på hans eller hennes inkomst.

I avsnitt 7.2 föreslår regeringen att folkbokföring, i stället för i territoriell församling inom Svenska kyrkan, ska ske i kommun. Förslaget får följderna för hanteringen av begravningsavgifterna eftersom systemet bygger på att en person kan hänföras till en församling för att rätt avgift ska påföras. Denna koppling sker i dag genom folkbokföringen.

Begravningsutredningen föreslår i sitt betänkande, SOU 2009:79, att den avgiftssats enligt vilken begravningsavgift ska betalas ska vara densamma inom en kommun. Ett starkt skäl för detta anges vara vikten av att skapa en acceptans för begravningsavgiften hos medlemmarna. Utredningen anger vidare att det framstår som ett rimligt önskemål att alla invånare inom samma kommun ska kunna förvänta sig en välfungerande begravningsverksamhet till samma kostnad. Enligt utredningen ska förslaget ses som ett första steg mot en ordning med en enda huvudman för begravningsverksamheten inom en kommun.

Det kan konstateras att införandet av en och samma avgiftssats per kommun skulle eliminera de problem förknippade med uttaget av begravningsavgift, som förslaget att folkbokföring inte längre ska ske i församling medför. Bland annat mot bakgrund av att en församling kan finnas i mer än en kommun skulle dock en för kommunen enhetlig avgiftssats innebära ett alltför stort ingrepp i Svenska kyrkans

självbestämmande och organisation. I prop. 2011/12:51 har regeringen därför valt att inte gå vidare med det förslaget.

Samma avgiftssats för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap

Regleringen av begravningsavgifterna där varje begravningshuvudman har sin egen avgiftssats innebär således att en enskild person måste kunna hänföras till en viss församling inom Svenska kyrkan för att rätt begravningsavgiftssats ska kunna påföras honom eller henne. Det gäller dock inte personer som är folkbokförda i Stockholms eller Tranås kommuner, eftersom dessa kommuner är huvudmän för begravningsverksamheten inom sina respektive områden. Genom regeringens förslag att folkbokföring inte längre ska ske i församling kan inte längre kopplingen mellan person och församling ske med hjälp av folkbokföringen.

Folkbokföringsutredningen behandlar i sitt slutbetänkande till viss del frågan om följderna för hanteringen av begravnings- och kyrkoavgifterna av förslaget att utmönstra församling ur folkbokföringen. Folkbokföringsutredningens förslag till lösning är ett system varigenom Svenska kyrkan ska informera Skatteverket om i vilken församling en viss belägenhetsadress finns för att Skatteverket ska kunna koppla den enskilde till rätt församling. De närmare detaljerna kring vilka uppgifter som behöver utbytas och hur det ska ske menar dock utredningen ska uppdras åt de inblandade myndigheterna att utreda vidare.

Svenska kyrkan kan genom att träffa avtal med Lantmäteriet få möjlighet att bygga upp sin digitala redovisning av församlingsindelningen med hjälp av adresskoordinater, på det sätt som redovisats i avsnitt 7.2. Det kommer då att bli möjligt för kyrkan att hänföra sina medlemmar till rätt församling. Det kommer också att bli möjligt att hänföra enskilda personer som inte är medlemmar i Svenska kyrkan till den församling inom vilken de är folkbokförda, vilket kommer att ha stor betydelse för hanteringen av begravningskostnaderna begravningshuvudmännen emellan. Genom att kontrollera adresskoordinaterna för den adress den avlidne hade vid dödsfallet besvaras frågan om vilken huvudman den avlidne tillhör. Det bör därför bli relativt enkelt för en begravningshuvudman att avgöra om han är skyldig att tillhandahålla de tjänster som ingår i begravningsavgiften utan kostnad för dödsboet enligt 9 kap. 6 § begravningslagen. Det system för utkrävande av kostnadsansvar som anges i 9 kap. 10–12 §§ begravningslagen då en annan förvaltare av en begravningsplats tillhandahåller tjänsterna än den huvudman inom vars förvaltningsområde den avlidne vid dödsfallet var folkbokförd, kommer också att fortsatt fungera. Den enskilde bör genom att ta kontakt med närmaste församling eller Svenska kyrkan centralt, för egen eller för en anhörigs räkning, genom angivande av folkbokföringsadressen kunna få besked om vilken församling eller kyrklig samfällighet som har huvudmannaskapet.

Det behov som Svenska kyrkan och flera av församlingarna fört fram av att kunna planera begravningsverksamheten med beaktande av

befolkningsunderlaget i respektive förvaltningsområde torde kunna tillgodoses genom den digitala redovisningen av den territoriella församlingsindelningen. Även *Statistiska centralbyrån (SCB)* har i sitt remissvar pekat på behovet av församlingsindelningen inom ramen för byråns uppdragsverksamhet där flera användare beställer befolkningsstatistik och befolkningsprognoser på församlingsnivå. SCB har därvid framfört att byrån, med hjälp av Svenska kyrkans egen redovisning av de territoriella indelningarna av församlingarna, kommer att ha möjlighet att ta fram den statistik rörande befolkningen som huvudmännen inom Svenska kyrkan kan behöva.

För att kunna beräkna avgiftssatsens storlek är det nödvändigt att den beskattningsbara inkomsten avseende de som är bosatta inom en huvudmans förvaltningsområde kan redovisas. Svenska kyrkan har inte några uppgifter om personer som inte är medlemmar i kyrkan men som bor inom respektive församlings territoriella område. Skatteverket kommer inte längre att ha uppgifter om inom vilken församling en person bor och därmed inte heller uppgifter om den beskattningsbara inkomsten på församlingsnivå. Om ingen förändring sker av hanteringen av begravningsavgiften krävs därför att det utvecklas ett informationsutbyte mellan Skatteverket och Svenska kyrkan som gör det möjligt att hänföra alla personer som är bosatta inom det territoriella område som motsvarar en viss församling till detta område oavsett om de är medlemmar i Svenska kyrkan eller inte. Vilka uppgifter som bör omfattas av ett sådant informationsutbyte och hur ett sådant utbyte ska ske måste, som Folkbokföringsutredningen konstaterat, utredas vidare.

En möjlighet skulle dock kunna vara att Skatteverket förser Svenska kyrkan med uppgifter om samtliga personer bosatta i landet, med undantag för Tranås och Stockholms kommuner, med angivande av namn, personnummer och adress. Med utgångspunkt i dessa uppgifter skulle Svenska kyrkan, med utgångspunkt i adresskoordinaterna, kunna gruppera in dem i respektive församling eller kyrkliga samfällighet som är huvudman för begravningsverksamheten. Dessa uppgifter skulle Svenska kyrkan kunna återsända till Skatteverket med angivande av den avgiftssats som ska åsättas för varje person som ingår i respektive grupp. Skatteverket skulle sedan ha att liksom i dag redovisa de uppborna beloppen till respektive huvudman för varje grupp. Det kan antas att inte obetydliga utvecklingskostnader för framtagande av nya datastöd krävs för att genomföra ett sådant utvecklat informationsutbyte, inte minst för Svenska kyrkans del. För Skatteverkets del torde det innebära att uppgifter om till vilken begravningshuvudman en enskild tillhör måste föras i beskattningsdatabasen.

Alternativet att låta Svenska kyrkan hålla ett register även över personer som inte är medlemmar i Svenska kyrkan måste, liksom utredningen har funnit, på goda grunder ifrågasättas. Mot denna bakgrund finns det anledning att överväga om det i stället är möjligt att förändra hanteringen av begravningsavgiften så att det inte längre är nödvändigt att kunna hänföra samtliga personer till en viss församling för att beräkna avgiftssatsen.

Som angivits ovan har Begravningsutredningens förslag, SOU 2009:79, att införa en avgiftssats per kommun uppenbara svagheter som bl.a. har att göra med att en församlings gränser inte alltid följer

kommungränserna. Det kan alltså vara så att en församling finns i mer än en kommun. I stället bör möjligheterna övervägas att införa en enhetlig begravningsavgiftssats för all begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap.

Promemorians förslag syftar till att åstadkomma en enhetlig avgiftssats utan att för den skull inverka på Svenska kyrkans sätt att organisera sin verksamhet. Många remissinstanser kritiserar dock förslaget just av den anledningen att det anses påverka Svenska kyrkans organisation och styrningsfunktion i alltför stor utsträckning. Förslaget, till den del det avser att Svenska kyrkan centralt ska beräkna avgiftssatsens storlek med utgångspunkt i de uppgifter huvudmännen lämnar om sina kostnader för begravningsverksamheten, anses ge kyrkan centralt en för stor roll i beslutsprocessen om avgiftssatsen. Detsamma gäller det förhållandet att Skatteverket föreslås redovisa uppburna medel till Svenska kyrkan på central nivå utan att fördelningen huvudmännen emellan särskilt reglerats. Den del av förslaget som har fått kritik från flest håll är att begravningsombuden, som i dag granskar huvudmännens förslag till avgiftssats, föreslås få i uppgift att granska Svenska kyrkans förslag till gemensam avgiftssats. Detta anses vara en omöjlig uppgift eftersom ett ombud enbart har kännedom om kostnaderna inom sitt eget verksamhetsområde. Begravningsombudens roll och inflytande över begravningsavgifterna anses därför bli mycket försvagat.

Regeringen har förståelse för den kritik som riktats mot förslaget i dessa delar. Samtidigt kan konstateras att den kritik som riktas mot den enhetliga avgiftssatsen som sådan främst inriktas på att församlingar med låga avgifter kommer att få en högre avgift och en oro för att detta kan leda till att fler kommuner kommer att vilja sköta hanteringen av begravningsverksamheten för att söka hålla avgifterna nere för kommuninvånarna. Att förslaget innebär att ett mycket stort antal församlingar får en lägre avgift berörs inte. Regeringen anser att en enhetlig avgiftssats inom de områden som hanteras av huvudmännen inom Svenska kyrkan har så stora förtjänster, såväl av ekonomiska skäl som av utjämnings-skäl att förslaget, med beaktande av den kritik som lämnas om förslagets påverkan på kyrkans organisation och styrning, bör genomföras.

Utgångspunkten för detta förslag ska alltså vara att de enskilda begravningshuvudmännen – församlingarna och de kyrkliga samfundligheterna – på motsvarande sätt som sker i dag, beräknar sina respektive kostnader för begravningsverksamheten och redovisar dessa till Svenska kyrkan på central nivå. Svenska kyrkan får i uppdrag att samordna kontakterna med Kammarkollegiet liksom i dag, men i stället för ett förslag om avgiftssats ska enbart uppgifterna om respektive huvudmans kostnader överföras. Kammarkollegiet har sedan att lägga samman kostnaderna för samtliga huvudmän och jämföra dessa med den totala beskattningsbara förvärvsinkomsten för alla personer som är bosatta inom de områden där Svenska kyrkan ansvarar för begravningsverksamheten, dvs. hela riket med undantag för Stockholms och Tranås kommuner. Kvoten däremellan motsvarar den avgiftssats som bör gälla för den begravningsverksamhet som Svenska kyrkan svarar för. Skatteverket bör få i uppgift att lämna uppgifter om den samlade beskattningsbara förvärvsinkomsten till Kammarkollegiet.

Begravningsombudens uppgift vad gäller begravningsavgiften bör vara att kontrollera respektive huvudmans beräknade kostnader för begravningsverksamheten. I praktiken torde detta inte innebära någon större förändring av begravningsombudens uppgift eftersom det redan i dag är huvudmännens redovisning av kostnadsunderlaget som ombuden ska granska och kan ha anledning att ifrågasätta. Om begravningsombudet avstyrker huvudmannens kostnadsberäkning bör ombudet ha skyldighet att lämna en egen beräkning av kostnaderna. Skatteverkets redovisning av de uppburna avgifterna föreslås, till skillnad från i promemorians förslag men på samma sätt som i dag, ske direkt till respektive huvudman. Utgångspunkten för fördelningen av betalningarna ska dock vara varje huvudmans andel av de totala kostnaderna som legat till grund för Kammarkollegiets beslut om avgiftssats. De kostnader som ligger till grund för beräkningen av avgiftssatsen kan skilja sig från den uppgift huvudmannen själv lämnat för vidarebefordran till Kammarkollegiet. Med hänsyn till begravningsombudens synpunkter på huvudmännens kostnadsberäkningar, kan kostnaderna som ska ligga till grund för avgiftssatsen justeras. Kammarkollegiets beräkning av huvudmannens andel av de totala kostnaderna ska därför ske med beaktande av de kostnader som slutligen har legat till grund för beslutet om avgiftssats.

Den lösning som här beskrivs innebär att det för fastställandet av avgiftssatsen inte längre skulle vara nödvändigt att kunna hänföra alla betalningsskyldiga personer till en viss församling eller kyrklig samfällighet. Något mer omfattande informationsutbyte mellan Svenska kyrkan och Skatteverket som en följd av förslaget att utmönstra församling ur folkbokföringen skulle därför inte behöva tillskapas. Fördelarna med denna lösning är dock mycket större än så eftersom en enhetlig avgiftssats bör leda till att den enskilde får en större acceptans för begravningsavgifterna. Samtidigt innebär regeringens utformning av förslaget att Svenska kyrkan behåller rätten och initiativet till att organisera verksamheten som man anser bäst.

Promemorians förslag där Svenska kyrkan skulle ha ansvaret för att beräkna avgiftssatsens storlek med utgångspunkt i huvudmännens redovisade kostnader har av vissa remissinstanser kritiserats för att det skulle innebära en risk för att de enskilda församlingarna förlorar sitt incitament att bedriva en så kostnadseffektiv begravningsverksamhet som möjligt. Genom det förslag som nu läggs fram tydliggörs dock kostnaderna på ett annat sätt. Uppgifterna vidarebefordras till Kammarkollegiet som, med beaktande av begravningsombudens synpunkter på dessa, i samband med fastställande av avgiftssatsen också ska redovisa respektive huvudmans andel av kostnaderna. På detta sätt kommer skillnaderna mellan huvudmännens kostnader att framgå tydligt.

Flera instanser inom Svenska kyrkan har invänt mot att begravningsverksamheten i Stockholms och Tranås kommuner inte ingår i förslaget till gemensam avgiftssats. En enhetlig avgiftssats som skulle gälla för all begravningsverksamhet i landet har visserligen klara fördelar i vissa avseenden. Det kan dock konstateras att det saknas beredningsunderlag för att nu kunna ta ställning till en sådan lösning. Regeringen avser därför att utreda hur även avgifterna för begravningsverksamheten i Stockholms och Tranås kommuner kan inlemmas i systemet med en enhetlig begravningsavgiftssats.

Sammanfattningsvis innebär det förslag som nu lämnas att var och en av de församlingar och kyrkliga samfundigheter som är huvudmän för begravningsverksamheten inom sina förvaltningsområden ska redovisa sina kostnader för denna verksamhet till Svenska kyrkan på central nivå. Svenska kyrkan ska föra över uppgifterna om respektive huvudmans kostnader till Kammarkollegiet. Begravningsombudens kontroll ska avse huvudmännens kostnadsberäkningar. Kammarkollegiet har därefter att lägga samman kostnaderna och jämföra dessa med den totala beskattningsbara inkomsten i riket, med undantag för Stockholms och Tranås kommuner, vilka kommuner alltså föreslås behålla sin beslutanderätt om avgiftssatsens storlek. På grundval av dessa uppgifter ska Kammarkollegiet beräkna den enhetliga avgiftssatsens storlek för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. Skatteverket ska betala uppburna avgifter direkt till begravningshuvudmännen fördelat med belopp som motsvarar varje huvudmans andel av de totala kostnaderna som ligger till grund för den fastställda avgiftssatsen.

Utöver de lagförslag som lämnas i denna lagrådsremiss förutsätter förslagen vissa förordningsändringar som regeringen avser att återkomma till.

Personer som saknar känd hemvist

Personer som i dag är folkbokförda enbart i församling kommer med förslaget att utmönstra församling ur folkbokföringen att i framtiden folkbokföras enbart i kommun. Genom förslaget om en enhetlig begravningsavgiftssats inom Svenska kyrkan saknas behov att, som Folkbokföringsutredningen föreslagit, införa en särskild reglering av skyldigheten att betala begravningsavgift för dessa fall. Antingen är den kommun inom vilken en person är folkbokförd huvudman för begravningsverksamheten inom kommunen eller så tillhör personen någon av huvudmännens inom Svenska kyrkan ansvarsområden. Varken för fastställande av avgiftssatsen eller för betalning av begravningsavgiften behöver klarläggas inom vilket av Svenska kyrkans huvudmäns förvaltningsområden som personen hör hemma då avgiftssatsen för huvudmännen inom Svenska kyrkan föreslås vara densamma i hela landet. Frågan om rätten till gravplats behandlas särskilt i avsnitt 13.4.

Vad gäller personer som saknar känd hemvist finns dock inte någon koppling till kommun. Liksom beträffande de personer som enbart är folkbokförda i kommun torde det endast vara ett begränsat antal av de som saknar känd hemvist som betalar begravningsavgift. För de ovanliga fall då det ändå förekommer bör det finnas en lösning. Det är naturligt att den lösning som bör gälla för begravningsavgiften motsvarar vad som föreslås gälla för rätten till gravplats i avsnitt 13.4. Regeringen föreslår därför, i likhet med utredningen och med beaktande av förslaget om en enhetlig avgiftssats, att den som är folkbokförd under rubriken utan känd hemvist ska betala begravningsavgiften till Svenska kyrkans huvudmän eller till en kommun som är huvudman beroende på inom vilket förvaltningsområde den avgiftsskyldige senast var folkbokförd. Frågan

om den enskildes avgiftsskyldighet för begravningsavgiften blir även i detta avseende en fråga för Skatteverket att hantera. *Svenska kyrkan* behöver därför inte, som kyrkan befarat i sitt remissvar på utredningens betänkande, ha något eget register för att kunna spara uppgifter om den senaste folkbokföringen för de som saknar känd hemvist.

Hanteringen av Svenska kyrkans kyrkoavgifter

Svenska kyrkan har med stöd av 16 § lagen (1998:1593) om trossamfund rätt till hjälp av staten med bestämmande, debitering och redovisning av avgifter från dem som tillhör Svenska kyrkan samt med att ta in avgifterna. Även andra registrerade trossamfund kan beviljas sådan hjälp efter beslut av regeringen. Det är Skatteverket som hanterar den statliga hjälpen med avgifterna till trossamfunden, 56 kap. 6 och 8 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Enligt 3 § lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund beräknas avgifter som tas in med statlig hjälp med utgångspunkt i den till kommunal inkomstskatt beskattningsbara förvärvsinkomsten. Den som tillhör Svenska kyrkan betalar en lokal och en regional kyrkoavgift. Församlingen, eller den kyrkliga samfällighet i vilken församlingen ingår, beslutar om den lokala avgiften, medan stiftet beslutar om den regionala kyrkoavgiften. Här kan anmärkas att andra registrerade trossamfund som får statlig hjälp att ta in avgifterna, tar ut en enhetlig avgift för samtliga medlemmar. På grund av att Svenska kyrkans avgiftssatser skiljer sig åt mellan församlingarna är det nödvändigt att kunna hänföra en person till rätt församling för hanteringen av dessa avgifter. Detta möjliggörs i dag genom folkbokföringen. Folkbokföringsutredningens förslag att utmönstra församling ur folkbokföringen påverkar därför även hanteringen av Svenska kyrkans kyrkoavgifter.

Svenska kyrkans kyrkoavgiftssats beräknas på motsvarande sätt som begravningsavgiften såtillvida att kostnaderna för församlingens verksamhet divideras med den sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsten för församlingens medlemmar.

Till skillnad mot vad som gäller beträffande begravningsavgiften kan vad gäller kyrkoavgiften konstateras att Svenska kyrkan har kännedom om vilka som är berörda, nämligen de som är medlemmar i kyrkan. Det övergripande problemet är dock att Svenska kyrkan måste kunna hänföra en medlem till rätt församling för att rätt avgift ska kunna bestämmas. Uppgift om församlingstillhörigheten är nödvändig såväl vid bestämmande av avgiftssatsens storlek som för uttagande av en korrekt avgift hos den enskilde.

Underlaget för Svenska kyrkans beräkningar av beskattningsunderlaget avseende det kalenderår som avgiften ska betalas för utgörs av Skatteverkets uppgifter om beskattningsunderlaget för församlingsmedlemmarna från året dessförinnan. I början av december varje år lämnar Svenska kyrkan uppgifter till Skatteverket dels om avgiftssatsen för varje församling, dels om kyrkans medlemmar genom angivande av personnummer. Eftersom uppgiften om församling i dag finns angiven på individnivå i folkbokföringsdatabasen är det möjligt för Skatteverket att

hänföra medlemmarna till rätt församling. I augusti året efter beskattningsåret sker sedan en slutavräkning i samband med att Skatteverket har fattat beslut om slutlig skatt. Skatteverkets redovisning av de uppburna avgifterna sker samlat till Svenska kyrkan centralt som i sin tur sköter den vidare redovisningen till respektive församling.

Det preliminära beskattningsunderlaget som används för att beräkna avgiftssatsen torde inte påverkas av om församling utmönstras ur folkbokföringen. Det är dock nödvändigt att församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna inom Svenska kyrkan kan hänföra sina medlemmar till rätt församling för att rätt avgift ska påföras och för en korrekt slutavräkning. Detta kommer att bli möjligt genom att Svenska kyrkan får tillgång till Lantmäteriets adresskoordinater på det sätt som beskrivits tidigare i avsnittet och i avsnitt 7.2. Som där angivits är detta något som kan och bör lösas genom avtal mellan Lantmäteriet och Svenska kyrkan. Något behov av författningsändringar finns därför inte.

För att Skatteverket ska kunna ange rätt avgiftssats för rätt person när folkbokföringen inte längre innehåller uppgift om församling, måste Svenska kyrkan förutom uppgifter om avgiftssats och om kyrkans medlemmar, även lämna uppgift om medlemmarnas församlingstillhörighet. Av 5 § lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund framgår att Svenska kyrkan (liksom övriga registrerade trossamfund vars avgifter ska tas in med statlig hjälp) ska lämna Skatteverket de uppgifter som behövs för att bestämma, debitera, redovisa och ta in avgifterna. Behovet av att Svenska kyrkan lämnar uppgifter även om församlingstillhörigheten till Skatteverket täcks således redan av befintliga regler. Några författningsändringar är därför inte heller här nödvändiga.

13.4 Rätten till gravplats

Regeringens förslag: Den som vid dödsfallet var folkbokförd enbart i kommunen, om kommunen inte är begravningshuvudman, eller under rubriken utan känd hemvist, ska beredas gravplats på en allmän begravningsplats som tillhandahålls av den församling eller kommun som är begravningshuvudman för det förvaltningsområde inom vilket han eller hon senast var folkbokförd.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* föreslår en mindre språklig justering av den föreslagna bestämmelsen. *Svenska kyrkan* har invänt mot att utredningen tar sin utgångspunkt i att fastighet ska utgöra indelningsgrunden för kyrkans församlingar innan Skatteverket, Lantmäteriet och Svenska kyrkan har utrett hur kopplingen mellan individ och församling kan ske. I övrigt har remissinstanserna inte uttalat sig om förslaget i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 3 § begravningslagen (1990:1144) ska gravplats på en allmän begravningsplats beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom församlingen eller kommunen. Hänvisningen till både församling och kommun hänger samman med att

det i Stockholms och Tranås kommuner är kommunerna som är begravningshuvudmän medan det i resten av landet är församlingarna som har det ansvaret. I avsnitt 7.2 föreslås att folkbokföring inte längre ska ske i församling. Genom att Svenska kyrkan kommer att ha tillgång till adresskoordinater kommer kyrkan att kunna hänföra personer som vid dödsfallet är folkbokförda på fastighet till rätt församling och begravningshuvudman. Detta gäller både för personer som är medlemmar i Svenska kyrkan och för personer som inte är det.

För personer som är folkbokförda enbart i en kommun som också är begravningshuvudman uppkommer inte något problem att hänföra dessa till rätt huvudman. Men om kommunen i ett sådant fall inte är begravningshuvudman och beträffande en person som är folkbokförd under rubriken utan känd hemvist innebär avsaknaden av en adress att det inte på samma sätt blir möjligt att hänföra personen till den församling som är begravningshuvudman. Däremot kan det konstateras att det är ytterst ovanligt att en sådan person aldrig tidigare har varit folkbokförd på en fastighet. I normalfallet då en person är folkbokförd enbart i kommunen torde därför, liksom i dag är fallet då det gäller församlingar, den kommunen vara samma kommun som den där personen tidigare var folkbokförd på en fastighet. Vad gäller en person som saknar känd hemvist, finns redan i dag den kommun där personen senast var folkbokförd registrerad i folkbokföringsdatabasen.

För att även i dessa fall kunna hänföra de avlidna till rätt begravningshuvudman föreslår regeringen att de ska beredas gravplats på en allmän begravningsplats som hör till den församling eller kommun där de senast var folkbokförda. Härigenom kommer, i det övervägande antalet fall där en församling inom Svenska kyrkan är huvudman, kyrkan att kunna hänföra personer till rätt begravningshuvudman på motsvarande sätt som beträffande de personer som är folkbokförda på en fastighet vid dödsfallet. Om kommunen är begravningshuvudman räcker det att konstatera om en person tidigare var folkbokförd i kommunen.

Regeringen anser dock att den av utredningen föreslagna ändringen i 2 kap. 3 § begravningslagen (1990:1144) bör justeras något. I stället för att knyta den enskilde till en tidigare fastighet bör anges att personer som vid dödsfallet var folkbokförda enbart i kommunen, om kommunen inte är begravningshuvudman, eller under rubriken utan känd hemvist, ska beredas gravplats på en allmän begravningsplats som tillhör den begravningshuvudman inom vars förvaltningsområde de senast var folkbokförda. Härigenom omfattas även de fall då en person som vid dödsfallet saknade känd hemvist tidigare var folkbokförd enbart i en kommun som är begravningshuvudman eller i en församling.

Regeringens förslag: Förslagen om att folkbokföring inte längre ska ske i församling utan i kommun och att en ny distriktsindelning ska registreras i folkbokföringen ska träda i kraft den 1 januari 2016. Uppgifterna om födelsehemort för dem som är födda före den 1 januari 2016 påverkas inte av förslaget. Äldre bestämmelser ska gälla för fastighetsbildningsförrättningar som har inletts vid ikraftträdandet. Förslaget om ändrade bestämmelser avseende folkbokföring av personer som bor i äldreboenden ska även det träda i kraft den 1 januari 2016.

Förslaget om en enhetlig begravningsavgiftssats för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap ska också träda i kraft den 1 januari 2016. Det innebär att det behöver införas övergångsbestämmelser i lagen med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m., begravningslagen och skatteförfarandelagen som klargör att de nya bestämmelserna ska tillämpas första gången i fråga om de begravningsavgifter som ska gälla för år 2017.

Den tidsfrist som ska gälla för anmälan om inflyttning till landet ska träda i kraft den 1 juli 2013. Detsamma ska gälla bestämmelsen om från vilken dag ett beslut om folkbokföring efter anmälan om inflyttning ska gälla. Anmälningstiden ska tillämpas även på inflyttningar som har skett före ikraftträdandet.

Övriga författningsändringar ska träda i kraft den 1 januari 2014. Det som sägs om kommun i den nya bestämmelsen om avsaknad av känd hemvist och de ändrade bestämmelserna om folkbokföring av utsända i svenska statens tjänst ska till och med den 31 december 2015 i stället gälla församling. De nya bestämmelserna om folkbokföring av barn som föds utom landet ska inte gälla barn som föds före ikraftträdandet.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår dock att ändringarna, såvitt gäller församlingsfrågan ska träda i kraft den 1 januari 2015, och övriga ändringar den 1 januari 2012.

Promemorians förslag: Ikraftträdande föreslås ske den 1 januari 2015. Till följd av en annorlunda utformning av bestämmelserna lämnas inte något förslag till övergångsbestämmelse i promemorian.

Remissinstanserna: Svenska kyrkan har förklarat att man behöver mellan fyra och fem år på sig mellan beslut om genomförande av förslaget om att folkbokföring inte längre ska ske i församling och ikraftträdande. Remissinstanserna i övrigt har inte berört dessa frågor.

Skälen för regeringens förslag: Vad gäller förslagen om utmönstrande av församling ur folkbokföringen kan konstateras att det får stora konsekvenser framför allt för Svenska kyrkan, men att även Skatteverket och Lantmäteriet påverkas. Det är därför nödvändigt med en relativt lång genomförandetid för att underlätta övergången och särskilt minska Svenska kyrkans kostnader för att bygga upp en egen registrering av församlingsindelningen. Den lösning som utvecklas i lagrådsremissen

varigenom Svenska kyrkan får del av Lantmäteriets uppgifter om adresskoordinater, medför att det inte kommer att behöva tillskapas ett så omfattande informationsutbyte som Folkbokföringsutredningen förutspår. Genom förslaget till enhetlig begravningsavgiftssats har hanteringen av begravningsavgifterna också fått en enklare lösning. Svenska kyrkan har instämt i utredningens bedömning att ett ikraftträdande bör ske mellan två kyrkoval för att inte riskera kyrkovalets genomförande. Även förslaget om införande av en distriktsindelning i folkbokföringen har fått en enklare utformning än den som utredningen föreslog. Mot bakgrund av de förenklingar förslaget i lagrådsremissen innebär jämfört med utredningens förslag och med beaktande av Svenska kyrkans önskemål om ikraftträdande, bör ändringarna med avseende på församling i folkbokföringen och den enhetliga begravningsavgiftssatsen för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap kunna träda i kraft den 1 januari 2016.

Förslaget till ändrade bestämmelser avseende folkbokföring av personer som bor i äldreboenden har en sådan koppling till förslaget att folkbokföring ska ske i kommun, att även denna bestämmelse bör träda i kraft den 1 januari 2016.

Vad gäller de övriga förslag som lämnas i lagrådsremissen har *Skatteverket* framfört att det inte är möjligt med ett ikraftträdande före den 1 januari 2014 om verket ska kunna göra de systemändringar som förslagen föranleder. Dessa författningsändringar bör därför träda i kraft den 1 januari 2014, med undantag för den anmälningsfrist som införs i 26 § första stycket folkbokföringslagen avseende inflyttningar från utlandet. Eftersom den ändringen utgör en anpassning av reglerna till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet, bör den ändringen träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår därför att den ändringen ska träda i kraft den 1 juli 2013. Detsamma bör gälla den följdändring som föreslås i 35 § första stycket folkbokföringslagen om från vilken dag ett beslut om folkbokföring efter anmälan om inflyttning ska gälla.

Det finns anledning att införa övergångsbestämmelser till klarläggande av hur vissa bestämmelser är avsedda att tillämpas. Således bör, när det gäller den nya regleringen av när en person anses sakna känd hemvist och reglerna om folkbokföring av personer utsända i svenska statens tjänst, klargöras att under tiden fram till och med den 31 december 2015 ska det som sägs om kommun i dessa bestämmelser i stället gälla församling.

Vidare bör äldre bestämmelser fortfarande gälla för vissa förhållanden som avser tid före ikraftträdandet. Uppgifter om födelsehemort för de som är födda före ikraftträdandet bör inte påverkas av att folkbokföring inte längre ska ske i församling. Inte heller bör de nya bestämmelserna om folkbokföring av barn som föds utom landet gälla barn som föds före ikraftträdandet även om anmälan av barnet kommer in till *Skatteverket* efter ikraftträdandet. I övrigt kommer äldre uppgifter om folkbokföring i församling att finnas kvar som historiska uppgifter i folkbokföringsdatabasen.

Vad gäller den tidsfrist som föreslås gälla vid inflyttning från utlandet bör tillförsäkras att den även kommer att gälla för en person som flyttat hit före ikraftträdandet.

Vad gäller förslagen till ändringar i fastighetsbildningslagen, vilka innebär att församlingar inte längre ska ha något inflytande i fastighetsbildningsprocessen, bör äldre bestämmelser gälla för förrättningar som inletts vid ikraftträdandet.

Slutligen kan, vad gäller förslaget till enhetlig avgiftssats, konstateras att avgiftssatserna för år 2016 kommer att fastställas för varje församling och samfällighet som är begravningshuvudman enligt nu gällande regler redan under år 2015. Den första enhetliga avgiftssatsen för all den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap kommer därför att fastställas under år 2016 och tillämpas första gången år 2017. Det behöver därför införas övergångsbestämmelser i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m., begravningslagen (1990:1144) och skatteförfarandelagen (2011:1244).

15 Konsekvensanalys

15.1 Folkbokföring av vissa personer, avsnitt 5

I avsnitt 5.2 föreslås att uppehållsrätt ska utgöra en uttrycklig förutsättning för folkbokföring. Att personer som saknar uppehållsrätt inte blir folkbokförda innebär en minskad risk för felaktiga utbetalningar av olika bidrag och ersättningar. Eftersom Skatteverket i sin tillämpning redan i dag gör en prövning av om personer som omfattas av reglerna om uppehållsrätt i utlänningslagen har uppehållsrätt, innebär förslaget inte något egentligt merarbete för Skatteverkets del. Det arbete som Skatteverket redan lägger ned på dessa frågor kommer dessutom att underlättas av om det införs bestämmelser om direktåtkomst till vissa uppgifter i Migrationsverkets verksamhetsregister, något som regeringen räknar med att reglera i förordningsform. Redan i dag finns ett elektroniskt informationsutbyte mellan Skatteverket och Migrationsverket avseende uppgifter som behövs för hanteringen av ansökan om id-kort hos Skatteverket. Nu aktuell direktåtkomst kommer att omfatta ett fåtal uppgifter med bäring på frågan om uppehållskort. Båda myndigheternas utvecklingskostnader med anledning av detta bör därför bli begränsade. *Skatteverket* har i sitt remissvar, som lämnades innan direktåtkomsten i id-kortssammanhang utvecklades, uppskattat sina utvecklingskostnader till 280 000 kr och kostnaderna för drift och underhåll till 80 000 kr per år. *Migrationsverket* har i sitt remissvar uttryckt att kostnaderna för informationsutbytet bör finansieras med ökat anslag. Regeringen konstaterar dock att kostnaderna bör vara så små att de väl ryms inom myndigheternas befintliga resursramar.

I avsnitt 5.3 föreslås att barn som föds utom landet som huvudregel inte längre ska folkbokföras från födelsen, även om någon av föräldrarna är folkbokförd i Sverige. Eftersom det kan vara oklart om en moder som föder barn utomlands rätteligen är folkbokförd i Sverige innebär förslaget

en förbättrad kvalitet av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen. *Försäkringskassan* har i sitt remissvar uppgett att förslaget minskar risken för felaktiga utbetalningar. Förslaget kan därför innebära en kostnadsbesparing för staten och medför inte några utvecklingskostnader för Skatteverket.

Vad gäller folkbokföring av barn till föräldrar som är utsända i svenska statens tjänst innebär förslagen i avsnitt 5.4 en ökad jämställdhet mellan män och kvinnor och att dessa barn i folkbokföringshänseende kommer att behandlas på samma sätt som barn som föds i landet. Det innebär också att barnen behandlas på samma sätt som föräldrarna i folkbokföringen. Eftersom dessa barn normalt kommer att flytta till Sverige och därmed med dagens bestämmelser ska folkbokföras vid inflyttningen, innebär förslagen inte några ökade administrativa kostnader för Skatteverket, enbart att kostnaderna uppstår tidigare. Dessa barn omfattas redan av socialförsäkringsbalkens bestämmelser och förslagen medför därför inte någon ökad kostnad för socialförsäkringen.

Övriga förslag som lämnas i avsnitt 5 torde inte heller innebära några ökade kostnader för staten. Förslagen bör endast ha mindre konsekvenser för de personer som berörs.

15.2 Avregistrering från folkbokföringen, avsnitt 6

Förslaget i avsnitt 6.2 om att frånvaron av ett uppehållstillstånd särskilt ska beaktas vid bedömningen av om en utlänning ska avregistreras som utflyttad innebär att fler personer kan komma att avregistreras från folkbokföringen. Det innebär främst besparingar för staten i form av minskad administration och utgifter för bidrag och andra förmåner. För Skatteverket innebär förslaget en viss lättnad beträffande kravet på det utredningsarbete som måste läggas ned.

Förslaget som lämnas i avsnitt 6.4 att ersätta begreppet obefintlig med försvunnen innebär inte någon ändring i sak. Det föranleder dock vissa anpassningar av IT-system, främst för Skatteverkets del. *Skatteverket* har i sitt remissvar preciserat utvecklingskostnaderna för denna ändring till 380 000 kr och den årliga kostnaden för drift och underhåll till 112 000 kr. Kostnaderna för förslaget ska rymmas inom befintliga resursramar.

I övrigt torde de förslag som lämnas i avsnitt 6 inte medföra annat än marginella kostnader.

15.3 Folkbokföring på fastighet, lägenhet och i kommun, avsnitt 7

Förslaget att folkbokföring inte längre ska ske i församling och att staten inte längre ska administrera församlingsindelningen får stora följder framförallt för Svenska kyrkan. Kyrkan har i dag inte något behov av att föra uppgift om enskildas församlingstillhörighet eller att föra en geografisk redovisning av församlingsindelningen eftersom staten, genom Skatteverket och Lantmäteriet, sköter dessa uppgifter. Förslaget innebär därför att kyrkan kommer att behöva göra ändringar i sina IT-

system. Ett nytt system måste byggas upp för att den kyrkliga indelningen löpande ska kunna redovisas i en digital karta och inte enbart som nu i samband med kyrkovalen. Genom att Svenska kyrkan kommer att träffa avtal med Lantmäteriet dels om att få tillgång till uppgifter om adresskoordinater, dels om en tjänst som gör det möjligt att uppdatera uppgifter om adresskoordinater för adresser som tillkommer och ändras, blir det möjligt för Svenska kyrkan att utveckla en sådan redovisning. Lantmäteriet kommer dessutom att kunna tillhandahålla kyrkan dessa uppgifter till relativt låga årliga kostnader. Genom uppgifterna blir det inte bara möjligt för kyrkan att på en digital registerkarta redovisa församlingarnas territoriella gränser utan också att knyta enskilda församlingsmedlemmar till rätt församling.

Det civila samhällets behov av den gällande församlingsindelningen har minskat sedan stat-kyrkareformen eftersom indelningen har blivit alltmer instabil i takt med att kyrkan slagit samman församlingarna. De negativa konsekvenserna av att staten inte längre kommer att redovisa uppgifterna bör därför bli relativt små. För de aktörer som alltjämt är intresserade av den gällande territoriella församlingsindelningen för sin verksamhet torde Svenska kyrkan kunna tillhandahålla dessa uppgifter.

Det allmänna intresset av att i folkbokföringen bevara församlingsindelningen från den tid då det fortfarande var en stabil indelning är dock stort, inte minst av kulturhistoriska skäl. Detta intresse tillgodoses dels genom att Lantmäteriet får i uppgift att redovisa församlingsindelningen per den 31 december 1999, dels genom att Lantmäteriet kopplar uppgiften om distrikt till aktuell belägenhetsadress via adresskoordinaterna, och dels genom att uppgiften om distriktstillhörighet kommer att registreras på individnivå i folkbokföringsdatabasen. Genom att uppgiften om distrikt kopplas till den enskilde tillförsäkras att uppgiften kommer att användas i samhället vilket är en viktig förutsättning för bevarandet av kulturarvet. Skatteverket kommer att kunna avisera ut uppgiften om distriktstillhörighet till myndigheter och kan även ta fram olika personbevis där uppgiften framgår. Uppgiften får också stor spridning i samhället genom att den även kommer att ingå i det statliga person-adressregistret (SPAR). Uppgiften om vilket distrikt en person tillhör kommer att kunna användas på motsvarande sätt som om personen vore folkbokförd i distriktet.

Lantmäteriets nya uppgift att redovisa såväl uppgifter om den historiska församlingsindelningen – distriktet – som att koppla belägenhetsadressen till distrikt kommer särskilt initialt att medföra kostnader. Samtidigt innebär den omständigheten att Lantmäteriet inte längre behöver hålla ordning på den gällande församlingsindelningen stora besparingar framförallt på längre sikt för myndigheten. Eventuella merkostnader ska hanteras inom befintliga ramar.

För Skatteverkets del kommer utmönstringen av församling ur folkbokföringen på sikt innebära vissa besparingar eftersom administrationen förenklas när församlingsändringarna inte längre behöver återspeglas i folkbokföringen och Skatteverket inte längre behöver utreda i vilken församling en person ska folkbokföras i de fall fastigheten återfinns i flera församlingar. Uppgift om kommun finns redan i folkbokföringen genom fastighetsbeteckningen och den s.k. LKF-

koden (Län Kommun Församling) som Skatteverket får från Lantmäteriet och vilken Statistiska centralbyrån ansvarar för. Kostnaderna för den anpassning av it-systemen som det innebär att folkbokföring ska ske i kommun och att uppgiften om distriktstillhörighet ska registreras bör inte vara större än att de rymms inom befintliga resurser. Skatteverkets arbete bör även underlättas av att personer som inte kan knytas till en fastighet ska hänföras till en kommun, som är ett större geografiskt område än en församling. Möjligheten att hänföra en person till ett större geografiskt område kommer även att innebära att färre personer folkbokförs under rubriken utan känd hemvist. De eventuella merkostnader som kan uppstå för utvecklingsinsatser ska hanteras inom befintliga ramar.

Ett antal remissinstanser har uttryckt oro för att LKF-koden kommer att förändras till följd av förslaget att utmönstra församling så att det kräver ändringar av deras it-stöd. Det kan konstateras att det är naturligt om distrikten kommer att ersätta församlingen i kedjan län, kommun, församling. För de aktörer som använder sig av LKF-koden i folkbokföringsdatabasen, vilken är knuten till personer, behöver det förhållandet att distrikten inte är knutna till fastighet inte innebära någon skillnad. Att en del av koden inte är kopplad till fastighet kan dock innebära problem för dem som använder LKF-koden kopplad till fastighet för att hänföra ett markområde till en viss församling. Det är dock möjligt att med hjälp av de distriktskoder som kopplas till belägenhetsadresserna på en fastighet se vilket eller vilka distrikt fastigheten tillhör. En annan möjlighet är att även fortsättningsvis basera koden på den aktuella församlingsindelningen enligt Svenska kyrkans egen redovisning. Frågan om LKF-kodens framtida konstruktion får utredas vidare av SCB. Eventuella kostnader för en ändrad konstruktion ska rymmas inom befintliga resursramar.

Vad gäller tingsrätterna kan konstateras att domsagoindelningen i Stockholms län baseras på församlingsindelningen. Eftersom den indelningen förutsätter att domstolarna kan knyta en enskild till rätt församling kan det finnas anledning att senare återkomma till frågan om det bör föranleda någon ändring i detta avseende.

Ändringen av födelsehemorten från församling till kommun, vilket förslag utvecklas i avsnitt 7.3, får betydelse då uppgiften ska återges i olika sammanhang, t.ex. i ett svenskt pass för den som är född i Sverige. Alla som föds efter den 1 januari 2016 kommer således att ha en kommun som födelsehemort. De som är födda före det datumet kommer dock att behålla sin gamla födelsehemort, en församling, och det är den uppgiften som fortsatt ska användas i samhället.

15.4 Rätt folkbokföringsort, avsnitt 8

I avsnitt 8.2 föreslås att samtliga omständigheter ska beaktas vid bedömningen av var en person med dubbel bosättning ska anses bosatt. Både *Skatteverket* och *Förvaltningsrätten i Göteborg* har pekat på att förslaget sannolikt kommer att leda till ökade utredningsinsatser för att Skatteverket ska kunna ta ställning till var en person ska anses ha sin egentliga hemvist. Skatteverket har gjort bedömningen att ökningen är

övergående då det på sikt kommer att utvecklas en praxis kring dessa frågor och har inte redovisat några kostnader för genomförande av detta förslag. Förvaltningsrätten i Göteborg befarar att måltillströmningen till de allmänna förvaltningsdomstolarna kan komma att öka. Regeringen gör också bedömningen att förslaget kommer att medföra vissa ökade arbetsinsatser för Skatteverket liksom en ökning av antalet mål i domstolarna. Dessa ökningarna bör dock, som Skatteverket konstaterar, vara av övergående natur. Behovet av ökade insatser ska hanteras inom befintliga resursramar.

Skatteverket har i sitt remissvar vad gäller förslagen som läggs fram i avsnitt 8.4, 8.8 och 8.10 om flyttning till en institution, införandet av en bestämmelse till reglering av när en person anses sakna känd hemvist och flyttning till äldreboende beräknat utvecklingskostnaderna till sammanlagt 690 000 kr. Kostnaderna för drift och underhåll beräknas uppgå till 192 000 kr per år. Storleken på dessa kostnader kan ifrågasättas, inte minst gäller detta kostnaderna för införandet av en definition av när en person anses sakna känd hemvist. Skatteverkets beräkningar torde utgå från att förslaget förutsätter en ändring av den särskilda rubrik under vilken folkbokföring av dessa personer ska ske, vilket inte bör vara fallet. Även vad gäller kostnaderna för bestämmelserna om vistelser vid institutioner och äldreboenden finns vissa frågetecken. Vad gäller förslaget till hur en vistelse vid en institution ska bedömas i folkbokföringshänseende kan konstateras att regeringens förslag innebär en lättnad vid Skatteverkets bedömning av om en vistelse ska anses omfattas av reglerna om tillfällig vistelse. Några större merkostnader med anledning av dessa förslag torde inte uppkomma och ska hanteras inom befintliga ramar.

Även vad gäller förslagen i övrigt i detta avsnitt kan konstateras att de inte rör några större grupper av personer varför konsekvenserna bör bli begränsade. För samhället som helhet torde summan av de ekonomiska konsekvenserna bli noll. För Skatteverket torde förslagen om att ta bort vissa undantagsbestämmelser underlätta handläggningen av ärendena. Sammantaget bör kostnaderna för dessa ändringar vara sådana att de väl ryms inom befintliga resursramar såväl för Skatteverket som för övriga aktörer i samhället.

15.5 Vissa särskilda frågor om folkbokföring av barn, avsnitt 9

En förhållandevis stor andel av Skatteverkets utredningsresurser inom folkbokföringen går i dag åt till att utreda ärenden som rör folkbokföring av barn, trots att antalet ärenden inte är så stort. Framför allt är de ärenden där barnet bor ungefär lika mycket hos båda sina föräldrar och där föräldrarna lämnar motstridiga uppgifter om de faktiska boendeförhållandena mycket resurskrävande.

Förslaget i avsnitt 9.3 att vårdnadshavarna ska kunna välja var deras barn ska vara folkbokfört i de fall barnet bor lika mycket hos dem båda innebär att föräldrarnas samförståndslösningar får större utrymme, vilket i det övervägande antalet fall bör vara i linje med det som är bäst för barnet. Även föräldrarna kommer att bli mer nöjda och tvisterna om

folkbokföringen minska. Förslaget innebär också att Skatteverkets utredningsarbete kommer att förenklas.

Förslaget i avsnitt 8.2 om att samtliga omständigheter ska beaktas vid bestämmande av var en person med dubbel bosättning ska anses bosatt ger visst utrymme för att, till ledning av var ett barn ska vara folkbokfört, beakta domar och avtal som godkänts av socialnämnden och som reglerar frågan om barnets vårdnad, boende eller umgänge. I de fall domen eller avtalet ligger i nära anslutning till Skatteverkets prövning av folkbokföringsfrågan kan Skatteverkets utredningsarbete komma att underlättas.

Förslaget i avsnitt 9.4 innebär att en anmälan om flyttning av ett barn som har gjorts av den ena av två vårdnadshavare indirekt kommer att tillmätas viss betydelse när det gäller från vilken tidpunkt ett senare fattat folkbokföringsbeslut ska gälla. Detta torde leda till att barnet och vårdnadshavaren i större utsträckning kan få tillgång till de sociala förmåner som motiveras av att de bor tillsammans på den nya adressen från och med den dag de flyttade dit eller från och med den dag anmälan kom in till Skatteverket. Detta är emellertid beroende av att Försäkringskassan i ett pågående ärende om underhållsstöd eller bostadsbidrag håller inne ersättningen fram till dess att Skatteverket har fattat beslut om barnets folkbokföring (jfr övervägande i SOU 2011:51 avsnitt 13.4.10). Förslaget torde inte innebära mer än marginellt ökade kostnader för sociala förmåner. I övrigt torde inte några ökade kostnader uppkomma till följd av förslaget.

Det förslag som lämnas i avsnitt 9.5 som ger en vårdnadshavare möjlighet att överklaga ett beslut om folkbokföring av ett barn kan antas innebära en viss ökning av antalet mål hos de allmänna förvaltningsdomstolarna. Den ökade måltillströmning som kan förutses torde dock inte bli mer omfattande än att den kan hanteras inom befintliga resursramar.

15.6 Anmälningar, avsnitt 11

Mot bakgrund av det samarbete mellan Skatteverket och bl.a. Försäkringskassan som sker genom servicekontor och till följd av Posten AB:s kontorsnedläggningar kan förslaget i avsnitt 11.1, att endast Skatteverket ska kunna ta emot flyttningsanmälningar, inte anses försämra servicen för den enskilde. Förslaget medför inga kostnadsökningar.

Det förslag som lämnas i avsnitt 11.2 om att en frist om tre månader ska gälla för anmälan om flyttning in i landet utgör en anpassning till Europaparlamentets och rådet direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet. I dag tillämpas i praxis en tidsfrist om en vecka. Det saknas dock möjligheter att kontrollera hur lång tid efter inflyttning som en person lämnar en anmälan. Förslaget torde därför inte innebära någon större praktisk skillnad mot dagens förhållanden. Det kan dessutom antas att det stora flertalet av de inflyttande ändå väljer att så snart som möjligt

anmäla inflyttning på grund av de fördelar som är förknippade med folkbokföring. Förslaget bör inte föranleda några kostnader.

I avsnitt 11.2 lämnas också förslag om att en flyttningsanmälan även ska innehålla uppgift om samordningsnummer och personnummer som har tilldelats i något av de övriga nordiska länderna. Förslaget innebär att Skatteverket måste registrera ytterligare uppgifter och ta fram nya blanketter för flyttningsanmälan. Skatteverket har i sitt remissvar beräknat utvecklingskostnaderna för detta till 2 050 000 kr och kostnaderna för drift och underhåll till 640 000 kr per år. Mot dessa kostnader måste ställas det förhållandet att förslaget kommer att underlätta Skatteverkets hantering av nordiska invandrare. Regeringen gör mot den bakgrunden bedömningen att även dessa kostnader rymms inom befintliga resursramar.

15.7 Föreläggande, vite, straff och överklagande, avsnitt 12

Förslaget i avsnitt 12.1 som ger Skatteverket möjlighet att besluta att förelägga en person att lämna andra uppgifter än sådana som rör bosättningen och som får föras i folkbokföringsdatabasen förbättrar förutsättningarna för att folkbokföringen ska innehålla korrekta och fullständiga uppgifter. Förslaget underlättar Skatteverkets handläggning och medför inte några ökade kostnader för Skatteverket.

I avsnitt 12.2 föreslås att den särskilda straffbestämmelsen i folkbokföringslagen upphävs. Eftersom bestämmelsen sällan tillämpas innebär det inte någon nämnvärd skillnad mot dagens förhållanden. Mot den som inte fullgör sina skyldigheter enligt folkbokföringslagen återstår möjligheten att använda sig av vitesföreläggande. De beteenden som verkligen är straffvärda kan alltså bestraffas med stöd av bestämmelser i brottsbalken eller i andra speciallagar, exempelvis bidragsbrottslagen.

Förslaget i avsnitt 12.4 om ändring av ett beslut om folkbokföring efter omprövning eller överklagande kommer att beröra endast ett fåtal personer och torde inte medföra några ökade kostnader för tillämpande myndigheter. Eventuella konsekvenser av förslaget i övrigt bör vara enbart marginella och ska hanteras inom befintliga ramar.

15.8 Övriga frågor, avsnitt 13

Förslaget i avsnitt 13.1 om att det statliga personadressregistret, SPAR, även ska få innehålla uppgifter om personer som tidigare har varit folkbokförda innebär att det blir lättare för dessa personer att agera i det svenska samhället. *Skatteverket* har i sitt remissvar uppgivit att utvecklingskostnaderna för att avisera uppgifter om dessa personer från folkbokföringsdatabasen via Navet (Skatteverkets system för distribution av folkbokföringsuppgifter till samhället) till SPAR uppgår till 300 000 kr och den årliga kostnaden för drift och underhåll till 80 000 kr. Dessa kostnader ska rymmas inom befintliga resursramar.

Vad gäller förslaget i avsnitt 13.3 med avseende på hanteringen av begravningskostnaderna kan konstateras att begravningsavgiftssatserna i

dag varierar mellan församlingarna inom Svenska kyrkan. Även om församlingarna är belägna inom samma kommun skiljer sig avgiftssatserna åt vilket för den enskilde ofta kan vara svårt att förstå. Genom förslaget om en enhetlig begravningsavgiftssats kommer avgiftssatsen att vara densamma oavsett var en person bor i landet, förutsatt att det är på en ort där Svenska kyrkan svarar för begravningsverksamheten.

Förslaget om att införa en enhetlig avgiftssats bygger på att de totala begravningskostnaderna jämförs med det totala beskattningsunderlaget. Avsikten är alltså att avgiftssatsen ska beräknas på motsvarande sätt som i dag, även om beräkningen sker med utgångspunkt i ett samlat underlag med avseende på den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. Förslaget bör därför inte påverka det totala uttaget av avgifter för att täcka kostnaderna för begravningsverksamheten.

Den genomsnittliga begravningsavgiftssatsen i riket har sedan 2004 uppgått till 0,22 procent. I den beräkningen ingår även Stockholms och Tranås kommuner, som är huvudmän för begravningsverksamheten inom sina respektive kommuner. Den genomsnittliga begravningsavgiftssatsen för den verksamhet som bedrivits under Svenska kyrkans huvudmannaskap uppgår till 0,24 procent.

En enhetlig begravningsavgiftssats på det sätt som nu föreslås kan komma att avvika från den avgiftssats den enskilde betalar i dag. Vissa personer som i dag har en hög avgift kommer att få betala en lägre avgift medan andra, som i dag har en låg avgift, får betala en högre avgift. Den största ökningen kommer personer som är folkbokförda i Danderyds församling att få, eftersom församlingens avgiftssats i dag är så låg som 0,08 procent. För en person bosatt där med en årsinkomst på 250 000 kronor kommer begravningsavgiften att höjas med 30 kronor per månad. Den största avgiftssänkningen får de personer som är folkbokförda i Övre Älvdals församling som i dag har en avgiftssats på 0,76 procent. Avgiften för en person som är bosatt där kommer att sänkas med 99 kronor per månad vid en årsinkomst på 250 000 kronor. Generellt sett kan konstateras att högre begravningsavgifter är vanligare i områden med lägre inkomster och tvärtom. En enhetlig begravningsavgiftssats får därför positiva fördelningseffekter.

För en stor majoritet av de berörda, fler än 90 procent, innebär förslaget att begravningsavgiften kommer att ändras med 30 kronor per månad eller mindre vid en årsinkomst på 250 000 kr.

Förslaget innebär att det inte blir nödvändigt att bygga upp något omfattande informationsutbyte mellan Svenska kyrkan och Skatteverket för att beräkna det beskattningsunderlag som ska ligga till grund för beräkningen av avgiftssatsens storlek, något som annars skulle krävas då folkbokföring inte längre ska ske i församling. Inte heller behöver registren utökas med ett stort antal nya uppgifter för att hantera begravningsavgifterna. Förslaget torde därför ge utrymme för vissa besparingar för Svenska kyrkan jämfört med om varje enskild församling alljämt ska ta fram sitt underlag för intäktssidan och lämna förslag till avgiftssats. Även för Skatteverket innebär förslaget besparingar då det inte blir nödvändigt att beräkna beskattningsunderlaget för varje enskild begravningshuvudman.

I enlighet med den lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2013 ska Kammarkollegiet fastställa begravningsavgiftssatsen både för dem som är medlemmar i Svenska kyrkan och för dem som inte är det. Till grund för beslutet ska dock ligga respektive begravningshuvudmans beräknade kostnader för begravningsverksamheten i stället för som i dag deras förslag till avgiftssats. Begravningsombudens kontroll ska som en följd av detta avse dessa kostnadsberäkningar. Med beaktande av begravningsombudens synpunkter vid kontrollen ska Kammarkollegiet vid beräkningen av avgiftssatsen även redovisa respektive begravningshuvudmans andel av de totala kostnaderna. Härigenom vidmakthålls det kontrollsystem som begravningsombuden ska garantera. Systemets transparens tillförsäkras av att Kammarkollegiet ska redovisa respektive begravningshuvudmans andel av begravningskostnaderna. Det torde också innebära ett relativt starkt incitament för varje begravningshuvudman att bedriva sin verksamhet så kostnadseffektivt som möjligt.

En enskild huvudmans ökade kostnader för begravningsverksamheten kan komma att få endast ett mycket litet genomslag för den enhetliga avgiftssatsens storlek vilket kan anses minska kopplingen mellan kostnader och avgiftssats i den enskilda församlingen. Det kan dock konstateras att höjda kostnader inte heller i dag får ett särskilt stort genomslag på avgiftssatsen i den enskilda församlingen eftersom den största direkta påverkan på avgiftssatsens storlek ligger i beskattningsunderlaget.

Eventuella kostnader för att bygga upp den nya administrationen kring en enhetlig begravningsavgiftssats bör vara små och ryms under alla förhållanden inom befintliga budgetramar för berörda aktörer.

15.9 Sammanfattande bedömning av offentligfinansiella effekter

I det föregående har regeringen uttalat att de merkostnader som kan uppkomma för det allmänna till följd av de olika förslag som lämnas i lagrådsremissen ryms inom befintliga resursramar. Det har också konstaterats att vissa av förslagen bör leda till minskade kostnader.

Regeringen gör den sammanvägda bedömningen att förslagen i lagrådsremissen inte får några offentligfinansiella effekter.

16 Författningskommentar

16.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

3 §

Ändringen i *tredje stycket* är en följd av förslaget att en enhetlig avgiftssats ska gälla för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. Innebörden av ändringen är att

Skatteverket, när det gäller den begravningsverksamhet som bedrivs av en församling eller kyrklig samfällighet inom Svenska kyrkan, inte behöver lämna uppgift om den beräknade sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsten för varje enskilt förvaltningsområde. I stället ska Skatteverket lämna uppgift om den beskattningsbara förvärvsinkomsten för hela det förvaltningsområde som församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna inom Svenska kyrkan svarar för. Detta innebär i praktiken den sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsten för hela riket med undantag för inkomster hänförliga till personer folkbokförda i Stockholms och Tranås kommuner. Uppgiften ska ligga till grund för den begravningsavgiftssats som Kammarkollegiet ska fastställa enligt 9 kap. 4 § begravningslagen (1990:1144).

Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 13.3.

4 a §

Ändringen i *fjärde stycket* är en följd av förslaget att en enhetlig avgiftssats ska gälla för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. Genom ändringen klargörs att varje församling eller kyrklig samfällighet som är huvudman för begravningsverksamheten är berättigad till den andel av avgiftsintäkterna som svarar mot huvudmannens andel av de totala kostnaderna för begravningsverksamheten. Andelen framgår av de uppgifter om kostnadernas fördelning mellan huvudmännen som Kammarkollegiet enligt 9 kap. 14 § begravningslagen ska lämna i samband med att avgiftssatsens storlek har bestämts.

Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 13.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkten 1

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016, dvs. samtidigt som förslaget att folkbokföring inte längre ska ske i församling.

Punkten 2

Denna övergångsbestämmelse införs till klargörande av att de äldre bestämmelserna i 4 a § ska gälla för den avgift och det förskott som huvudmännen är berättigade till under år 2016. Det innebär att de avgiftssatser som under 2015 fastställts för respektive huvudman kommer att ligga till grund för det belopp de är berättigade att uppbära under 2016.

16.2 Förslaget till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

3 kap.

11 §

Ändringen i *andra stycket* innebär att församlingar inte längre ska ha något inflytande under fastighetsbildningsprocessen. En församling kommer alltså inte längre ha möjlighet att begära att

lantmäterimyndigheten inhämtar regeringens eller en länsstyrelses medgivande till en fastighetsbildning. Ändringen är en konsekvens av förslagen att ansvaret för församlingsindelningen och redovisningen av densamma helt frikopplas från statlig inblandning. Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 7.2.

4 kap.

41 §

Ändringen är en konsekvens av förslagen att ansvaret för församlingsindelningen och redovisningen av densamma helt frikopplas från statlig inblandning och innebär att församlingar inte längre ska ha något inflytande under fastighetsbildningsprocessen. En lantmäterimyndighet föreslås alltså inte längre ha skyldighet att underrätta församlingen om en fastighetsbildning inverkar på församlingsindelningen. Skälen för förslaget utvecklas i avsnitt 7.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkten 1

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016, dvs. samtidigt med förslaget om att folkbokföring inte längre ska ske i församling.

Punkten 2

Om fastighetsbildningsförrättningar har inletts före ikraftträdandet, ska de äldre bestämmelserna gälla för dessa.

16.3 Förslaget till lag om ändring i begravningslagen (1990:1144)

2 kap.

3 §

I *första stycket* regleras vad som ska gälla för rätten till en gravplats när den avlidna vid dödsfallet var folkbokförd antingen enbart i kommunen och denna kommun inte samtidigt är begravningshuvudman, eller under rubriken utan känd hemvist, med stöd av 13 och 13 a §§ folkbokföringslagen (1991:418). I dessa fall ska gravplats beredas på en begravningsplats som tillhandahålls av den begravningshuvudman inom vars förvaltningsområde personen *senast* var folkbokförd. Om en person som vid dödsfallet saknade känd hemvist senast var folkbokförd enbart i kommunen och kommunen inte är begravningshuvudman, kan det finnas anledning att kontrollera var personen senast var folkbokförd på en fastighet för att kunna knyta personen till rätt församling. Skälen för ändringen utvecklas i avsnitt 13.4.

9 kap.

2 §

Ändringen i *första stycket* är en följd av förslaget att en enhetlig avgiftssats ska införas för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. Den avgiftsskyldige som är bosatt

inom ett förvaltningsområde tillhörigt en församling eller samfällighet inom Svenska kyrkan kommer inte längre att betala sin avgift direkt till den enskilde huvudmannen. I stället ska betalningen avse samtliga begravningshuvudmän inom Svenska kyrkan eller, om en kommun är huvudman för begravningsverksamheten, den kommunen. Skatteverkets redovisning till huvudmännen inom Svenska kyrkan kommer dock i enlighet med lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m., att ske direkt till varje enskild huvudman.

I *andra stycket*, som är nytt, införs en reglering av till vilken begravningshuvudman begravningsavgiften ska betalas när det gäller en person som är folkbokförd under rubriken utan känd hemvist. I dessa fall ska begravningsavgiften betalas till huvudmännen inom Svenska kyrkan eller en kommun med huvudmannansvar med beaktande av det förvaltningsområde inom vilket personen senast var folkbokförd. Skälen för regleringen utvecklas i avsnitt 13.3.

4 §

Genom ändringen i *första stycket* genomförs förslaget att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska bestämma en enhetlig avgiftssats för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap, med utgångspunkt i huvudmannens beräknade kostnader. Av 2 § förordningen (1999:729) framgår att det är Kammarkollegiet som fastställer avgiftssatsen. Skälen för ändringen utvecklas i avsnitt 13.3.

14 §

Av ändringarna i *första stycket* framgår att de uppgifter som Svenska kyrkan ska lämna till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer (Kammarkollegiet), som underlag för fastställande av avgiftssatsen för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap, ska avse respektive huvudmans beräknade kostnader. Då Kammarkollegiet har fastställt avgiftssatsen ska Skatteverket underrättas dels om denna, dels om respektive huvudmans andel av de totala kostnaderna. De senare uppgifterna är nödvändiga för att Skatteverket ska kunna fördela de uppburna avgifterna till huvudmännen utifrån deras andel av de totala kostnaderna enligt 4 a § lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 13.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkten 1

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016, dvs. samtidigt som förslaget att folkbokföring inte längre ska ske i församling.

Punkten 2

En enhetlig begravningsavgiftssats kommer att fastställas första gången under år 2016 och tillämpas under 2017. I denna punkt klargörs därför att

9 kap. 2 § ska tillämpas första gången i fråga om begravningsavgifter som ska betalas för år 2017.

16.4 Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

2 §

Regleringen avseende folkbokföring av barn som föds utom landet flyttas från första stycket till ett nytt *andra stycke*. Ändringen innebär att barn som föds utom landet som huvudregel inte ska folkbokföras från födelsen. I stället ska dessa barn folkbokföras först om och när de flyttar till Sverige under förutsättning att de då kan antas få en sådan anknytning till landet att de ska folkbokföras enligt 3 § folkbokföringslagen och, om de är utlänningar, dessutom uppfyller kraven i 4 §. Om modern är bosatt och folkbokförd här bör förutsättningarna som regel vara uppfyllda direkt när barnet kommer till landet. Detsamma gäller om fadern eller en förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken vid inflyttningen är folkbokförd och vårdnadshavare. Skälen för ändringarna redovisas i avsnitt 5.3.

I andra stycket punkterna 1 och 2 införs bestämmelser som gör det möjligt att, under motsvarande förutsättningar som gäller för ett barn som föds här i landet, folkbokföra barn som föds utomlands då föräldrarna är fortsatt folkbokförda i Sverige med stöd av 14 § folkbokföringslagen på grund av att någon av dem är utsänd i svenska statens tjänst. Om det enbart är fadern som är folkbokförd krävs att han också är vårdnadshavare för barnet vid dess födelse för att barnet ska bli folkbokfört från födelsen.

Som en punkt 3 i andra stycket införs begreppet ”synnerliga skäl” som en ventil för att möjliggöra att även i andra fall folkbokföra barn som föds utom landet. Möjligheten bör, som ordvalet anger, tillämpas endast i vissa speciella undantagsfall. En sådan situation kan vara då en i Sverige folkbokförd kvinna, på grund av överbeläggning på förlossningen här i landet, tvingas föda sitt barn i ett grannland. Härigenom kommer ett sådant barn ändå att få en svensk födelsehemort, vilket annars inte skulle bli fallet.

2 a §

Paragrafen, som är ny, tar sikte på barn vars föräldrar är utsända i svenska statens tjänst och folkbokförda i Sverige enligt 14 § folkbokföringslagen. Skälen för ändringarna redovisas i avsnitt 5.4. Enligt *första* stycket ska ett sådant barn, som inte folkbokförts vid födelsen enligt 2 § andra stycket och som har vistats utom landet sedan dess, folkbokföras om fadern eller en kvinna, som efter att insemination eller befruktning har utförts på modern anses som förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken, senare blir vårdnadshavare. Regleringen avseende folkbokföring av dessa barn motsvarar den bedömning som sker när fadern eller en förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken blir vårdnadshavare till ett barn som har vistats inom landet sedan födelsen. I sådana fall kan barnet anses få en sådan anknytning till landet att det bör folkbokföras (3 § tredje stycket folkbokföringslagen i den lydelse som nu föreslås).

I *andra* stycket anges att ett barn under 18 år, som adopteras i utlandet av en person som är utsänd i svenska statens tjänst och därför fortsatt folkbokförd i Sverige med stöd av 14 § folkbokföringslagen, ska folkbokföras när adoptionen blir giltig i Sverige. Bestämmelserna om folkbokföring av den medföljande familjen i 14 § folkbokföringslagen ska tillämpas vid bestämmande av var barnet ska folkbokföras.

3 §

Ändringen i *första stycket* innebär ett förtydligande av att det är bosättningen i landet som utgör förutsättningen för folkbokföring. Någon ändring i sak är inte avsedd.

I ett nytt *andra stycke* införs en definition av när en person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här i landet. Definitionen överensstämmer med den praxis som finns. Lydelsen anknyter till den definition som gäller vid dubbel bosättning i landet enligt 7 § *andra stycket*. Någon ändring i sak är således inte heller här avsedd. Motsvarande definition införs även vid bedömningen av bosättningen i samband med frågan om avregistrering (20 § folkbokföringslagen). Leder bedömningen enligt definitionen till att en person delvis anses tillbringa sin dygnsvila här i landet ska, liksom i dag, denna vistelse och personens anknytning hit ställas i relation till vistelsen och anknytningen utomlands. Om personen härvid med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist här i landet ska han eller hon folkbokföras. Skälen för ändringarna redovisas i avsnitt 5.1. Genomgående i lagrådsremissens lagförslag har den språkliga justeringen gjorts att böjningsformen av begreppet hemvistet ändrats till hemvisten.

I *tredje stycket*, som tidigare utgjorde det *andra stycket*, görs enbart en mindre språklig justering.

Ändringen i *fjärde stycket*, tidigare *tredje stycket*, är en följd av att ett nytt *andra stycke* införs.

4 §

I *första stycket* anges att uppehållsrätt ska utgöra en uttrycklig förutsättning för folkbokföring. Skälen för detta har utvecklats i avsnitt 5.2. Villkoret omfattar de EES-medborgare med familjemedlemmar som utnyttjar sin rätt till rörlighet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet. En person som omfattas av rörlighetsdirektivet har rätt att uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium i högst tre månader utan några andra villkor eller formaliteter än kravet att inneha ett giltigt identitetskort eller pass. För längre uppehåll i en annan medlemsstat uppställs ytterligare villkor, vilka har genomförts i 3 a kap. 3 och 4 §§ utlänningslagen (2005:716). Villkoren redovisas i avsnitt 5.2. Vid bedömningen av om de olika villkoren är uppfyllda är den praxis som EU-domstolen utvecklat kring arbetstagarbegreppet och de övriga villkoren bindande.

Vid folkbokföring måste bedömningen av om en person som omfattas av rörlighetsdirektivet har uppehållsrätt, även innefatta ett antagande om uppehållsrättens varaktighet. Detta mot bakgrund av att de allmänna förutsättningarna för folkbokföring också måste vara uppfyllda, såsom

kravet på att personen kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här under minst ett år. Följaktligen bör en person som visar upp ett anställningskontrakt som löper under kortare tid än ett år inte folkbokföras, såvida han eller hon inte också åberopar någon annan grund för uppehållsrätt. En EES-medborgare kan under sin vistelse här ha uppehållsrätt på olika grunder, t.ex. genom att han eller hon efter en tid som studerande i stället övergår till att bli arbetstagare. I sådana fall kan de ändrade villkoren för uppehållsrätten innebära att de allmänna förutsättningarna för folkbokföring är uppfyllda.

I undantagsfall kan folkbokföring ske även om en person, som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige, saknar både uppehållsrätt och uppehållstillstånd. Synnerliga skäl för att folkbokföra en sådan person kan t.ex. finnas i de fall där prövningen av uppehållstillståndet är av endast formell natur, t.ex. när utländska adoptivbarn flyttar hit till sina adoptivföräldrar eller när minderåriga barn återförenas med sina föräldrar som har uppehållstillstånd här.

Ändringarna i *andra stycket* är endast språkliga.

6 §

Genom ändringen i *första stycket* genomförs förslaget att folkbokföring inte längre ska ske i församling utan i stället i kommun. I första stycket anges också vad folkbokföringsorten är, något som hittills inte har preciserats någonstans. I tillämpningen är det dock klart att med folkbokföringsort avses den församling i vilken en person är folkbokförd. I samband med att församling utmönstras ur folkbokföringen och ersätts med kommun måste även folkbokföringsorten ändras. I framtiden ska därför folkbokföringsorten vara den kommun i vilken den enskilde är folkbokförd. Skälen för dessa ändringar utvecklas i avsnitt 7.2 och 7.3.

Ändringen i *andra stycket* varigenom orden ”är bosatt” byts ut till ”folkbokförs” avser att förtydliga att även personer som enligt 9–12 och 14 §§ inte är bosatta på den fastighet där de folkbokförs också ska folkbokföras på lägenhet.

I *tredje stycket* regleras var ett nyfött barn ska folkbokföras. Som ett förtydligande anges inledningsvis att bestämmelsen enbart gäller barn som ska folkbokföras enligt 2 §. Till följd av förslaget att församling ska utmönstras ur folkbokföringen anges vidare att den kommun där ett nyfött barn folkbokförs är hans eller hennes födelsehemort. Skälen för dessa ändringar utvecklas i avsnitt 7.3 och 8.1.

Att 15 § tagits bort från undantagen i *fyjärde stycket* är en följd av den ändrade lydelse som föreslås av den bestämmelsen. 15 § kommer i stället att utgöra ett undantag till 7 § första stycket.

7 §

Ändringarna i *första stycket* andra meningen innebär att samtliga omständigheter ska ligga till grund för bedömningen av en persons hemvist då han eller hon är bosatt på flera ställen i landet. Härigenom kommer denna bestämmelse överensstämma med reglerna för bedömning av en persons bosättning som vistas både inom och utom landet (3 §). Skälen för ändringen har utvecklats i avsnitt 8.2. Ändringen innebär att familjens bosättning inte längre kommer att få en utslagsgivande betydelse för folkbokföringen även om familjen

fortfarande kommer att ha stor betydelse. Till familjen räknas i folkbokföringssammanhang den enskildes make, maka, sambo samt hemmavarande barn. För ensamstående personer kommer arbetsförhållandena alltså att ha stor betydelse för var folkbokföring ska ske, men även andra omständigheter kommer i större utsträckning än tidigare att kunna beaktas.

Vid den samlade bedömning som ska ske bör, förutom var familjen är bosatt, framför allt vägas in antalet övernattningsnätter i respektive bostad, bostädernas avstånd från arbetet, bostädernas storlek och standard, och var huvuddelen av ägodelarna förvaras, men också med vilken rätt personen nyttjar bostäderna (äganderätt, hyresrätt, andrahandskontrakt osv.), vilken koppling den enskilde i övrigt har till de två orterna, om arbetet är tidsbegränsat och den enskilde efter denna period kommer att återgå till den tidigare bostadsorten eller om det är sannolikt att den enskilde framöver kommer att bosätta sig för gott på arbetsorten.

Genom att familjens bosättning inte längre blir utslagsgivande för var folkbokföring ska ske kan exempelvis en person som har familj, men som inte tillbringar mer än en sjundedel av dygnsvilan hos familjen och i stället har en mycket stark anknytning till arbetsorten, anses vara bosatt på arbetsorten. Det kan även i vissa fall finnas utrymme för att anse två makar eller sambor bosatta på varsitt håll även om de tillbringar mer än en sjundedel av dygnsvilan tillsammans. Ett exempel på det kan vara om föräldrarna i en familj med flera barn, på grund av arbetsförhållanden och för att tillgodose barnens olika behov av exempelvis skola, förskola eller fritidsintressen, i veckorna lever på olika orter tillsammans med varsitt barn. I ett sådant fall kan envar av föräldrarna tillsammans med ett av barnen anses ha en sådan stark anknytning till respektive ort att de kan anses ha sin egentliga hemvist på skilda håll. Även de som ingår äktenskap men inte flyttar ihop kan anses vara bosatta på olika ställen.

Ändringen innebär även att en person med dubbel bosättning och som inte har familj i folkbokföringslagens mening, alltså kan anses vara bosatt på den tidigare bostadsorten, om han eller hon har en stark anknytning dit och en svag anknytning till arbetsorten, där bostaden kan vara liten, ha låg standard och där den enskilde kanske inte arbetar mer än fyra dagar per vecka.

Att samtliga omständigheter ska beaktas vid dubbel bosättning ger även ett visst utrymme för att beakta en dom eller ett avtal som har godkänts av socialnämnden och som reglerar frågan om barnets vårdnad, boende eller umgänge. Även ett interimistiskt beslut torde i vissa fall kunna beaktas. Detta utvecklas vidare i avsnitt 9.2. Vad gäller en dom eller ett interimistiskt beslut som reglerar frågan om barnets vårdnad, boende eller umgänge bör det i första hand vara själva domslutet eller beslutet som kan ha en avgörande betydelse för var barnet ska vara folkbokfört. Men även sådana uppgifter om barnets förhållanden som framgår av skälen bör kunna användas vid bedömningen av bosättningsfrågan. En utgångspunkt bör dock vara att de adresser som anges i domslutet eller avtalet överensstämmer med de adresser parterna anger i folkbokföringsärendet, liksom att parterna inte invänder mot innehållet i domen eller avtalet på ett sätt som kan påverka beslutet om folkbokföring. Brister det i överensstämmelsen eller görs någon sådan

invändning bör det åligga Skatteverket att utreda bosättningsfrågan vidare.

Bestämmelsen om dubbel bosättning tar, förutom bosättningen efter en flyttning, även sikte på hur en persons pågående bosättning ska bedömas. Mot den bakgrunden kan de ändrade reglerna leda till en annan bedömning av var en person med dubbel bosättning ska anses bosatt utan att det föranleds av några ändrade förhållanden. Frågan om att ändra folkbokföringen utan att det föranleds av några förändringar bör dock enbart bli aktuell då den enskilde uttrycker önskemål om det eller Skatteverket av annan anledning uppmärksammas på frågan. Det kan alltså inte åligga Skatteverket att kontrollera dubbla bosättningar i redan fattade beslut om folkbokföring utan att det av någon anledning är särskilt påkallat.

I *tredje stycket* nämns även 15 § som ett undantag från paragrafens första stycke. Ändringen beror på att 15 § föreslås ändras så att en vistelse i ett äldreboende under vissa förhållanden inte ska anses leda till ändrad bosättning på motsvarande sätt som de övriga vistelser vilka undantas från första stycket. Bestämmelserna i 15 § kommer därför att utgöra undantag från första stycket i denna paragraf i stället för, som tidigare, 6 §. Även möjligheten i den nya 7 a § för föräldrarna att välja hos vem av dem ett barn ska vara folkbokfört utgör ett undantag från reglerna i första stycket.

7 a §

I paragrafen *som är ny* införs en möjlighet för vårdnadshavare som är överens, att i vissa fall bestämma hos vem av dem ett barn ska folkbokföras. Enligt ordalydelsen ska bestämmelsen tillämpas i de fall ett barn tillbringar sin dygnsvila i ungefär samma omfattning hos var och en av föräldrarna. Utgångspunkten är att bestämmelsen ska tillämpas då barnet bor lika mycket hos vardera föräldern. Av ordalydelsen framgår dock att det inte förutsätts att barnet vistas exakt lika mycket hos var och en av föräldrarna. Om föräldrarna är överens kan alltså barnet folkbokföras hos den ena föräldern trots att barnet vistas där i något mindre omfattning. Hur stor avvikelse som kan tillåtas blir upp till rättstillämpningen att avgöra.

Möjligheten för vårdnadshavarna att välja var barnet ska vara folkbokfört gäller även om varken vårdnadshavarna eller barnet har flyttat. Det innebär t.ex. att vårdnadshavarna kan ändra barnets folkbokföring i en sådan situation att barnet inledningsvis bor den övervägande tiden hos den ena föräldern och sedan övergår till ett växelvis boende, allt under förutsättning att vårdnadshavarna är överens. Avsikten är dock inte att valfriheten ska kunna utnyttjas på ett sådant sätt att barnets folkbokföring ändras efter vad vårdnadshavarna anser är lämpligast för tillfället. Finns det anledning att misstänka att så är fallet, t.ex. om vårdnadshavarna återkommer med önskemål om ändrad folkbokföring utan att någon av parterna har flyttat, bör det åligga Skatteverket att vidta en bosättningsutredning och därvid tillämpa bestämmelserna om dubbel bosättning i 7 §.

8 §

Denna paragraf ersätter både 8 och 9 §§ och ska gälla oavsett om den enskilde har familj eller inte. Den tillfälliga vistelsen får i båda dessa fall bestå under högst ett år och ska, i enlighet med vad som redan gäller, enbart avse sådana vistelser som innebär att dubbel bosättning inte kan anses föreligga. Den enskilde ska således vistas i ursprungsbostaden mindre än en sjundedel av tiden för att bestämmelsen ska bli tillämplig. Förslaget innebär en förlängning av den tid då en person utan familj kan vistas på en annan fastighet än där den egentliga hemvisten är utan att det anses leda till ändrad bosättning. För en person med familj innebär förslaget i stället en begränsning av hur länge han eller hon kan vara bosatt på ett annat ställe än hos familjen utan att folkbokföringen ska ändras. Skälen för ändringarna behandlas i avsnitt 8.3.

9 §

Den nuvarande paragrafen upphävs, se författningskommentaren till 8 §. I en *ny* 9 § införs bestämmelser som avser vissa av de tillfälliga vistelser som i dag behandlas i 10 §. Vistelser som omfattas av *första stycket* ska inte anses leda till ändrad bosättning om de enbart föranleds av de förhållanden som särskilt anges. I *punkten 1*, som delvis motsvaras av punkten 3 i nuvarande lydelse av 10 §, nämns sådana vistelser som föranleds av befattning som politiskt tillsatt tjänsteman eller uppdrag att biträda som politiskt sakkunnig inom Regeringskansliet.

I punkten 2 undantas vistelser som föranleds av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och överensstämmer helt med punkten 4 i den nuvarande lydelsen av 10 §.

Punkten 3 som gäller vistelser vid sjukvårds- och kriminalvårdsinrättningar motsvaras delvis av punkten 5 i den nuvarande lydelsen av 10 §. Resterande del av undantaget i punkten 5 i nuvarande 10 §, avseende vistelser på grund av vård av unga och missbrukare, återfinns i *punkten 4* och innebär en viss utvidgning så att även vistelser som föranleds av beslut om annan vård och behandling vid vissa institutioner omfattas. Enligt bestämmelsen ska en vistelse på en institution för vård och boende som finns upptagen i det nationella register avseende hem för vård och boende som Socialstyrelsen för, det s.k. HVB-registret, undantas från kraven på ändrad folkbokföring. Det innebär att bestämmelsen, förutom vistelser som föranleds av beslut om vård av unga och missbrukare, även kommer att omfatta sådana vistelser som föranleds av beslut om vård av psykiskt sjuka, av våldsutsatta kvinnor och barn eller av hela familjer, under förutsättning att den inrättning där vården bedrivs utgör en sådan institution som återfinns i HVB-registret. En placering i ett familjehem utgör inte heller i framtiden en sådan vistelse som omfattas av undantaget. Om en institution utgör en sjukvårdsinrättning omfattas vistelsen där i stället av undantaget i punkten 3.

Den möjlighet som har funnits enligt 10 § andra stycket att, även i de fall då vistelsen inte enbart föranleds av de förhållanden som nu omfattas av denna paragraf, folkbokföras på en fastighet till vilken en person har anknytning enbart genom att disponera en bostad, ska inte längre gälla. Som en följd av det ska inte heller den bestämmelse som ger dessa personer möjlighet att begära att bli folkbokförda på den fastighet där de

sammanlever med sin familj längre gälla. Vad gäller vistelser på grund av tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarspåbud och vistelser vid olika institutioner för vård och behandling enligt punkterna 2–4 kan konstateras att sådana vistelser alltid enbart föranleds av tjänstgöringen eller vården. Det är därför naturligt att det inte finns några specialregler för andra fall. Beträffande undantaget för vissa politiskt tillsatta tjänstemän i punkten 1 innebär den borttagna möjligheten att om en sådan person sammanlever med sin familj på tjänstgöringsorten, ska folkbokföring regelmässigt ske tillsammans med familjen.

I *andra stycket* har en bestämmelse förts in som reglerar var en person, vars vistelse på en viss fastighet täcks av första stycket, ska anses bosatt. Bestämmelsen har flyttats från 12 §, som i övrigt reglerar växlande vistelseort. Den situation som avses är om det under en pågående tillfällig vistelse finns anledning att göra en bedömning av personens bosättning. En sådan anledning kan vara när en person har familj och familjen flyttar under den tid den enskilde enligt första stycket vistas på en annan fastighet än där familjen bor. I det fallet anses normalt den enskilde ha sin starkaste anknytning till familjens nya bostad.

Vid bedömningen av till vilken fastighet en person kan anses ha sin starkaste anknytning ska hänsyn tas till omständigheterna i övrigt. Med detta avses att samtliga omständigheter förutom vistelsen på det tillfälliga boendet ska beaktas. Bedömningen ska i den delen motsvara den bedömning som enligt 7 § ska ske vid dubbel bosättning och avses ge utrymme för en mer nyanserad bedömning än tidigare.

Skälen för dessa bestämmelser utvecklas i avsnitt 8.4 och 8.6.

10 §

De undantag från de vanliga folkbokföringsreglerna som avser vistelser som föranleds av förordnande till ledamot i kommitté eller kommission och särskilt uppdrag av riksdagen – punkten 3 (delvis) i paragrafens nuvarande lydelse – ska inte längre särbehandlas i folkbokföringen. I stället ska denna paragraf enbart behandla tillfälliga vistelser som föranleds av uppdrag som riksdagsledamot och statsråd – punkterna 1 och 2 i den nuvarande lydelsen. Övriga vistelser som har särbehandlats i denna paragraf förs över till nya 9 och 10 a §§.

Någon ändring i sak är inte avsedd för vistelser som föranleds av uppdrag som riksdagsledamot och statsråd. Däremot innebär ändringen i *första stycket* att även uppdrag som heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting ska omfattas av undantagen från kravet på ändrad folkbokföring.

I *andra stycket* återfinns bestämmelsen om att en vistelse, som inte enbart föranleds av ett sådant uppdrag som aktualiserar särregleringen, inte heller anses leda till ändrad bosättning så länge personen har anknytning till en annan fastighet genom att disponera en bostad där. På samma sätt som i dag ska således en riksdagsledamot och ett statsråd, då familjen följer med till tjänstgöringsorten, kunna vara fortsatt folkbokförd på en annan fastighet där en bostad disponeras. Denna möjlighet ska gälla även en person som har uppdrag som heltidsarvoderad förtroendevald i landsting. Tillägget i lagtexten är ett förtydligande av att denna möjlighet förutsätter att vistelsen på tjänstgöringsorten inte enbart beror på uppdraget och innebär inte någon ändring i sak. Bestämmelsen

avses dock inte längre vara tillämplig på de vistelser som föreslås bli reglerade i den nya 9 §, se författningskommentaren till den paragrafen.

I *tredje stycket* har, på motsvarande sätt som i 9 och 10 a §§, tagits in en bestämmelse som reglerar var en person som omfattas av första stycket under en pågående vistelse ska anses bosatt. I denna del hänvisas till författningskommentaren avseende 9 §.

Bestämmelsen om att en person, som omfattas av de särskilda reglerna om folkbokföring i första stycket, kan bli folkbokförd på den fastighet där han eller hon sammanlever med sin familj flyttas från andra stycket till ett *nytt fjärde stycke*. Någon ändring i sak är inte avsedd förutom att bestämmelsen är tillämplig på en annan personkrets än tidigare.

Den särskilda bestämmelsen om folkbokföring av statsministerns familjemedlemmar flyttas till en ny paragraf, 10 a §.

Skälen för ändringarna redovisas i avsnitt 8.4 och 8.6.

10 a §

Till denna paragraf, *som är ny*, flyttas de särskilda bestämmelserna från 10 § tredje stycket om folkbokföring av statsministerns familjemedlemmar. I *andra stycket* har, på motsvarande sätt som i 9 och 10 a §§, tagits in en bestämmelse som reglerar var en person vars vistelse omfattas av paragrafen ska anses bosatt. I denna del hänvisas till författningskommentaren avseende 9 §. Någon ändring i sak är inte avsedd. Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 8.4 och 8.6.

11 §

I *första stycket* har en bestämmelse införts som gäller barn som vistas i en bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Dessa barn ska, på samma sätt som barn som har sin skolgång förlagd till annan ort, anses bosatta hos föräldrarna eller andra anhöriga även om de tillbringar sin dygnsvila på boendet med särskild service. Bestämmelsen omfattar inte boende i familjehem. För sådana vistelser gäller de vanliga folkbokföringsreglerna.

Bestämmelserna är tillämpliga på barn under 18 år. De är även tillämpliga på äldre barn som går i grundskola eller gymnasieskola eller genomgår annan jämförlig grundutbildning. Ändringen i *andra stycket* innebär att det införs en övre åldersgräns om 21 år då bestämmelserna inte ska tillämpas även om grundutbildningen fortfarande pågår. Därefter ska folkbokföring ske där dygnsvilan tillbringas. Den övre åldersgränsen motsvarar gränsen för föräldrars underhållsskyldighet enligt 7 kap. 1 § föräldrabalken. Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 8.5.

12 §

Genom ändringen renodlas paragrafen så att den enbart tar sikte på sådana personer som inte regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på någon viss fastighet, s.k. växlande vistelseort. Reglerna som avser personer som vistas på fastigheter där de inte ska anses bosatta flyttas till de paragrafer där respektive undantag ska regleras (9–10 a §§). Även beträffande växlande vistelseort ska samtliga omständigheter beaktas vid bedömningen av var en person ska anses bosatt, jfr

författningskommentaren till 7 §. Skälen för förslaget utvecklas i avsnitt 8.6.

13 §

Ändringarna i paragrafen är en följd av förslaget att folkbokföring inte längre ska ske i församling och innebär att en person vars bosättning inte kan hänföras till en fastighet, men väl till en kommun ska folkbokföras i kommunen. Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 8.7.

13 a §

Paragrafen är *ny*. Bestämmelsen innebär en reglering av vad som redan gäller enligt praxis. Till följd av att församling utmönstras från folkbokföringen avser dock bestämmelsen den situationen att en person inte kan hänföras till en kommun. Den ska tillämpas i sista hand, när ingen annan av lagens regler om folkbokföringsort är tillämplig och under förutsättning att personen inte ska avregistreras från folkbokföringen som utflyttad. Av 4 § folkbokföringsförordningen (1991:749) följer att en person som saknar känd hemvist ska folkbokföras under rubriken utan känt hemvist. Skälen för förslaget utvecklas i avsnitt 8.8.

14 §

Ändringen i *första stycket* är en följd av förslaget att folkbokföring inte längre ska ske i församling utan i kommun.

Ändringen i *andra stycket* innebär att kravet på att den utsände har anknytning till en fastighet här i landet, antingen genom innehav av fast egendom eller bostadsrätt, lättas så att det är tillräckligt att den utsände eller någon i den medföljande familjen har anknytning till en bostad av vilket slag som helst. Med denna ändring är det således möjligt att folkbokföra en utsänd person även på en fastighet där en bostad med hyresrätt disponeras av den utsände själv eller någon annan i familjen. Skälen för denna ändring utvecklas i avsnitt 8.9.

15 §

Ändringen i *första stycket* innebär att äldre människor som för service och omvårdnad bor i sådana bostäder som avses i 5 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) som huvudregel ska folkbokföras där enligt de allmänna reglerna om folkbokföring. Detta gäller både i de fall äldreboendet finns i samma kommun som där den enskilde före flytten var folkbokförd och om den enskilde själv ansöker om att få en plats i ett äldreboende i en annan kommun. Enbart i de fall en vistelse på ett äldreboende i en annan kommun, på grund av platsbrist eller av andra skäl, beslutats av folkbokföringskommunen ska vistelsen inte anses leda till ändrad bosättning. Reglerna om dubbel bosättning i 7 § kan dock innebära att personen fortfarande ska vara folkbokförd tillsammans med maken på den tidigare fastigheten. Den valfrihet som har funnits för en person att välja om han eller hon vill vara folkbokförd på äldreboendet eller på den tidigare bostaden tas genom denna ändring bort.

Om en person som omfattas av undantaget från ändrad folkbokföring i första meningen inte längre disponerar den bostad som han eller hon hade före flytten till äldreboendet, ska personen i stället anses bosatt

endast i kommunen där han eller hon tidigare var folkbokförd. Om det föranleds av ändrade förhållanden, kan dock den enskilde anses bosatt på en annan fastighet. Ett sådant ändrat förhållande kan exempelvis vara att en ny bostad införskaffas. Regleringen av denna situation överensstämmer i sak med vad som gäller i dag förutom att församling har bytts ut mot kommun.

Den ändrade hänvisningen i *sista stycket* är en följd av att andra stycket i den nuvarande lydelsen tas bort.

20 §

Ändringarna i *första stycket* är dels en följd av att det i ett nytt *andra stycke* införs en definition av när en person anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet, dels en ren följdändring på grund av att två nya stycken införs i paragrafen. Skälen för att definitionen införs utvecklas i avsnitt 6.1. Definitionen överensstämmer med den praxis som finns avseende dubbel bosättning inom och utom landet. Någon ändring i sak är således inte avsedd. Bestämmelsen överensstämmer även med den ändrade regleringen i 3 § folkbokföringslagen avseende inflyttning av en person med dubbel bosättning inom och utom landet. Leder bedömningen enligt definitionen i denna paragraf till att en person anses tillbringa sin dygnsvila även utom landet, ska personen avregistreras om han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist där. Det behövs normalt inte utredas var i utlandet personen faktiskt har sin egentliga hemvist utan det är tillräckligt att det kan konstateras att hemvisten inte är i Sverige.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges att det beträffande en utlänning, som behöver ha uppehållstillstånd för att få vistas i landet särskilt ska beaktas om han eller hon saknar ett sådant tillstånd vid tillämpningen av första och andra styckena. Avsaknad av ett erforderligt uppehållstillstånd ska alltså utgöra en omständighet som kan ligga till grund för avregistrering från folkbokföringen. Det innebär dock inte att en person som saknar uppehållstillstånd med automatik kan avregistreras från folkbokföringen. En bedömning måste ske med beaktande av övriga omständigheter i det enskilda fallet. Det kan i många fall finnas omständigheter som gör att en person som inte längre har uppehållstillstånd ändå kan anses bosatt i landet.

I vissa fall kan emellertid avsaknaden av uppehållstillstånd få stor betydelse. Ett sådant fall kan vara då Skatteverket får information om att en utlänning inte har ansökt om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Om Skatteverket vid den efterföljande bosättningskontrollen inte får kontakt med personen i fråga bör detta kunna utgöra tillräckliga skäl för avregistrering utan att någon ytterligare utredning behöver göras. Även när det gäller att bedöma den egentliga hemvisten vid dubbel bosättning inom och utom landet, bör en avsaknad av uppehållstillstånd kunna få stor betydelse. Skälen för ändringen redovisas i avsnitt 6.2.

Tillägget i det *fjärde stycket* innebär ett förtydligande av att de särskilda reglerna om folkbokföring av europaparlamentariker enbart gäller de som är valda i landet. Skälen härför utvecklas i avsnitt 6.3.

21 §

Ändringen innebär att ordet obefintlig byts ut mot ordet försvunnen. Skälen för ändringen redovisas i avsnitt 6.4. Någon ändring i sak är inte avsedd.

24 §

Ändringen i *första stycket* är en följd av att barn som föds utom landet i normalfallet inte längre ska folkbokföras från födelsen. I 2 § andra stycket anges i vilka fall som folkbokföring av ett utomlands fött barn ändå ska ske. Hänvisningen till den bestämmelsen innebär att anmälningsskyldighet följer i dessa fall. Skälen för ändringen utvecklas i avsnitt 11.3.

25 §

I paragrafen görs det förtydligandet att skyldigheten att anmäla flyttning inom landet endast gäller personer som är folkbokförda. Någon ändring i sak jämfört med dagens tillämpning är inte avsedd.

Vidare ändras i *första stycket* bestämmelsen om till vem en flyttningsanmälan ska göras så att enbart Skatteverket är behörig mottagare. Skälen för ändringen utvecklas i avsnitt 11.1.

26 §

I *första stycket* förtydligas på motsvarande sätt som i förslaget till ändring i 25 §, att skyldigheten att anmäla inflyttning till landet enbart gäller den som ska folkbokföras. Ingen ändring i sak jämfört med gällande ordning är avsedd. Vidare ändras bestämmelsen om behörig mottagare av flyttningsanmälningar så att enbart Skatteverket är behörig.

I första stycket införs även en uttrycklig tidsfrist inom vilken en anmälan om inflyttning från utlandet ska göras. Bestämmelsen utgör en anpassning till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet. Bestämmelsen gäller dock alla som flyttar in i landet, oavsett om de omfattas av rörlighetsdirektivet eller inte. Anmälningsskyldigheten uppkommer först när en person har vistats här under tre sammanhängande månader räknat från inflyttningsdagen. Därefter har han eller hon en vecka på sig att anmäla inflyttningen.

Mot bakgrund av att vistelsen förutsätts vara sammanhängande torde en person som visserligen regelmässigt tillbringar sin dygnsvila i landet, det vill säga under minst en sjundedel av tiden, men med olika avbrott för vistelser utomlands, inte kunna åläggas att folkbokföra sig. Detta bör gälla även om han eller hon med tillämpning av reglerna om dubbel bosättning får anses ha sin egentliga hemvist här. Några större problem i den praktiska tillämpningen bör det dock inte innebära eftersom det kan antas att många inflyttande ser det som en fördel att vara folkbokförda och därför frivilligt anmäler sig, kanske till och med redan innan tidsfristen har gått till ända. Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 11.2.

Till *andra stycket* flyttas bestämmelsen om anmälan av den som är registrerad som obefintlig från första stycket, varvid även den ändringen görs att begreppet ”obefintlig” byts ut mot ”försvunnen” som en följd av

att begreppet ändrats i 21 §. Genom den ändrade placeringen av bestämmelsen klargörs att den i första stycket införda tremånadersfristen inte gäller dessa fall. Övriga ändringar i andra stycket är en följd dels av förslaget om folkbokföring av utomlands födda och adopterade barn vars föräldrar är utsända i svenska statens tjänst och därför folkbokförda enligt 14 §, dels av att ett nytt stycke tillkommit i 3 §. Någon generell tidsfrist gäller inte för de fall som avses i detta stycke utan anmälan får ske när folkbokföring är aktuell enligt de materiella reglerna vartill bestämmelsen hänvisar. Skälen för förslaget om anmälan av vissa barn utvecklas i avsnitt 11.3.

27 §

Ändringen i paragrafen innebär att enbart Skatteverket är behörig mottagare av anmälningar om flyttning till utlandet. Skälen för förslaget utvecklas i avsnitt 11.1.

28 §

Ändringen i *första* stycket innebär att en person som har ett svenskt samordningsnummer ska lämna uppgift om detta i sin flyttningsanmälan. Detta kan bli aktuellt i de fall en person anmäler inflyttning till landet enligt 26 §.

Ändringen i *andra stycket* innebär att en person som har tilldelats ett personnummer i ett annat nordiskt land ska ange det i sin inflyttningsanmälan. Skälen för förslaget utvecklas i avsnitt 11.2.

31 §

I *första stycket* införs en möjlighet för Skatteverket att, i andra fall än då en person är anmälningsskyldig eller då det behövs för kontroll av bosättningen, besluta att förelägga en person som är folkbokförd att lämna uppgifter som behövs för kontroll och komplettering av övriga uppgifter som får registreras i folkbokföringsdatabasen. Med detta avses de uppgifter som anges i 2 kap. 3 § lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Det kan exempelvis vara fråga om ändrat civilstånd i de fall äktenskap ingås i utlandet eller namn för ett nyfött barn som ska folkbokföras i de fall skyldighet att anmäla namnet inte följer av namnlagen, vilken lag i första hand tillämpas på svenska, danska, finska och norska medborgare som har hemvist i Sverige. Även uppgifter om födelseort, medborgarskap och familjeförhållanden i övrigt kan behöva hämtas in. I den praktiska hanteringen torde ett beslut om föreläggande föregås av att den enskilde muntligen eller per brev tillfrågas om den uppgift som saknas eller om en viss uppgift är felaktig. Ett beslut om föreläggande enligt denna paragraf får enligt 37 § folkbokföringslagen förenas med vite. Skälen för förslaget utvecklas i avsnitt 12.1.

Eftersom ändringen i första stycket även omfattar den situationen att det saknas uppgift om lägenhetsnummer stryks bestämmelsen i andra stycket.

I övrigt görs vissa språkliga justeringar av paragrafen.

35 §

Ändringarna i *första stycket* föranleds av att det i 26 § införs en tidsfrist för anmälan om inflyttning från utlandet uppgående till tre månader och en vecka. Ett beslut om folkbokföring av en person som flyttar hit från utlandet föreslås bli gällande från och med inflyttningsdagen, om anmälan görs inom en vecka från den dagen. Görs anmälan senare blir folkbokföringen gällande från och med den dag anmälan kom in. Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 11.2.

I *andra stycket* införs en ny bestämmelse som medför en möjlighet att, vid beslut om folkbokföring av ett barn där beslutet meddelats utan föregående anmälan, i vissa fall frångå huvudregeln om att beslutet ska gälla från och med beslutsdagen. En flyttningsanmälan för ett barn som har två vårdnadshavare måste undertecknas av dem båda för att den ska kunna ligga till grund för ett beslut om ändrad folkbokföring. Om anmälan avvisas till följd av att enbart den ena vårdnadshavaren undertecknat den, kan det finnas anledning för Skatteverket att inleda en utredning om barnets boende. Om Skatteverket efter en sådan utredning beslutar att folkbokföra barnet på samma fastighet där den vårdnadshavare som anmälde flyttningen redan folkbokförts, får Skatteverket här en möjlighet att förordna att barnets nya folkbokföring ska gälla från och med dagen för vårdnadshavarens folkbokföring. Härigenom undviks det tidsglapp som kan uppstå mellan en vårdnadshavares och ett barns beslut om folkbokföring efter flyttning till samma adress. Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 9.4.

Tredje stycket är nytt och innebär att ett beslut om folkbokföring som är föremål för om- eller överprövning får ändras, även om frågan om folkbokföring har prövats på nytt efter det om- eller överprövade beslutet. Genom denna bestämmelse kan även i dessa fall tidpunkten från vilken folkbokföringsbeslutet ska gälla komma upp till prövning. Det innebär att ett beslut om folkbokföring som fattas vid om- eller överprövning som regel ska hanteras på samma sätt som om det inte fattats något nytt beslut om folkbokföring under mellantiden. Om det i ett enskilt fall finns skäl att inte ändra folkbokföringen ger ordalydelsen utrymme för att låta bli det. Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 12.4.

40 §

I *första stycket* införs en bestämmelse som innebär att ett beslut om folkbokföring av ett barn med två vårdnadshavare får överklagas av enbart den ena vårdnadshavaren. Som bestämmelsen är utformad är den i och för sig tillämplig även om vårdnadshavarna bor tillsammans. Det praktiska behovet av en sådan möjlighet torde dock vara begränsat. Skatteverket blir automatiskt motpart i processen vid förvaltningsrätten enligt 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Barnet, som är den vars folkbokföring det gäller, kan i en sådan process aldrig vara part eftersom barnet ska företrädas av båda vårdnadshavarna. Huruvida den andre vårdnadshavaren vid ett överklagande är motpart i domstolen får avgöras i rättstillämpningen. Om ett överklagande bifalls kan den andra vårdnadshavaren överklaga domen. Skälen för ändringarna utvecklas i avsnitt 9.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkten 1

Ändringen, som innebär att folkbokföring inte längre ska ske i församling utan i kommun, ska träda i kraft den 1 januari 2016. Även ändringarna i 13 § om folkbokföring i kommunen och 15 § om vissa specialregler för boende i äldreboenden föreslås träda i kraft den 1 januari 2016. Den särskilda anmälningsfristen som införs i samband med inflyttning från utlandet i 26 § första stycket ska träda i kraft den 1 juli 2013 liksom den bestämmelse i 35 § första stycket som reglerar från vilken dag ett beslut om folkbokföring efter sådan inflyttning ska gälla.

I övrigt ska bestämmelserna träda i kraft den 1 januari 2014.

Punkten 2

I denna övergångsbestämmelse klargörs att det som sägs om kommun i 13 a och 14 §§ under tiden fram till och med den 31 december 2015 i stället ska gälla församling.

Punkten 3

Denna övergångsbestämmelse klargör att tidsfristen för att anmäla inflyttning till landet även ska gälla för en person som flyttat hit före ikraftträdandet.

Punkten 4

Enligt denna bestämmelse ska i vissa fall äldre bestämmelser gälla för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet. Hänvisningen till 2 § innebär att barn som föds utom landet före de nya reglernas ikraftträdande ska folkbokföras enligt de gamla reglerna även om barnet anmäls för folkbokföring först efter ikraftträdandet. För anmälan gäller i dessa fall 24 § i sin gamla lydelse. Hänvisningen till 6 § tredje stycket avser att klargöra att uppgifter om födelsehemort för dem som är födda före ikraftträdandet kommer att vara oförändrade.

16.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret

4 §

Ändringarna i *första stycket* innebär att det statliga personadressregistret även får innehålla uppgifter om personer som tidigare har varit folkbokförda och uppgifter om distrikt. Skälen för förslaget utvecklas i avsnitt 7.2 och 13.1.

Ikraftträdandebestämmelse

Ändringen, som innebär att uppgiften om distrikt får behandlas i det statliga personadressregistret, ska träda i kraft den 1 januari 2016. I övrigt träder bestämmelsen i kraft den 1 januari 2014. Några övergångsbestämmelser är inte nödvändiga.

16.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:182) om
behandling av personuppgifter i Skatteverkets
folkbokföringsverksamhet

2 kap.

3 §

Ändringen i *punkten 7*, innebär att även uppgift om distrikt ska få behandlas i folkbokföringsdatabasen. Skälen för ändringen utvecklas i avsnitt 7.2.

Bestämmelsen i *punkten 16*, som är ny, innebär att även uppgifter om personnummer som har tilldelats i något av de nordiska länderna får behandlas i folkbokföringsdatabasen. Förslaget är en följd av ändringen i 28 § folkbokföringslagen (1991:481) om att en anmälan om inflyttning till landet ska innehålla uppgift om ett sådant personnummer. Skälen för ändringen utvecklas i avsnitt 11.2.

Bestämmelsen i *punkten 17*, som är ny, innebär att även en uppgift om uppehållsrätt som har legat till grund för folkbokföring får behandlas i folkbokföringsdatabasen. Eftersom uppgiften enbart får behandlas för en folkbokförd person ska uppgiften hanteras som en tidigare registrerad uppgift om en sådan person avregistreras från folkbokföringen som utflyttad. Den nya bestämmelsen är en följd av att uppehållsrätt, på motsvarande sätt som uppehållstillstånd, ska utgöra en uttrycklig förutsättning för folkbokföring. Skälen för ändringen utvecklas i avsnitt 5.2.

2 kap.

10 §

Ändringen i *första stycket* innebär att uppgift om uppehållsrätt inte får användas som sökbegrepp. Skälen för ändringen utvecklas i avsnitt 5.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkten 1

Ändringen, som innebär att uppgiften om distrikt får behandlas i folkbokföringsdatabasen, ska träda i kraft den 1 januari 2016. I övrigt träder bestämmelsen i kraft den 1 januari 2014.

Punkten 2

Hänvisningen till äldre bestämmelser i denna punkt innebär att uppgift om distrikt enbart ska anges för personer som är folkbokförda den 1 januari 2016 och därefter. Uppgiften om distrikt kommer således inte att finnas för dessförinnan avregistrerade personer eller för historiska uppgifter om folkbokföringsadresser.

16.7 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen
(2011:1244)

56 kap.

8 §

Ändringen i *andra punkten* är en följd av att en enhetlig avgiftssats ska gälla för den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. Skälen för ändringen utvecklas i avsnitt 13.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016, dvs. samtidigt som förslaget att folkbokföring inte längre ska ske i församling. En enhetlig begravningsavgiftssats kommer att fastställas första gången under år 2016 och gälla för kalenderåret 2017. Övergångsbestämmelsen klargör därför att de nya bestämmelserna ska tillämpas första gången på beskattningsår 2017.

Folkbokföringsutredningens sammanfattning av betänkandet Folkbokföringen (SOU 2009:75)

Uppdraget

Vi har i uppdrag att göra en allmän översyn av folkbokföringslagen (1991:481). Vi ska bedöma om bestämmelserna i lagen är ändamålsenliga med beaktande av folkbokföringens uppgifter. Enligt direktiven ingår i översynen att särskilt utreda följande frågor.

- Hur personnumrets nuvarande uppbyggnad kan ändras så att behovet av ett större antal nummer tillgodoses.
- Hur systemet med samordningsnummer fungerar i praktiken.
- Om folkbokföringen även i fortsättningen ska knytas till de kyrkliga församlingarna eller om någon annan lösning ska väljas.
- Om det är lämpligt att införa en författningsreglering av så kallad sekretessmarkering av uppgifter i folkbokföringsdatabasen, och hur uppgifter som försetts med sekretessmarkering i folkbokföringsdatabasen hanteras vid överföringen till andra myndigheter.
- Om reglerna för folkbokföring av barn med dubbel bosättning är ändamålsenliga och i överensstämmelse med barnets bästa.

Enligt tilläggsdirektiv har vi i uppdrag att utreda om det finns behov av särskilda bestämmelser vid folkbokföring av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar.

I vårt delbetänkande, som vi överlämnade i juni 2008, SOU 2008:60 *Personnummer och samordningsnummer*, presenterade vi vår utredning av de två första frågorna ovan. I detta slutbetänkande redovisar vi resultatet av den allmänna översynen och övriga frågor.

Allmänna utgångspunkter

Ett viktigt syfte med folkbokföringen är att olika samhällsfunktioner ska få ett korrekt underlag för sina beslut och andra åtgärder. Uppgifterna i folkbokföringen ska spegla befolkningens verkliga bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder. Detta syfte måste ha mycket stor betydelse vid utformningen av regelverket. Det gäller bland annat i frågan om vilka personer som ska omfattas av folkbokföringen och var i landet en person ska anses bosatt.

Ett antal principer har varit styrande när vi bedömt om det finns skäl att ändra bestämmelserna i folkbokföringslagen om vilka personer som ska folkbokföras och om rätt folkbokföringsort för dem. Bestämmelserna ska så långt möjligt vara symmetriska. Personer som i stor utsträckning omfattas av svenska bestämmelser ska folkbokföras. Vidare ska den enskildes önskemål inte ha någon betydelse för folkbokföringen. Slutligen ska samma bestämmelser gälla för såväl unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som andra personer.

Sverige är skyldigt att i svensk rätt tillämpa de EG-rättsliga regler som finns, bland annat rörlighetsdirektivet²⁹. Rörlighetsdirektivet innehåller de villkor som får ställas på unionsmedborgare och deras familjemedlemmar när de flyttar mellan och uppehåller sig i medlemsstater. Någon översyn av om folkbokföringslagens bestämmelser är förenliga med EG-rättsliga bestämmelser har inte gjorts sedan Sverige blev medlem i EU. Vi har därför analyserat om rörlighetsdirektivet innehåller bestämmelser som kan påverka folkbokföringen och om det finns bestämmelser i folkbokföringslagen som strider mot rörlighetsdirektivet.

Vi bedömer att det inte strider mot rörlighetsdirektivet att folkbokföra endast personer som i folkbokföringslagens mening ska anses bosatta i landet. Bestämmelserna om fastställande av var i landet en person ska anses bosatt, registrering av födelser, vigslar och dödsfall samt tilldelning av samordningsnummer och personnummer omfattas enligt vår mening inte av rörlighetsdirektivet.

Bestämmelser i folkbokföringslagen som innebär administrativa åligganden för den enskilde i samband med uppehåll i landet omfattas av rörlighetsdirektivets bestämmelser. Enligt rörlighetsdirektivets bestämmelser får fristen för registrering av vistelse i landet inte understiga tre månader. Vi föreslår därför att en anmälan om inflyttning ska göras senast tre månader efter inflyttningen. I övrigt anser vi inte att det behövs några ändringar i det administrativa förfarandet med anledning av rörelsedirektivet.

Det strider enligt vår mening inte heller mot rörlighetsdirektivet att folkbokföringen kan ligga till grund för rättigheter och skyldigheter, under förutsättning att det är möjligt för den enskilde att styrka sin rätt till en förmån på annat sätt än genom att vara folkbokförd.

Personer som ska vara folkbokförda

Vi har bedömt att de nuvarande reglerna om folkbokföring vid inflyttning in i landet i stort sett är ändamålsenliga och att några större ändringar inte behövs. Den praxis som innebär att en person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i ett land där han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden, ska författningsregleras. Vi föreslår därutöver vissa ändringar för att bestämmelserna bättre ska tillgodose syftet med folkbokföringen.

En utlänning som är skyldig att ha uppehållstillstånd ska inte folkbokföras om han eller hon saknar sådant tillstånd och det inte finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå folkbokförs. Kravet på uppehållstillstånd har motiverats av att en utlänning som vistas i Sverige utan nödvändigt uppehållstillstånd inte borde få tillgång till sådana

²⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG.

förmåner som följde av att han eller hon var folkbokförd. En person som omfattas av bestämmelserna om uppehållsrätt i 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716) ska folkbokföras om han eller hon har uppehållsrätt. Det kan med dagens tillämpning av bestämmelserna folkbokföras personer som varken har uppehållsrätt eller uppehållstillstånd och som således inte har rätt att vistas i landet i mer än tre månader. Om en person som folkbokförs inte har uppehållsrätt har han eller hon inte heller rätt till likabehandling med svenska medborgare efter de inledande tre månaderna i landet. När dessa personer folkbokförs blir de sannolikt likabehandlade i stor utsträckning eftersom flera regelverk har folkbokföring som kvalificeringsgrund för rätt till exempelvis olika ersättningar. Vi föreslår därför att en person som omfattas av bestämmelserna om uppehållsrätt i 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen ska folkbokföras om han eller hon har uppehållsrätt. Om personen saknar uppehållsrätt ska denne folkbokföras om det finns synnerliga skäl eller – om personen är skyldig att ha uppehållstillstånd – om han eller hon har ett sådant tillstånd. Skatteverket ska för bedömningen av uppehållsrätten kunna hämta in yttrande från Migrationsverket. Skatteverket ska också ha direktåtkomst till uppgift om namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer, bevis om uppehållsrätt samt datum för ansökan om registrering eller ansökan om uppehållskort. Sekretess ska gälla hos Skatteverket i verksamhet som avser folkbokföring för uppgift om en enskilds personliga förhållanden som myndigheten fått från Migrationsverket, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Barn som föds utom landet inte ska folkbokföras från födelsen. Barn som föds utom landet ska dock folkbokföras om modern eller fadern är folkbokförd som utsänd i svenska statens tjänst. Om endast fadern är folkbokförd gäller att han dessutom ska vara vårdnadshavare för barnet.

Ett barn som adopteras av en person som är utsänd i svenska statens tjänst ska folkbokföras om adoptionen är giltig i Sverige och barnet är under tolv år. Om fadern eller en förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken är utsänd i svenska statens tjänst, men inte är vårdnadshavare för barnet från födelsen eller adoptionen, ska ett barn till honom eller henne som föds utom landet folkbokföras om barnet kan anses ha en tillräcklig anknytning till landet. Ett barn som avses i förslagen ovan behöver inte ha uppehållstillstånd eller uppehållsrätt för att folkbokföras.

Vid bedömningen av om en utlänning som behöver ha uppehållstillstånd för att vistas i landet inte längre kan anses ha sitt egentliga hemvist i landet ska beaktas om han eller hon saknar sådant tillstånd.

Rätt folkbokföringsort

Församling ersätts av kommundistrikt

Folkbokföringen har under mycket lång tid skett i en territoriell församling inom Svenska kyrkan. Så länge Svenska kyrkan administrerade folkbokföringen var det naturligt att folkbokföringen skedde

med kyrkans territoriella församlingar som indelningsenhet. Svenska kyrkan beslutar sedan den 1 januari 2000 om ändringar i de territoriella församlingarna. Staten har således inte längre något inflytande över indelningen.

Om folkbokföring i församling upphör får det konsekvenser på en rad områden. Uppgiften om församling används i dag bland annat som underlag för administrativa indelningar, statistik och forskning. Svenska kyrkans verksamhet är vidare uppbyggd efter församlingsindelningen och en ändring får därför stora konsekvenser för verksamheter med anknytning till kyrkan. Det gäller främst frågor om begravning och begravningsavgift som staten ytterst ansvarar för, men även uppbörden av kyrkoavgiften. För att få kunskaper bland annat om i vilken utsträckning församlingsindelningen i dag faktiskt används och vilka konsekvenser olika ändringar kan få har vi genomfört en enkätundersökning.

Resultatet av enkäten visar att behovet av Svenska kyrkans vid varje tidpunkt gällande församlingsindelning numera måste anses vara förhållandevis begränsat sett ur ett brett samhällsperspektiv. Behovet kommer sannolikt också att minska än mer i takt med att sammanläggningarna av församlingarna sannolikt fortsätter. Resultatet av enkäten visar dock att det finns ett behov av att det i folkbokföringen finns en annan motsvarande indelning som är stabil.

Det är enligt vår mening utifrån principiella utgångspunkter olämpligt att bygga upp landets civila befolkningsregistrering utifrån ett trossamfunds interna indelning i organisatoriska enheter. Indelningen har dessutom blivit mycket instabil och fler sammanläggningar av församlingar är sannolikt att vänta. Det finns också exempel på att indelningen inte längre är lämplig för civila förhållanden, exempelvis när en församling ligger i flera kommuner. Behovet av uppgift om församlingsindelningen är också begränsat. Vi föreslår mot denna bakgrund att folkbokföring inte längre ska ske i territoriell församling inom Svenska kyrkan. Folkbokföring ska förutom på fastighet och lägenhet ske även i kommun. Med folkbokföringsort ska avses den kommun där den enskilde är folkbokförd och med födelsehemort ska avses den kommun där ett nyfött barn ska folkbokföras.

Vi föreslår vidare att Lantmäteriet inte längre ska föra uppgift om Svenska kyrkans församlingar i fastighetsregistret med registerkartan utan att Svenska kyrkan ska ansvara för redovisningen av församlingsindelningen.

För att tillgodose behovet av en stabil indelning som är större än en fastighet men mindre än en kommun föreslår vi att en ny indelning ska införas som ska benämnas distrikt. Distriktens geografiska utformning ska utgå från församlingsindelningen 1999/2000. Distriktens namn ska utredas särskilt av Lantmäteriet i samråd med andra myndigheter och organisationer. Regeringen ska besluta om distriktens namn och om eventuella ändringar av deras namn. Beslut om att införa distrikt och ändra distriktens geografiska utbredning ska fattas av regeringen. Distriktens exakta geografiska utbredning ska utredas särskilt av Lantmäteriet. Distrikten behöver inte följa fastighetsgränserna, men ska alltid följa kommungränserna. Lantmäterimyndigheterna ska besluta om ändring av distriktens gränser vid fastighetsbildning över kommungräns.

Lantmäteriet ska upprätta skiktet med distrikt i registerkartan. Den statliga och de kommunala lantmäterimyndigheterna ska vid ändringar i distrikten uppdatera registerkartan. Uppgift om distrikt ska föras in i adressdelen i fastighetsregistret och kopplas till belägenhetsadress. Distrikten ska kodsättas. SCB ska tillsammans med Skatteverket och Lantmäteriet utreda hur det ska ske. Koden för distrikt ska göras tillgänglig i samhället.

Folkbokföring ska inte ske i distrikt. Uppgiften om distrikt ska dock registreras i och kunna aviseras från folkbokföringsdatabasen.

Den som är folkbokförd i kommun eller under rubriken utan känt hemvist, och som inte ska beredas gravplats på en allmän begravningsplats som en kommun är huvudman för, ska beredas gravplats på en allmän begravningsplats i den församling där den fastighet han eller hon senast var folkbokförd på ligger. Den som är folkbokförd i kommun eller under rubriken utan känt hemvist ska betala begravningsavgiften till den huvudman, om det inte är fråga om en kommun, inom vars förvaltningsområde den avgiftsskyldige senast var folkbokförd.

Om enskilda inte längre folkbokförs i församling innebär det att Svenska kyrkan måste förse staten med information om församlingsindelningen på ett sådant sätt att informationen kan knytas till enskilda personer. Skatteverket och Svenska kyrkan ska få i uppdrag att närmare utreda vilken information som behövs för att hantera begravningsavgiften och kyrkoavgiften och hur utbytet av information ska ske för att uppbörden av avgifterna ska fungera.

Hur andra verksamheter som i dag på olika sätt tar sin utgångspunkt i Svenska kyrkans församlingar ska hanteras i framtiden bör enligt vår mening utredas i särskild ordning.

Rätt folkbokföringsort

Nuvarande grundstruktur ska vara kvar, nämligen att

- en person ska folkbokföras på den fastighet och i den kommun där han eller hon är att anse som bosatt,
- en person som är bosatt på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter ska folkbokföras också på lägenhet,
- en person anses vara bosatt på den fastighet där han eller hon regelmässigt tillbringar eller, när byte av bostad har skett, kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila, och
- man anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila på en fastighet där man tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med annan förläggning i tiden.

Dock föreslår vi när det gäller bedömningen för en person med dubbel bosättning att han eller hon ska anses vara bosatt på den fastighet där han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist. Bedömningen ska alltså mjukas upp och göras mer flexibel, så att inte, som i dag, i stort sett endast var familjen är bosatt, respektive var arbetsorten är för dem som saknar familj, har betydelse.

Familjen ska dock fortfarande ha stor betydelse för var en person ska anses vara bosatt. Bilaga 1

En ny bestämmelse om folkbokföring av personer som saknar känt hemvist ska införas i folkbokföringslagen. Av bestämmelsen ska framgå att folkbokföring utan känt hemvist får ske endast om personens bosättning med tillämpning av övriga bestämmelser inte kan hänföras till en kommun och personen kan antas inte vara utflyttad till utlandet.

I dag ska en vistelse om sex månader inte föranleda ändrad bosättning. Bestämmelsen har betydelse framför allt för ensamstående personer. För personer som har familj kan längre vistelser innebära oförändrad bosättning. Dagens bestämmelser om undantag från ändrad folkbokföring vid tillfälliga vistelser på annan ort innebär en avvikelse från principen att folkbokföringen ska utvisa var en person faktiskt vistas. För den som har familj kan det dessutom förekomma att folkbokföringsuppgifterna under en lång tid inte stämmer med de faktiska förhållandena. Detta är något som vi så långt möjligt försöker undvika, för att göra folkbokföringen ändamålsenlig. Det är dock rimligt att folkbokföringen inte ändras vid kortare vistelser. En tillfällig vistelse om sex månader kan många gånger upplevas som alltför kort. Vi föreslår att en på förhand tidsbestämd vistelse om högst ett år inte ska anses leda till ändrad folkbokföring, oavsett om personen har familj eller inte. Vi anser vidare att bestämmelserna i folkbokföringslagen, om det inte finns starka skäl för något annat, bör vara lika för ensamstående och gifta. Det särskilda undantaget för tidsbestämda vistelser för personer med familj ska därför tas bort.

Bestämmelsen avseende riksdagsledamöter och statsråd ska vara kvar oförändrad. Däremot ska undantagen för vistelser som föranleds enbart av förordnande till ledamot i kommitté eller kommission och särskilt uppdrag av riksdagen tas bort.

En helt ny bestämmelse ska införas, som gäller heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting. En vistelse som föranleds av ett sådant uppdrag ska inte anses leda till ändrad bosättning.

Bestämmelsen, att en vistelse som föranleds enbart av tjänstgöring enligt lagen om totalförsvarspåbud inte anses leda till ändrad bosättning, ska tas bort.

Bestämmelsen, att en vistelse som föranleds enbart av vård vid en institution för sjukvård och kriminalvård ska vara kvar. Vistelser som föranleds av vård vid en institution för vård av unga eller missbrukare ska dock utökas till att gälla alla vistelser som föranleds av beslut om vård vid en sådan institution för vård och boende som beviljats tillstånd av länsstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse. Undantagsbestämmelsen i 10 § andra stycket ska inte längre gälla för vistelser som föranleds av vård vid institutioner.

För barn som har ett boende med särskild service enligt LSS ska en sådan vistelse inte leda till ändrad bosättning.

De som bor i ett äldreboende ska som huvudregel vara folkbokförda där. Som undantag ska dock gälla att en vistelse i ett äldreboende i en annan kommun än den där den enskilde är folkbokförd, vilken beslutas av folkbokföringskommunen, inte ska leda till ändrad folkbokföring.

Folkbokföring av barn

För att underlätta Skatteverkets utredning i de fall föräldrarna lämnat motstridiga uppgifter om var barnet vistas ska vid bestämmande av var ett barn med dubbel bosättning ska anses bosatt särskilt beaktas om en dom som har vunnit laga kraft eller ett avtal som godkänts av socialnämnden reglerar frågan om ett barns vårdnad, boende eller umgänge. Om barnets boende i betydande omfattning avviker från innehållet i domen eller avtalet ska domen eller avtalet inte beaktas.

Ett annat förslag som vi lämnar för att underlätta Skatteverkets utredning är att ett barn som bor lika mycket hos båda sina föräldrar ska när byte av bostad har skett anses bosatt hos den av föräldrarna som dessa kommer överens om.

Beslut om folkbokföring utan föregående flyttningsanmälan gäller från och med beslutets dag. När en flyttningsanmälan avseende ett barn avvisas för att båda vårdnadshavarna inte undertecknat den och Skatteverket beslutar om barnets folkbokföring efter en bosättningsutredning resulterar det i att barnet kan komma att folkbokföras långt efter att själva flyttningen skedde. Detta kan vara till nackdel för den förälder som barnet bor tillsammans med, som under mellantiden går miste om vissa bidrag. För att undvika dessa nackdelar ska även i de fall beslutet om folkbokföring har meddelats utan föregående anmälan, samma regler gälla som vid folkbokföring efter anmälan, det vill säga att beslutet ska gälla från flyttningsdagen eller från anmälningsdagen.

En vårdnadshavare ska ha rätt att ensam överklaga ett beslut om barnets folkbokföring.

Skydd av personer

Skatteverket ska i folkbokföringsdatabasen efter ansökan registrera en personuppgift om att en enskild eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men, det vill säga har ett skyddsbehov. Ett avslag på en sådan begäran ska kunna överklagas av den enskilde. Behovet av uppgiften om skyddsbehov ska omprövas senast inom tre år från dagen för registreringen. Även ett beslut att ta bort en sådan uppgift ska kunna överklagas.

Skatteverket bör i sin utredning om skyddsbehov hämta in yttrande från polismyndighet eller från annan som kan antas ha uppgifter att lämna. Någon lagreglering av vad en ansökan om skyddsbehov ska innehålla föreslås dock inte.

Skatteverket ska i ärenden om uppgift om skyddsbehov, om det behövs, kunna besluta att föra in en uppgift om skyddsbehov för tiden till dess att ett avgörande i frågan har meddelats och vunnit laga kraft.

En ny sekretessbestämmelse ska införas, som ska gälla i ärende om uppgift om skyddsbehov och om kvarskrivning för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

För ett barn får en ansökan om uppgift om skyddsbehov göras av en vårdnadshavare ensam, om syftet med ansökningen är att skydda mot den andre vårdnadshavaren.

Skatteverket ska underrätta socialnämnden när ett beslut om skyddsbehov avser ett barn under 18 år. Bilaga 1

Myndigheterna har i stort bra rutiner för att hantera uppgifter om personer som är utsatta för hot och som därför fått sekretessmarkering. Vi har dock från flera håll fått besked om att det alltjämt föreligger brister. Det synes inte finnas några större brister i de författningar som finns, utan det är tillämpningen som brister. Det behövs därför inte några författningsändringar för att åtgärda de problem som finns. Alla myndigheter bör dock se över sina rutiner för hanteringen av dessa uppgifter.

Övriga bestämmelser

Registrering av uppgifter om andra än folkbokförda personer

Ett problem för många myndigheter i dag är att det inte finns något centralt register som innehåller uppgifter om unionsmedborgare som kan ha rätt till olika förmåner och som är tillgängligt för alla myndigheter på ett enkelt sätt. Varje myndighet kan därför behöva begära in personuppgifter som exempelvis kan styrka vem personen är. Rätten till likabehandling av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar skulle underlättas, även i de fall personerna vistas kortare tid än ett år i landet, om personerna är registrerade i folkbokföringsdatabasen. En registrering i folkbokföringsdatabasen skulle bland annat innebära att andra myndigheter på ett enkelt sätt kan få information om att personen stadigvarande ska vistas i landet längre tid än tre månader och att personen vid registreringen hade uppehållsrätt. Detta torde innebära att det blir enklare för personen i kontakterna med andra myndigheter. Vi föreslår därför att en person som inte är folkbokförd men som har uppehållsrätt ska, om vistelsen i landet avses pågå under längre tid än tre månader men kortare tid än ett år, få anmäla sin vistelse i landet till Skatteverket. Skatteverket ska få begära att anmälan om registrering ska lämnas vid personlig inställelse. Ett beslut i ett ärende om registrering får överklagas hos Länsrätten i Stockholms län. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten. Den person som registreras ska tilldelas ett samordningsnummer av Skatteverket om han eller hon inte tidigare har ett sådant nummer eller ett personnummer. Den som anmält sin vistelse ska vara skyldig att till Skatteverket lämna uppgift om ändrad adress, även i samband med flyttning från landet.

SPAR ska få innehålla uppgifter om personer som har varit folkbokförda.

Anmälningar

Endast Skatteverket ska kunna ta emot anmälningar i folkbokföringsärenden.

En anmälan om flyttning in i landet ska, utöver uppgifter enligt nuvarande bestämmelser, innehålla uppgift om eventuellt samordningsnummer eller personbeteckning som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land.

Ett barn som föds utom landet ska anmälas för folkbokföring endast om barnet ska folkbokföras med stöd av de särskilda bestämmelserna som gäller för barn till personer som är folkbokförda enligt 14 § folkbokföringslagen. Det gäller såväl födda som adopterade barn. Ett barn till en person som är folkbokförd med stöd av 14 § folkbokföringslagen som inte ska folkbokföras från födelsen, ska anmälas för folkbokföring när barnet har fått en tillräcklig anknytning till landet.

Överförmyndaren ska åläggas att till Skatteverket lämna uppgift när ett förvaltarskap anordnas, jämkas eller upphör. Den sekretess som i dag gäller för överförmyndaren ska också gälla i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

Ett dödsbo får till Skatteverket anmäla en särskild postadress till vilken post rörande den avlidne kan skickas, om den är en annan än den tidigare registrerade adressen.

Skyldigheten för den enskilde att till Skatteverket lämna uppgifter utökas till att avse även vissa uppgifter som enligt databaslagen får föras in i folkbokföringsdatabasen. Även ändringar av tidigare införda uppgifter ska lämnas.

Föreläggande, vite, straff och överklagande

Den särskilda straffbestämmelsen i folkbokföringslagen ska upphävas. Bestämmelserna om föreläggande och vite i ärenden enligt namnlagen ska flyttas till namnlagen.

Det ska förtydligas att om det finns skäl att efter omprövning eller överklagande ändra en persons folkbokföring ska det ske, även om ett nytt beslut om folkbokföring har fattats efter det först fattade beslutet.

Konsekvenser

Personer som ska vara folkbokförda

Kravet på uppehållsrätt för folkbokföring innebär att kvaliteten på uppgifterna i folkbokföringsdatabasen höjs och utflödet av allmänna medel kan antas minska. Förslaget att uppgifter om uppehållsrätt ska kunna överföras elektroniskt mellan Skatteverket och Migrationsverket medför kostnader. Enligt vår mening bör kostnaderna för en vidareutveckling av systemet kunna tas inom myndigheternas befintliga resurser.

Även förslaget att barn som föds utom landet inte längre ska folkbokföras från födelsen innebär att kvaliteten i uppgifterna i folkbokföringsdatabasen höjs. Förslaget underlättar såväl Skatteverkets som Försäkringskassans arbete och bör öka tilltron till folkbokföringen. Vi bedömer vidare att förslaget innebär en kostnadsbesparing för staten eftersom det felaktiga utflödet av förmåner kommer att minska. För barnens och föräldrarnas del bedömer vi att förslaget får små konsekvenser.

Förslaget att det vid bedömningen av om en utlänning, som behöver ha uppehållstillstånd för att vistas i landet, inte längre kan anses ha sitt egentliga hemvist i landet ska beaktas om han eller hon saknar sådant

tillstånd innebär att det kommer att vara möjligt att avregistrera fler personer från folkbokföringen än i dag som rimligen inte bör vara folkbokförda. Det medför främst besparingar för staten i form av minskade utgifter för bidrag och andra förmåner. För Skatteverket blir konsekvenserna begränsade.

Förslaget att Migrationsverkets skyldighet att lämna uppgifter till Skatteverket ska utökas kommer att innebära att uppgifterna i folkbokföringsdatabasen kommer att hålla en högre kvalitet. De nya rutiner för överföring av information mellan myndigheterna som måste tas fram kan samordnas med det arbete som redan pågår mellan myndigheterna. Det utökade uppgiftslämnandet torde endast föranleda begränsade kostnader.

Förslagen om folkbokföring av barn som föds eller adopteras av utsända innebär att män och kvinnor behandlas lika vilket innebär en ökad jämställdhet mellan män och kvinnor samt en likabehandling av alla barn till dessa personer. Förslagen får inga konsekvenser för Skatteverket eller Försäkringskassan.

Rätt folkbokföringsort

Förslagen att folkbokföring i Svenska kyrkans församlingar ska upphöra och att staten inte längre ska administrera församlingsindelningen innebär sammantaget inga ökade kostnader för staten. De negativa konsekvenserna av att församlingsindelningen inte längre tillhandahålls av det civila samhället bedömer vi bli små, särskilt mot bakgrund av att vi föreslår en ny, mer användbar indelning, se mer nedan. Vårt förslag får dock naturligtvis stora konsekvenser för Svenska kyrkan, vars hela verksamhet är uppbyggd kring församlingsindelningen, och för sådan statlig verksamhet som är knuten till Svenska kyrkans församlingar nämligen begravningar samt uppbörd av begravningsavgift och kyrkoavgift. Kyrkan bedömer att förslagen medför omställningskostnader och därefter årliga kostnader. För Skatteverket kommer förslaget att innebära kostnader för systemförändringar. Vi anser att konsekvenserna för såväl Skatteverket som kyrkan kan lindras av de mycket generösa ikraftträdandebestämmelser som vi föreslår.

Att folkbokföringsorten och födelsehemorten i dag utgörs av en församling innebär vissa problem, främst att orterna kan ha kristna namn, vilket undanröjs. Förslagen om begravning och begravningsavgift för personer som är folkbokförda i kommun respektive saknar känt hemvist får små konsekvenser.

Distrikten som ska ersätta församlingarna kommer med den utformning vi föreslår att bli betydligt billigare att administrera för staten. Initialt innebär införandet av distrikten emellertid en omställningskostnad, bland annat för Skatteverket samt för Lantmäteriet för att justera de gamla församlingsgränserna efter ändringar i kommungränserna. Förslagen får också andra positiva konsekvenser, framför allt ett bevarande av det viktiga kulturarv som socknarna och de tidigare församlingarna utgör. Vi bedömer att många verksamheter som använder församlingsindelningen i dag kan övergå till att använda

indelningen i distrikt. Det kan uppstå kostnader initialt men kommer på sikt att innebära besparingar även för dessa användare.

Sammantaget torde förslaget att folkbokföring i Svenska kyrkans församlingar ska upphöra och införandet av distrikt medföra stora besparingar för Lantmäteriet och de regionala lantmäterimyndigheterna. För Skatteverket innebär förslaget besparingar för folkbokföringen genom att förändringar i församlingsindelningen inte behöver åtgärdas. Det kommer dock att föranleda systemändringar inom folkbokföringsverksamheten samt för att fullgöra uppdraget att ta hand om uppbörderna av avgifterna till Svenska kyrkan. Kostnaderna för uppbördshjälpen varierar dock beroende på vilken information som verket kan få från Svenska kyrkan. Om Begravningsutredningen föreslår förändringar när det gäller begravningsavgiften kan även det komma att påverka kostnaderna, så att dessa blir lägre.

Våra förslag när det gäller folkbokföring av barn kommer att underlätta handläggningen för Skatteverket. Vidare kommer rättsläget att bättre anpassas till den allmänna rättsuppfattningen. De förbättrade överklagandemöjligheterna medför fler ärenden för domstolarna, men vi bedömer inte att det kommer att vara fråga om någon betydande ökning. När det gäller våra förslag i övrigt om ändringar i bestämmelserna om folkbokföringsort berör dessa endast mindre grupper av personer och konsekvenserna blir därför begränsade.

Skydd av personer

Införandet av uppgift om skyddsbehov innebär kostnader för att registrera en ny uppgift i folkbokföringsdatabasen. Även andra myndigheter som vill kunna ta emot och registrera denna uppgift åsamkas kostnader.

Möjligheten att överklaga ett avslagsbeslut kommer att medföra en ökad måltillströmning till länsrätterna. Det är troligen inte särskilt många ärenden som kommer att överklagas, så kostnaderna är därmed försumbara. Det är en viktig förändring, som leder till ökad rättssäkerhet för den enskilde individen.

Övriga bestämmelser

Vårt förslag att införa särskilda bestämmelser om registrering av personer som omfattas av rörlighetsdirektivet, men som inte ska folkbokföras innebär att dessa personers tillvaro i landet kommer att underlättas vilket i sin tur innebär att Sverige fullgör sina EG-rättsliga förpliktelser på ett bättre sätt än i dag. Förslaget innebär inte i sig några kostnader i denna del. Däremot måste Skatteverket registrera uppgiften om uppehållsrätt vilket medför kostnader för ändringar av IT-systemen.

Förslaget att endast Skatteverket ska kunna ta emot flyttningsanmälningar medför inga kostnadsökningar.

Förslaget att överförmyndaren ska underrätta Skatteverket när ett förvaltarskap anordnas, jämkas eller upphör medför vissa kostnader för överförmyndaren och för Skatteverket. Skatteverket får en kostnad för att göra om IT-systemen så att det blir möjligt att registrera en ny uppgift.

Vi föreslår också att ett dödsbo till Skatteverket får anmäla en särskild Bilaga 1
postadress till en avliden. Förslaget medför inga kostnadsökningar.

Förslaget att upphäva den särskilda straffbestämmelsen innebär att det blir möjligt att använda sig av vitesinstitutet som påtryckningsmedel på den som inte fullgör sina skyldigheter enligt folkbokföringslagen och en anpassning till Europakonventionens bestämmelser.

Genomförande

Vi föreslår att huvuddelen av bestämmelserna som innebär att församling ersätts av distrikt och kommun ska träda i kraft den 1 januari 2015. Förslagen rörande uppgift om skyddsbehov ska träda i kraft den 1 januari 2013. Våra övriga författningsförslag ska träda i kraft den 1 januari 2012.

Folkbokföringsutredningens författningsförslag

Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs i fråga om folkbokföringslagen (1991:481)
dels att 9 och 43¹ §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmaste före 43 § ska upphöra att gälla,
dels att 2–4, 6–8, 10–15, 18 a, 20, 21, 24–28, 30, 31, 35 och 40 §§ ska
 ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas tio nya paragrafer, 2 a, 7 a, 9, 10 a, 13 a,
 17 a, 28 a, 28 b, 29 a och 29 b §§, samt närmast före 17 a § en ny rubrik,
 av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Ett barn som föds levande här i landet *skall* folkbokföras om modern är folkbokförd eller om fadern är folkbokförd och vårdnadshavare. Även ett barn som föds utom landet av en kvinna som är folkbokförd *skall* folkbokföras.

2 §²

Ett barn som föds levande här i landet *ska* folkbokföras om modern är folkbokförd eller om fadern är folkbokförd och vårdnadshavare.

Ett barn som föds levande utom landet ska folkbokföras om modern är folkbokförd med stöd av 14 § eller om fadern är folkbokförd med stöd av 14 § och vårdnadshavare.

2 a §

Ett barn under tolv år, som adopteras av en person som är folkbokförd med stöd av 14 §, ska folkbokföras när adoptionen blir giltig i Sverige.

3 §³

Den som efter inflyttning kan antas *under sin normala livsföring* komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år *skall* folkbokföras. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila

Den som efter inflyttning kan *anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han eller hon kan* antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Även

¹ Senaste lydelse av 43 § 1997:989.

² Senaste lydelse 1997:989.

³ Senaste lydelse 1997:989.

både inom och utom landet *skall* folkbokföras om han med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist här.

den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet *ska* folkbokföras om han *eller hon* med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist här.

En person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i ett land där han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

Ett barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört *skall* folkbokföras om det har sådan anknytning till landet som sägs i första stycket.

Ett barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört *ska* folkbokföras om det har *en* sådan anknytning till landet som sägs i första stycket.

Ett barn som avses i 2 § andra stycket och som har vistats utom landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört ska folkbokföras om fadern eller en förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken som var folkbokförd vid barnets födelse blir vårdnadshavare eller om barnet av annan anledning kan anses ha en tillräcklig anknytning till landet.

Undantag från första *och andra* styckena finns i 4 och 5 §§.

Undantag från första–*tredje* styckena finns i 4 och 5 §§.

4 §⁴

En utlänning som *är skyldig att ha uppehållstillstånd* *skall* inte folkbokföras om *han saknar sådant tillstånd* och det inte finns synnerliga skäl för att han ändå folkbokförs.

En utlänning som *inte uppfyller villkoren för att vistas i Sverige* *ska* inte folkbokföras, om det inte finns synnerliga skäl för att han *eller hon* ändå folkbokförs.

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) *skall* inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det

En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) *ska* inte folkbokföras, om utlänningen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det

⁴ Senaste lydelse 2005:724.

beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningsföreläggningen fått en flyktingförklaring enligt 4 kap. 3 § utlänningslagen eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt föreligger synnerliga skäl för folkbokföring.

beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningsföreläggningen fått en flyktingförklaring enligt 4 kap. 3 § utlänningslagen eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt finns synnerliga skäl för folkbokföring.

En person *skall* folkbokföras på den fastighet och i den *territoriella församling* där han enligt 7–13 §§ är att anse som bosatt.

En person som är *bosatt* på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter *skall* folkbokföras också på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (2006:378) om lägenhetsregister.

Ett nyfött barn folkbokförs *i den församling* där modern är folkbokförd eller, om modern inte är folkbokförd, *i den församling* där fadern eller barnets förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabelagen är folkbokförd (födelsehemort).

Undantag från första stycket anges i 14–16 §§.

En person anses vara bosatt på den fastighet där han regelmässigt tillbringar eller, när byte av bostad har skett, kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila. Den som därigenom kan anses vara bosatt på fler än en fastighet anses vara bosatt på den fastighet där han *sammanlever med sin familj* eller med hänsyn till *övriga* omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist.

6 §⁵

En person *ska* folkbokföras på den fastighet och i den *kommun* där han *eller hon* enligt 7–13 §§ är att anse som bosatt. *Med folkbokföringsort avses den kommun där en person är folkbokförd.*

En person som är *folkbokförd* på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter *ska* folkbokföras också på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (2006:378) om lägenhetsregister.

Ett nyfött barn folkbokförs där modern är folkbokförd eller, om modern inte är folkbokförd, där fadern är folkbokförd. *Med födelsehemort avses den kommun där ett nyfött barn folkbokförs.*

Undantag från första stycket *finns* i 14 och 16 §§.

7 §

En person anses vara bosatt på den fastighet där han *eller hon* regelmässigt tillbringar eller, när byte av bostad har skett, kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila. Den som därigenom kan anses vara bosatt på fler än en fastighet anses vara bosatt på den fastighet där han *eller hon* med hänsyn till *samtliga* omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist.

Om ett barn under 18 år kan

⁵ Senaste lydelse 2006:379.

anses vara bosatt på fler än en fastighet ska vid bestämmandet av var det ska anses vara bosatt särskilt beaktas om en dom som har vunnit laga kraft eller ett avtal som har godkänts av socialnämnden reglerar frågan om barnets vårdnad, boende eller umgänge. Om barnets boende i betydande omfattning avviker från innehållet i domen eller avtalet gäller i stället bestämmelserna i första stycket.

En person *skall* anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila på en fastighet där han under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med annan förläggning i tiden.

Undantag från första stycket anges i 8–11 §§.

En person *ska* anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila på en fastighet där han *eller hon* under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med annan förläggning i tiden.

Undantag från första stycket finns i 7 a–11 och 15 §§.

7 a §

Ett barn under 18 år som regelmässigt tillbringar dygnsvilan lika mycket hos var och en av föräldrarna ska, när byte av bostad har skett, anses vara bosatt hos den av föräldrarna som dessa kommer överens om.

8 §

Om en person under en på förhand bestämd tid av högst *sex månader* regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet än den där han har sitt egentliga hemvist, anses detta inte leda till ändrad bosättning.

Om en person under en på förhand bestämd tid av högst *ett år* regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet än den där han *eller hon* har sitt egentliga hemvist, anses detta inte leda till ändrad bosättning.

9 §

En vistelse anses inte leda till ändrad bosättning om den föranleds enbart av

1. *befattning som politiskt tillsatt tjänsteman eller uppdrag att biträda som politiskt sakkunnig inom Regeringskansliet,*
2. *vård vid en institution för*

sjukvård eller kriminalvård,

3. beslut om vård vid en sådan institution för vård och boende som beviljats tillstånd av länsstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse,

4. beslut om boende med särskild service enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade för barn som är under 18 år, eller som är äldre och som går i grundskola, gymnasieskola eller annan jämförbar grundutbildning, dock längst till dess barnet fyller 21 år.

10 §⁶

En vistelse anses inte leda till ändrad bosättning om den föranleds enbart av

1. uppdrag som riksdagsledamot,

2. uppdrag som statsråd,

3. förordnande till ledamot i kommitté eller kommission, befattning som politiskt tillsatt tjänsteman eller uppdrag att biträda som politiskt sakkunnig i statsdepartement eller särskilt uppdrag av riksdagen,

4. tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

5. vård vid en institution för sjukvård, vård av unga, kriminalvård eller vård av missbrukare.

En vistelse på viss fastighet som föranleds av förhållande som avses i första stycket 1–5 anses inte heller leda till ändrad bosättning om personen har anknytning till en annan fastighet genom att disponera en bostad där. Sammanlever personen med sin familj på en fastighet där han enligt 7 § skulle anses vara bosatt, får Skatteverket dock på ansökan besluta att han skall folkbokföras på den fastigheten.

En vistelse som föranleds av uppdrag som riksdagsledamot, statsråd eller heltidsarvoderad förtroendevald i landsting anses inte leda till ändrad bosättning, om

1. den föranleds enbart av uppdraget som riksdagsledamot, statsråd eller heltidsarvoderad förtroendevald i landsting, eller

2. riksdagsledamoten, statsrådet eller den heltidsarvoderade förtroendevalde i ett landsting på den tidigare bosättningsorten har anknytning till en annan fastighet genom att disponera en bostad där.

Sammanlever riksdagsledamoten, statsrådet eller den heltidsarvoderade förtroendevalde i landsting med sin familj på en fastighet där han eller hon enligt 7 § skulle anses vara bosatt, får Skatteverket dock på ansökan besluta att han eller hon ska folkbokföras på den fastigheten.

⁶ Senaste lydelse 2007:283.

En vistelse av statsministerns familjemedlemmar i statsministerns tjänstebostad anses inte leda till ändrad bosättning. Skatteverket får dock på ansökan besluta att en sådan person skall folkbokföras på den fastighet som inrymmer tjänstebostaden.

10 a §

En vistelse av statsministerns familjemedlemmar i statsministerns tjänstebostad anses inte leda till ändrad bosättning. Skatteverket får dock på ansökan besluta att en sådan person ska folkbokföras på den fastighet som inrymmer tjänstebostaden.

11 §

En elev under 18 år som har sitt egentliga hemvist tillsammans med föräldrar eller andra anhöriga anses bosatt där även om han till följd av skolgången regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet.

Första stycket tillämpas även efter det att eleven fyllt 18 år så länge han *genomgår grund- eller gymnasieskola eller motsvarande utbildning.*

En elev under 18 år som har sitt egentliga hemvist tillsammans med föräldrar eller andra anhöriga anses bosatt där även om han *eller hon* till följd av skolgången regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet.

Första stycket tillämpas även efter det att eleven fyllt 18 år så länge han *eller hon går i grundskola, gymnasieskola eller annan jämförlig grundutbildning, dock längst till dess eleven fyller 21 år.*

12 §

Den som inte regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på någon viss fastighet eller regelmässigt tillbringar dygnsvilan endast på en fastighet där han med tillämpning av 10 § inte *skall* anses bosatt, anses bosatt på den fastighet till vilken han med hänsyn *till sina familje- och arbetsförhållanden och övriga* omständigheter kan anses ha sin starkaste anknytning.

Den som inte regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på någon viss fastighet eller regelmässigt tillbringar dygnsvilan endast på en fastighet där han *eller hon* med tillämpning av 9–10 a §§ inte *ska* anses bosatt, anses bosatt på den fastighet till vilken han *eller hon* med hänsyn till *samtliga* omständigheter kan anses ha sin starkaste anknytning.

13 §

Kan en persons bosättning med tillämpning av 7–12 §§ hänföras till en *församling* men inte till viss fastighet inom denna *skall* han anses bosatt i *församlingen*.

Kan en persons bosättning med tillämpning av 7–12 §§ hänföras till en *kommun* men inte till *en* viss fastighet inom denna *ska* han *eller hon* anses bosatt i *kommunen*.

13 a §

Kan en persons bosättning med tillämpning av 7–13 §§ inte hänföras till en kommun och kan personen inte antas vara utflyttad till utlandet anses han eller hon sakna känt hemvist.

14 §

Den som är utsänd för anställning på utländsk ort i svenska statens tjänst folkbokförs under denna tjänstgöring tillsammans med sin medföljande familj på den fastighet *och* i den *församling* där den utsände senast var eller borde ha varit folkbokförd eller, om ändrade förhållanden föranleder det, endast i *församlingen*.

Den utsände får efter ansökan medges att tillsammans med sin medföljande familj folkbokförs på en fastighet i en *församling* där han *eller någon annan i familjen äger eller innehar fast egendom eller innehar en bostad med bostadsrätt*.

Vad som sägs i 11 § *skall* tillämpas på medföljande barn som för skolgång vistas i utlandet på annan ort än den där den utsände är stationerad.

Den som är utsänd för anställning på utländsk ort i svenska statens tjänst folkbokförs under denna tjänstgöring tillsammans med sin medföljande familj på den fastighet *och* i den *kommun* där den utsände senast var eller borde ha varit folkbokförd eller, om ändrade förhållanden föranleder det, endast i *kommunen*.

Den utsände får efter ansökan medges att tillsammans med sin medföljande familj folkbokförs på en fastighet i en *kommun* där han *eller hon disponerar en bostad*.

Vad som sägs i 11 § *ska* tillämpas på medföljande barn som för skolgång vistas i utlandet på annan ort än den där den utsände är stationerad.

15 §⁷

Den som för service och omvårdnad har en sådan bostad för äldre människor som avses i 5 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) i en annan församling än den, där han var eller borde ha varit

En vistelse i en sådan bostad för äldre människor som avses i 5 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) i en annan kommun än den där personen var eller borde ha varit folkbokförd när han eller hon

⁷ Senaste lydelse 2001:470.

folkbokförd när han flyttade till den aktuella bostaden, får folkbokföras i sistnämnda församling. Han folkbokförs då på den fastighet där han förut var eller borde ha varit folkbokförd eller endast i församlingen eller, om det finns särskilda skäl, på en annan fastighet.

Den som för service och omvårdnad har en sådan bostad som anges i första stycket och är folkbokförd i den församling där bostaden ligger får folkbokföras på en annan fastighet i församlingen om det finns särskilda skäl.

Första och andra styckena skall även tillämpas på den som vistas i ett hem för äldre som drivs av någon annan än kommunen, om boendet med hänsyn till upplåtelseform och tillgång till vård kan anses motsvara vistelse som avses i första stycket.

flyttade till den aktuella bostaden ska inte anses leda till ändrad bosättning om vistelsen har beslutats av den kommun där han eller hon var folkbokförd. Om personen inte längre disponerar en bostad på den fastighet där han eller hon tidigare var folkbokförd anses han eller hon bosatt endast i kommunen eller, om ändrade förhållanden föranleder det, på en annan fastighet.

Första stycket ska även tillämpas på den som vistas i ett hem för äldre som drivs av någon annan än kommunen, om boendet med hänsyn till upplåtelseformen och tillgången till vård kan anses motsvara en vistelse som avses i första stycket.

Registrering av EES- medborgare och deras familjemedlemmar

17 a §

En medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och dennes familjemedlemmar som har uppehållsrätt och som har för avsikt att vistas i landet under längre tid än tre månader utan att anses bosatta här enligt 3 § får efter anmälan registreras i folkbokföringsdatabasen.

18 §⁸

En person som inte är eller har varit folkbokförd får efter begäran från en myndighet eller ett annat organ som regeringen bestämmer tilldelas ett särskilt nummer (samordningsnummer).

⁸ Senaste lydelse 2009:272.

Samordningsnumret ska utgå från den födelsetid som det rekvirerande organet uppger. Numret ska anges med två siffror för vardera år, månad och dag i nu nämnd ordning. Siffrorna för dag ska adderas med 60. Därefter anges ett tresiffrigt individnummer, som är udda för män och jämnt för kvinnor, samt en kontrollsiffra.

Samordningsnumret ska utgå från den födelsetid som det rekvirerande organet *eller personen* uppger. Numret ska anges med två siffror för vardera år, månad och dag i nu nämnd ordning. Siffrorna för dag ska adderas med 60. Därefter anges ett tresiffrigt individnummer, som är udda för män och jämnt för kvinnor, samt en kontrollsiffra.

Vad som sägs i 18 § fjärde stycket gäller även samordningsnummer.

20 §⁹

Den som kan antas *under sin normala livsföring* komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år ska avregistreras från folkbokföringen som utflyttad om inte annat följer av *andra* stycket eller 14 §. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska avregistreras om han med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist utom landet.

Den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år ska avregistreras från folkbokföringen som utflyttad om inte annat följer av *fjärde* stycket eller 14 §. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska avregistreras om han *eller hon* med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist utom landet.

En person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i ett land där han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

Vid bedömningen av om en utlänning som behöver ha uppehållstillstånd för att vistas i landet inte längre kan anses ha sitt egentliga hemvist i landet ska beaktas om han eller hon saknar sådant tillstånd.

En vistelse utom landet som föranleds av uppdrag som ledamot av Europaparlamentet ska inte leda till avregistrering enligt första stycket om ledamoten har anknytning till landet genom att

En vistelse utom landet som föranleds av uppdrag som ledamot av Europaparlamentet *efter val i Sverige* ska inte leda till avregistrering enligt första stycket om ledamoten har anknytning till

⁹ Senaste lydelse 2009:678.

disponera en bostad här. På ansökan av ledamoten får dock Skatteverket besluta om avregistrering under de förutsättningar som anges i första stycket.

landet genom att disponera en bostad här. På ansökan av ledamoten får dock Skatteverket besluta om avregistrering under de förutsättningar som anges i första stycket.

21 §

Den som oavbrutet under två år saknat känt hemvist avregistreras från folkbokföringen som *obefintlig*. Den som folkbokförs med fingerade personuppgifter *skall* avregistreras såvitt avser de tidigare uppgifterna.

Den som oavbrutet under två år saknat känt hemvist avregistreras från folkbokföringen som *försvunnen*. Den som folkbokförs med fingerade personuppgifter *ska* avregistreras såvitt avser de tidigare uppgifterna.

24 §¹⁰

Ett barns födelse ska anmälas till Skatteverket om barnet föds inom landet *eller om det föds utom landet av en kvinna som är folkbokförd här*.

Ett barns födelse ska anmälas till Skatteverket om barnet föds inom landet.

Anmälan till Skatteverket ska även göras när ett barn ska folkbokföras här i landet enligt 2 § andra stycket eller 2 a §.

Föds barnet på ett sjukhus eller enskilt sjukhem ska inrättningen göra anmälan. Om en barnmorska hjälper till vid födelsen i annat fall, ska hon göra födelseanmälan. Anmälan ska göras så snart som möjligt.

Föds barnet på ett sjukhus eller enskilt sjukhem ska inrättningen göra anmälan. Om en barnmorska hjälper till vid födelsen i annat fall, ska *han eller* hon göra födelseanmälan. Anmälan ska göras så snart som möjligt.

I andra fall ska barnets vårdnadshavare göra anmälan inom en månad från födelsen.

Anmälan enligt första stycket ska göras för en nyfödd, som efter födelsen andats eller visat något annat livstecken, samt dödfödd som avlidit efter utgången av tjugoandra havandeskapsveckan.

Anmälan enligt första *och andra styckena* ska göras för en nyfödd, som efter födelsen andats eller visat något annat livstecken, samt dödfödd som avlidit efter utgången av tjugoandra havandeskapsveckan.

25 §¹¹

Den som flyttat *skall* inom en vecka anmäla flyttningen till Skatteverket, *Försäkringskassan*

Den som *är folkbokförd och som har flyttat ska* inom en vecka anmäla flyttningen till Skatte-

¹⁰ Senaste lydelse 2008:207.

¹¹ Senaste lydelse 2004:822.

eller ett postbefordringsföretag som regeringen bestämmer. verket.

Den som ändrar postadress utan att flyttning skett *skall* göra anmälan enligt första stycket om postadressen *skall* gälla för minst sex månader.

Den som är folkbokförd och ändrar postadress utan att flyttning skett *ska* göra anmälan enligt första stycket om postadressen *ska* gälla för minst sex månader.

26 §¹²

Den som flyttat in från utlandet *skall* anmäla inflyttningen till Skatteverket eller Försäkringskassan. Detsamma gäller den som är registrerad som obefintlig och *skall* folkbokföras.

Anmälan *skall* även göras när ett barn *skall* folkbokföras här i landet enligt 3 § andra stycket.

Den som flyttat in från utlandet och som *ska* folkbokföras *ska* inom tre månader anmäla inflyttningen till Skatteverket. Detsamma gäller den som är avregistrerad som försvunnen och *ska* folkbokföras.

Anmälan *ska* även göras när ett barn *ska* folkbokföras här i landet enligt 3 § tredje eller fjärde stycket.

27 §¹³

Den som är folkbokförd och avser att flytta till utlandet *skall* anmäla detta till Skatteverket eller Försäkringskassan. Anmälan *skall* göras senast en vecka före utresan och *skall* innehålla uppgift om utresedagen. Om utresan ställs in eller skjuts upp *skall* detta anmälas senast den tidigare uppgivna utresedagen.

Den som är folkbokförd och avser att flytta till utlandet *ska* anmäla detta till Skatteverket. Anmälan *ska* göras senast en vecka före utresan och *ska* innehålla uppgift om utresedagen. Om utresan ställs in eller skjuts upp *ska* detta anmälas senast den tidigare uppgivna utresedagen.

28 §¹⁴

Anmälan enligt 25 eller 26 § *skall* innehålla följande uppgifter:

1. namn och personnummer,
2. datum för ändring av bostads- eller postadress,
3. ny bostads- och postadress samt beräknad giltighetstid,
4. registerbeteckning för den fastighet som den nya bostadsadressen avser och, om fastigheten innehåller flera bostadslägenheter med samma belägenhetsadress, lägenhetsnummer som avses i lagen (2006:378) om lägenhetsregister,
5. vem som upplåtit den fastighet eller bostadslägenhet som den nya bostadsadressen avser.

Anmälan enligt 26 § *skall* dessutom innehålla uppgift om in-

Anmälan enligt 25 eller 26 § *ska* innehålla följande uppgifter:

Anmälan enligt 26 § *ska* dessutom innehålla uppgift om in-

¹² Senaste lydelse 2004:822.

¹³ Senaste lydelse 2004:822.

¹⁴ Senaste lydelse 2006:379.

flyttningsdag till landet, avsikten med vistelsen här och dess beräknade varaktighet samt de uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

flyttningsdag till landet, avsikten med vistelsen här och dess beräknade varaktighet, *eventuellt samordningsnummer eller personbeteckning som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land* samt de uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokförings- verksamhet.

Bilaga 2

28 a §

I samband med en anmälan enligt 26 § av en medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som har uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 § utlänningslagen (2005:716) får Skatteverket begära att han eller hon visar upp ett giltigt pass eller ett giltigt identitetskort samt

1. handlingar som styrker att han eller hon har en anställning eller bedriver verksamhet som egen företagare i Sverige,

2. handlingar som styrker att han eller hon är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige samt en försäkran om att han eller hon har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning, eller

3. handlingar som styrker att han eller hon har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning samt har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige

Vad som sägs i första stycket gäller inte om Migrationsverket registrerat uppehållsrätten.

28 b §

I samband med en anmälan enligt 26 § av en familjemedlem

till en medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) (EES-medborgare) som har uppehållsrätt enligt 3 a kap. 4 § utlänningslagen (2005:716) får Skatteverket begära att han eller hon visar upp ett giltigt pass eller, om det är fråga om en unionsmedborgare, ett giltigt identitetskort och handlingar som styrker familjanknytningen till den EES-medborgare från vilken uppehållsrätten härleds, registreringsbevis eller andra handlingar som styrker att den EES-medborgare från vilken uppehållsrätten härleds har uppehållsrätt i Sverige samt, i den mån detta är en förutsättning för sökandens uppehållsrätt, handlingar som stryker att han eller hon är beroende av EES-medborgaren eller hans eller hennes make eller sambo för sin försörjning.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om personen har ett av Migrationsverket utfärdat uppehållskort.

29 a §

Den som är folkbokförd ska utöver vad som anges i 28–28 b §§ på begäran av Skatteverket lämna uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen enligt 2 kap. 3 § första stycket 2, 3 och 8–11 lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet om uppgifterna inte kan hämtas in på annat sätt.

29 b §

En anmälan enligt 17 a § ska innehålla uppgift om namn, kön, födelseid, födelseort och adress i Sverige samt de handlingar som anges i 28 a eller 28 b §.

Den som är registrerad enligt 17 a § och som ändrar adress ska

30 §

För barn under 18 år *skall* anmälan enligt 25, 26 eller 27 § göras av barnets vårdnadshavare. Barn som har fyllt 16 år har dock rätt att själv göra sådan anmälan.

För barn under 18 år *ska* anmälan enligt *denna lag* göras och uppgifter enligt 29 a § lämnas av barnets vårdnadshavare, *om inte annat särskilt angivits*. Barn som har fyllt 16 år har dock rätt att själv göra sådan anmälan.

För barn under 18 år får ansökan enligt 16 § göras av endast en vårdnadshavare, om syftet med ansökningen är att skydda mot den andre vårdnadshavaren.

31 §¹⁵

Om det kan antas att en person är skyldig att göra anmälan enligt denna lag, får Skatteverket förelägga personen att antingen göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av personens folkbokföring. Skatteverket får även i annat fall förelägga en person att lämna uppgifter som behövs för kontroll av bosättningen enligt denna lag. I föreläggandet *skall* anges vilka uppgifter som *skall* lämnas.

Om det kan antas att en person är skyldig att göra anmälan enligt denna lag, får Skatteverket förelägga personen att antingen göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av personens folkbokföring. Skatteverket får även i annat fall förelägga en person att lämna uppgifter som behövs för kontroll av bosättningen enligt denna lag *eller som annars ska lämnas enligt 29 a §*. I föreläggandet *ska* anges vilka uppgifter som *ska* lämnas.

Skatteverket får förelägga en person att lämna uppgift om lägenhetsnummer, även om skyldighet att göra anmälan enligt första stycket inte föreligger.

Om ett barns vårdnadshavare inte anmält barnets förnamn inom föreskriven tid enligt 30 § namnlagen (1982:670), får Skatteverket förelägga barnets vårdnadshavare att inom viss tid fullgöra denna skyldighet.

35 §

Vid flyttning gäller den nya folkbokföringen från och med flyttningsdagen om anmälan görs enligt 25 eller 26 §. Kommer anmälan in senare gäller folkbokföringen från och med den dag då anmälan kom in.

Har beslut om folkbokföring meddelats utan föregående an-

Har beslut om folkbokföring meddelats utan föregående an-

¹⁵ Senaste lydelse 2006:379.

mälan, gäller folkbokföringen från och med beslutets dag.

mälan, gäller folkbokföringen från och med beslutets dag. *Vid ändrad folkbokföring av barn under 18 år gäller dock vad som sägs i första stycket om beslutet föranleds av att endast den ena vårdnadshavaren har anmält flyttning.*

Finns det skäl att efter omprövning eller överklagande ändra ett beslut om folkbokföring ska det ske, även om ett nytt beslut om folkbokföring har fattats efter det först fattade beslutet.

Andra beslut av Skatteverket än som anges i 39 § får överklagas av den person vars folkbokföring beslutet gäller och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Ett beslut om en persons bosättning får även överklagas av en kommun som berörs av beslutet.

Ett överklagande av enskild om folkbokföring enligt 3–17, 20 och 21 §§ skall ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag den klagande fick del av beslutet. Beslut i annan fråga får överklagas av enskild utan begränsning till viss tid.

Ett överklagande av det allmänna ombudet eller en kommun skall ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag beslutet meddelades.

40 §¹⁶

Andra beslut av Skatteverket än som anges i 39 § får överklagas av den person beslutet gäller och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Ett beslut om en persons bosättning får även överklagas av en kommun som berörs av beslutet.

Ett beslut om folkbokföring av barn under 18 år får överklagas även av en av vårdnadshavarna.

Ett överklagande av enskild om folkbokföring enligt 3–17, 20 och 21 §§ eller registrering enligt 17 a § ska ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag den klagande fick del av beslutet. Beslut i annan fråga får överklagas av enskild utan begränsning till viss tid.

Ett överklagande av det allmänna ombudet eller en kommun ska ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag beslutet meddelades.

1. Denna lag träder i kraft, såvitt avser 6 §, den 1 januari 2015 och i övrigt den 1 januari 2012.

2. Vad som sägs i 13, 13 a, 14 och 15 §§ om kommun ska till och med den 31 december 2014 i stället gälla församling.

3. De tidigare lydelseerna av 2, 4, 6, 15, 20, 24, 26 och 28 §§ gäller fortfarande för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet.

¹⁶ Senaste lydelse 2005:267.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet

dels att 2 kap. 3, 8 och 10 §§ samt 3 kap. 4 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 kap. 2 a, 2 b och 2 c §§, samt närmast före 3 kap. 2 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §¹

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. person- eller samordningsnummer,	
2. namn,	
3. födelsetid,	
4. födelsehemort,	
5. födelseort,	
6. adress,	
7. folkbokföringsfastighet,	7. folkbokföringsfastighet,
lägenhetsnummer, folkbokförings-	lägenhetsnummer, folkbokförings-
ort och folkbokföring under sär-	ort, <i>distrikt</i> och folkbokföring
skild rubrik,	under särskild rubrik,
8. medborgarskap,	
9. civilstånd,	
10. make, barn, föräldrar, vårdnadshavare och annan person som den registrerade har samband med inom folkbokföringen,	
11. samband enligt 10 som är grundat på adoption,	
12. inflyttning från utlandet,	
13. avregistrering enligt 19–21 §§ folkbokföringslagen (1991:481),	
14. anmälan enligt 5 kap. 2 §	14. anmälan enligt 5 kap. 2 §
vallagen (2005:837), <i>och</i>	vallagen (2005:837),
15. gravsättning.	15. gravsättning,
	16. uppgift om skyddsbehov,
	17. samordningsnummer eller personbeteckning som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land,
	18. uppgift om uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716), och
	19. namn och personnummer för förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

I databasen får uppgifter behandlas som den 30 juni 1991 enligt särskilda bestämmelser var antecknade i sådan personakt som avses i

¹ Senaste lydelse 2009:274.

16 § i den upphävda folkbokföringskungörelsen (1967:495), oavsett om uppgifterna är sådana som avses i 1 kap. 6 §.

I ärenden om tilldelning av personnummer enligt 18 b § folkbokföringslagen eller samordningsnummer får även anges grunden för tilldelningen och de handlingar som har legat till grund för identifiering. I ärenden om tilldelning av samordningsnummer får även anges uppgift om att det råder osäkerhet om personens identitet.

8 §²

En myndighet får ha direktåtkomst till uppgift om person- eller samordningsnummer, namn, adress, folkbokföringsfastighet, lägenhetsnummer *och* folkbokföringsort samt avregistrering från folkbokföringen. En myndighet får även ha direktåtkomst till andra uppgifter som avses i 3 § första och tredje styckena om myndigheten enligt lag eller förordning får behandla dem.

En myndighet får ha direktåtkomst till uppgift om person- eller samordningsnummer, *skyddsbehov*, namn, adress, folkbokföringsfastighet, lägenhetsnummer, folkbokföringsort *och distrikt* samt avregistrering från folkbokföringen. En myndighet får även ha direktåtkomst till andra uppgifter som avses i 3 § första och tredje styckena om myndigheten enligt lag eller förordning får behandla dem.

10 §

Vid sökning i databasen får uppgifter som avses i 3 § första stycket 5, 11 *och* 12 inte användas som sökbegrepp.

Vid sökning i databasen får uppgifter som avses i 3 § första stycket 5, 11, 12 *och* 18 inte användas som sökbegrepp.

Uppgifter som avses i 3 § första stycket 8 får användas som sökbegrepp endast i fråga om medborgarskap i Sverige, Danmark, Norge, Finland eller Island samt om medborgarskap inom eller utom Europeiska unionen (unionsmedborgarskap eller icke unionsmedborgarskap).

3 kap.***Ärenden om registrering av uppgift om skyddsbehov***

2 a §

Om det av särskild anledning kan antas att en person kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men får uppgift om skyddsbehov föras in i databasen. En sådan uppgift får föras in efter ansökan från den enskilde. För ett barn under 18 år

² Senaste lydelse 2006:380.

får en sådan ansökan göras av endast en vårdnadshavare, om syftet med ansökningsen är att skydda mot den andre vårdnadshavaren.

Uppgiften får avse även den utsatte personens familjemedlemmar som han eller hon bor tillsammans med.

I ärenden om uppgift om skyddsbehov får Skatteverket, om det behövs, besluta att föra in en uppgift om skyddsbehov för tiden till dess att ett avgörande i frågan har vunnit laga kraft.

2 b §

I ärende om uppgift om skyddsbehov bör ett yttrande hämtas in från en polismyndighet eller annan som kan antas ha uppgifter att lämna.

2 c §

Har uppgift om skyddsbehov enligt 2 a § förts in ska behovet av uppgiften omprövas senast inom tre år från dagen för införandet. När det inte längre finns behov av uppgiften ska den gallras. Ett beslut att gallra uppgiften gäller först när beslutet har vunnit laga kraft.

4 §³

Skatteverkets beslut om rättelse och om information som *skall* lämnas enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. *Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.*

Skatteverkets beslut om rättelse och om information som *ska* lämnas enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Skatteverkets beslut att inte föra in uppgift om skyddsbehov i folkbokföringsdatabasen eller att gallra en sådan uppgift får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol av den som upp-

³ Senaste lydelse 2003:671.

giften gäller.

*Andra beslut enligt denna lag
får inte överklagas.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft, såvitt avser 3 kap. 2 a–2 c och 4 §§, den 1 januari 2013 och i övrigt den 1 januari 2012.

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen
(2009:400)

dels att 22 kap. 1, 3 och 6 §§ samt 32 kap. 4 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 22 kap. 2 a §, av följande
lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 kap.

1 §

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i verksamhet som avser

1. folkbokföringen eller annan liknande registrering av befolkningen och, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, i annan verksamhet som avser registrering av en betydande del av befolkningen, eller

2. förande av eller uttag ur sjömansregistret.

Sekretess gäller i verksamhet som avses i första stycket 1 för uppgift i form av fotografisk bild av den enskilde, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Sekretess gäller hos Skatteverket i verksamhet som avser folkbokföring för uppgift om en enskilds personliga förhållanden som myndigheten fått från Migrationsverket, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

2 a §

Sekretess gäller i ärende om skyddsbehov och om kvarskrivning för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

3 §

Får en myndighet en uppgift som är sekretessreglerad i 2 § från en myndighet som handlägger ärenden som avses där, blir 2 § tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten.

Får en myndighet en uppgift som är sekretessreglerad i 2 *eller* 2 a § från en myndighet som handlägger ärenden som avses där, blir 2 *eller* 2 a § tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten.

6 §

Den tystnadsplikt som följer av 1 § första stycket *och* 2 § inskränker rätten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen *och* 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den tystnadsplikt som följer av 1 § första stycket, 2 *och* 2 a §§ inskränker rätten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen *och* 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

32 kap.

4 §

Sekretess gäller hos överförmyndare eller överförmyndarnämnd i ärende enligt föräldrabalken för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.

Sekretess enligt första stycket gäller även i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft, såvitt avser 22 kap. 2 a, 3 och 6 §§, den 1 januari 2013 och i övrigt den 1 januari 2012.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting

dels att rubriken till lagen ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas ett nytt kapitel, 4 kap., av följande lydelse.

Lag om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting

Lag om ändring i Sveriges indelning i kommuner, landsting och distrikt

4 kap.

1 §

Regeringen får besluta om ändring i rikets indelning i distrikt, om ändringen kan antas medföra bestående fördelar från allmän synpunkt. Regeringen får meddela de föreskrifter som behövs för att genomföra ändringen.

2 §

Råder osäkerhet om gränsen för ett distrikts område får regeringen förordna om gränsens rätta sträckning.

3 §

En indelningsändring träder i kraft den 1 januari det år som bestäms i beslutet om ändringen.

Ett beslut om indelningsändring enligt 1 § ska meddelas senast ett år innan ändringen ska träda i kraft. Om det finns synnerliga skäl, får beslutet meddelas vid en senare tidpunkt, dock inte senare än åtta månader före ikraftträdandet.

4 §

En fråga om ändring i indelningen i distrikt kan väckas av den kommun inom vilken distriktet finns. Ansökan om en sådan ändring ska ges in till Kammarkollegiet.

Regeringen kan ta upp en fråga

*om indelningsändring på eget
initiativ.*

5 §

*I fråga om utredning i ett ärende
om indelningsändring tillämpas
1 kap. 21–26 §§ på motsvarande
sätt.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § och 4 kap. 41 § fastighetsbildningslagen (1970:988) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

11 §¹

Fastighetsbildning som medför ändring av gräns för kommun får ske endast om åtgärden är av väsentlig betydelse för en ändamålsenlig fastighetsindelning eller om den kommunala indelningen blir lämpligare.

Till fastighetsbildning som avses i första stycket *skall* inhämtas regeringens eller länsstyrelsens medgivande, om lantmäterimyndigheten finner gränsändringen kunna medföra olämplig indelning i förvaltningsområden. Medgivande *skall* alltid inhämtas, om kommun *eller församling* begär det eller åtgärden innebär att hel fastighet *överföres* till annan domkrets för allmän underrätt.

Är fastighetsbildning beroende av medgivande enligt andra stycket, *skall* lantmäterimyndigheten anmäla förhållandet till länsstyrelsen.

Till fastighetsbildning som avses i första stycket *ska* inhämtas regeringens eller länsstyrelsens medgivande, om lantmäterimyndigheten finner gränsändringen kunna medföra olämplig indelning i förvaltningsområden. Medgivande *ska* alltid inhämtas, om kommun begär det eller åtgärden innebär att hel fastighet *överförs* till annan domkrets för allmän underrätt.

Är fastighetsbildning beroende av medgivande enligt andra stycket, *ska* lantmäterimyndigheten anmäla förhållandet till länsstyrelsen.

4 kap.

41 §²

Föranleder fastighetsbildning som avses i 3 kap. 11 § ändring av gräns för kommun *eller församling*, *skall* lantmäterimyndigheten underrätta kommunen *eller församlingen* om fastighetsbildningen och dess inverkan på indelningen i förvaltningsområden. Kommunen *eller församlingen* *skall* beredas tillfälle att begära inhämtande av medgivande som avses i 3 kap 11 §, om ej sådant medgivande ändå *skall*

Föranleder fastighetsbildning som avses i 3 kap. 11 § ändring av gräns för kommun, *ska* lantmäterimyndigheten underrätta kommunen om fastighetsbildningen och dess inverkan på indelningen i förvaltningsområden. Kommunen *ska* beredas tillfälle att begära inhämtande av medgivande som avses i 3 kap 11 §, om *inte* sådant medgivande ändå *ska* inhämtas.

¹ Senaste lydelse 1995:1394.

² Senaste lydelse 1995:1394.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1970:991) om ändring i kommunal indelning i samband med fastighetsbildning

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1970:991) om ändring i kommunal indelning i samband med fastighetsbildning

dels att 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Om en gräns mellan distrikt sammanfaller med en kommungräns som ändras enligt 1 eller 2 § ändras gränsen mellan distrikten på samma sätt.

6 §¹

Indelningsändring enligt 1 eller 2 § träder i kraft den dag uppgift om fastighetsbildningen införts i fastighetsregistrets allmänna del, om *ej* annat bestämts i beslut om medgivande till fastighetsbildningen.

Indelningsändring enligt 1, 2 eller 3 § träder i kraft den dag uppgift om fastighetsbildningen införts i fastighetsregistrets allmänna del, om *inte* annat bestämts i beslut om medgivande till fastighetsbildningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

¹ Senaste lydelse 2001:162.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § och 9 kap. 2 § begravningslagen (1990:1144) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 kap.**3 §¹

På en allmän begravningsplats ska gravplats beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom församlingen eller kommunen. Där ska gravplats också beredas en dödfödd som avlidit efter utgången av tjugo- andra havandeskapsveckan, om kvinnan är folkbokförd inom huvudmannens förvaltningsområde. Detsamma gäller i fråga om en dödfödd som avlidit före utgången av tjugoandra havandeskapsveckan, om kvinnan begär det och ett läkarintyg om dödsfallet lämnas till huvudmannen.

På en allmän begravningsplats ska gravplats beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom församlingen eller kommunen. *Den som är folkbokförd i en kommun eller under rubriken utan känt hemvist och som inte ska beredas gravplats på en begravningsplats i en kommun där kommunen är huvudman enligt första meningen, ska beredas gravplats på en allmän begravningsplats i den församling där den fastighet han eller hon senast var folkbokförd på ligger. På en allmän gravplats ska gravplats också beredas en dödfödd som avlidit efter utgången av tjugoandra havandeskapsveckan, om kvinnan är folkbokförd inom huvudmannens förvaltningsområde. Detsamma gäller i fråga om en dödfödd som avlidit före utgången av tjugoandra havandeskapsveckan, om kvinnan begär det och ett läkarintyg om dödsfallet lämnas till huvudmannen.*

Om tillgången på gravplatsmark medger det, får också andra beredas gravplats där.

9 kap.2 §²

Begravningsavgiften *skall* betalas till den huvudman inom vars förvaltningsområde den avgiftsskyldige är folkbokförd.

Begravningsavgiften *ska* betalas till den huvudman inom vars förvaltningsområde den avgiftsskyldige är folkbokförd. *Den som är folkbokförd i en kommun eller under rubriken utan känt hemvist*

¹ Senaste lydelse 2008:208.

² Senaste lydelse 1999:306.

ska, om huvudmannen inte är en kommun, betala avgiften till den huvudman inom vars förvaltningsområde han eller hon senast var folkbokförd.

Om församlingen är huvudman *skall* avgiften för den som tillhör Svenska kyrkan enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund räknas in i kyrkoavgiften.

Om församlingen är huvudman *ska* avgiften för den som tillhör Svenska kyrkan enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund räknas in i kyrkoavgiften.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

SPAR får innehålla uppgifter om personer som är folkbokförda i landet och personer som har tilldelats personnummer enligt 18 b § folkbokföringslagen (1991:481). SPAR får även innehålla uppgifter om personer som har tilldelats samordningsnummer, om det inte råder osäkerhet om personernas identitet. Följande uppgifter får anges:

1. namn,
2. person- eller samordningsnummer,
3. födelsetid,
4. adress,
5. folkbokföringsort,
6. födelsehemort,
7. svenskt medborgarskap,
8. make eller vårdnadshavare,
9. avregistrering från folkbokföringen på grund av dödsfall, med angivande av tidpunkt, eller avregistrering av annan anledning,

SPAR får innehålla uppgifter om personer som är *eller har varit* folkbokförda i landet och personer som har tilldelats personnummer enligt 18 b § folkbokföringslagen (1991:481). SPAR får även innehålla uppgifter om personer som har tilldelats samordningsnummer, om det inte råder osäkerhet om personernas identitet. Följande uppgifter får anges:

5. folkbokföringsort *och distrikt*,
9. avregistrering från folkbokföringen på grund av dödsfall, med angivande av tidpunkt, eller avregistrering av annan anledning *samt dödsfall i fråga om andra än folkbokförda personer*,

10. summan av taxerad förvärvsinkomst och inkomst av kapital, dock lägst noll kronor,

11. ägare av småhusenhet eller lantbruksenhet med småhus på tomtmark samt uppgift om kommun (belägenhet), och

12. taxeringsvärde för småhusenhet.

På begäran av en registrerad ska det i SPAR också anges att uppgifter om denne inte får behandlas vid urvalsdragningar enligt 3 § 2 för direktreklam.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Härigenom föreskrivs att det i utlänningslagen (2005:716) ska införas en ny paragraf, 17 kap. 4 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

4 §

Skatteverket har rätt att ta del av uppgifter om enskilda hos Migrationsverket om uppgifterna behövs i ett ärende om folkbokföring.

Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas ut enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Förslag till lag om ändring i namnlagen (1982:670)

Härigenom föreskrivs i fråga om namnlagen (1982:670)

dels att 37 §¹ ska betecknas 38 §,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 37 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 §

Om ett barns vårdnadshavare inte anmält barnets förnamn inom föreskriven tid enligt 30 §, får Skatteverket förelägga barnets vårdnadshavare att inom viss tid fullgöra denna skyldighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse 2003:652.

Förteckning över remissinstanserna avseende Folkbokföringsutredningens slutbetänkande

Följande remissinstanser har beretts möjlighet att yttra sig över Folkbokföringsutredningens slutbetänkande: Riksdagens ombudsmän, Hovrätten för Övre Norrland, Stockholms tingsrätt, Malmö tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg (tidigare Länsrätten i Göteborg), Förvaltningsrätten i Luleå (tidigare Länsrätten i Norrbottens län), Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvården, Brottsförebyggande rådet, Valmyndigheten, Migrationsverket, Datainspektionen, Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Totalförsvarets pliktverk, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Premiepensionsmyndigheten, Kammarkollegiet, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Statens pensionsverk, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Statens skolverk, Höskoleverket, Centrala studiestödsnämnden, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Lantmäteriet, Post- och telestyrelsen, Transportstyrelsen, Patent- och registreringsverket, Bolagsverket, Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Posten AB, Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, Telia Sonera AB, Diskrimineringsombudsmannen, Ungdomsstyrelsen, Riksarkivet, Institutet för språk och folkminnen, Riksantikvarieämbetet, Statens institutionsstyrelse, Myndigheten för internationella adoptionsfrågor, Barnombudsmannen, Arbetsförmedlingen, Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, Trossamfundet Svenska kyrkan, Svenska fornminnesföreningen, Sveriges Hembygdsförbund, Rädda Barnen, Pensionärernas Riksorganisation, Sveriges Pensionärsförbund, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv, Företagarna, Sveriges Försäkringsförbund, Näringslivets regelnämnd, Dun & Bradstreet Sverige AB, Citymail, Europeiska smittskyddsmyndigheten (ECDC), Familjerättsocionomernas Riksförening, Fastighetsägarna, Institutet för demokrati- och valstöd (IDEA), Organisationen för det globala nätverket för vattenfrågor (GWPO), Svensk Adressändring AB, Sveriges Kvinnojournalers Riksförbund, Sveriges släktforskarförbund, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Riksorganisationen Sveriges Makalösa Föräldrar, Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, Swedma, Upplysningscentralen, Världssjöfartsuniversitetet (WMU) och Östersjöstaternas råd (CBSS).

Yttrande har också inkommit från Stiftelsen Allmänna Barnhuset och två privatpersoner.

Premiepensionsmyndigheten, Statens jordbruksverk, Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, Telia Sonera AB, Ungdomsstyrelsen, Sveriges Hembygdsförbund, Pensionärernas Riksorganisation, Svenskt Näringsliv, Företagarna, Näringslivets regelnämnd, Dun & Bradstreet Sverige AB, Citymail, Institutet för demokrati- och valstöd, Sveriges släktforskarförbund, Riksorganisationen Sveriges Makalösa Föräldrar, Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige och

Världssjöfartsuniversitetet har inte yttrat sig eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter.

Sammanfattning av promemorian Ny hantering av begravnings- och kyrkoavgifterna

I promemorian lämnas förslag som innebär att en enhetlig begravningsavgiftssats ska gälla för all begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap. Det innebär att alla personer som är folkbokförda inom något av de förvaltningsområden där en församling inom Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten kommer att betala begravningsavgift enligt samma avgiftssats. Avgiftssatsen ska på motsvarande sätt som i dag beräknas genom att kostnaderna för begravningsverksamheten divideras med beskattningsunderlaget. I stället för att detta görs på församlingsnivå ska detta ske med utgångspunkt i de samlade kostnaderna för hela den begravningsverksamhet som bedrivs under Svenska kyrkans huvudmannaskap jämfört med den samlade beskattningsbara inkomsten hos de personer som är folkbokförda inom Svenska kyrkans förvaltningsområden. Kvoten däremellan utgör den avgiftssats som ska fastställas.

Hur mycket den enskilde ska betala i begravningsavgift blir liksom tidigare beroende av hans eller hennes inkomst. Det föreslås att Skatteverket ska redovisa det totala uppburna beloppet till Svenska kyrkan centralt, som i sin tur har att fördela pengarna till respektive begravningshuvudman.

För de personer som är folkbokförda inom Stockholms och Tranås kommuner, vilka kommuner är begravningshuvudmän, innebär förslaget inte någon förändring.

Förslagen lämnas mot bakgrund av Folkbokföringsutredningens förslag att folkbokföring inte längre ska ske i territoriell församling inom Svenska kyrkan. Nödvändiga författningsändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 och 4 a §§ lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt m.m.¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Skatteverket ska senast den 8 mars till kommuner och landsting redovisa den skatt för det föregående året som tillkommer kommunen eller landstinget. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om sådan redovisning.

Skatteverket ska senast den 10 september varje år lämna kommuner och landsting uppgift om den beräknade sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsten som avses i 1 § första stycket.

Skatteverket ska i fråga om avgifter till trossamfund lämna redovisning och uppgifter motsvarande dem som anges i första och andra styckena till Svenska kyrkan och andra registrerade trossamfund, som enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund har beviljats statlig hjälp med att ta in avgifterna. Skatteverket ska lämna motsvarande redovisning och uppgifter i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144) till *den församling, kyrkliga samfällighet eller kommun som är huvudman för begravningsverksamheten.*

Skatteverket ska i fråga om avgifter till trossamfund lämna redovisning och uppgifter motsvarande dem som anges i första och andra styckena till Svenska kyrkan och andra registrerade trossamfund, som enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund har beviljats statlig hjälp med att ta in avgifterna. Skatteverket ska lämna motsvarande redovisning och uppgifter i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144) till *Svenska kyrkan eller, om en kommun är huvudman för begravningsverksamheten, den kommunen.*

Skatteverket ska till kommuner lämna motsvarande redovisning som anges i första stycket i fråga om fastighetsavgiftsmedel. Senast samma dag ska Skatteverket till kommuner också lämna uppgift om de sammanlagda fastighetsavgifterna i kommunen enligt Skatteverkets senaste beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

¹ Lagen omtryckt 1973:437. Senaste lydelse av lagens rubrik 1977:191.

² Senaste lydelse 2011:1300.

4 a §

Ett registrerat trossamfund som avses i lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund är berättigat att under visst år (avgiftsåret) av staten uppbära avgift som avses i den lagen med belopp som motsvarar vad som skulle utgå på grundval av de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för de avgiftsskyldiga i trossamfundet enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) som fattades året före avgiftsåret, beräknat efter den eller de avgiftssatser som har bestämts för andra året före avgiftsåret.

Trossamfund som avses i första stycket är berättigat att under ett visst år av staten såsom förskott uppbära ett belopp som motsvarar produkten av den eller de avgiftssatser som har beslutats för året och de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomster, som enligt Skatteverkets beslut om slutlig skatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen som fattades det föregående året i fråga om kommunal inkomstskatt, har påförts de avgiftsskyldiga. Förskottet avräknas mot de avgifter, som trossamfundet har rätt att uppbära av staten på grundval av besluten om slutlig skatt under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör trossamfundets fordran hos staten enligt denna paragraf ska Skatteverket under samma år utanordna till trossamfundet med en tolfedel per månad den tredje vardagen räknat från den 17 i månaden, varvid vardag som enligt 2 § lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid jämföras med allmän helgdag inte ska medräknas. Är trossamfundets fordran inte uträknad vid utbetalningstillfällena i månaderna januari och februari, ska vid dessa tillfällen utbetalas samma belopp som har utbetalats i december månad det föregående året. När särskilda skäl föranleder det får Skatteverket dock förordna att utbetalning ska ske med annat belopp. Om något av de belopp som utbetalades i månaderna januari och februari inte motsvarar en tolfedel av trossamfundets fordran, ska den jämkning som föranleds härav ske i fråga om det belopp, som utbetalas i mars månad.

Vad som har sagts om avgift till registrerat trossamfund tillämpas på motsvarande sätt i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144). Det som sägs om trossamfund ska dock i stället gälla *den församling eller kyrkliga samfällighet som är huvudman för begravningsverksamheten.*

Vad som har sagts om avgift till registrerat trossamfund tillämpas på motsvarande sätt i fråga om begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144). Det som sägs om trossamfund ska dock i stället gälla *Svenska kyrkan.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 2, 4 och 14 §§ begravningslagen (1990:1144) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2011/12:51

Föreslagen lydelse

9 kap.

2 §

Begravningsavgiften ska betalas till *den huvudman inom vars förvaltningsområde* den avgiftsskyldige är folkbokförd.

Begravningsavgiften ska betalas till *Svenska kyrkan eller, om den avgiftsskyldige är folkbokförd i en kommun som är huvudman, till den kommunen.*

4 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får på förslag av *huvudmannen* meddela föreskrifter om den avgiftssats enligt vilken begravningsavgift ska betalas. I de fall en kommun är huvudman fastställer kommunen dock alltid avgiftssatsen. Avgiftssatsen ska grundas på en särredovisning av verksamhetens intäkter och kostnader.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får på förslag av *Svenska kyrkan* meddela föreskrifter om den avgiftssats enligt vilken begravningsavgift ska betalas. I de fall en kommun är huvudman fastställer kommunen dock alltid avgiftssatsen. Avgiftssatsen ska grundas på en särredovisning av verksamhetens intäkter och kostnader.

Avgiftssatsen ska bestämmas på grundval av de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för de avgiftsskyldiga på det sätt som anges i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. I den lagen finns också bestämmelser om beräkning och utbetalning av begravningsavgiften till *huvudmännen*.

Avgiftssatsen ska bestämmas på grundval av de sammanlagda beskattningsbara förvärvsinkomsterna för de avgiftsskyldiga på det sätt som anges i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m. I den lagen finns också bestämmelser om beräkning och utbetalning av begravningsavgiften till *Svenska kyrkan eller, om en kommun är huvudman, den kommunen.*

14 §

Svenska kyrkan ska på medium för automatisk databehandling underrätta regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer om *de avgiftssatser* som föreslås gälla för det följande beskattningsåret. Sedan regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer har fastställt *avgifts-*

Svenska kyrkan ska på medium för automatisk databehandling underrätta regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer om *den avgiftssats* som föreslås gälla för det följande beskattningsåret. Sedan regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer har fastställt *avgifts-*

satserna ska regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, på samma sätt underrätta Skatteverket om *de avgiftssatser* som ska gälla för det följande beskattningsåret. Svenska kyrkan ska till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer lämna de ytterligare uppgifter som behövs för att fastställa *en avgiftssats*.

satsen ska regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, på samma sätt underrätta Skatteverket om *den avgiftssats* som ska gälla för det följande beskattningsåret. Svenska kyrkan ska till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer lämna de ytterligare uppgifter som behövs för att fastställa *avgiftssatsen*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om när och hur uppgifterna ska lämnas.

Bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter när kommun är huvudman finns i lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighet utdebitering av skatt, m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 56 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2011/12:51 *Föreslagen lydelse*

56 kap.

8 §

När den slutliga skatten bestäms gäller att

1. egenavgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) beräknas med ledning av uppgifter om försäkringsförhållanden som lämnas av Försäkringskassan,

2. begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144) beräknas med ledning av den avgiftssats som för beskattningsåret gäller för den fysiska personen enligt de uppgifter som har lämnats för <i>den församling</i> eller kommun som avgiften ska betalas till, och	2. begravningsavgift enligt begravningslagen (1990:1144) beräknas med ledning av den avgiftssats som för beskattningsåret gäller för den fysiska personen enligt de uppgifter som har lämnats för <i>Svenska kyrkan</i> eller <i>den</i> kommun som avgiften ska betalas till, och
---	--

3. avgift som avses i lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund beräknas med ledning av den avgiftssats som för beskattningsåret gäller för den fysiska personen enligt de uppgifter som har lämnats av trossamfundet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

Remissinstanserna avseende promemorian Ny hantering av begravnings- och kyrkoavgifterna

Följande remissinstanser har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian Ny hantering av begravnings- och kyrkoavgifterna: Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg, Ekonomistyrningsverket, Justitiekanslern, Skatteverket, Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Lantmäteriet, Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST), Sveriges Kommuner och Landsting, Stockholms kommun, Tranås kommun, Trossamfundet Svenska kyrkan, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund (SKKF), Islamiska samarbetsrådet, Judiska centralrådet, Sveriges buddhistiska samarbetsråd samt Förbundet Humanisterna.

Yttranden har också inkommit från Tyresö församling, Mönsterås – Fliseryds kyrkliga samfällighet, Örebro kyrkliga samfällighet, Göteborgs kyrkliga samfällighet, Solna församling, Mariestads församling, Märsta kyrkliga samfällighet, Helga trefaldighets församling i Uppsala, Lindome församling, Danderyds församling, Växjö kyrkliga samfällighet, Huddinge kyrkliga samfällighet, och Husby församling. Därutöver har Tomelillabygdens och Säterbygdens församlingar inkommit med svar på en enkät utställd av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (SKAO).

Länsstyrelsen i Kalmar län, Sveriges Kommuner och Landsting, Tranås kommun, Sveriges buddhistiska samarbetsråd samt Förbundet Humanisterna har inte yttrat sig eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter.